fondata în 1895
bpt
serie nouă

karl may

winnetou

****

Ilustrația copertei : *Victor Feodorov*

karl may

winnetou

ROMAN

★★★★

TRADUCERE DE EUGEN FRUNZĂ

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1972
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

NEGUSTORUL AMBULANT

Era la trei luni după peripețiile descrise mai sus și, cu toate că trecuse atîta vreme, urmările lor încă nu se șterseseră pe deplin. Ce-i drept, nădejdea noastră în salvarea lui Old Firehand se îndeplini, dar procesul de vindecare se desfășura mult prea încet: din cauza slăbiciunii persistente, bolnavul nu-și părăsea culcușul; ceea ce ne obligă să abandonăm proiectul nostru inițial de a-l transporta la fort. Trebuia să rămînă pe loc, la „fortăreață", pînă la totala lui întremare. Aici, după cum dovedea experiența, îi puteam oferi o îngrijire destul de bună, sub îndrumarea pricepută a lui Winnetou.

Rana lui Harry fusese, din fericire, neînsemnată. Winnetou se procopsise cu cîteva răni ușoare, care se cicatrizau repede. Eu nu aveam decît niște contuzii fără importanță; mă mai dureau la atingere, dar învățasem să suport orice durere ca un indian adevărat. Cel mai puțin vătămat ieșise Sam Hawkens: cîteva julituri care nu meritau discuție.

Era de prevăzut că Old Firehand, chiar după completa lui restabilire, va trebui să se cruțe încă mult timp. I-ar fi fost imposibil să reia numaidecît viața de *westman*; hotărîse, așadar, ca îndată ce va suporta călătoria, să-l ia pe Harry și să plece în Est, la fiul său cel mare. Se înțelege că, în acest caz, nu putea să lase aici în părăsire marele stoc de blă-

nuri pe care le strînsese împreună cu vînătorii lui; acestea trebuiau puse în valoare, adică vîndute. La fort nu exista deocamdată nici o perspectivă de a le plasa, iar unui convalescent îi era — dacă nu chiar imposibil — totuşi foarte greu să facă atîta drum cu blănurile după el. Ce era de făcut? Soluţia ne-o dădu un soldat din cei rămaşi o vreme la noi ca să ne apere în eventualitatea unui atac. Omul ştia că dincolo, la Turkey-River, trăia un pedlar, un negustor ambulant, care cumpăra aproape orice marfă, plătind nu numai în natură, ci şi cu bani peşin. Negustorul acesta putea să ne scoată din încurcătură.

Dar cum să-l aducem la faţa locului? Prin cine să-l anunţăm, cînd nu dispuneam decît de soldaţii aceia care aveau ordin să nu-şi părăsească postul? Nu rămînea decît ca unul din noi să se deplaseze şi să-l anunţe pe negustor. Mă oferii eu să plec călare pînă la Turkey-River. Mi se atrase însă atenţia că mişună pe-acolo nişte siucşi-okananda, extrem de porniţi împotriva albilor. Pedlarul putea să circule liniştit oriunde, pentru că roşii nu prea îi atacă pe negustori, de la care îşi procură, prin schimb, cele de trebuinţă. Cu atît mai vîrtos însă trebuiau să se ferească albii ceilalţi. Deşi faptul nu mă îngrozea chiar atît de mult, mă bucurai totuşi cînd Winnetou hotărî să mă însoţească. La urma urmei, puteam să lipsim cîtva timp amîndoi, lăsîndu-l pe Old Firehand în grija lui Harry şi a lui Sam Hawkens. În ce priveşte hrana, aceasta era asigurată de ostaşii care vînau cu schimbul.

Aşadar plecarăm. Cum Winnetou cunoştea perfect drumul, sosirăm a treia zi la Turkey-River sau Turkey-Creek, cum i se mai zice. Există cîteva rîuri cu acelaşi nume, dar acesta la care mă refer era faimos pentru multele bătălii sîngeroase dintre albi şi diverse

triburi de siucși, desfășurate în cursul vremii de-a lungul malurilor sale.

Bine, dar cum să-l găsim pe negustor? Dacă era cumva printre indieni, trebuia să fim cu băgare de seamă. Chiar pe mal și prin vecinătate locuiau niște coloniști albi care, cu ani în urmă, cutezaseră să se așeze în acele locuri. Era, deci, indicat să-i vizităm și să ne informăm asupra situației. Și iată-ne călărind pe marginea apei. Cîtva timp nu întîlnirăm nici o așezare omenească pînă ce, pe înserate, răsăriră înaintea noastră niște lanuri de secară. Lîngă un mic afluent al rîului se înălța o casă destul de arătoasă, clădită din bușteni solizi, neciopliți, cu grădină și cu gard masiv de lemn. Alături, într-un ocol bine împrejmuit, se aflau caii și vacile. Cotirăm într-acolo, descălecarăm și, prîponindu-ne caii, dădurăm să ne apropiem de casa aceea cu geamuri înguste ca niște creneluri. Deodată, la două din geamuri apăru cîte o armă cu țeava dublă și un glas răstit ne somă:

— Stați! Aici nu-i coteț de porumbei în care intră și zboară care cum îi place. Cine sînteți și ce vreți?

— Eu sînt german și caut un negustor despre care mi s-a spus că se află prin partea locului.

— Atunci căutați-l acolo unde se află! N-avem nimic de împărțit! Cărați-vă!

— Dar, *sir*, cred că veți fi atît de înțelept, ca să nu-mi refuzați o informație pe care, eventual, o deținеți. Numai pe niște vîntură-lume îi alungi din prag.

— Exact. Tocmai de aceea vă și alung.

— Ne luați, așadar, drept pușlamale?

— *Yes!*

— De ce?

— Asta-i treaba mea. N-am de dat nici o socoteală. Iar faptul că sînteți german e o născocire.

— Ba e adevărul curat.

— *Pshaw!* Un german nu se aventurează pînă la noi, afară doar de Old Firehand...

— Chiar din partea lui vin.

— Dumneavoastră? Hm! Şi de unde anume?

— Vă despart trei zile călare de tabăra lui. Poate că aţi auzit.

— Ce-i drept, a trecut odată pe-aici unul Dick Stone, care zicea la fel. Cică e în serviciul lui Old Firehand.

— Dick s-a prăpădit. Am fost prieteni.

— Se poate. Dar cum să am încredere în dumneavoastră, cînd vă văd cu un indian?! Acum, vremurile sînt aşa fel, încît nu pot să permit ca un roşu să-mi treacă pragul.

— Aflaţi că indianul acesta, trecîndu-vă pragul, v-ar face o mare cinste, pentru că-l cheamă Winnetou şi e căpetenia apaşilor.

— Winnetou? Formidabil! Să-i văd puşca!

Winnetou îşi scoase de pe umăr faimoasa lui puşcă cu ţinte de argint şi o arătă stăpînului casei.

— Da, ţintele de argint! exclamă acesta. În regulă. Dar dumneavoastră văd că aveţi două puşti, una mare şi alta mai mică. Asta îmi dă oarecum de gîndit. Nu cumva cea mare e doborîtorul de urşi?

— Aţi ghicit.

— Şi cea mică e carabina Henry?

— Chiar aşa.

— Şi purtaţi alt nume decît cel adevărat? Vreau să spun o poreclă dobîndită în prerie?...

— Exact.

— Nu cumva sînteţi Old Shatterhand, care, cică, e neam de dincolo?

— Chiar eu în persoană.

— Asta-i bună! Poftiţi repede în casă, domnii mei! Asemenea oaspeţi sînt bineveniţi, firește. Vă stau la dispoziţie.

Ţevile duble dispărură de la geamuri şi gazda se ivi numaidecît în cadrul uşii. Era un om destul de vîrstnic, dar vînjos şi zdravăn. Se vedea că luptase din greu cu viaţa, fără să se lase doborît. Ne întinse amîndouă mîinile, apoi ne conduse în casă, unde se găseau nevasta şi feciorul lui, un flăcău chipeş, puternic. Mai tîrziu aflarăm că avea încă doi feciori, plecaţi în pădure.

Locuinţa nu număra decît o singură încăpere. Pereţii erau împodobiţi cu arme şi trofee de vînătoare. Pe vatra simplă, din piatră, fierbea apa într-un cazan de tuci, vesela şi tacîmurile — numai strictul necesar — se înşirau pe o poliţă. Cîteva lăzi serveau drept dulapuri de haine şi cămară de provizii, iar de tavan atîrnau afumături cît să ajungă pentru luni de zile unei familii de cinci persoane. Într-un colţ — o masă meşteriţă primitiv de stăpînul casei şi cîteva scaune pe potrivă.

Furăm invitaţi să luăm loc şi, în timp ce tînărul vedea de caii noştri, gazda ne servi cina, care, ţinînd cont de împrejurări, nu lăsă nimic de dorit.

În timp ce ne ospătam, sosiră şi ceilalţi doi fii ai gazdei. Fără nici un fel de fasoane, luară loc la masa noastră şi, liniştiţi, mîncară zdravăn, neamestecîndu-se în discuţie.

— Da, domnilor, vorbi bătrînul, să nu mi-o luaţi în nume de rău dacă v-am întîmpinat cam aspru. Aici, în orice moment te poţi trezi cu pieile-roşii, mai ales cu siucşii-okananda, care chiar dăunăzi, nu mai departe decît la o zi călare de aici, au atacat o casă de oameni cinstiţi, gospodari. Şi mai puţin încă te poţi încrede în albii care pică aici, după ce-au fugit din est pentru cine ştie ce isprăvi necurate. Iată de ce simt o bucurie îndoită cînd văd că am de-a face cu nişte gentlemeni ca dumneavoastră. Va să zică, îl căutaţi pe negustor ? Vreţi să încheiaţi vreo afacere ?

— Da, confirmai eu, în timp ce Winnetou, potrivit obiceiului, tăcea.

— Ce anume afacere ? Nu vă întreb din curiozitate, ci pentru a vă da eventual unele indicații.

— Am vrea să-i oferim niște blănuri.

— Multe ?

— Da, multe.

— Contra marfă, sau pe bani ?

— Pe bani, dacă se poate.

— Atunci negustorul acesta e, într-adevăr, singurul om potrivit. Alții nu fac decît schimb de mărfuri. El, însă, dispune totdeauna de aur sau bani, pentru că umblă și pe la zăcămintele aurifere. E un capitalist, nu un pîrlit colea, ce-și poartă în bocceluță marfa.

— O fi și cinstit ?

— Ei da, cinstit ! Ce înțelegeți dumneavoastră prin cinstit ? Orice negustor face negustorie ca să cîștige parale și nu e niciodată atît de prost, încît să renunțe la vreun profit. Cine se lasă înșelat, treaba lui ! E singur de vină. Așa, va să zică, omul de care vorbesc se cheamă Burton și își cunoaște meseria, nu glumă. Are atîta dever, încît călătorește în permanență cu cîte patru sau cinci ajutoare după el.

— Și unde credeți că l-am putea găsi ?

— Aflăm noi încă în seara asta. Unul din ajutoarele lui, îi zice Rollins, a trecut ieri pe-aici după comenzi ; acum e dus în sus, pe la coloniștii vecini, și se întoarce deseară ca să înnopteze la noi. De altfel, Burton a cam avut ghinion în ultima vreme.

— Cum așa ?

— I s-a întîmplat nu demult, de vreo cinci-șase ori, să se deplaseze în chestiuni de afaceri și să găsească așezările arse și prădate de indieni. Asta înseamnă nu numai pierdere de timp pentru el, dar și pagubă curată, fără a mai socoti primejdia la care

se expune, chit că e negustor, bătînd atîta drum prin regiunile bîntuite de pieile-roşii.

— Atacurile s-au săvîrşit în vecinătatea dumneavoastră ?

— Da, ţinînd seama că aici, în Vest, cuvinte ca „aproape" sau „departe" au cu totul altă măsură. Spre pildă, vecinul meu cel mai apropiat se află la nouă mile de aici.

— Asta-i rău. La asemenea distanţe nu vă puteţi ajuta în caz de primejdie.

— Fireşte. Dar nu mi-e frică. Nu le-ar merge pieilor-roşii cu bătrînul Corner, aşa mă cheamă, Corner. I-aş învăţa eu minte !

— Totuşi, nu sînteţi decît patru persoane !

— Patru ? Puteţi, fără nici un risc, s-o număraţi printre persoane şi pe soţia mea. Şi ce mai persoană ! Nu se sperie de nimic, iar puşca o mînuieşte ca şi mine.

— Vă cred. Totuşi, în faţa unei cete de indieni, vorba ceea : duşmanii mulţi, înfrîngere sigură, sau, cum zice neamţul, mulţi cîini, moartea iepurelui.

— *Well !* Dar unde scrie că am fi nişte iepuri ? Mă rog, n-am pretenţie, nu sînt nici pe departe un *westman* ca dumneavoastră, nu posed nici puşcă de argint, nici carabină Henry ; dar de tras ştiu să trag cu nădejde. Avem arme bune şi, dacă blochez uşa, nici picior de indian nu-mi calcă în casă. O sută de m-ar împresura îi curăţ pe rînd... Dar staţi puţin ! Cred c-a sosit Rollins.

Într-adevăr, se auzi un tropot de cal în curte. Corner ieşi, discută cîtva timp afară cu cineva, apoi se întoarse însoţit de un bărbat pe care ni-l prezentă.

— Iată-l pe mister Rollins despre care v-am vorbit, ajutorul negustorului.

Şi, adresîndu-se noului sosit, adăugă :

— Vă spuneam afară că veți avea o mare surpriză în legătură cu musafirii mei. Ei bine, aflați că acești doi gentlemeni nu sînt alții decît Winnetou, căpetenia apașilor, și Old Shatterhand, despre care veți fi auzit destule. Îl caută pe mister Burton. Vor să-i ofere spre vînzare niște piei și blănuri.

Rollins era un bărbat de vîrstă mijlocie, un tip cît se poate de comun, fără nimic aparte nici de bine, nici de rău, la prima vedere nu provoca nici o bănuială. Și, totuși, căutătura și aerul lui parcă nu-mi plăceau. Dacă eram, într-adevăr, oameni atît de marcanți cum ne înfățișase gazda, se cădea să-l bucure o asemenea cunoștință. Cu atît mai mult, cu cît îi surîdea și perspectiva unei bune afaceri. Dar omul nu arăta nici bucurie, nici satisfacție. Părea, mai degrabă, indispus. Să fi fost numai o aparență? Posibil. Ceea ce îmi displăcea la el putea, la urma urmei, să nu fie decît o simplă timiditate pe care un modest slujbaș o resimțea în compania unor *westmen*-i ca noi, cu renume bine stabilit. De aceea, îmi înfrînai orice idee preconceputâ, invitîndu-l să ia loc pentru a discuta cu noi afacerea.

Gazda îi oferi demîncare, dar omul părea să nu aibă nici pic de poftă. Curînd, se ridică de la masă, cică să vadă de cal. Pentru o asemenea treabă nu era nevoie de prea mult timp; și totuși Rollins zăbovi peste un sfert de oră. N-aș putea spune că-l suspectam, dar mă zgîndărea un simțămînt nedefinit, îndemnîndu-mă să ies și eu în curte pentru o clipă. Calul lui era priponit de un stîlp, lîngă casă. Rollins însă — nicăieri. Se înnoptase de-a binelea, totuși, în lumina darnică a lunii, ar fi trebuit să-l zăresc de îndată. Abia tîrziu îl văzui cum apare de după un colț al gardului. Mă observă la rîndu-i, stătu o clipă în loc și, în cele din urmă, se apropie cu pași repezi.

— Vă plac plimbările sub clar de lună, mister Rollins ? îl întrebai.

— Nu, nu sînt chiar atît de visător.

— Se pare totuşi că sînteţi o fire poetică.

— De ce ?

— Păi, vă plimbaţi.

— Oh, nu de dragul lunii ! Mi-e cam rău. Mi-am stricat stomacul azi-dimineaţă. Şi pe urmă, am tot şezut în şa... Simţeam nevoie de puţină mişcare. Asta-i tot, *sir*...

Rostise aceste cuvinte pe un ton cu totul diferit, aproape politicos şi curtenitor. Era oare prefăcătorie ? Sau poate recunoştea că la început nu se purtase cum trebuie.

Îşi dezlegă calul şi-l duse în ocolul unde se aflau şi caii noştri. Apoi intrarăm amîndoi în casă. De ce oare mă intriga personajul acesta ? În fond, era liber să se mişte cum vrea şi să facă ce-i place. Totuşi, spiritul de vigilenţă, atît de propriu oricărui *westman*, îl împinge spre suspiciune. Desigur că motivul invocat de Rollins în ce priveşte „plimbarea" era întru totul plauzibil. Mîncase, de altfel, cu atîta lipsă de poftă, încît părea că într-adevăr îl supără stomacul. Şi apoi, după ce ne aşezarăm din nou în jurul mesei, se purtă foarte natural, discret, politicos. În felul acesta orice neîncredere, chiar gata conturată oarecum, era de natură să dispară.

Firește că vorbeam de afacerea noastră, de preţurile zilei, de tratarea şi transportul pieilor şi de multe altele. Rollins dovedea cunoştinţe bune în branşa lui şi vorbea cu atîta cumpăt, modest, chibzuit, încît cuceri pînă şi simpatia lui Winnetou, care se antrenă în discuţie mai mult ca oricînd. Povestirăm şi ultimele noastre peripeţii, fiind ascultaţi cu deosebită atenţie. Desigur că mă interesai şi de negustor, fără

prezența și consimțămîntul căruia nu se putea încheia tîrgul. La aceasta, Rollins răspunse :

— Din păcate, nu știu unde se află șeful în clipa de față, nici unde va fi mîine sau poimîine. Misiunea mea e să înregistrez comenzile și să i le prezint în anumite zile, cînd știu unde poate fi găsit. Ce distanță e pînă la mister Firehand ?

— Trei zile călare.

— Hm ! Peste șase zile mister Burton va fi sus, la Riffley Fork. Pînă atunci, aș avea timp să merg cu dumneavoastră, să văd marfa și s-o evaluez cu aproximație. Apoi mă duc să-l informez pe patron și mă întorc împreună cu el, firește, dacă în prealabil mă voi fi convins că afacerea rentează. Ce ziceți, *sir* ?

— Bineînțeles că trebuie să vedeți marfa înainte de a o cumpăra. Ar fi însă de preferat să tratăm cu mister Burton personal.

— Acuma, în nici un caz nu e posibil. De altminteri, chiar dacă șeful ar fi aici, nu cred că v-ar însoți numaidecît. Firma noastră e mai mare decît vă închipuiți, și patronul nu dispune de timp ca să-și îngăduie o călătorie de trei zile înainte de a ști dacă oferta îl interesează practic. Sînt sigur că nu s-ar deplasa cu dumneavoastră, ci ar delega pe unul din funcționarii săi. Iată de ce spun că lucrurile s-au potrivit tocmai bine ; fiind deocamdată disponibil, aș face eu drumul. Sînteți de acord sau nu, ca să știu cum stăm ?

Nu aveam nici un motiv ca să-i refuz propunerea. Dimpotrivă, eram convins că și Old Firehand ar fi acceptat-o.

— Dacă aveți destul timp, aprobai, atunci foarte bine, poftiți ! Ar însemna să plecăm chiar mîine în zori.

— Desigur ! Oameni ca noi nu-şi irosesc zilele. Pornim la primele ore, cum se crapă de zi. De aceea, n-ar strica să ne culcăm devreme.

Şi în această privinţă nu era nimic de obiectat, deşi mai tîrziu aveam să constatăm că omul nostru nu era nici pe departe inofensiv precum părea.

Se ridică de la masă şi dădu o mînă de ajutor nevestei colonistului la aşternutul blănurilor şi păturilor. Apoi ne îndemnă să ne culcăm.

— Mulţumesc, dar preferăm să dormim afară, în aer liber, îl asigurai.

— Oh, mister Shatterhand, afară e lumină, bate luna ! Şi pe urmă, gîndiţi-vă, noaptea e cam răcoare.

— Sîntem obişnuiţi cu răcoarea. Iar în ce priveşte luna, las' să lumineze unde-i place, nu ne supărăm.

Rollins mai stărui cîtva timp, dar fără succes. Nu vedeam nimic suspect în grija ce ne-o arăta, şi abia pe urmă, cînd l-am cunoscut mai bine, ne-am amintit — firește, prea tîrziu — de aceste insistenţe ale lui, cărora nu le acordasem atenţia necesară.

Cînd să ieşim din odaie, gazda ne spuse :

— Noi, domnilor, obişnuim să închidem seara uşa cu zăvorul. Poate vreţi s-o las deschisă de astă dată ?

— La ce bun ?

—. Poate că aveţi trebuinţă de ceva...

— N-o să avem. Şi-apoi, prin părţile astea, nu e cazul să laşi uşa descuiată. Dacă avem ceva de spus, v-o spunem prin geam.

— Într-adevăr, geamurile nu le închidem.

De afară auzirăm clar cum gazda noastră împinse zăvorul. Luna coborîse jos de tot, încît umbra casei cădea pînă peste ocolul în care se aflau animalele. Intrarăm şi noi la cai, ca să dormim ocrotiţi de întuneric. Swallow al meu se lungise alături de roibul lui Winnetou. Îmi aşternui pătura şi mă culcai lîngă el, folosind drept pernă — ca şi în atîtea alte rînduri — gru-

mazul cald, catifelat. Era de mult obișnuit cu procedeul meu și îl accepta cu plăcere.

Curînd, mă fură somnul.

Să tot fi dormit un ceas, cînd, deodată, o tresărire a calului mă trezi brusc. De obicei, Swallow îmi respecta cu strictețe somnul și nu se mișca decît în cazuri ieșite din comun. De data asta își înălțase capul și trăgea zgomotos aerul pe nări. Mă sculai repede și, aplecîndu-mă pentru a nu fi zărit, mă strecurai spre gard, în direcția pe care mi-o indicase Swallow. Cu multă precauție mă uitai printre ulucii gardului: la vreo două sute de pași parcă se mișcau niște umbre, încet-încet, apropiindu-se de noi. Erau oameni. Veneau tîrîș. Dădui să mă întorc în grabă ca să-l informez pe Winnetou, dar acesta se și afla lîngă mine: pașii mei ușori îl treziseră totuși din somn.

— Vede fratele meu mișcarea de colo? îi șoptii.

— Văd, răspunse el. Sînt războinici roșii.

— Pesemne okananzi care vor să-l atace pe colonistul nostru.

— Old Shatterhand a ghicit. Să intrăm în casă.

— Haide, trebuie să-i dăm o mînă de ajutor. Dar caii? O să ne trezim fără ei.

— Îi băgăm și pe ei în casă. Repede! Bine că sîntem la întuneric. N-au cum să ne vadă siucșii.

Dădurăm fuga la cai, îi scularăm de jos și, scoțîndu-i din ocol, îi duserăm pînă la ușa casei. Winnetou, lîngă geam, tocmai voia să-i anunțe pe cei dinăuntru, cînd eu, dincoace, observai că, de fapt, ușa nu era încuiată, ba chiar crăpată nițel. O dădui larg în lături și-l trăsei pe Swallow după mine — Winnetou procedă la fel cu roibul său, apoi trase zăvorul. Firește că zgomotul îi trezi pe toți din somn.

— Cine-i? Ce s-a întîmplat? Cai, în casă?! exclamă colonistul sărind din pat.

— Noi sîntem, Winnetou și Old Shatterhand, îl lămurii, văzînd că nu ne recunoaște prin întuneric.

— Dumneavoastră ? Pe unde ați intrat ?

— Pe ușă.

— Cum așa ? ! Doar îi pusesem zăvorul !

— Am găsit-o deschisă.

— Pe toți dracii ! Oi fi fost zăpăcit. Dar de ce ați adus caii ?

Omul zăvorîse, într-adevăr, ușa, însă bravul său musafir, negustorul, a deschis-o, pesemne, iar, ca să le pregătească indienilor terenul.

— Am adus caii înăuntru ca să nu ni-i fure, îi explicai gazdei.

— Să-i fure ? Cine, adică ?

— Siucșii-okananda, care se apropie. Vor să ne atace.

Vă puteți imagina ce panică stîrniră aceste vorbe. Corner, care se făli se că nu-i e teamă de nimic, se îngrozi în fața primejdiei iminente. La rîndul lui, Rollins o juca pe speriatul. Winnetou ceru să se facă liniște și rosti :

— Țineți-vă cumpătul ! Doar n-o să-i bateți pe okananzi cu gălăgie ! Hai să ne sfătuim, să luăm măsuri.

— Ce să ne mai sfătuim ! ? interveni Corner. Sîntem pregătiți. Cum apare unul, îl și împușcăm. Și așa, pe rînd, pînă la ultimul. Bine că e lună și-i vedem !

— Nu, asta să n-o facem ! protestă apașul.

— Și de ce nu ?

— Nu trebuie să vărsăm sînge cînd nu e neapărată nevoie !

— Dar acum se cere. Le-aș da cîinilor ăstora o lecție să n-o uite neam de neamul lor !

— Va să zică, fratele meu alb îi socotește pe indieni drept cîini. N-ar fi rău să-și amintească faptul

că și eu sînt indian și că-mi cunosc mai bine frații roșii decît îi cunoaște el. Cînd indienii îl atacă pe un alb, ei n-o fac fără pricină. Fie că acesta le-a dat într-adevăr dovadă de dușmănie, fie că o altă față palidă îi stîrnește și-i îndeamnă la atac. Poncașii care au tăbărît asupra lui Old Firehand erau conduși de un alb; iar acum, dacă siucșii-okananda vin să te prade, sînt încredințat că tot un alb de-al vostru e de vină.

— Nu cred.

— Crezi, nu crezi, asta n-are importanță. Winnetou, căpetenia apașilor, știe ce vorbește.

— Chiar așa fiind, tot trebuie să-i pedepsim pe okananzi cu asprime. De ce se lasă momiți? Cînd cineva vrea să intre cu forța în casa mea, îl împușc fără milă. E dreptul meu, și am s-o fac!

— Dreptul tău? Păstrează-ți-l sănătos! Cînd ești singur, n-ai decît să faci ce vrei. Dar acum sîntem și noi aici, adică Old Shatterhand și cu mine. Și află că noi, oricînd și oriunde, cerem să fim ascultați. De la cine ai cumpărat pămîntul acesta?

— Să-l cumpăr? Dar ce, sînt chiar atît de prost?! M-am instalat aici, pentru că așa mi-a plăcut; și dacă rămîn pînă la termenul prevăzut de lege, obțin dreptul de proprietate.

— Desigur, că pe siucși, adevărații stăpîni ai acestui pămînt, nici nu i-ai întrebat dacă au ceva împotrivă?

— Cum adică: să-i întreb?!

— Și te mai miri că te privesc ca pe un dușman, ca pe un hoț care le-a răpit pămîntul? Zici că sînt cîini? Vrei să-i împuști? Încearcă numai, că-ți zbor numaidecît creierii!

— Păi, atunci, ce vrei să fac? întrebă colonistul, care se potoli văzîndu-se astfel tratat de către faimosul șef al apașilor.

— Să nu faci nimic, mă-nțelegi, nimic! răspunse acesta. Eu și fratele Old Shatterhand vom lucra în numele tău. Dacă ne asculți întocmai, scapi cu bine.

Tot acest schimb de cuvinte nu dură mai mult de un minut. Între timp, eu pîndeam la o fereastră ca să observ mișcarea okananzilor. Nu se zărea nimeni. Probabil că ocoleau casa pe departe, ca să se convingă că nu sînt descoperiți și că nu-i așteaptă vreo surpriză. Winnetou veni lîngă mine, curios.

— Fratele meu îi vede?

— Încă nu.

— Ești și tu de părere să nu-i ucidem?

— Sîntem într-un gînd. Colonistul le-a furat glia. Și apoi, mă gîndesc că venirea lor poate să aibă și un alt motiv.

— Se prea poate. Dar cum să-i alungăm fără vărsare de sînge?

— Fratele Winnetou știe ca și mine ce-i de făcut.

— Într-adevăr, Old Shatterhand îmi ghicește gîndurile, cum le ghicesc și eu pe-ale lui. Să punem mîna pe unul de-ai lor, să-l luăm prizonier.

— Exact. Îl prindem pe cel dintîi care va veni ca iscoadă. Nu-i așa?

— Ba da. Sînt sigur că vor trimite pe careva. Și atunci, îl înșfăcăm!

Desfăcurăm zăvorul și crăparăm nițel ușa, cît să putem privi în curte. Mă așezai la pîndă.

Timpul trecea încet, apăsător. În casă era beznă. Nici o șoaptă, nici o mișcare. Deodată, auzii niște pași sau, mai bine spus, nu-i auzii — căci nu urechea sesizează zgomotul, ci un anume instinct specific oricărui *westman* cu experiență. Cîteva clipe, și îl zării într-adevăr pe indianul trimis în recunoaștere. Se lungise la pămînt și se tîra ușor, atent, aproape, mai aproape. Ajuns la ușă, ridică mîna ca

s-o pipăie. Într-o secundă, o deschisei toată, larg, sării asupra omului şi-l apucai cu mîinile de gît. Indianul încercă să se apere, zvîrli din picioare, îşi agită braţele, dar degeaba. Nici măcar un strigăt nu reuşi să scoată. Îl trăsei repede în casă şi Winnetou zăvorî uşa la loc.

— Faceţi lumină, mister Corner ! îi poruncii colonistului. Să-l vedem pe dumnealui cum arată la faţă.

Corner se execută şi aprinse o lumînare din seu de cerb. După ce-i slobozii gîtul, încleştîndu-i în schimb vîrtos braţele, ne uitarăm de aproape la chipul indianului.

— „Murgul căpetenia siucşilor-okananda ! exclamă Winnetou. Grozavă captură a făcut Old Shatterhand !

Strînsoarea mea aproape că-l sufocase pe indian. Acum răsuflă din adîncul pieptului şi rosti uluit :

— Winnetou, căpetenia apaşilor !

— Da, eu sînt ! Mă cunoşti, nu ne vedem pentru întîia oară. Dar pe omul acesta nu-l ştii. Ai auzit cum i-am spus pe nume ?

— Old Shatterhand ?

— Chiar aşa. De altfel, te-ai putut încredinţa şi singur cu cine ai de-a face : te-a tras înăuntru ca pe o cîrpă. Acum eşti al nostru. Ei, ce te aşteaptă, cum crezi ?

— Fraţii mei sînt vestiţi pretutindeni. Ei or să-mi dea drumul şi voi fi slobod.

— Aşa crezi ?

— Da.

— De ce ?

— Pentru că războinicii okananda nu se află în duşmănie cu apaşii.

— Dar voi faceţi parte din neamul siucşilor ca şi poncaşii, care ne-au atacat deunăzi.

— N-avem nici o legătură cu ei.

— Ascultă, lui Winnetou să nu-i vorbeşti cu viclenie! Eu sînt prietenul tuturor oamenilor roşii, dar pe ticăloşi, de orice culoare ar fi ei, îi socot duşmani. Zici că n-ai nimic comun cu poncaşii? E o minciună. Ştiu sigur că okananzii şi poncaşii nu s-au războit niciodată între ei; mai mult, acum sînt chiar aliaţi. Aşa că minciuna ta nu se prinde. Aţi venit aici ca să-i atacaţi pe aceşti albi. Crezi cumva că eu şi Old Shatterhand vom îngădui asemenea lucru?

Şeful okananzilor îşi plecă privirea întunecată şi întrebă:

— De cînd Winnetou, marea căpetenie a apaşilor, a ajuns un om fără cumpăna dreptăţii? Lumea îl preţuieşte pentru că s-a străduit de-a lungul vremii să nu oropsească pe nimeni. Şi astăzi să-mi stea împotrivă tocmai mie, care sînt în dreptul meu?

— Te înşeli. Ceea ce vreţi voi să faceţi nu e bine.

— De ce? Oare nu-i al nostru pămîntul? Şi dacă cineva doreşte să se aşeze aici nu e dator să ne ceară învoire?

— Aşa e.

— Dar aceste feţe palide nu ne-au întrebat de nimic. Prin urmare, nu e dreptul nostru sfînt să-i alungăm?

— Departe de mine să vă tăgăduiesc acest drept; depinde însă ce şi cum faceţi. Trebuie oare să năpăstuiţi, să ardeţi, să ucideţi, dacă vreţi să scăpaţi de aceşti nepoftiţi? Adică, trebuie să vă purtaţi după pilda lor, să fiţi şi voi tîlhari care atacă noaptea, pe furiş? Omul curajos nu se fereşte să dea faţă cu duşmanii deschis, cinstit. Tu, însă, vii ca un laş, cu mulţime de războinici, ca să ataci o mînă de oameni. Mie, Winnetou, mi-ar fi ruşine să fac astfel. Oriişiunde mă voi duce, voi spune lumii ce fricoşi sînt fiii okananzilor, care nici nu merită să se cheme războinici.

„Murgul" fierbea de mînie, dar ochii apașului îl fixau atît de poruncitor, încît se mulțumi să mormăie :

— Fac și eu după obiceiul oamenilor roșii ; dușmanul trebuie atacat noaptea.

— Cînd atacul e necesar ! Numai atunci !

— Și ce-ai vrea, să-i iau pe acești albi cu vorbe bune ? Să mă rog de ei ?

— Ba să le poruncești, însă nu așa, furișîndu-te noaptea, ca tîlharul, ci arătîndu-te înaintea lor demn, în plină zi, ca stăpîn al acestui ținut. Spune-le deschis că nu le îngădui să rămînă aici ; dă-le un răgaz de cîteva zile pentru mutare, și numai dacă nu te vor asculta și nu vor înțelege de cuvînt, atunci lasă-ți frîu liber mîniei. Dacă procedai astfel, vedeam în tine pe căpetenia okananzilor și vorbeam de la egal la egal. Așa însă, te privesc ca pe un om care, lipsindu-i curajul, apucă drumuri piezișe.

Okanandul se uita țintă spre un colț al încăperii, fără a scoate un cuvînt. Ce-ar fi putut răspunde ? Îi eliberasem brațele din strînsoare, totuși stătea în fața noastră conștient de primejdia în care s-a vîrît. Pe chipul grav al lui Winnetou licări un zîmbet ușor cînd mi se adresă cu întrebarea :

— „Murgul" spunea că o să-i dăm drumul și va fi iarăși liber. Ce părere are fratele meu Old Shatterhand ?

— Cred că și-a greșit socotelile. Cine vine să pîrjolească și să ucidă, acela nu merită să mai vadă lumina soarelui.

— Cum, Old Shatterhand vrea să mă omoare ? tresări okanandul.

— Nu. Eu nu sînt ucigaș. Însă e o mare deosebire între a omorî pe cineva și a-l pedepsi pe bună dreptate cu moartea.

— Și ar fi oare drept să-mi luați viața ?

— Firește !

— Ba nu ! Eu mă aflu aici pe pămîntul nostru.

— Ba te afli în casa unui alb, chiar dacă pămîntul de dedesubt îţi aparţine. După legile Vestului, am dreptul să te ucid, dacă pătrunzi cu forţa în wigwamul meu. Fratele Winnetou ţi-a spus cum trebuia să procedezi ; şi eu sînt cu totul de părerea lui. Nimeni nu ne poate învinui de nimic dacă îţi scurtăm chiar acum zilele. Dar tu ne cunoşti ; ştii că nu vărsăm niciodată sîngele oamenilor dacă nu e neapărată nevoie. S-ar putea să ajungem la o învoială care să te salveze. Întreabă-l pe Winnetou, căpetenia apaşilor, şi vei afla ce şi cum.

Omul venise ca să-i judece pe alţii, şi acum stătea el înaintea judecăţii. Se afla în mare încurcătură. Tulburarea i se citea pe faţă, deşi îşi dădea osteneală s-o ascundă. Ar fi vrut, firește, să mai aducă alte argumente în favoarea sa, dar nu le găsi. De aceea preferă să tacă, privindu-l pe apaş cu niște ochi plini de aşteptare şi de mînie reţinută. Deodată, îşi îndreptă privirea spre Rollins, ajutorul negustorului, şi mi se păru că, premeditat sau nu, îi cerea acestuia să-l susţină. Şi, într-adevăr, negustorul îi luă partea.

— Sper că Winnetou, şeful apaşilor, nu e setos de sînge. Chiar şi aici, în Vest, nu se aplică pedeapsa decît pentru fapte săvîrşite. Or, în cazul nostru, nu s-a petrecut nimic care să justifice o pedeapsă.

Winnetou îl măsură cu privirea, bănuitor. Apoi rosti :

— Cînd fratele meu Old Shatterhand şi cu mine, şeful apaşilor, avem ceva de hotărît, nu ne trebuie sfatul nimănui. Va să zică, degeaba îţi baţi gura. Şi vîră la cap că bărbaţilor nu le stă bine limbuţia. Vorbeşte numai cînd e nevoie.

De ce asemenea dojană aspră ? Poate că nici Winnetou nu-şi dădea seama de ce. Însă, după cum s-a

dovedit mai tîrziu, instinctul lui nu dăduse greș nici de astă dată. Adresîndu-se „Murgului", continuă :

— Ai auzit cuvîntul lui Old Shatterhand : judecata lui e și a mea. Nu vrem să te ucidem, dar trebuie să ne spui totul pe șleau, fără ocolișuri sau înșelăciuni. Mărturisește cinstit : De ce ați venit încoace ? Doar n-ai să fii atît de laș, încît să ne ascunzi adevărul !...

— Iuf ! făcu indianul cu ciudă. Războinicii okananzi nu sînt niște fricoși cum ziceai adineauri. N-am nimic de ascuns. Am vrut să atacăm casa.

— Și să-i dați foc ?

— Da.

— Și cu oamenii ce urma să se întîmple ?

— I-am fi ucis.

— Și v-ați hotărît singuri la această faptă ?

Okanandul șovăi. De aceea, Winnetou își precizâ întrebarea :

— Poate v-a îndemnat cineva ?

Omul tăcu și de astă dată, ceea ce pentru mine însemna de fapt o confirmare.

— „Murgul" pare să nu găsească răspuns, stărui Winnetou. Dar aici e în joc însăși viața lui. Dacă vrea să aibă zile, atunci să răspundă. Cine a pus la cale atacul ? Poate cineva dinafara voastră ?

— A fost unul care ne-a îndemnat, mărturisi în cele din urmă prizonierul.

— Cine ?

— Oare căpetenia apașilor obișnuiește să-și trădeze aliații ?

— Nu ! recunoscu Winnetou.

— Atunci, să nu fie cu supărare, nici eu nu trădez.

— Înțeleg, și nu mă supăr. De fapt, cine-și vinde prietenul merită ucis ca un cîine rîios. N-ai decît să treci sub tăcere numele lui. Vreau să știu numai dacă omul cu pricina e din neamul vostru, al okananzilor.

— Nu.

— E dintr-un alt trib ?
— Nu.
— Va să zică, e un alb ?
— Da.
— Se află acupm afară, printre războinicii tăi ?
— Nu, nu-i afară.
— Aşadar, se adevereşte bănuiala noastră, a lui Old Shatterhand şi a mea : aţiţătorul e un alb. Asta înseamnă că vom fi mai blînzi cu tine. Siucşii-okananda au tot dreptul să nu îngăduie aşezarea albilor pe glia lor străbună, dar nu e cazul să-i şi ucidă după cum vă puseserăţi în gînd. Chibzuind, pe de altă parte, că totuşi nu v-aţi dus la îndeplinire planul, o să-ţi dăruim, cu anumite condiţii, viaţa şi libertatea.
— Ce condiţii ? întrebă „Murgul".
— Două la număr. Mai întîi, trebuie să te lepezi de albul care v-a îndemnat încoace.
Condiţia aceasta părea să nu-i convină okanandului. Totuşi, după oarecare şovăială, consimţi şi se interesă de cea de-a doua condiţie. Winnetou îl lămuri.
— Vei cere acestei feţe palide, care se numeşte Corner, să cumpere de la voi pămîntul sau să-l părăsească. Numai dacă nu-ţi va împlini cererea, atunci te vei întoarce cu războinicii tăi şi-l vei alunga.
De astă dată, „Murgul" se învoi mai repede. În schimb, colonistul era împotrivă. Se referi la legea proprietăţii private şi debită un lung discurs, pe care Winnetou i-l reteză în cele din urmă.
— Noi îi cunoaştem pe albi numai ca pe nişte nemernici care ne fură pămîntul. Legile, dreptul şi datinile voastre nu ne interesează. Crezi că după ce-ai răpit pămîntul altora, vei scăpa de pedeapsă punîndu-te sub ocrotirea legilor ticluite de voi ? Te ajut cît pot ; mai mult să nu-mi ceri. Acum vom

fuma calumetul, Old Shatterhand, eu şi căpetenia okananzilor, ca să consfinţim înţelegerea noastră.

Winnetou vorbise pe un ton atît de hotărît, încît Corner renunţă să mai protesteze. Apoi apăsul umplu pipa păcii şi, cu ceremonialul cunoscut, convenţia fu pecetluită. Socoteam puţin probabil ca şeful okananzilor să-şi calce cuvîntul. Nici Winnetou nu ezita să-i acorde încrederea : se îndreptă spre uşă, trase zăvorul şi rosti :

— Fratele meu roşu se poate întoarce acum la războinicii săi şi să plece cu ei împreună. Sîntem convinşi că-şi va ţine legămîntul.

Okanandul ieşi. Prevăzători, puserăm din nou zăvorul la uşă şi ne postarăm la ferestre ca să-l urmărim. Se depărtă doar cîţiva paşi şi se opri anume în bătaia lunii ; dorea să-l vedem şi noi. Vîrîndu-şi două degete în gură, şuieră odată lung şi ascuţit. Cît ai clipi, războinicii se adunară în jurul lui. Erau, firește, surprinşi de acest semnal, de vreme ce însuşi „Murgul" le ordonase să stea ascunşi şi liniştiţi. Dar căpetenia le vorbi cu glas tare, spre bună-ştiinţă.

— Războinicii okananzilor să asculte aici ! Am venit încoace pentru a-l pedepsi pe Corner, faţa palidă care s-a cuibărit pe pămîntul nostru fără să ne ceară învoirea. Eu m-am strecurat înainte ca să iscodesc, şi totul ar fi mers ca pe apă dacă nu se aflau aici, în popas de noapte, doi dintre cei mai vestiţi bărbaţi ai preriei şi ai munţilor : Old Shatterhand şi căpetenia apaşilor, Winnetou. Ei ne-au zărit cînd veneam încoace, iar pe mine Old Shatterhand m-a prins şi m-a vîrît cu forţa în casă. De fapt, nu-i nici o ruşine să fii biruit de un asemenea om. În schimb, e o cinste să fumezi cu el şi cu Winnetou pipa păcii. Aşa am şi făcut. Şi am încheiat cu el legămînt să-i lăsăm în viaţă pe albii care s-au aşezat aici, dacă ne cumpără locul sau îl părăsesc într-un termen ce rămîne să-l

hotărîm împreună. Aceasta e înţelegerea noastră şi eu, din parte-mi, mă voi ţnie de cuvînt. Winnetou şi Old Shatterhand stau la fereastră şi îmi ascultă vorbele. Între noi e pace şi prietenie. Fraţii mei să mă urmeze! Ne întoarcem la wigwamurile noastre!

Plecă şi dispăru după gard. Ceata de războinici pieri şi ea în noapte.

Bineînţeles că ne repezirăm cu toţii afară să controlăm dacă plecaseră cu adevărat — deşi eram aproape siguri că nu aveau intenţia să ne tragă pe sfoară. Găsind totul în ordine, scoaserăm caii din casă şi ne culcarăm iar în ocolul cu pricina. Numai Rollins părea bănuitor şi se luă după indieni, cică să-i mai ţină un timp sub observaţie. Firește că, mai tîrziu, aveam să ne lămurim de ce devenise atît de zelos. Nici nu băgarăm de seamă cînd se înapoie. Dar dimineaţa, cînd mă trezii din somn, îl văzui şezînd alături de gazdă, în faţa uşii, pe un buştean ce ţinea loc de bancă.

Corner ne dădu bineţe pe un ton prea puţin amabil. Era supărat şi convins că ar fi fost mult mai bine dacă i-am fi „curăţat" pe indieni, cum se exprimase în ajun. Acum avea de ales între a plăti şi a pleca. La urma urmei, nu-l plîngeam deloc. De ce se instalase tocmai aici? Ce-ar spune locuitorii din Illinois sau din Vermont dacă un indian siux, cu familia după el, s-ar opri acolo, declarînd trufaş: „Pămîntul acesta îmi aparţine!"?

Nu ne prea sinchisirăm deci de supărarea colonistului şi, mulţumindu-i pentru găzduire, pornirăm la drum.

Potrivit înţelegerii, Rollins ne însoţea, dar aproape că nu-i simţeam prezenţa. Călărea la oarecare distanţă, ca un mic slujbaş, care-şi arată astfel respectul faţă de superiori. Lucrul nu avea în sine nimic su-

părător, ba ne şi convenea. Puteam să discutăm în voie, nestingheriţi de nimeni.

Abia după cîteva ore se apropie de noi şi deschise vorba despre afacerea proiectată. Se informă asupra calităţii şi cantităţii pieilor pe care Old Firehand avea intenţia să le vîndă. După ce-i dădurăm lămuririle necesare, încercă să afle în ce anume loc ne aştepta Old Firehand, unde şi cum îşi adăpostise marfa. Am fi putut să-i satisfacem şi această curiozitate, dar neştiind ce hram poartă, evitarăm să-i dăm un răspuns precis. De altfel, nu stă în obceiul *westmen*-ilor sau al vînătorilor să divulge locurile în care îşi păstrează agonisita. Sincer vorbind, nici nu ne păsa dacă discreţia noastră îl indispune. Şi într-adevăr, din acea clipă, Rollins se ţinu mereu retras, cît mai departe de noi.

Călăream în aceeaşi direcţie din care veniserăm în ajun — prin urmare, nu mai era necesar să cercetăm împrejurimile. Le cunoşteam destul de bine. Totuşi, nu renunţarăm complet la acea precauţie de care un *westman* încercat nu s-ar lipsi niciciînd, chiar dacă ar cunoaşte ţinutul ca pe propriul său buzunar. Observam mereu terenul şi nu pierdeam din ochi urmele de oameni sau animale. Şi această atenţie neslăbită ne duse, către amiază, la descoperirea unei urme pe care am fi trecut-o, poate, cu vederea, dacă n-am fi constatat că cineva se ostenise s-o şteargă. Şi nici atunci poate că n-am fi luat-o în seamă, dacă n-am fi văzut alături iarba culcată la pămînt, semn că acolo poposiseră nişte oameni. Ne-am oprit, aşadar, ca să examinăm urma de aproape. Atunci se apropie şi Rollins, descălecînd lîngă noi.

— O fi de animal sau de om ? întrebă el.

Winnetou nu-i acordă nici un răspuns ; eu, însă, i-l dădui din politeţe.

— Se pare că nu prea aveţi experienţă în citirea urmelor. Aici totul e clar de la prima vedere.

— Adică, oameni ?

— Desigur.

— Nu-mi vine să cred... Ar însemna ca iarba să fie mult mai strivită.

— Vă imaginaţi că există pe-aici inşi care bătătoresc anume pămîntul din plăcerea de a fi descoperiţi şi înşfăcaţi ?

— Ah, nu, dar călare nu poţi evita să laşi urme mai pronunţate.

— Şi dacă respectivii merg pe jos, fără cai ? !

— Cum pe jos ? Prea ar bate la ochi, ar fi chiar suspect. Aici nu cred să găsiţi om care să nu-şi aibă calul său.

— De acord. Numai că se întîmplă, poate aţi auzit şi dumneavoastră, ca omul să-şi piardă într-un fel calul.

— Se întîmplă, firește. Dar în cazul nostru, nu e vorba de un singur ins. Unul, mă rog, rămîne fără cal, dar mai mulţi deodată ?...

O făcea pe deşteptul, deşi era clar că nu prea îl ajută cunoştinţele. De altfel, nici nu mai aveam chef să-i răspund. Şi chiar atunci interveni Winnetou.

— Ştie fratele meu Old Shatterhand ce urmă e asta ?

— Ştiu.

— Trei albi fără cai, fără puşti, numai cu ciomege. Au plecat de aici în şir, unul după altul. Cel din coadă a încercat să şteargă urmele. Va să zică, se ştiau urmăriţi.

— Aşa gîndesc şi eu. Totuşi... fără nici un fel de arme ?...

— În orice caz, nu aveau puşti. Altminteri am găsi vreun semn pe locul unde le-au lepădat în timpul popasului.

— Hm! Ciudat! Trei albi neînarmați, într-o regiune atît de periculoasă! Nu văd altă explicație decît că li s-a întîmplat, poate, o nenorocire; poate au fost atacați și prădați.

— Fratele meu alb parcă ar gîndi cu capul meu. Acești oameni au trecut pe-aici sprijiniți în crăci rupte din arbori; dovadă, găurile lăsate în pămînt. Desigur că au nevoie de ajutor.

— Și vrei să mergem în ajutorul lor?

— Căpetenia apașilor e gata oricînd să ajute, fără să întrebe dacă e vorba de indieni sau de albi. Mă interesează totuși părerea lui Old Shatterhand, fiindcă eu, deși aș vrea, mă cam îndoiesc, n-am încredere.

— De ce?

— Mi se pare cam suspectă purtarea acestor fețe palide. De ce și-or fi dat osteneală să șteargă urmele care duc mai încolo, de vreme ce aici, pe locul popasului, au lăsat totul vraiște?

— Poate că n-au avut timp. Sau și-or fi zis că nu e nici o primejdie dacă urmăritorii descoperă locul acesta; important e să nu vadă în ce direcție au apucat de aci încolo.

— O fi cum spune fratele meu; dar asta înseamnă că sînt niște oameni fără experiență, nu *westmen*-i adevărați. Hai după ei, să le dăm ajutor!

— De acord, mai ales că, după cît se pare, nu trebuie să ne abatem prea mult din drumul nostru. Încălecarăm din nou. Rollins însă șovăi.

— N-ar fi mai sănătos să-i lăsăm în plata Domnului? Ce interes avem să ne luăm după ei? Nu ne folosește la nimic.

— Nouă, ce-i drept, nu ne folosește, în schimb, lor!...

— Ne pierdem vremea...

— Nu sîntem chiar atît de grăbiți încît să abandonăm niște oameni care, probabil, au nevoie de sprijinul nostru.

Deoarece îi vorbisem pe un ton cam aspru. Rollins, îmbufnat, bîigui ceva neînțeles și se sălță la rîndul lui în șa. Mărturisesc că nu-l prea aveam la inimă. Totuși, nu mi-l închipuiam încă nici pe departe atît de perfid pe cît era.

Urmele treceau prin pădure, ducînd apoi în cîmp deschis. Erau proaspete. Le apreciam vechimea la cel mult o oră. Și, într-adevăr, mînînd bine caii, îi observarăm repede pe cei în cauză. Erau cam la o milă engleză depărtare și abia străbăturăm jumătate din drum, că ne zăriră și ei. Stătură o clipă locului, parcă speriați. Pe urmă o luară la picior, fugind ca și cînd i-ar fi amenințat moartea. Dădurăm pinteni cailor. Firește că i-am fi putut ajunge imediat, dar căutarăm mai întîi să-i liniștim strigîndu-le cîteva vorbe amicale. Atunci s-au oprit.

Erau, într-adevăr, complet neînarmați; nu aveau nici măcar cuțite; își închipuiseră niște ciomege din crăci. În schimb, hainele de pe ei arătau destul de bine. Primul era legat la cap cu o basma; al doilea își purta brațul stîng într-o eșarfă; al treilea părea nevătămat. Ne priviră bănuitori, înfricoșați.

— De ce fugiți așa, domnilor? îi întrebai.

— Dacă nu știm cine sînteți și ce gînduri nutriți!... răspunse cel mai vîrstnic dintre ei.

— Asta n-are importanță. Oricine am fi, tot v-am fi ajuns din urmă. De aceea, fuga e inutilă. Dar fiți pe pace: sîntem oameni de treabă. Ne-am luat după dumneavoastră ca să vă dăm, la nevoie, un ajutor. Bănuiam că nu sînteți într-o situație tocmai plăcută.

— Și n-ați greșit, *sir*. Ne-a mers prost. Slavă cerului că am scăpat de la moarte!

— Dar cine v-a maltratat în felul ăsta ? Niște albi ?
— Nu. Siucșii-okananda.
— Așa, va să zică... Și cînd ?
— Ieri dimineață.
— Unde ?
— Sus, la Turkey-River.
— Dar cum s-au petrecut lucrurile ? Sau poate ați prefera să nu vă întreb ?
— De ce nu, dacă sînteți într-adevăr oameni de treabă, cum ne-ați declarat adineauri ?! În acest caz, n-am putea să aflăm oare numele dumneavoastră ?
— Desigur, acest gentleman roșu e Winnetou, căpetenia apașilor, eu sînt Old Shatterhand, iar dumnealui e mister Rollins, negustor de profesie, care ne însoțește în interes de afaceri.
— *High-day*! Slavă Domnului! Atunci, orice bănuială trebuie exclusă. Despre Winnetou și Old Shatterhand am auzit multe, deși nu ne numărăm printre *westmen*-i. Iată doi bărbați de nădejde, pe care te poți bizui ! Norocul nostru că ne-ați ieșit în cale. Da, domnilor, avem urgentă nevoie de ajutor, foarte urgentă. Răsplătească-vă cerul pentru binele ce ni-l veți face !
— Sîntem gata ! Numai să știm ce anume ar fi de făcut.
— Înainte de toate, să ne recomandăm. Eu mă numesc Warton. Acesta e fiul meu. Iar celălalt mi-e nepot. Venim din regiunea New-Ulm, ca să ne stabilim la Turkey-River.
— Mare imprudență !
— Așa e, din păcate. Dar n-am știut ce ne așteaptă aici. Ni se înfățișase totul atît de frumos și de simplu ! Ai fi zis că n-aveam decît să ne instalăm și să strîngem recolta.

— Chiar așa ? Și la indieni nu v-ați gîndit de loc ?

— Ba da, însă ne-au fost descrișii cu totul altfel decît sînt în realitate. Ne-am echipat bine și am venit încoace ca să ne alegem un loc bun pentru gospodărie. Ei, și am căzut în mîinile pieilor-roșii !

— Să fiți mulțumiți că ați scăpat așa de ieftin !

— Aveți dreptate, *sir*. La început, lucrurile se anunțau mult mai grave. Indienii îi dădeau zor cu stîlpul torturii și cu alte asemenea plăceri. Dar pe urmă s-au mulțumit să ne alunge, după ce ne-au luat totul, afară de haine. Aveau preocupări mai importante decît să se care cu noi.

— Ați înțeles, poate, despre ce anume preocupări era vorba ?

— Nu le cunoaștem graiul, însă căpetenia o rupea nițel pe englezește și ne-a pomenit de unul Corner, un colonist, căruia probabil că-i purtau sîmbetele.

— Exact. Se pregăteau să-l atace chiar aseară ; de aceea nu prea aveau timp, nici chef să se ocupe de voi. Asta v-a salvat viața.

— Dar ce fel de viață !

— Ce-ați spus ? Nu înțeleg !

— Vreau să spun că e un calvar să n-ai asupra ta nici o armă, nici măcar un cuțit cu care să-ți faci rost de vînat. De ieri dimineață ne-am hrănit doar cu rădăcini și cu coacăze, iar aici, în prerie, nici atît. Dacă nu veneați, cred că muream de foame. Pentru că, scuzați, ceva de-ale gurii, poate o bucățică de carne, se va fi găsind, probabil, la dumneavoastră...

— Se găsește. O să vă dăm. Și acum, de fapt, încotro grăbeați ?

— Spre fortul Wilke.

— Cunoașteți drumul ?

— Nu prea, dar cred că am ghicit oarecum direcția.

— Într-adevăr, ați ghicit-o. Și aveți vreun interes special să ajungeți la fort ?

— Avem un interes cît se poate de serios. Vă spuneam adineauri că noi, ăștia trei, am luat-o înainte ca să depistăm locul. Familiile noastre, venind din urmă, ne așteaptă la fortul Wilke. Dacă ajungem acolo, am scăpat cu toții de primejdie.

— Iată o coincidență fericită ! Și noi mergem exact în aceeași direcție. În plus, ne aflăm în raporturi amicale cu garnizoana din fort. Dacă vreți, facem drumul împreună.

— Da ?... Ne îngăduiți, *sir* ?

— Cum de nu ! Doar n-o să vă lăsăm aici la voia întîmplării !

— Dar nu avem cai ; ni i-au luat indienii. Va trebui să mergem pe jos și veți pierde mult timp din cauza noastră.

— N-avem ce face. Acum stați, odihniți-vă. Să vă dăm și ceva de mîncare.

Rollins nu părea deloc mulțumit de hotărîrea luată. Înjură printre dinți, apoi trăncăni ceva despre întîrziere și despre caritatea noastră inutilă. Dar nu-l luarăm în seamă. Săriram din șa și, după ce le dădurăm demîncare străinilor, ne culcarăm în iarbă. Nefericiții drumeți se ospătară cu poftă și se odihniră cîteva ore. Apoi ne continuarăm drumul, reluînd direcția de la care ne abătusem. Oamenii erau fericiți și dispuși să mai sporovăiască, dar Winnetou și cu mine nu ne arătam prea guralivi.

În ce-l privește pe Rollins, cei trei încercară zadarnic să-i dezlege limba. Era supărat foc și, drept orice răspuns, îi repezea cu brutalitate. Faptul acesta îl scăzu și mai mult în ochii mei. Omul îmi deveni și mai antipatic. De aceea îl urmăream mereu, pe ascuns, cu privirea. Și rezultatul acestei atente exa-

minări se dovedi pe parcurs cu totul altul decît cel bănuit.

Așa, de pildă, văzui că, ori de cîte ori se credea neobservat, un zîmbet ironic, satisfăcut, și răutăcios îi strîmba gura. Totodată, se uita piezîș, cercetător, la Winnetou și la mine. Desigur că aici era un tîlc, și încă unul primejdios. Atent, ca să nu bage de seamă, continuam să-l urmăresc. Din cînd în cînd, privirea i se întîlnea cu a celor trei străini care, repede, și-o mutau în altă parte, lăsîndu-mi totuși impresia că ar fi înțeleși între ei. Să fi fost oare tuspatru cunoștințe vechi sau chiar asociați? Și atitudinea ostilă a lui Rollins să nu fi fost decît o mască? Dar ce motive să-i fi determinat la un asemenea joc? Doar străinii aceștia ni se arătau plini de recunoștință! Ori mă înșelam?

Curios lucru! Identitatea, aș zice permanentă, de simțire și de gîndire dintre apaș și mine, se manifestă și acum. Tocmai cînd meditam asupra constatărilor mele, Winnetou se opri, coborî de pe cal și se adresă bătrînului Warton:

— Fratele alb a mers destul pe jos; să mai urce acum pe calul meu. Cred că și Old Shatterhand va face la fel. Avem amîndoi picioare bune și vom ține pasul cu caii.

La început, Warton se prefăcu a nu accepta, dar pînă la urmă primi bucuros. Fiul său încălecă pe Swallow. S-ar fi cuvenit ca și Rollins să-i ofere calul celui de-al treilea drumeț. Dar n-o făcu. De aceea, pe parcurs, fiul și nepotul lui Warton se folosiră cu schimbul de calul meu.

Mergînd pe jos, ne cream posibilitatea de a rămîne mai în urmă, fără a da de bănuit. Ne țineam la oarecare distanță, ca să nu fim auziți și, ca măsură de precauție, vorbeam în graiul apașilor.

— Fratele meu Winnetou nu şi-a cedat calul din milă, ci din altă cauză, începui eu.

— Old Shatterhand judecă bine, confirmă apaşul.

— I-ai observat cu atenţie pe cei patru ?

— Văzîndu-te cam bănuitor, m-am apucat şi eu să-i urmăresc. Dar şi mai înainte băgasem de seamă unele lucruri.

— Ce anume ?

— Fratele meu va ghici, desigur, şi asta.

— Nu cumva e vorba de bandajele lor ?

— Chiar aşa. Unul şi-a înfăşurat capul, celălalt braţul, şi cică rănile astea ar proveni de la întîlnirea lor de ieri cu siucşii-okananda. Crezi că-i adevărat ?

— Nu cred. Mai curînd mi se pare că nici n-au fost răniţi.

— Desigur, sînt teferi. Pînă acum am trecut pe lîngă două ape şi ei nici gînd să stea să-şi mai răcorească rănile. Dar dacă nu sînt răniţi, înseamnă că toată povestea cu okananzii e o minciună... Şi încă un lucru : te-ai uitat la ei cînd mîncau ?

— Da. Au mîncat serios.

— Totuşi, prea puţin şi fără lăcomia unor oameni care, de ieri dimineaţă cică, nu s-ar fi hrănit decît cu rădăcini şi coacăze. Şi pe urmă, ei susţin că au fost ieri la Turkey-River. Dar gîndeşte-te : cînd au putut să bată atîta drum pînă aici ?

— Asta n-o mai ştiu, nu cunosc distanţa.

— Doar călare dacă poţi s-o parcurgi atît de repede. Va să zică, ori au cai, ori n-au fost la Turkey.

— Hm ! Să presupunem că au cai, dar atunci de ce ne-au mînţit şi în seama cui şi-au lăsat animalele ?

— Aflăm noi şi asta. Crede fratele meu că Rollins îi duşmăneşte într-adevăr ?

— Ba eu cred că se preface.

— Am văzut şi eu : sigur că se preface. Se cunosc tuspatru. Poate că sînt chiar înţeleşi.

— Şi de ce tot jocul acesta ? În ce scop ?

— Greu de ghicit acum. Dar vom afla.

— Ce-ar fi să le spunem deschis bănuiala noastră ?

— Nu e bine.

— ?

— Purtarea lor poate avea altă pricină, fără nici o legătură cu noi. S-ar putea ca, în ciuda bănuielii noastre, oamenii să fie foarte de treabă. De aceea, să nu-i jignim : să nu le spunem nimic pînă nu ne convingem.

— Hm ! Uneori fratele meu Winnetou mă face să mă ruşinez, pentru că mă întrece cu mult în bunătate şi delicateţe.

— Oare Old Shatterhand îmi găseşte vreo vină că mă port aşa ?

— Nicidecum. Departe de mine să-ţi fac vreun reproş.

— *Howgh !* Să nu condamni niciodată pînă nu cunoşti adevărul. Mai bine îndură tu nedreptatea decît s-o săvîrşeşti. Fratele meu să stea şi să judece : ce pricină ar avea Rollins să ne facă vreun rău ?

— Absolut nici una. Dimpotrivă, ar trebui să fie bucuros de întîlnirea noastră.

— Aşa e, firește. Omul are tot interesul să vîndă marfa ; patronul lui ar putea să încheie o afacere bună cu Old Firehand. Or, în cazul că ni s-ar întîmpla ceva pe drum, totul ar cădea baltă, pentru că nimeni n-ar afla din gura noastră unde se adăposteşte Old Firehand şi marfa lui. Prin urmare, chiar dacă Rollins ar plănui vreo ticăloşie, deocamdată, pînă nu va vedea pieile, putem fi liniştiţi. Ce crede fratele meu ?

— Cred la fel ca şi Winnetou.

— Şi acum, în privinţa celor trei, care pasămite, au venit să-şi caute aici un loc pentru viitoarea lor colonie şi au fost atacaţi...

— Nu sînt coloniști !

— Aşa gîndesc şi eu. Sînt altceva.

— Dar ce ?

— Orice-ar fi, cît călătorim împreună, n-avem de ce ne teme.

— Pe urmă, însă, după ce vom fi sosit la destinaţie...

— Iuf ! zîmbi apaşul. Old Shatterhand parc-ar gîndi iarăşi cu capul meu.

— Nu-i de mirare. Presupunerea e la mintea oricui, nici nu văd alta posibilă.

— Adică vrei să spui că tuspatru sînt negustori înţeleşi între ei ?

— Da. Colonistul Corner ne-a informat ieri că Burton, negustorul, lucrează cu patru sau cinci ajutoare. S-ar putea, deci, ca bătrînul acesta, care îşi zice Warton, să fie de fapt Burton. Numele se cam aseamănă. Se poate ca negustorul să fi poposit azinoapte în vecinătatea lui Corner, iar Rollins, ajutorul, tocmai de aceea să fi dispărut o vreme din casă ; o fi plecat să-l anunţe pe patron în legătură cu afacerea propusă de noi. Şi atunci, bătrînul a hotărît să ne iasă în drum şi să ni se alăture împreună cu celelalte două ajutoare.

— Dar cu ce gînd ? Bun sau rău ?

— Hm ! Cred că nu tocmai bun. Altminteri, ar însemna ca toată şmecheria să nu aibă decît un singur scop : ca negustorul să ajungă la magaziile lui Old Firehand, să vadă marfa şi s-o preţuiască în taină, fără ca noi să bănuim cu cine avem de-a face. Ar fi, ca să spun aşa, un şiretlic negustoresc. Dar nu-i prea înţeleg rostul, de vreme ce Rollins poate stabili tot atît de bine valoarea pieilor.

— Fără îndoială. Rămîne deci să bănuim altceva. „Drumeții" ăștia, împreună cu Rollins, vor să pătrundă la noi, să vadă unde se găsesc pieile și să le ia fără nici o plată.

— Prin urmare, jaf sau chiar omor ?

— Da.

— Și eu bănuiesc același lucru.

— E aproape sigur. Sînt oameni suspecți, par a fi niște răufăcători. Însă pe drum, nici o grijă : nu ne vor face nimic. Lovitura urmează abia cînd vom ajunge la „fortăreața" lui Old Firehand.

— Dar nu e deloc greu să le stricăm socotelile. Pe Rollins n-avem încotro, trebuie să-l luăm cu noi. În schimb, de ceilalți putem scăpa mai repede. Ne despărțim, și gata. Ziceau doar că se duc la fortul Wilke unde sînt așteptați de familiile lor. Așa că e simplu. Totuși, chiar pe parcurs, nu trebuie să uităm nici o măsură de precauție. Ni se pare nouă că am prins firul, dar poate să și greșim. De aceea, trebuie să fim cu ochii pe ei zi și noapte.

— Da, da, să fim atenți ; eu, unul, cred că și caii lor se află prin preajmă, sub paza cuiva. Va să zică, să ne hotărîm : deseară dormim cu schimbul. Vom veghea pe rînd, gata de luptă și fără să ne simtă nimeni.

Astfel se desfășură discuția noastră, în timp ce mergeam pe jos, în urma cailor. Cu luciditatea lui, Winnetou judecase iarăși bine. Dar nu întrezărise totul. Dac-am fi bănuit și restul, cu greu ne-am fi putut păstra calmi în fața „tovarășilor" noștri de drum.

Nici după-amiază, deși invitați cu stăruință, nu ne folosirăm de caii noștri. Cînd se făcu seară, am fi poposit bucuroși în preria deschisă unde, privind roată, poți depista mai ușor primejdiile, dar se pornise o vîntoasă rece cu ploaie, care ne-ar fi muiat

pînă la piele. Am preferat deci să ne continuăm drumul şi, ajungînd la marginea unei păduri, ne-am adăpostit sub nişte arbori cu coama deasă. Astfel, căutînd să ne ferim de ploaie, lăsarăm oarecum pe al doilea plan preocuparea noastră în legătură cu pericolul — poate chiar iminent — care ne ameninţa şi căruia, dacă s-ar fi produs, nu i-am fi putut face faţă decît prin neadormită vigilenţă.

Proviziile noastre erau calculate numai pentru două persoane, dar Rollins avea şi el de-ale mîncării, încît toată lumea se îndestulă. Ba mai rămase şi un rest pentru a doua zi cînd, de altfel, ne puteam îngriji de ceva vînat prospăt.

După cină ar fi fost desigur cazul să ne culcăm, numai că însoţitorii noştri nu se arătau dispuşi să doarmă. Discutau zgomotos, nestingheriţi, cu toate că-i prevenisem să nu vorbească tare. Pînă şi Rollins deveni vorbăreţ, povestindu-şi aventurile trăite în timpul diverselor sale călătorii de afaceri. Firește că nici eu, nici Winnetou nu puteam adormi. Stăteam amîndoi treji, deşi nu luam parte la discuţie.

Această animaţie gălăgioasă nu-mi părea deloc întîmplătoare, ba mai degrabă întreţinută intenţionat. Nu cumva era un mod de a ne abate atenţia de la nişte lucruri ce se petreceau în preajmă ? Privindu-l pe Winnetou, constatai că era şi el frămîntat de acest gînd. Toate armele, chiar şi cuţitul, le ţinea la îndemînă, iar privirea-i ageră, abia mijită printre gene, prindea orice mişcare — deşi numai eu, care-l cunoşteam ca pe mine însumi, eram în măsură să-i observ încordarea. Ziceai că stă cu ochii închişi, că doarme. Firește că şi eu făceam la fel.

Ploaia încetă curînd şi vîntul se mai potoli. Ne-ar fi convenit să ne mutăm acum în cîmp deschis, dar am fi dat loc la nemulţumiri şi proteste din partea celorlalţi. De aceea rămaserăm pe loc.

Aflîndu-ne pe teritoriul ostil al indienilor siucși, aveam un pretext serios ca să nu încingem focul, după care s-ar fi putut orienta eventualii aliați ai însoțitorilor noștri. Eram siguri că, datorită deprinderii noastre cu întunericul, vom descoperi la timp orice mișcare suspectă...

Ne adăpostiserăm, cum spuneam, sub niște copaci cu rămurиș bogat și, presupunînd că dușmanul nu ar putea veni decît dintr-o anume direcție, stăteam cu fața la pădure. Sus, în văzduh, se iți secera subțire a lunii, presărînd cu lumină ușoară, mată, crestetele copacilor boltiți deasupra noastră. Conversația celor patru se prelungea mereu, zgomotos. Era clar că, deși nu ni se adresau direct, urmăreau să ne rețină atenția și să ne-o sustragă de la alte obiective. Winnetou stătea întins pe jos, rezemat în cotul stîng și cu capul în palmă. Deodată, observai că-și îndoaie ușurel piciorul drept, închipuind cu genunchiul un unghi ascuțit. Avea oare de gînd să tragă cu arma „de la genunchi", acea faimoasă și dificilă poziție pe care am descris-o în altă parte?

Într-adevăr! Apucă pușca de argint și o lipi, aparent fără nici o intenție, de coapsă. Scrutînd întunericul în prelungirea puștii lui Winnetou, descoperii o licărire slabă de tot, cam fosforescentă, ce stăruia într-o tufă, sub un copac — al patrulea de lîngă noi. Numai un om ca Winnetou, extrem de ager și exersat, o putuse zări. Fără îndoială că acolo se ascundea cineva. Winnetou se pregătea deci să-l împuște pe spion „de la genunchi", să-l trăsnească drept între ochi, singura țintă sigură. Încă niței — și ochii aceia vor intra în bătaia puștii. Așteptam încordat clipa fatală. Winnetou nu trăgea niciodată pe alături, fie chiar și noaptea, din această poziție dificilă. Văzui cum își fixează degetul pe trăgaci... Dar nu apăsă... Dimpotrivă, lăsă să-i alunece pușca

din mînă şi îşi întinse la loc piciorul. Ochii din tufiş dispăruseră.

— Şiret, băiatul! îmi şopti Winnetou în graiul apaşilor.

— Pesemne că ştie cum se trage „de la genunchi". S-o fi descurcînd şi el din asemenea poziţie, îi spusei tot în şoaptă.

— E o faţă palidă.

— Desigur. Un siux n-ar sta cu ochii căscaţi. Acuma ştiu că duşmanul ne pîndeşte.

— Dar şi dînsul ştie că l-am simţit.

— Aşa e, din păcate. O fi înţeles că te pregăteai să tragi; de-acum înainte, va fi cît se poate de atent.

— N-o să-i ajute la nimic. Mă iau după el.

— E primejdios...

— Pentru mine?

— Va observa numaidecît că ai dispărut de aici, şi...

— *Pshaw!* Îl fac să creadă că mă duc la caii noştri. Asta n-o să-l neliniştească.

— Lasă-l mai bine în seama mea, Winnetou!

— Cum, vrei să te trimit pe tine în gura lupului, ca şi cînd mie mi-ar fi teamă?! Eu l-am zărit primul şi e dreptul meu să-l învăţ minte. Ajută-mă numai să ies de aici fără să-i trezesc bănuiala.

Ca să-i îndeplinesc dorinţa, mă adresai după cîtva timp însoţitorilor noştri:

— Ia mai încetaţi cu sporovăiala! Pornim dis-de-dimineaţă şi trebuie să mai apucăm un pic se somn! Spuneţi, vă rog, mister Rollins, v-aţi priponit bine calul?

— Bine! răspunse acesta contrariat că le-am întrerupt taifasul.

— Al meu se cam plimbă în voie, interveni cu glas tare Winnetou. Trebuie să-i aleg şi eu un locşor de păscut în timpul nopţii şi să-l priponesc. Vrea fratele Old Shatterhand să-l duc şi pe-al lui?

— Dacă eşti atît de bun! Încuviinţai ca şi cînd am fi avut într-adevăr grija cailor.

Winnetou se ridică încet, îşi aruncă pe umeri pătura şi plecă agale spre cai. Ştiam însă că, mai încolo, se va culca pe burtă şi se va tîrî înapoi spre pădure. Firește că pătura nu-i slujea la nimic; nu o luase decît pentru a-i deruta pe ceilalţi.

Discuţia, întreruptă o clipă, se reanimă. Faptul îmi convenea numai în parte. Winnetou putea, ce-i drept, să se apropie mai uşor de spionul cu pricina, dar în acelaşi timp eu, de aici, nu-l mai puteam urmări cu auzul. Mă prefăcui că moţăi, cu ochii aproape închişi, ca şi cum nimic nu m-ar interesa. De fapt, observam cu mare atenţie liziera pădurii.

Trecură cinci, zece minute; se făcu aproape o jumătate de oră. Începea să mă îngrijoreze soarta lui Winnetou, deşi ştiam cît de dificil e să te furişezi pe întuneric şi cîtă precauţie se cere cînd ai de-a face cu un duşman şiret care, pe deasupra, se mai şi aşteaptă la o surpriză. În sfîrşit, auzii zgomot de paşi din direcţia în care plecase Winnetou, cică după cai. Întorsei pentru o clipă capul şi zării o umbră care venea de departe, fără grabă. Desluşeam şi pătura aruncată pe umeri. Aşadar, era limpede. Winnetou îl prinsese pe spion şi-l făcuse inofensiv.

Îl aşteptam acum cu sufletul uşurat. Paşii se apropiau din ce în ce, apoi se opriră îndărătul meu şi... stupoare! Un glas care nu era al lui izbucni:

— Şi acum, ţine!

Mă întorsei brusc şi văzui într-adevăr pătura, dar cel ce o purta ca să mă înduce în eroare nu era apaşul, ci un individ bărbos, care-mi păru cunoscut. Se pregătea tocmai să mă lovească cu patul armei. Dădui să sar la o parte, însă prea tîrziu: doar atît că nu mă nimeri în creştet, ci la ceafă — un loc, de altfel, şi mai primejdios. Lovitura mă paralizâ;

o a doua, drept în creştet, mă făcu să-mi pierd cunoştinţa.

Trebuie să fi zăcut aşa pe puţin cinci-şase ore, deoarece, cînd îmi revenii în fire şi, cu mari eforturi, îmi ridicai niţel pleoapele ca de plumb, se lumina de ziuă. Cîteva clipe, şi închisei din nou ochii. Eram într-o stare cu totul aparte : nici somn, nici trezie, nici ceva intermediar. Îmi era de parcă aş fi murit şi spiritul meu asculta discuţia celor adunaţi lîngă propriu-mi cadavru. Numai că nu distingeam cuvintele — pînă ce auzii o voce care m-ar fi putut scula într-adevăr din morţi.

— Cîinele de apaş nu vrea să mărturisească nimic, iar pe ăstălalt îmi pare că l-am ucis. Păcat ! Capturarea lui m-a bucurat mai mult ca orice. L-aş fi făcut eu să simtă ce înseamnă să cazi în mîinile mele ! Aş da nu ştiu cît să văd că mai trăieşte !

Timbrul acestei voci mă făcu să holbez ochii. Priveam fix la individul pe care din cauza bărbii lui dese şi buimac cum eram, nu-l recunoscusem din prima clipă. Îmi veţi înţelege desigur grava uimire, aflînd că omul respectiv era Santer, nimeni altul decît Santer ! Aş fi vrut să nu observe că trăiesc — dar nu reuşeam. Pleoapele, care mai înainte îmi păruseră atît de grele, refuzau acum să se închidă. Îl ţintuiam cu privirea şi parcă nu eram în stare să mi-o mut de la el pînă ce, la un moment dat, ticălosul sări în sus de bucurie.

— Trăieşte, trăieşte ! A deschis ochii ! Ia să controlez dacă mă înşel, ori ba.

Îmi adresă o întrebare. Neprimind nici un răspuns, se lăsă în genunchi lîngă mine, mă apucă de guler şi mă zgîlţîi zdravăn, izbindu-mă cu capul de pietroaiele pe care zăceam. Să mă apăr, nu era chip : fusesem legat cobză.

— N-ai să vorbeşti, cîine? Văd că răsufli, ţi-ai venit în simţiri, poţi să răspunzi. Dacă nu vrei, îţi smulg eu verba din gură.

Îmi tot scutura capul în toate părţile, încît îl zării alături pe Winnetou, legat fedeleş, strîns ca un ghem. O asemenea poziţie l-ar fi dat gata pînă şi pe „omul-şarpe" de la bîlci. Cîtă suferinţă va fi îndurat bietul meu prieten! Şi poate că stătea aşa de multe ore, chinuit în mod barbar. În afară de el şi de Santer, nu mai vedeam decît pe pretinsul Warton, cu fiul şi cu nepotul său. Rollins, ajutorul negustorului, nu era de faţă.

— Ei, ai de gînd să vorbeşti? răcni Santer ameninţător. Vrei să-ţi trezesc limba cu cuţitul? Răspunde dacă mă cunoşti, dacă ştii cine sînt, dacă înţelegi ce-ţi spun!

Ce rost mai avea să tac? Ne-am fi înrăutăţit situaţia şi atîta tot. Măcar de dragul lui Winnetou trebuia să mă arăt mai maleabil. Ce-i drept, nici nu ştiam dacă sînt în stare să vorbesc, dar încercarea îmi reuşi oarecum.

— Vă cunosc. Sînteţi Santer.

— Aşa, aşa! Mă recunoşti, care va să zică! rînji el satisfăcut. Îmi închipui că te bucuri grozav! Ce surpriză pentru tine, ce plăcere, ce încîntare! Nu-i aşa?

Am ezitat să răspund acestei explozii de batjocură. Atunci îşi scoase cuţitul şi îi sprijini vîrful de pieptul meu.

— Deschide gura, spune „da" răspicat! Că de nu îţi străpung inima!

În ciuda durerilor, care, desigur că-l torturau, Winnetou interveni.

— Fratele meu Shatterhand nu va spune „da"! Mai degrabă se va lăsa ucis!

— Taci, cîine! se răsti la el Santer. Dacă mai scoţi un cuvînt, îţi strîng legăturile pînă-ţi crapă os cu os. Aşadar, Old Shatterhand, prietene, dragule, nu-i aşa că eşti fericit de revedere?

— Da, am răspuns hotărît, fără a ţine seama de dorinţa lui Winnetou.

— Ai auzit? Ai auzit? triumfă Santer, adresîndu-se celorlalţi. Old Shatterhand, faimosul, invincibilul Old Shatterhand cum mai tremură în faţa cuţitului! Iată-l cum recunoaşte frumos, ca un băieţaş cuminte, că-l bucură nespus întîlnirea noastră.

Să nu fi fost starea mea chiar atît de proastă cum credeam sau cinismul acestui om să-mi fi dat, poate, puteri nebănuite — nu ştiu. Dar îmi simţii deodată capul limpede, uşor, eliberat parcă de durere şi ameţeală. Izbucnii cu glas tare, rîzînd:

— Vă înşelaţi rău de tot! Nu de teama cuţitului am spus „da".

— Zău? Atunci, de ce?

— Fiindcă acesta e adevărul: mă bucur sincer că ne revedem, în sfîrşit.

Cuvintele din urmă le rostii cît se poate de serios, fără nici o nuanţă de ironie sau de batjocură. Tonul acesta îl nedumeri pe Santer. Îşi înălţă capul, încruntă sprîncenele şi mă studie cîtva timp.

— Ce-ai spus? Am auzit bine? Oare ţi-am zguduit creierul în aşa hal, încît aiurezi? Care va să zică, te bucuri cu adevărat?

— Bineînţeles! confirmai cu hotărîre.

— Pe toţi dracii! Mai că-mi vine să cred că vorbeşti neserios!

— Cît se poate de serios!

— Atunci eşti inconştient, eşti nebun!

— Nicidecum. Sînt mai conştient ca niciodată.

— Da, da, da, atunci e vorba de obrăznicie, nemaipomenită obrăznicie! Omule, te fac covrig, ca şi pe

Winnetou... te spînzur de picioare, să-ţi ţîşnească sîngele prin toţi porii !

— Asta n-o veţi face !

— Şi de ce n-aş face-o ? Din ce motiv ?

— Îl cunoaşteţi atît de bine, încît nu e nevoie să vi-l spun.

— Oho ! Nu ştiu nimic !

— *Pshaw !* Pe mine nu mă păcăliţi ! Vreţi să mă spînzuraţi ? Poftim ! În zece minute îmi dau duhul şi n-o să mai aflaţi ceea ce vă interesează.

Nimerisem în plin. I-o citeam pe faţă. Privind mirat către Warton, clătină din cap şi zise :

— Aţi văzut, blestematul ? Noi îl credeam mort, şi cînd colo, nici nu-şi pierduse cunoştinţa ! A auzit tot ce l-am întrebat pe Winnetou, roşul ăsta al naibii, care şi-a pus lacăt la gură !

— Iar aţi dat pe-alături, intervenii eu. Am zăcut într-adevăr în nesimţire, însă Old Shatterhand are destulă minte în cap ca să vă ghicească planul.

— Aşa ? Păi atunci, n-ai decît să spui ceea ce ne interesează !

— Absurd ! Vă ţineţi de copilării ! N-o să aflaţi nimic, absolut nimic ! Dimpotrivă, vă declar încă odată că mă bucur sincer de întîlnirea noastră. Prea mult am dorit-o, pentru ca acum, cînd s-a realizat, să nu-mi încînte inima. În sfîrşit, ne găsim faţă în faţă, în sfîrşit !

Mă privi îndelung, ca absent. Trînti apoi o înjurătură, pe care nu o pot reda, şi se răsti la mine :

— Afurisitule, ai noroc că te cred nebun, căci, dacă aş fi convins că eşti în toată firea, şi că-mi vorbeşti anume aşa, ţi-aş oferi nişte lecţii de tortură să te-nveţi minte ! Voi fi deci îngăduitor. Dar te previn : răspunde sincer şi de bună voie. Altfel, te aşteaptă o moarte de care n-a mai murit nimeni pe lumea asta !

Se așează în fața mea și, după cîteva clipe de meditație, continuă :

— Voi, aștia, vă credeți grozav de deștepți, cei mai teribili din tot Vestul sălbatic. Dar cît de proști sînteți de fapt amîndoi ! Uite, de pildă, Winnetou se luase pe urmele mele. Credea că mă prinde. Ei, ce zici, m-a prins ? Altul în locul lui ar crăpa de rușine. Și acum, răspunde-mi cinstit : așa-i că aseară mi-ați zărit ochii ?

— Da, confirmai eu.

— Așa-i că Winnetou voia să tragă în mine ?

— Da.

— Ei vezi, eu mi-am dat seama numaidecît și m-am ascuns. Dînsul s-a sculat de lîngă tine și a dat să se strecoare pe furiș în spatele meu. Așa-i ?

— Exact.

— Zicea să mă surprindă, ha-ha-ha-ha ! Parcă n-aș fi știut ce urmărește ! Și un copil ar fi înțeles manevra. Cică să mă surprindă pe mine ! Ce tîmpenie ! Zău dacă n-ați merita să vă batem la dos ca pe niște țînci ! Venise să mă înșface pe mine, și, cînd colo, l-am prins eu și l-am doborît cu patul puștii. Pe urmă, mi-am aruncat frumușel pe umeri pătura pe care o lepădase el și m-am dus să-ți fac o vizită. De fapt, ce ți-ai zis cînd m-ai văzut în locul apașului ?

— M-am bucurat.

— Și cînd te-am pocnit odată și a doua oară ? Te-ai bucurat și atunci ? Cred că mai puțin. V-am dus de nas ca pe niște băiețași de care nici măcar nu-ți vine să rîzi, pentru că-ți inspiră milă. Și acum ? Acum vă aflați în puterea noastră și nicăieri o salvare, absolut nicăieri, afară de cazul că mi s-ar muia mie inima și m-aș hotărî la blîndețe. Nu e deloc exclus să vă ofer o dovadă de mărinimie, însă cu o condiție : să-mi dați informațiile de care am nevoie. Uită-te la acești trei bărbați ! Sînt oamenii mei. Vi i-am scos

în cale ca să vă ademenească. Ei, să-ți aud acum părerea : drept cine ne iei ?

Știam acuma și cine și ce sînt cu toții, dar rațiunea îmi poruncea să fiu abil. De aceea, rostii :

— Mi-ajunge cît știu despre dumneavoastră ; de mai mult n-am nevoie. Ați fost și ați rămas, desigur, pînă în ziua de azi, un nemernic.

— Bine ! Ascultă ce-ți spun : voi trece deocamdată peste această gravă insultă ; dar după ce încheiem discuția noastră, vine și răsplata. Ține minte, să nu uiți ! Îți mărturisesc fără ocol că decît semănatul ne place mai mult culesul. Cel dintîi ne cam obosește și îl lăsăm în seama altora. Noi, unde dăm peste vreo recoltă ușor de cules, o și strîngem fără a sta mult pe gînduri ; nici nu ne pasă ce vor spune oamenii care pretind că ogorul e al lor. Așa am făcut pînă acum, așa vom face și de aci încolo, pînă vom găsi că ne ajunge.

— Și cînd va fi asta ?

— Poate chiar în curînd. Aici, prin apropiere, se află un lan tare frumos și bine copt. Am vrea să-l secerăm. Dacă izbutim, s-ar zice că ne-am căpătuit.

— Felicitările mele ! rostii ironic.

— Mulțumesc ! răspunse el pe același ton. Dacă ne feliciți, înseamnă că ne dorești binele și vei fi drăguț să ne dai o mînă de ajutor ca să găsim lanul cu pricina.

— Ah ! Nu știți unde se află ?

— Știm numai că nu e departe de aici.

— Asta-i neplăcut.

— Nici o grijă ! Ne dai tu informațiile necesare !

— Mă cam îndoiesc.

— Zău ?

— Pe onoarea mea !

— De ce ?

— Fiindcă nu cunosc nici un lan care să vă convină.

— Ba cunoşti !

— Ba deloc !

— Asta s-o crezi tu ! Dacă-mi îngădui, am să-ţi împrospătez memoria. Firește că nu e vorba, propriu-zis, de un lan, de un cîmp, ci de o magazie ascunsă, pe care vrem să o golim.

— Ce fel de magazie ?

— Cu piei, cu blănuri şi cu alte asemenea.

— Hm ! Şi ziceţi c-o cunosc ?

— Da.

— Cred că vă înşelaţi.

— Nicidecum. Ştiu totul. N-ai să tăgăduieşti că aţi fost în casa bătrînului Corner, la Turkey-River.

— Am fost.

— Ce-aţi căutat la el ?

— Am poposit întîmplător, fără nici o intenţie.

— Nu încerca să mă duci cu preşul ! Eu am vorbit cu Corner şi am aflat chiar din gura lui pe cine aţi căutat acolo.

— Ei, pe cine ?

— Pe un negustor, anume Burton.

— Palavragiu, bătrînul... Asta n-ar fi trebuit să v-o spună.

— Uite că mi-a spus. Negustorul urma să cumpere de la voi o mare cantitate de piei.

— De la noi ?

— Adică, mai precis, de la Old Firehand, care conduce un grup de vînători şi a strîns o grămadă de piei în depozit.

— Măi, măi, dar ştiu că sînteţi bine informat !

— Nu-i aşa ? rîse Santer, plin de sine, fără să priceapă că-l iau peste picior. Nu l-aţi găsit pe negustor ; în schimb, v-a însoţit unul din oamenii lui. Noi am urmărit să vă prindem pe tustrei ; din păcate,

însă, individul, cred că-i zice Rollins, a șters-o în timp ce ne ocupam de voi.

Deprins să observ totul, chiar și cel mai mic amănunt, nu-mi scăpă faptul că, povestindu-mi acestea, Santer aruncase o privire către locul de unde ne pîndise în ajun. Ochii lui stăruiseră numai o clipă, poate fără voie, asupra tufișului respectiv — dar destul ca să devin atent. Nu cumva această fugară privire îl vizase tocmai pe Rollins? Trebuia să dezleg taina. Deocamdată, însă, nici nu mă uitai într-acolo, ca să nu simtă că bănuiesc ceva. Santer continuă să-mi vorbească.

— Dar nu face nimic. Nu-mi trebuie nici un Rollins cîtă vreme dispun de voi. Îl cunoști pe Old Firehand?

— Da.

— Știi și bîrlogul unde se ascunde?

— Cum să nu!

— Aha! Mă bucură că mi-o mărturisești cu atîta francheță.

— *Pshaw!* De ce n-aș spune adevărul?...

— *Well!* Presupun, deci, că n-o să-mi faci greutăți.

— Credeți?

— Da. Pentru că recunoști, desigur, că n-aveți cale mai bună decît să spuneți totul, absolut totul.

— Și întrucît calea asta e cea mai bună?

— Vă veți ușura soarta. Chiar foarte mult.

— Și altminteri, ce credeți că ne-ar aștepta?

— Moartea! Doar mă cunoașteți și vă cunosc. Știm foarte bine cum stăm: cine cade în puterea celuilalt e pierdut. Ei, și ați căzut voi în puterea mea, deci trebuie să muriți. Întrebarea e însă: cum, în ce fel? Am fost dintotdeauna hotărît să vă jupoi pe îndelete, cu voluptate, pînă vă dați sfîrșitul. Acuma, luînd în considerare afacerea cu Old Firehand, poate că m-aș arăta mai puțin sever.

— Și, adică, ce am avea de făcut?

— Să-mi descrieţi ascunzătoarea şi să-mi indicaţi unde se află.

— Şi, în schimb ?

— Vă asigur o moarte rapidă, fără dureri ; un glonţ în cap.

— Splendid ! Oferta e într-adevăr ispititoare, dar nu prea cuminte din partea dumneavoastră.

— Cum aşa ?

— De pildă, vrînd să profităm de această moarte uşoară şi rapidă, am putea foarte bine să vă mințim, să vă indicăm un loc care nici măcar nu există.

— Ar însemna că mă credeţi mult prea naiv ; doar n-am să mă mulţumesc fără dovezile necesare. Deocamdată, să vedem dacă-mi trădaţi locul.

— Trădare, da, ăsta-i cuvîntul. Numai că Old Shatterhand, după cum veţi fi ştiind, nu are obiceiul să trădeze. De altfel, şi Winnetou v-a refuzat. Îmi închipui că nici nu v-a învrednicit cu vreun răspuns, pentru că e prea mîndru ca să stea de vorbă cu orice secătură. Eu, însă, m-am pretat la discuţie, şi n-am făcut-o fără scop.

— Va să zică, dumneavoastră urmăriţi un anume scop ? Care ? întrebă Santer cu vădită curiozitate.

— Nu e cazul să vi-l divulg ; îl veţi afla mai tîrziu.

Încercase să fie mai politicos cu mine, nu mă mai tutuise, îmi spunea „dumneavoastră" ; dar acum se răsti din nou :

— Prin urmare, refuzi şi tu ?

— Da.

— Nu vrei să-mi spui nimic ?

— Absolut nimic !

— Te fac ghem ca pe Winnetou !

— N-aveţi decît !

— Vă chinuim pînă scoatem sufletul din voi !

— Degeaba ! Nu v-aţi alege cu nici un rezultat.

— Asta s-o crezi tu ! Găsim noi în orice caz depozitul !

— V-ar trebui un noroc chior, dar nici atunci nu v-aţi atinge ţinta. Ar fi prea tîrziu. Pentru că, fiţi atent ! dacă nu ne întoarcem pînă la un anumit termen, atunci Old Firehand va fi avertizat şi va goli depozitul. Aşa ne-am înţeles cu el înainte de plecare.

Întunecat, scormonind în sinea lui, Santer îşi tot juca în neştire cuţitul, ceea ce însă nu mă înspăimînta deloc. Îi ghicisem de fapt dubla sa intenţie. Prima eşuase : trebuia să treacă deci la cea de-a doua. Deşi făcea eforturi, nu reuşea decît în mică măsură să-şi ascundă şovăiala.

Să ne ucidă şi să-l jefuiască pe Old Firehand — iată ce-şi propusese. Însă pofta de înavuţire covîrşea pînă şi ura ce-o nutrea faţă de noi. În ultimă instanţă, era chiar gata să ne elibereze, dacă astfel ar fi putut intra în posesia comorii. De aceea, aşteptam oarecum fără grijă hotărîrea lui. În fine, îşi înălţă din nou privirea.

— Va să zică, eşti decis să taci ?

— Categoric !

— Chiar dacă refuzul v-ar costa imediat viaţa ?

— Cu atît mai mult! O moarte rapidă e de preferat chinurilor la care vreţi să ne supuneţi.

— *Well !* Am să te silesc. Să vedem dacă mădularele tale sînt insensibile ca şi ale apaşului.

Făcu un semn celorlalţi trei. Aceştia mă înşfăcară şi mă duseră lîngă Winnetou — cu care prilej privii din nou către locul unde luciseră ascară ochii spionului. Da, bănuiala se adeveri : acolo se ascundea cineva. Îşi scosese puţin capul din frunziş ca să vadă ce se întîmplă cu mine. Şi mi se păru că e Rollins.

Ca să fiu scurt, voi spune doar că mă legară ca şi pe Winnetou. Zăcurăm aşa vreo trei ore, fără să schimbăm între noi un cuvînt, fără să scoatem măcar

un geamăt. Santer venea din sfert în sfert de ceas să ne întrebe dacă ne-am schimbat hotărîrea, dar nu primea nici un răspuns. Totul depindea de cine va şti să rabde mai mult — el sau noi. Eram convins că Winnetou vede situaţia în acelaşi fel.

Către amiază, după ce mai stăruise odată fără succes pe lîngă noi, Santer se retrase şi se sfătui în taină cu complicii săi. Apoi vorbi anume cu glas tare.

— Mi se pare şi mie că s-o fi ascuns prin preajmă... Că de fugit, cum să fugă aşa, fără cal ? ! Hai, căutaţi-l peste tot ! Eu rămîn să-i păzesc pe dumnealor.

Se referise la Rollins. Însă faptul că vorbise în gura mare, îi demasca adevărarta intenţie. Cînd vrei să prinzi pe cineva care se ascunde prin apropiere, nu te apuci să strigi şi să-l pui astfel în gardă. Complicii îşi luară armele şi plecară. Iar eu, în sfîrşit, îi şoptii lui Winnetou :

— Ştie fratele meu ce se urmăreşte ?

— Ştiu. Îl vor prinde, cică, pe Rollins, şi-l vor aduce aici.

— Cu siguranţă ! Iar Santer, după ce, chipurile, îl va fi crezut duşman, se va preface că descoperă în el o veche cunoştinţă. Şi atunci Rollins va interveni în favoarea noastră...

— ...şi Santer, „şovăind" cîtva timp, o să ne dea drumul. Lucrurile se vor petrece ca în acele case mari, frumoase, unde feţele palide joacă teatru.

— Exact ! Santer fireşte că e negustorul care-şi zice Burton, iar Rollins nu s-a arătat pînă acum, pentru că trebuia să fie, cică, prins, şi astfel să intervină pentru eliberarea noastră.

— Aşa e. Judecăm la fel. Dacă Santer ar fi fost mai deştept, n-ar fi avut nevoie de atîtea şiretlicuri. Îl lăsa pe Rollins să ne însoţească pînă la capăt, şi

apoi ar fi aflat de la el unde ne poate găsi pe toți, pe noi și pe Old Firehand.

— S-a pripit, vezi bine. Fără îndoială că era cu irocheșii-okananda cînd au atacat casa lui Corner. Doar sînt aliați. Iar Rollins, ajutorul, avea misiunea să spioneze. Aflînd cine sîntem, i-a raportat deîndată lui Santer. Acesta, neputînd să se bizuie pe indienii irocheși, a hotărît să ne atace singur. Rollins a călărit cu noi, iar cei trei frați trebuiau să o ia înainte pe jos, în timp ce Santer venea din urmă cu caii. Bucurîndu-se prea devreme că ne va da gata, s-a cam pripit cu planul său. În prostia lui, a neglijat de la bun început faptul că nu sîntem atît de păcătoși, încît să-l trădăm pe Old Firehand. Acum încearcă să-și repare greșeala. Ne vor da drumul ca să ne urmărească apoi pînă la „fortăreață". Bine că nu i-am dat lui Rollins informații în legătură cu ascunzătoarea!

Discutarăm astfel, aproape fără să mișcăm buzele, încît Santer nici nu băgă de seamă. Stătea, de altfel, pe jumătate întors cu spatele și trăgea cu urechea la cele ce se petreceau în pădure.

După cîtva timp, se auzi de acolo un strigăt puternic, apoi răsunară alte glasuri și, tot ținînd-o într-o gălăgie, cei trei Warton se arătară de după tufiș; îl înșfăcară pe Rollins, care se zbătea nevoie-mare, cică să scape din mîinile lor.

— În sfîrșit, l-ați adus! le sări în întîmpinare Santer. Nu vă spuneam eu că trebuie să fie pe-aici?! Duceți-l lîngă ceilalți și să mi-l faceți ghem, ca și...

Nu sfîrși fraza și, covîrșit parcă de o surpriză grozav de plăcută, exclamă bîlbîindu-se:

— Ceee!? Ci... cine-i ăsta? Văd eu bine, sau e o părere?

La rîndul său, Rollins simulă aceeaşi surpriză nebănuită, se smulse din mîinile celor trei Warton şi rosti emoţionat :

— Mister Santer ! Dumneavoastră aici ? E cu putinţă ? O, atunci am scăpat ! Nu mă mai tem de nimic !

— Firește, mister Rollins, firește ! Fiţi pe pace ! Ia te uită cum m-am înşelat ! Va să zică, dumneavoastră sînteţi acel Rollins pe care umblam să-l prind ? Cui să-i treacă prin gînd că sînteţi, nu-i aşa, una şi aceeaşi persoană cu... adică, vreau să spun, că lucraţi acum cu Burton, negustorul ? !

— Da, mister Santer, am dus-o şi eu, ca omul, cînd mai bine, cînd mai rău, dar acum pot spune că sînt mulţumit. Mă aflam tocmai într-o călătorie de afaceri, excelentă afacere, mister Santer. Din păcate, însă, mă pomenesc aseară că...

Dar nu mai continuă şi-i strînse cu efuziune mîinile, ca unui amic pe care nu-l văzuse multă vreme. Apoi, deodată, uitîndu-se la noi, se arătă consternat.

— Ei, dar staţi niţel, mister Santer ! Nu cumva chiar dumneavoastră ne-aţi făcut pozna aseară ?

— Bineînţeles.

— Drace ! Să mă trezesc atacat de cel mai bun prieten al meu, căruia i-am salvat de atîtea ori viaţa ? Ce-aveţi cu mine ?

— Ce să am ? Nimic. Nici nu v-am văzut bine la faţă. Aţi şters-o ca din puşcă !

— E adevărat. Voiam să mă pun mai întîi în siguranţă, pentru ca, pe urmă, să le dau o mînă de ajutor acestor doi gentlemeni. De aceea nici n-am fugit prea departe. M-am ascuns chiar aici, aşteptînd momentul potrivit ca să-i scap şi pe ei. Dar de ce i-aţi legat în aşa hal ? Asta-i prea de tot ! Daţi-mi voie să-i dezleg numaidecît !

Dădu parcă să vină spre noi, dar Santer îl apucă de braț.

— Ce vă trece prin gînd, mister Rollins? Indivizii ăștia sînt dușmanii mei de moarte!

— Dar, pe de altă parte, sînt prietenii mei!

— Nu mă privește! Noi avem o răfuială, trebuie să-i șterg de pe fața pămîntului. De aceea i-am și luat prizonieri. Firește... fără să știu de prezența dumneavoastră.

— Vai de mine, ce încurcătură! Va să zică, sînt dușmanii dumneavoastră de moarte? Și, totuși, n-am altă cale, trebuie să-i ajut! Oare aveți dovezi chiar atît de temeinice împotriva lor?

— Prea suficiente ca să le frîng de zece ori gîtul.

— Nu uitați, totuși, cine sînt!

— Credeți că nu-i cunosc?

— E vorba de Winnetou și de Old Shatterhand. Pe ăștia nu e cazul să-i ucideți așa, cu una, cu două!

— Tocmai fiindcă e vorba de ei nu pot să-i cruț pentru nimic în lume.

— Vorbiți serios, mister Santer?

— Foarte serios. Vă asigur că sînt iremediabil pierduți.

— Chiar dacă vă rog eu?...

— Chiar și atunci.

— Dar gîndiți-vă la ce-mi datorați! V-am salvat viața în atîtea rînduri...

— Știu, și n-am s-o uit niciodată, mister Rollins.

— Vă mai amintiți ce s-a petrecut ultima oară?

— Ce?

— Ați jurat că-mi veți împlini orice dorință, orice rugăminte!

— Hm! Parcă-mi amintesc.

— Și dacă v-aș ruga, de pildă, acum...?

— Mai bine tăceți, pentru că în cazul de față sînt nevoit să vă resping rugămintea, și n-aș vrea să-mi calc promisiunea. Lăsați-o pentru altă ocazie.

— Nu pot. E vorba de niște obligații care-mi sînt sfinte. Vă rog, mister Santer, veniți să vă explic!

Îl luă de braț și-l conduse mai la o parte. Acolo se încinse, aparent, o discuție în contradictoriu, însoțită de gesturi nervoase. Își jucau comedia cu atîta pricepere, încît — dacă nu eram convinși de adevărul adevărat — am fi fost în stare să-i credem. Apoi, Rollins se apropie de noi singur.

— Domnii mei, am obținut deocamdată permisiunea de a vă ușura situația în care vă aflați. Ați văzut și dumneavoastră cîtă osteneală mi-am dat. Să sperăm că, pînă la urmă, tot voi reuși să vă eliberez.

Ne slobozi puțin legăturile, cît să putem respira mai ușor. Apoi se întoarse iar la Santer reluîndu-și așa-zisa pledoarie în favoarea noastră. Dură destul de mult pînă ce, în sfîrșit, reveniră amîndoi și Santer ne ținu următorul logos:

— S-ar zice că dracul și-a pus în gînd să vă ocrotească. I-am făcut cîndva o promisiune acestui gentleman, și acum trebuie să mă țin de cuvînt. Se folosește de ea și nu renunță nici în ruptul capului. De dragul lui sînt nevoit să fac cea mai gogonată, prostie din viața mea. Vă voi da drumul. Dar toate lucrurile voastre, așadar și armele, rămîn la mine.

Nu-i răspunserăm nimic, nici eu, nici Winnetou.

— Ei? Vă surprinde așa de mult mărinimia mea, încît v-ați pierdut graiul?

Tăcurăm și de astă dată. Atunci interveni Rollins.

— Firește că sînt uluiți în fața unui gest atît de nobil. Am să-i dezleg.

Întinse mîna spre mine.

— Stați, nu vă atingeți! îi strigai. Lăsați-mă așa, mister Rollins!

— Ce aveți ? Ați înnebunit ?
— Ori totul, ori nimic !
— Cum adică ?
— Nu primim libertatea dacă nu ni se restituie armele și celelalte lucruri !
— Dar e posibil ? Ce gînduri mai sînt și astea ?
— Gîndească alții cum le place ! Winnetou și Old Shatterhand nu se urnesc de aici fără lucrurile lor. Mai bine murim decît să se afle pe urmă că am fost dezarmați !
— Omule, ar trebui să fiți bucuroși că...
— Destul ! îi tăiai vorba. Știți că noi, cînd luăm o hotărîre, ținem morțiș la ea.
— Ei, drăcia dracului ! După ce că fac totul ca să vă salvez, mai trebuie să înghit și răstelile voastre !
Îl trase din nou pe Santer deoparte. La această nouă consultare participară și cei trei Warton.
— Fratele meu a întors-o bine, îmi șopti Winnetou. Cu siguranță că ne vor face pe plac. Doar sînt convinși că, pînă la urmă, toate vor fi ale lor.
Eram și eu de aceeași părere. Bineînțeles că Santer o juca iarăși pe intransigentul, dar după cîtva timp se apropie de noi și rosti :
— Pot spune că aveți astăzi noroc cu carul. Cuvîntul dat mă obligă să fac niște lucruri de-a dreptul nebunești. Veți rîde voi acum de mine, dar vă asigur că eu voi rîde la urmă. Și asta cît de curînd ! Uite ce am hotărît...
Făcu o pauză pentru a pregăti efectul scontat. Apoi reluă :
— Vă dau drumul, vă restitui și lucrurile. Dar toată ziua de azi veți rămîne aici, legați de copaci, ca să nu ne puteți urmări. Noi plecăm numaidecît la treburile noastre. Mister Rollins merge cu noi, pentru ca nu cumva să vă elibereze prea curînd. Se va întoarce însă

odată cu căderea nopții. Îi datorați viața. Să-l răsplătiți cum se cuvine !

Nimeni nu mai scoase o vorbă. Furăm legați de doi copaci vecini. Apoi oamenii lui Santer ne priponiră caii în apropiere și ne aruncară lucrurile grămadă. Mare ne-a fost bucuria cînd am văzut printre lucruri și armele noastre.

Fără a mai zăbovi, tuscinci încălecară și porniră. Noi rămaserăm tăcuți, extrem de atenți, gata să prindem cel mai mic foșnet — și stăturăm așa preț de un ceas. La un moment dat, Winnetou îmi șopti :

— N-au plecat nicăieri. S-au ascuns. Vor să ne urmărească după ce vom porni de aici, adică la căderea nopții, cum au hotărît ei. Asta ca să nu-i putem zări pe întuneric !... Ce-ar zice fratele meu dacă am pune mîna pe Santer ? Cum să facem ?

— În nici un caz nu trebuie să-l purtăm după noi pînă la Old Firehand.

— Firește că nu ! N-are voie să vadă ascunzătoarea. Dacă mergem călare toată noaptea, apoi și ziua, putem ajunge mîine seară la „fortăreața". Dar noi ne vom opri pe parcurs. Rollins urmîndu-ne, va lăsa, desigur, anumite semne în drum după care să se orienteze ceilalți. Cînd va sosi clipa, îl doborîm și ne întoarcem o bucată ca să-l așteptăm pe Santer cu ai săi. Se învoiește fratele meu cu acest plan ?

— Da, cred că e bun. Santer e convins că ne are în mînă și, cînd colo, îl avem noi.

— *Howgh !*

Un singur cuvînt, atîta rosti apașul. Dar răzbătea din el o uriașă satisfacție că omul căutat de atîta vreme va fi, în sfîrșit, prins.

Ziua se tîra tăcută, cu încetineală de melc. Coborî apoi o seară lungă, leneșă și, în cele din urmă, odată cu primele semne ale nopții, auzirăm un tropot de cal. Rollins sări din șa, veni spre noi și ne desfăcu legăturile. Desigur că nu pierdu ocazia să se înfățișeze

drept îngerul nostru salvator şi să ne înşire verzi şi uscate despre drumul pe care, cică, îl străbătuse însoţindu-l pe Santer. Noi făcurăm pe naivii şi-l asigurarăm de toată recunoştinţa noastră, ferindu-ne însă de vorbe prea mari. Apoi ne suirăm pe cai şi o luarăm încet din loc.

Fireşte că „salvatorul" se ţinea înapoia noastră. Observam că, pentru a lăsa urme cît mai vizibile, îşi juca din cînd în cînd calul pe loc. Mai tîrziu, după ce răsărise luna, rupea din desiş cîte o crenguţă, aruncînd-o jos drept semn de orientare.

Dimineaţa făcurăm un popas, iar la prînz altul — de data asta mai lung, cam de vreo trei ore. Întîrziam anume pentru ca Santer, care urma să pornească abia a doua zi în zori, să se apropie cît mai mult de noi. Făcurăm apoi încă vreo două ore de drum şi mai rămînea cam tot atîta pînă la „fortăreaţă".

În sfîrşit, sosi momentul să ne răfuim cu Rollins. Descălecarăm. Faptul trebuie să-i fi dat de bănuit, căci sări şi el de pe cal, întrebîndu-ne :

— De ce v-aţi oprit, domnilor ? Trei popasuri într-o zi ? Doar n-o mai fi chiar aşa de mult pînă la Old Firehand ! Decît să înnoptăm aici, mai bine i-am da drumul înainte.

Winnetou, altminteri atît de temperat, îi răspunse :

— Uite că ne-am oprit, pentru că banditii n-au ce căuta la Old Firehand !

— Banditi ? Ce vrea să spună căpetenia apaşilor ?

— Vreau să spun că tu însuţi faci parte dintr-o bandă.

— Eu ? De cînd Winnetou e atît de ingrat, încît aruncă cu noroi asupra salvatorului său ?

— Salvator ? Crezut-ai oare cu adevărat că ne vei duce de nas pe amîndoi, pe Old Shatterhand şi pe mine ? Ştim totul, de-a fir-a-păr. Burton, negustorul, e de fapt Santer, iar tu eşti sluga lui. Tot drumul pînă

aici l-ai așternut cu semne, ca să-i arăți pe unde s-o ia spre ascunzătoarea lui Old Firehand. Lucrezi cu dușmanul, și te lauzi că ne-ai salvat! Am fost tot timpul cu ochii pe tine, fără să bănuiești. Dar acum ți s-a înfundat. Santer ne-a cerut să-ți arătăm recunoștință. Ei bine, facem socotelile!

Dădu să-l umfle pe Rollins. Văzînd primejdia, acesta se feri în lături și se aruncă în șa. Dar în aceeași clipă, eu prinsei dîrlogii, iar Winnetou sări pe crupa calului. Cum eu îl țineam în loc, Rollins căută să scape mai întîi de mine. Scoase pistolul, îl îndreptă asupra mea și trase. Mă aplecai fulgerător. Glonțul nu mă nimeri. Exact atunci trase și Winnetou, răsturnîndu-l pe bandit de pe cal; îl dezarmă și-i vîrî un căluș în gură. Apoi îi petrecurăm bine curelele în jurul trupului (aceleași cu care fuseserăm noi înșine legați) și îl imobilizarăm lîngă un copac. Calul i-l priponirăm la mică distanță. Ne gîndeam ca, mai tîrziu, după ce-l vom fi prins și pe Santer, să-l ducem acolo. Apoi încălecarăm și ne întoarserăm o bucată îndărăt — însă nu pe urmele noastre, ci paralel cu ele — pînă ajunserăm la un desiș izolat, de unde puteam supraveghea apropierea lui Santer și alor săi. Ascunserăm caii în hugeag și ne așezarăm la pîndă.

Trebuiau să vină dinspre apus; într-acolo se întindea o mică prerie netedă, fără nici un obstacol, care ne permitea să-l zărim pe Santer înainte de a ajunge în dreptul nostru. După calculele noastre, nu mai aveam mult de așteptat. Mai rămăsese aproximativ un ceas și jumătate pînă la asfințitul soarelui. Probabil însă că Santer avea să apară mai curînd.

Ședeam tăcuți unul lîngă altul, fără să ne sfătuim măcar asupra modului cum vom proceda. Dear ne înțelegeam atît de bine, încît știam fiecare ce avea de făcut. Ne pregătiserăm *lasso*-urile. Santer și cei trei Warton nu ne mai puteau scăpa.

Dar trecu primul sfert de oră, apoi al doilea și al treilea, fără ca nimeni să se arate. Abia după aproape un ceas de așteptare zării la un moment dat, în partea de miazăzi a preriei, un punct care se deplasa rapid.

— Iuf! Un călăreț! exclamă Winnetou, arătînd într-acolo.

— Exact, e un călăreț. Curios lucru!

— Iuf, iuf! Galopează în întîmpinarea lui Santer. Deslușești cumva culoarea calului?

— Pare să fie un roib.

— Într-adevăr, ca și calul lui Rollins.

— Rollins? Imposibil! Doar l-am legat bine de tot!

Ochii lui Winnetou fulgerau. Respirația i se acceleră și fața lui bronzată se întunecă și mai mult. Dar se stăpîni și zise calm:

— Să mai așteptăm un sfert de ceas.

Trecu și acesta. Călărețul dispăruse demult și Santer nu mai venea. În sfîrșit, apașul luă o hotărîre:

— Fratele meu să dea fuga pînă la Rollins, să vadă dacă mai e acolo și să se întoarcă numaidecît.

— Și dacă Santer cu ai lui apar între timp?

— Îi dovedesc eu și singur.

Scosei repede calul din hugeag și o luai înapoi la galop. Cînd, după zece minute, ajunsei la locul cu pricina — Rollins, nicăieri! Dispăruse cu cal cu tot. Întîrziai încă vreo cinci minute, ca să cercetez urmele lăsate de fugar. Apoi mă repezii iarăși la Winnetou. Auzind care-i situația, apașul țîșni în sus, ca împins de un resort.

— Încotro să fi fugit? întrebă el.

— La Santer, ca să-l prevină.

— Ce arată urmele?

— Același lucru.

— Iuf ! A ghicit că vom lua drumul înapoi, ca să punem mîna pe Santer şi a cotit-o niţel spre miazăzi ca să nu treacă prin dreptul nostru. De aceea l-am zărit tocmai la marginea preriei. Dar, mă-ntreb, cum s-o fi dezlegat ? N-ai găsit vreo altă urmă ?

— Ba da. Un călăreţ, venind probabil din est, a descălecat lîngă el şi i-a dat drumul.

— Te pomeneşti că vreun soldat din fortul Wilke...

— În nici un caz. Urma tălpilor e aşa de mare, încît nu poate fi vorba decît de uriaşele încălţări indiene ale lui Sam Hawkens. Iar după forma copitelor, cred că am recunoscut-o şi pe bătrîna lui Mary.

— Iuf ! Poate că mai e totuşi timp să-l prindem pe Santer. Fratele meu Shatterhand să vină !

Săririm pe cai şi pornirăm ca vîntul spre vest. Winnetou nu scotea o vorbă şi gonea năprasnic. Vai şi amar dacă-l prindea pe Santer !

Soarele dispăruse după orizont. În cinci minute, străbăturăm mica prerie ; după alte trei minute dădurăm de urmele lui Rollins, venind din stînga şi alăturîndu-se urmelor noastre mai vechi ; încă trei minute, şi ajunserăm la locul unde fugarul se întîlnise cu Santer şi cu cei trei Warton. Stătuseră doar cîteva clipe în loc şi făcuseră repede cale-ntoarsă. Deşi era întuneric, ne-ar fi fost destul de uşor să-i urmărim dacă ar fi luat-o îndărăt, pe drumul ştiut de noi. Dar ei, prudenţi, se abătuseră în altă direcţie. Iată de ce, orbecăind o vreme prin necunoscut — nici urmele nu se mai vedeau din cauza întunericului — furăm nevoiţi, în ultimă instanţă, să abandonăm.

Mut ca şi pînă atunci, Winnetou îşi întoarse calul şi o luarăm la galop înapoi. Goneam iarăşi spre vest. Mai văzurăm odată locul unde îl pîndiserăm pe Santer, apoi copacul de care fusese legat Rollins — şi trecurăm înainte spre „fortăreaţă". Santer ne scăpase iarăşi din mîini. Oare numai vremelnic, sau

pentru totdeauna ? Urmărirea n-o puteam relua decît la revărsatul zorilor. Şi era de aşteptat ca Winnetou să nu renunţe la ea cu nici un preţ.

Tocmai răsărea luna cînd ajunserăm în preajma Mankizilei şi ne lăsarăm în jos către rîpa unde, ascuns după tufişuri, stătea de obicei omul nostru de gardă. Era, într-adevăr, acolo şi ne somă cu glas tunător. Auzind răspunsul nostru, se grăbi să-şi ceară scuze.

— Nu vă supăraţi că am strigat cam tare, însă azi trebuie să fim mai treji ca oricînd.

— De ce ?

— Pare că se întîmplă ceva înăuntru.

— Ce anume ?

— Nu prea ştiu. Dar cum s-a întors, mărunţelul acela de Sam Hawkens, parcă aşa îi zice, s-a pornit pe un discurs interminabil.

— Păi cum, a fost plecat ?

— Da.

— Singur ?

— Singur.

Se confirma deci faptul că bătrînul Sam, altminteri atît de şiret, făcuse prostia de a-l elibera pe Rollins.

Intrînd în „fortăreaţă" primul lucru ce-l aflai era că starea lui Old Firehand se înrăutăţise. Deşi boala nu prezenta un pericol deosebit, menţionez totuşi împrejurarea, pentru că tocmai ea avea să mă despartă de Winnetou.

Sărind de pe cal, apaşul se îndreptă repede spre focul de tabără unde Sam Hawkens, Harry şi ofiţerul de la fortul Wilkę şedeau lîngă Old Firehand, întins pe jos şi învelit în pături.

— Slavă Domnului că v-aţi întors ! ne întîmpină acesta cu voce stinsă. L-aţi găsit pe negustor ?

— L-am găsit şi l-am pierdut, răspunse Winnetou. Fratele meu Hawkens a fost cumva plecat ?

— Da, am tras o raită prin împrejurimi, confirmă cu candoare Sam.

— Știe frățiorul meu cam ce e dînsul ?

— Ce să fie ! Un *westman*, dacă nu mă-nșel !

— *Westman* ? Un dobitoc, asta ești. Un dobitoc cum nu s-a văzut și nu se va vedea vreodată. *Howgh !*

După această solemnă caracterizare, apașul îi întoarse spatele și plecă. O asemenea explozie din partea lui Winnetou, altminteri atît de calm și delicat, stîrni, bineînțeles, senzație. Dar totul se clarifică după ce le povestii oamenilor cele întîmplate. Îl găsisem pe Santer și ne scăpase din nou ! Era o păcănie cum nu se poate mai tristă. Prichindelul de Sam își ieși pur și simplu din fire ; se blestema, se înjura, își zbîrlea într-una barba haotică și nu mai reușeau să se potolească ; își smulse și peruca din cap, batjocorind-o în fel și chip, dar nici așa nu se calmă. Pînă la urmă, o dădu de pămînt și trase concluzia :

— Winnetou are dreptate, perfectă dreptate ! Sînt cel mai sinistru dobitoc, cel mai tîmpit *greenhorn* din cîți fac umbră pămîntului ! Și tîmpit voi fi cîte zile-oi avea !

— Cum s-a făcut, dragă Sam, de-a scăpat Rollins ? îl descusui.

— Prostia mea, omule ! Auzii două împușcături și o luai călare în direcția respectivă. La un moment dat, ce-mi văd ochii ? Un om legat de un copac și alături un cal priponit, dacă nu mă-nșel. Îl întreb, firește, pe individ cum de-a ajuns în starea asta și el se dă drept negustorul care îl caută pe Old Firehand ; cică indienii l-au atacat și l-au legat de copac.

— Hm ! Dintr-o singură privire ai fi putut constata că urmele nu proveneau de la indieni.

— Așa-i, dar pesemne că intrasem într-o zodie rea. Și uite că l-am dezlegat. Aveam de gînd să-l aduc încoace, dar a sărit pe cal și dă-i, exact în direcție

opusă. Eu, ce să spun, căzui la griji, mai ales din cauza indienilor de care îmi vorbise. Așa că hotărîi să dau fuga încoace și să dau alarma, dacă nu mă-nșel. Îmi vine să-mi smulg părul din cap, dar ia-l de unde nu-i ! Iar peruca, pot s-o și calc în picioare, că tot nu se schimbă situația. Mîine, însă, las' pe mine, găsesc eu urmele individului și nu mă las pînă nu-l prind și nu-i curăț pe toți !

— Fratele Sam nu va face nimic, interveni Winnetou, care se înapoiase între timp. Eu, căpetenia apașilor, îl voi urmări singur pe ucigaș. Frații mei albi să rămînă pe loc, pentru că Santer s-ar putea să vină totuși la „fortăreață" ca s-o prade, și atunci e nevoie aici de oameni curajoși care să-i stea împotrivă.

Ceva mai tîrziu, după ce oamenii se mai liniștiră, dăruindu-se odihnei, mă dusei să-l caut pe Winnetou. Calul lui păștea la malul apei, iar el stătea culcat în iarbă. Cînd mă văzu, se ridică în picioare și-mi prinse mîna.

— Știu ce vrei să-mi spui, frate Șarli ; ai dori să mă însoțești ca să-l prindem pe Santer, nu-i așa ?

— Da.

— Asta nu trebuie s-o faci. Old Firehand o duce cam rău cu sănătatea ; Harry e încă un copil ; Sam Hawkens, după cum te-ai putut convinge și tu adineauri, îmbătrînește ; iar soldații de la fort sînt niște străini totuși. Aici, Old Firehand are mai multă nevoie de tine decît am eu dincolo ; cu Santer o scot și singur la capăt. În schimb, ce se întîmplă dacă, în lipsa mea, ticălosul vine pe drum ocolit și, cu cîțiva oameni de strînsură, pătrunde în „fortăreață" ? Haide, arată-mi că ții la mine și rămîi cu Old Firehand ! Vrei să-mi îndeplinești dorința, frate ?

Îmi venea nespus de greu să mă despart de viteazul meu prieten, dar în fața stăruinței sale mă văzui

obligat să cedez. În fond, argumentul lui era just: Old Firehand avea mai multă nevoie de ajutor decît dînsul. Totuşi, nu mă putui abţine să nu-l însoţesc o bucată de drum. Mai scînteia încă pe boltă luceafărul dimineţii cînd porniram împreună prin pădure. Apoi, odată cu răsăritul soarelui, ne oprirăm chiar în locul de unde Santer făcuse cale-ntoarsă. Ochiul ager al apaşului mai deslușì încă urmele.

— Aici ne luăm rămas bun, rosti Winnetou, aplecîndu-se din şa şi punîndu-şi dreapta pe umărul meu. Marele spirit porunceşte să ne despărţim, dar la timpul cuvenit vom fi iarăşi împreună, căci Old Shatterhand şi Winnetou nu pot rămîne departe unul de celălalt. Pe mine vrăjmăşia mă mînă înainte, pe tine te opreşte aici prietenia, iar dragostea va face să ne întîlnim din nou. *Howgh!*

Îmi strînse mîna şi, îndemnîndu-şi calul cu un strigăt ascuţit, se depărtă în grabă. Pletele-i lungi şi negre fluturau în văzduhul alb al dimineţii. Vei reuşi oare să-l prinzi pe duşman? Cînd ne vom revedea, dragul meu Winnetou?

PE MAREA LINIE FERATĂ A VESTULUI

Parcursesem de dimineaţă o bună bucată de drum. Eram obosit şi soarele urcînd spre amiază mă sîcîia cu dogoarea lui aprigă. Hotărîi deci să poposesc şi să mănînc. Preria, toată numai valuri şi coline, se întindea cît vedeai cu ochii. De cinci zile, de cînd grupul nostru fusese răzleţit de o ceată numeroasă a ogellallaşilor, nu-mi ieşise în drum nici un vînat mai acătării. De cinci zile nu dădusem peste vreo urmă de om. Simţeam nevoia să văd în sfîrşit un chip omenesc şi să mă conving că, în pofida îndelungatei mele izolări, nu-mi pierdusem cu desăvîrşire graiul.

Nicăieri nici un pîrîu, nici o gîrlă, nimic. Şi tot atît de puţin pădure sau tufăriş. Aşadar n-aveam de ales. Puteam să poposesc oriunde. Descălecai într-o văiugă, priponii calul cu ajutorul *lasso*-ului şi, luînd cu mine pătura, urcai pe un dîmb ca să-mi aştern acolo culcuşul. Mustangul trebuia să rămînă jos, ferit de ochii eventualilor duşmani ; mie, însă, îmi convenea locul cel mai înalt, pentru ca, lungit pe pămînt, să nu fiu observat de nimeni, putînd însă îmbrăţişa cu privirea întreg ţinutul.

Aveam serioase motive să fiu prudent. Un grup de doisprezece inşi porniseră de pe malul lui La Plata pentru a coborî la est de Munţii Stîncoşi, spre Texas. Tocmai atunci cîteva triburi ale siucşilor îşi părăsiseră aşezările pentru a răzbuna moartea unor răz-

boinici de-ai lor. Ştiam acest lucru şi totuşi, în pofida vigilenţei noastre, fuseserăm descoperiţi. După o luptă dîrză şi sîngeroasă, în care căzură cinci dintre noi, ne împrăştiarăm care încotro în largul preriei.

Indienii, observînd urmele pe care nu apucaserăm a le şterge cu totul, îşi vor fi dat desigur seama că ne îndreptam spre miazăzi. Era deci de aşteptat să se ia după noi. Trebuia să fim cu ochii în patru, ca nu cumva, culcîndu-ne seara fără grijă sub păturile noastre, să ne pomenim dimineaţa fără scalp, în „veşnicile plaiuri ale vînătoarei".

Lungit pe jos, scosei din sacul de merinde nişte pastramă de bivol, cumplit de vînoasă, şi, frecînd-o cu praf de puşcă în loc de sare, mă apucai s-o sfîşii şi s-o macin între dinţi, ca s-o aduc în stare comestibilă. Îmi aprinsei apoi o ţigară „de fabricaţie proprie", închipuind rotocoale măiestre şi trăgînd fumul în piept cu satisfacţia plantatorului din Virginia, care ar savura tabac din cel mai nobil, cules cu mănuşi *glacé*.

Fumam aşa, întins pe pătură, cînd, deodată, privind îndărăt, zării la orizont un punct care se apropia, mişcîndu-se oblic pe direcţia de unde venisem. Mă lăsai repede mai în jos, după dîmb, urmărind din ochi arătarea. Curînd băgai de seamă că e vorba de un călăreţ care — potrivit obiceiului indian — se ţinea pe cal cu bustul mult aplecat înainte.

În clipa cînd îl descoperisem, călăreţul se afla cam la o milă engleză şi jumătate. Calul se mişca încet de tot. Ca să parcurgă astfel o singură milă, i-ar fi trebuit aproape o jumătate de ceas. Plimbîndu-mi ochii în direcţia aceea, avui surpriza să mai descopăr încă alte patru puncte care înaintau exact pe urmele celui dintîi. Faptul nu putea să mă lase nepăsător. Mă încordasem tot. Primul călăreţ, după cum îl arătau

veşmintele, era un alb. Dar ceilalţi ? Nu cumva indieni — care îl urmăreau ? Privii prin lunetă. Într-adevăr, nu greşeam. După arme şi tatuaj, recunoscui că sînt indieni din neamul ogellallaşilor, cel mai războinic şi mai fioros trib al siuçşilor. Aveau cai excepţional de buni, pe cînd albul călărea o gloabă. Se apropiase atît de mult, încît îl puteam studia în amănunt.

Era mărunţel de tot, foarte slab, şi purta o pălărie veche de pîslă, fără boruri — fapt care în prerie nu prea bate la ochi, dar care de astă dată îmi atrase atenţia asupra unui beteşug extrem de ciudat ; omul n-avea urechi. Cele două cicatrice arătau că urechile îi fuseseră tăiate. Pe umeri îi atîrna o pătură uriaşă, acoperindu-i o bună parte din trup şi lăsînd la vedere doar picioarele subţiri, vîrîte în nişte cizme atît de caraghioase, încît dincolo, în Europa, ar fi stîrnit hohote de rîs. Făceau parte din acel soi de încălţăminte pe care obişnuiesc să o confecţioneze şi s-o poarte aşanumiţii *gauchos* din America de Sud. Procedeul e următorul : jupoi pielea de pe piciorul unui cal după ce i-ai scos copita, o tragi pe propriul picior cît mai e caldă şi o laşi să se răcească. Pielea ia forma piciorului şi a gambei, alcătuind astfel o foarte bună încălţăminte şi avînd particularitatea că-ţi îngăduie să calci pe propriile tale „pingele". De şa, străinul agăţase un obiect care s-ar fi zis că e puşcă, dar aducea mai curînd a ciomag găsit întîmplător prin pădure. Călărea o mîrţoagă cu picioare lungi ca de cămilă şi cu un ciot golaş în loc de coadă. Capul animalului era mult prea mare, urechile enorme şi, în general, toată fiinţa părea un amestec de cal, măgar şi dromader. Mergea cu botul în pămînt şi urechile, parcă prea grele, îi atîrnau ca la prepelicar.

În alte împrejurări, sau dac-aş fi fost un nou venit în acele locuri, aş fi rîs de cal şi călăreţ. Dar aşa, cu

tot ridicolul înfăţişării sale, omul îmi făcea impresia unuia din acei *westmen*-i care trebuiesc cunoscuţi îndeaproape înainte de a fi judecaţi într-un fel sau altul. Nici nu bănuia, probabil, că patru dintre cei mai crunţi duşmani ai vînătorilor de prerie mai că ajunseră să-i sufle în ceafă. Altminteri nu şi-ar fi continuat drumul cu atîta calm şi s-ar fi uitat cît de cît în jurul lui.

Omul se apropie de mine cam la o sută de paşi. Abia atunci îmi descoperi urmele. N-aş putea spune cine le observase mai întîi — el sau iapa. Fapt e că mîrţoaga se opri din proprie iniţiativă, se aplecă şi mai tare la pămînt şi, după ce mirosi urmele mustangului meu, porni să-şi mişte urechile în sus, în jos, înainte, înapoi, de parcă o mînă invizibilă le-ar fi acţionat dinlăuntrul capului. Călăreţul dădu să coboare din şa, ca să cerceteze mai îndeaproape urmele — ceea ce ar fi însemnat să întîrzie în mod inutil. De aceea îi strigai :

— Hai, omule ! Opreşte puţin şi vino mai aproape ! Îmi schimbasem poziţia, ca să mă poată vedea. Iapa îşi înălţă capul, îşi desfăcu urechile ca şi cînd ar fi voit să-mi prindă glasul ca pe o minge, şi dădu vesel din ciotul ce-i ţinea loc de coadă.

— Alo, master, răspunse călăreţul, stăpîniţi-vă gura şi zbieraţi mai încet. În pajiştea asta bătrînă, ca să zic aşa, nu ştii niciodată dacă nu te pîndesc niscai urechi nepoftite. Hai, Tony !

La acest îndemn, iapa îşi puse în mişcare picioroangele şi se opri apoi de la sine lîngă mustangul meu, căruia — după o mîndră şi maliţioasă ochire — îi întoarse acea parte a corpului pe care marinarii o numesc pupa.

Era probabil unul din acei cai de prerie care, slujindu-şi exclusiv stăpînul, sînt atît de refractari faţă de străini, încît nici nu se lasă încălecaţi.

— Las' că știu eu cum să vorbesc ! mă adresai ciudatului călăreț. De unde vii, master, și încotro ai de gînd ?

— Asta nu e treaba dumneavoastră ! mi-o reteză el.

— Crezi ? Nu ești din cale afară de politicos. Deși am schimbat cu dumneata mai puțin de două vorbe, aș putea să te calific precis sub acest aspect. Dar țin să-ți declar că eu unul sînt obișnuit să mi se răspundă la întrebări !

— Hm, da ! În orice caz, îmi faceți impresia unui foarte distins gentleman, rosti străinul în bătaie de joc. De aceea mă grăbesc să vă dau informația cerută.

Plimbîndu-și brațul înapoi și înainte, continuă :

— Vin de colo și merg încolo.

Individul începea să-mi placă. Mă lua, desigur, drept un vînător de ocazie, rătăcit de ceata lui. Unui *westman* adevărat nu-i pasă de înfățișarea lui exterioară. El manifestă un dispreț făți pentru curățenie. Cutreierînd ani de zile Vestul sălbatic, omul se sinchisește prea puțin de propria-i ținută, iar cînd dă peste un ins îngrijit, îl ia drept *greenhorn* și papă-lapte. Eu îmi procurasem în fortul Randall un rînd de haine noi și, în plus, obișnuiam să-mi țin armele extrem de curate. Era deci firesc să nu-i inspir nici pe departe încredere unui vînător de savană.

De aceea purtarea lui nu mă revoltă. Îl avertizai doar, imitîndu-i gestul :

— Atunci ia-o cît mai repede „încolo" și păzește-te de cei patru indieni care vin din urmă ! Probabil că nici nu i-ai văzut.

Mă fixă cu ochii lui limpezi, pătrunzători, intrigat dar și amuzat în același timp.

— Nu i-am văzut ? Ha-ha-ha ! Să umble patru indieni după mine și eu să nu știu ! S-ar părea că sînteți, ca să zic așa, un tip foarte nostim ! Domnii aceștia se țin după mine încă de azi-dimineață. Dar ce

nevoie aş avea să mă holbez la ei ? Parcă nu le cunosc eu metoda ? ! Cît mai e zi, vor păstra distanţa, iar seara, cînd va fi să poposesc, se vor aşeza la pîndă. Dar îşi cam greşesc socotelile, ca să zic aşa. Mă gîndesc să fac un ocol şi să ajung în spatele lor. Numai că n-am dat pînă acum de terenul potrivit. Aici, între dîmburile astea, mi-aş permite, în fine, manevra. Dacă vă îmbie să vedeţi cum un *westman* experimentat îi bagă în cofă pe indieni, atunci n-aveţi decît să aşteptaţi aici zece minute. Dar îmi închipui că o să vă lăsaţi păgubaş : unui tip ca dumneavoastră, ca să zic aşa, nu-i prea place parfumul de indian. *Come on*, Tony ! Hai, Tony !

Fără să-i mai pese de mine, o luă din loc şi, după vreo jumătate de minut, dispăru pe după dîmburi dimpreună cu frumoasa lui iapă.

Planul lui mi se părea ingenios. Într-o situaţie asemănătoare aş fi procedat la fel. Omul intenţiona să descrie un arc care să-l ducă în spatele urmăritorilor şi să se apropie de ei înainte ca manevra să fie sesizată. Pentru a-şi atinge scopul, trebuia, bineînţeles, să călărească mereu pe după coline. Era mai avantajos să facă un scurt ocol, în aşa fel încît să nu ajungă în spatele indienilor, ci să-i lase pe ei să se apropie cît mai mult. Indienii, care îl urmăriseră tot timpul cu atenţie, credeau că el se află departe înaintea lor şi nu-l puteau bănui atît de aproape.

Erau patru contra unu. Exista posibilitatea să fiu nevoit a mă folosi de arme. De aceea, le luai la îndemînă şi aşteptai desfăşurarea evenimentelor.

Indienii se apropiau în şir, cîte unul. Mai să atingă locul unde urmele piciorului călăreţ se întîlneau cu ale mele, cînd indianul din fruntea şirului îşi struni calul şi se întoarse cu faţa la ai săi.

Păreau cu toţii cuprinşi de uimire : albul urmărit de ei nu se mai zărea. Se adunară tuspatru şi se

sfătuiră. I-aș fi putut lovi în plin cu doborîtorul meu de urși. Dar nu mai fu nevoie. Un foc de armă trosni numaidecît, urmat de încă unul — și doi dintre indieni se prăbușiră de pe cai. În aceeași clipă izbucni un strigăt de triumf.

— O-hi-hi-hiii ! se înalță acel chiot ascuțit, guturai, specific indienilor porniți la atac.

Dar strigătul nu se datora vreunui indian, ci era opera mărunțelului vînător, care se ivi de după o colină apropiată.

Planul îi izbutise. Dispăruse în spatele meu, ca acum să apară înaintea mea. După ce trăsese cele două focuri, se prefăcu a fugi, și iapa lui năstrușnică se transformă cît ai clipi. Zvîrlea din picioare de se cutremura pămîntul, pătimașă, cu urechile ciulite, cu coama zbîrlită. Fiece fibră a trupului îi era încordată la culme. Cal și călăreț păreau un singur trup. Omul încărcă pușca din galop cu o siguranță care demonstra că nu se află pentru întîia oară într-o astfel de situație.

În spatele lui detunară două puști : trăseseră cei doi indieni rămași în viață, dar fără succes ; scoaseră apoi un urlet de furie și, punînd mîna pe tomahawkuri, se repeziră la omulețul nostru. Pînă atunci, acesta nici nu întorsese capul. Terminînd cu încărcatul își struni mîrțoaga. Părea că animalul îi ghicește intențiile : se opri, se propti în cîteșipatru picioarele și rămase așa, nemișcat, crăcănat ca o capră de tăiat lemne. Atunci omul duse pușca la ochi și trase două focuri la rînd, fără ca iapa să tresară măcar. Cei doi indieni se prăbușiră, loviți în cap.

Stătusem toată vremea cu degetul pe trăgaci, gata să intervin. Dar mărunțelul se descurcase și fără ajutorul meu. Acum sări din șa și se apucă să-i cerceteze pe cei căzuți. Între timp, mă apropiai și eu.

— Ei, *sir*, mă întîmpină el, acum văzurăți, ca să zic așa, cum se face ca să-i vîri în cofă pe mișei ? Este ?

— *Thank you*, master ! Mulțumesc ! Are omul ce învăța de la dumneata !

Pesemne că zîmbetul meu i se păru echivoc, căci mă privi bănuitor.

— Ori aveați cumva altă idee ?

— După mine, n-ar fi fost nevoie chiar de o asemenea manevră. Pe un teren ca ăsta, care-ți îngăduie să dispari la adăpostul colinelor, e suficient să obții un avans mare față de dușman și apoi să te întorci pur și simplu pe propriile tale urme. Ocolul, așa cum l-ai făcut dumneata, e mult mai indicat în cîmp neted, deschis.

— Ia te uită ! De unde o mai știți și pe-asta ? Și, în fond, cine sînteți ?

— Scriitor...

— Scrieți... cărți ?... Și se dădu cu un pas înapoi, făcînd o mutră plină de compasiune. Sînteți bolnav, *sir* ?

Își duse arătătorul la frunte, ca să înțeleg exact ce anume boală avea în vedere.

— Nicidecum ! îi asigurai eu.

— Nu ? Dracu să vă priceapă ! Cînd vînez un bivol, știu că o fac pentru mîncare, dar cărțile astea pentru ce naiba le faceți ?

— Ca să fie citite de alții.

— Scuzați, *sir*, dar prostie mai mare nici c-am auzit. Vrea cineva cărți de citit ? N-are decît să și le scrie singur. E la mintea cocoșului, ca să zic așa. Nici eu nu vînez pentru alții !... Prin urmare, sînteți un *book-maker*, un făcător de cărți ? Păi atunci ce căutați în savană ? Aveți de gînd să scrieți aici ?

— Asta mai tîrziu, după ce mă voi întoarce în patrie. Atunci voi istorisi tot ce-am trăit și am văzut.

Astfel, mii de oameni vor citi și vor afla cum merg treburile în savană, fără ca piciorul lor să fi călcat vreodată prin aceste locuri.

— Adică, veți scrie și despre mine ?

— Se-nțelege !

Mai făcu un pas înapoi, după care, apropiindu-se brusc de mine, trase cu dreapta cuțitul, iar cu stînga mă prinse de braț.

— *Sir*, iată-vă calul ! Urcați în șa și plecați cît mai e vreme, ca să nu vă treziți cu fierul ăsta tăios între coaste ! Cu de-alde ăștia, scriitorii, nu poți scoate o vorbă fără ca toată lumea să o afle ! Duceți-vă naibii ! Hai ! Repede !

Omulețul, deși abia îmi ajungea pînă la umăr, își lua rolul în serios. În sinea mea eram foarte amuzat.

— Îți promit să scriu numai lucruri bune despre dumneata, căutai să-l liniștesc.

— Plecați ! Ce-am spus rămîne spus !

— Ei bine, îți dau cuvîntul meu că nici n-am să pomenesc de dumneata !

— Nu mai spune ! Ca să scrii cărți, trebuie să fii nebun. Or, nebunii nu se țin de cuvînt. Așadar, valea ! Altminteri mă apucă, să zic așa, mîncărimea de degete și vă fac o figură de mai mare dragul !

— Ce figură ?

— V-o arăt eu numaidecît !

Mă uitam calm și zîmbitor în ochii lui aprinși de mînie.

— Ei hai, dă-i drumul !

— Atunci, poftim ! Vă place cuțitul ăsta ?

— Nu e rău. Ți-o demonstrez pe loc !

Cît ai clipi, îl înșfăcai răsucindu-i brațele și încleștîndu-i mîna cu atîta putere, încît omul gemu și scăpă jos cuțitul. Atacul îl surprinsese peste măsură. Pînă să se dezmeticească, îi și legai mîinile la spate cu o curea.

— *All devils !* Pe toți dracii ! exclamă el. Ce v-a apucat ? Ce-aveți de gînd cu mine, ca să zic așa ?

— Master, stăpînește-ți gura și zbiară mai încet, îi întorsei propriile sale cuvinte de adineauri. În pajiștea asta bătrînă, ca să zic așa, nu știi niciodată dacă nu te pîndesc niscai urechi nepoftite !

Mă depărtai puțin și ridicai de jos cuțitul, apoi pușca pe care o lepădase cînd cu examinarea indienilor uciși. Omulețul făcea eforturi disperate ca să-și elibereze mîinile. Tot sîngele i se urcase în obraz. Cureaua îl ținea însă strîns, așa că nu avea succes.

— Degeaba, master ! îi strigai. Așa-mi rămîi pînă mi-o veni pofta să-ți dau drumul. „Dovadă că un *book-maker* se pricepe să plătească cu aceeași monedă. Nu m-am atins de dumneata, nu te-am jignit. Și, cînd colo, ai sărit la mine cu cuțitul. Acum, după legile preriei, ești în puterea mea și pot să te tratez cum vreau. Nimeni nu mi-ar găsi vreo vină dacă, așa cum ziceai adineauri, ți-aș înfige fierul acesta tăios între coaste.

— Mă rog, loviți ! Altceva nici nu merit ! răspunse el mînios. Auzi, să mă biruie un ins, unul singur, ziua-n amiaza mare ! Să-mi lege mîinile, și eu să nu-i smulg măcar un fir de păr din cap ! Ei bine, așa nu se mai poate trăi ! Rușine, Sans-ear !

— Sans-ear ai spus ? Dumneata ești Sans-ear ?

Auzisem multe despre acest faimos *westman* care niciodată nu era văzut în tovărășia cuiva, pentru că nu considera pe nimeni vrednic să și-l apropie. Cu ani în urmă, își pierduse urechile la Navajos și de atunci își luase acest nume confecționat din două limbi diferite : Sans-ear, adică „Fără urechi", poreclă sub care devenise cunoscut pe tot cuprinsul savanei și chiar dincolo de ea.

Omulețul tăcu. Abia după ce repetai întrebarea, rosti :

— Numele meu nu vă privește ! Dacă e păcătos, nu merită pronunțat, iar dacă e onorabil, ar trebui cruțat de umilință.

Mă apropiai și îi scosei cureaua de la mîini.

— Ia-ți cuțitul și pușca. Ești liber ! Vezi-ți de drum !

— Lăsați glumele proaste ! Cum adică, să trec peste rușinea de a fi fost înfrînt de un *greenhorn* ? Dacă erați, ca să zic așa, un flăcău ca lumea, un Winnetou, sau lunganul de Haller, sau chiar Old Firehand, sau Old Shatterhand, atunci, mă rog...

Îl priveam cu milă pe bătrîn. Mica mea „lovitură" îl afectase profund și-mi părea bine că-mi oferea posibilitatea să-l consolez, legîndu-mă de faptul că pomenise numele sub care eram cunoscut atît printre albi cît și în wigwamurile indiene.

— Un *greenhorn*, zici ? Crezi dumneata că un *greenhorn* ar fi în stare să-i joace vestitului Sansear o asemenea festă ?

— Dar ce altceva sînteți ? Arătați ca și cînd ați fi ieșit chiar acum de la croitor. Și apoi, armele astea lucii ! Parcă ați merge la bal mascat !

— În schimb, sînt bune armele. Ai să vezi numaidecît ! Fii atent !

Luai o piatră cam de două ori cît o piesă de un dolar, o aruncai în sus, dusei repede pușca la ochi și, în momentul cînd piatra — ajunsă la cumpăna dintre forța de ascensiune imprimată și forța de atracție a pămîntului — păru o clipă suspendată în aer, glonțul o lovi și îi dădu un nou impuls.

Exercițiul acesta îl încercasem de sute de ori pînă să izbutesc. Totuși, nu-l socoteam cine știe ce tur de forță. Mărunțelul însă mă privi cu niște ochi plini de admirație.

— *Heavens*, cerule ! Asta zic și eu lovitură ! Vă reușește întotdeauna ?

— De nouăsprezece ori din douăzeci.

— Păi atunci sînteţi un fenomen ! Cum vă cheamă, ca să zic aşa ?

— Old Shatterhand !

— Imposibil ! Old Shatterhand trebuie să fie mult mai bătrîn, altminteri nu i s-ar spune *old*.

— Uiţi că porecla are un alt sens şi nu se referă la vîrstă ?

— Adevărat ! Dar scuzaţi, vă rog, dacă insist : Old Shatterhand a încăput odată în labele unui grizzly care, surprinzîndu-l în somn, l-a sfîşiat de la umăr pînă-n şold. Se zice că şi-a prins apoi la loc tot acest amestec, însă rana, ca să zic aşa, trebuie să se mai vadă !

Îmi descheiai vesta din piele de bivol, apoi cămaşa albă din piele de căprioară :

— Uite-aici !

— Măi, măi, grozav v-a mai lucrat bestia ! Trebuie că v-a jupuit vreo şaizeci şi opt de coaste !

— Cam aşa ceva. Lucrurile s-au întîmplat jos, la Red River. Am zăcut aşa, rupt, însîngerat, lîngă leşul ursului, fără ajutor de nicăieri, pînă m-a găsit Winnetou, căpetenia apaşilor, de care ai pomenit adineauri.

— Va să zică, ce mai calea-valea : Old Shatterhand ! Atunci să vă întreb : credeţi că sînt, ca să zic aşa, un prost atît de mare ?

— Nu cred deloc. Ai greşit luîndu-mă drept un *greenhorn*, atîta tot. Doar nu te puteai aştepta ca un ageamiu să-ţi joace asemenea renghi. Aşadar nimic altceva decît surpriza e de vină.

— Oho ! Pe cît se pare, dumneavoastră nici n-aveţi nevoie să apelaţi la surpriză. Nu prea cunosc mulţi inşi cu asemenea forţă de bivol. În sfîrşit... nu mi-e ruşine că am fost înfrînt. Numele meu adevărat e Sam Hawerfield. Dacă vreţi să-mi faceţi o plăcere, spuneţi-mi Sam.

— Şi dumneata mie Charlie, cum îmi spun toţi prietenii. Iată mîna !

— Bine, *sir*. Bătrînul Sam nu e dintre aceia care strîng mîna orişicui, dar în ce vă priveşte n-am nici o rezervă. Numai un lucru : fie-vă milă şi nu-mi striviţi degetele ! Mai am nevoie de ele.

— Nici o grijă, Sam. Degetele dumitale or să-mi mai fie de folos, după cum şi ale mele îţi vor sta la dispoziţie. Şi-acum revin la prima mea întrebare : de unde vii şi încotro te duci ?

— Vin tocmai din Canada, unde am ţinut de urît unor *lumberstriker*-i, unor tăietori de lemne. Acum, ca să zic aşa, vreau să trec în Texas sau în Mexic, unde ar fi, cică, atîţia criminali, încît îi rîde omului inima în piept de cîte gloanţe şi cuţite o pîndesc.

— Va să zică, avem aceeaşi ţintă. Eu tot în Texas şi California vreau să ajung, şi nu prea contează dacă fac un mic ocol prin Mexic. Mă iei cu dumneata ?

— Ce întrebare ! Firește că vă iau. Doar veniţi din Sud, sînteţi omul de care am nevoie. Dar, ia spuneţi : vorbeaţi serios în chestia aia cu scrisul ?

— Bineînţeles !

— Hm ! Dacă un Old Shatterhand se ocupă cu asemenea treburi, înseamnă că se schimbă socoteala, ca să zic aşa. Eu, unul, vă mărturisesc că prefer să cad cu dosul în vizuina ursului, decît să moi condeiul în călimară. Nu mi-ar ajunge o viaţă ca să aştern pe hîrtie un cuvînt. Mă rog, să trecem la altă chestiune : Ce-or fi căutînd indienii pe-aici ? Sînt ogellallaşi, periculoşi ai dracului !

Îl informai asupra celor ştiute de mine.

— Hm ! făcu el. Nu e prea bine să prindem rădăcini aici. Am întîlnit ieri o urmă, să-ţi scoţi pălăria, zău aşa : pe puţin şaizeci de călăreţi ! Aştia patru, cu care m-am socotit adineauri, trebuie că aparţin acelei

trupe. Se aflau, probabil, în recunoaștere. Dumneavoastră ați mai fost vreodată prin aceste locuri ?

— Nu !

— La vreo douăzeci de mile spre vest preria devine absolut netedă și la alte zece mile curge un pîrîu către care trebuie să se fi îndreptat indienii ca să-și adape caii. Noi, firește, îi vom ocoli și vom lua-o spre sud, chiar cu riscul de a nu da de altă apă decît mîine după-amiază. Plecînd imediat, ajungem pînă în seară la calea ferată ce leagă statele din răsărit ale S.U.A. cu ținuturile vestice și, dacă nu întîrziem, ne vom desfăta, ca să zic așa, privind cum trece trenul sub nasul nostru.

— Sînt gata. Dar ce facem cu indienii uciși ?

— Ce să facem ? Nimic complicat. Îi lăsăm aici, și basta. Numai să le tai mai întîi urechile.

— Ar trebui îngropați. Dacă-i descoperă fîrtații, atunci trag imediat concluzia să ne aflăm aici.

— Las' să-i descopere, Charlie ! Asta și vreau !

Duse pe rînd cadavrele pînă pe creasta unei coline, le rîndui unul lîngă altul, apoi le tăie urechile și le vîrî în propriile lor mîini.

— Așa, Charlie ! Vor veni, vor vedea și vor recunoaște imediat că isprava i se datorează lui Sans-ear. Ascultați ce vă spun : iarna e o senzație cît se poate de proastă să, vrei să îți înghețe urechile și să nu le ai. Am fost cîndva atît de tont, încît m-am lăsat prins de indieni. Lichidasem, ce-i drept, o seamă de inși, dar unuia, în loc să-i crăp capul cu tomahawkul, i-am retezat din greșeală o ureche. Drept răsplată, pînă să mă omoare, roșii mi-au tăiat ambele urechi. S-au ales ei cu urechile, dar nu și cu hoitul lui Sam Hawerfield, care a șters-o frumușel. De atunci, pentru perechea mea de urechi, ei da, numărați aici !

Scoțîndu-și pușca de pe umăr, îmi arătă semnele crestate în patul ei. Apoi continuă :

— De fiecare indian omorît, un semn. Acum se mai adaugă patru.

Mai făcu patru crestături cu briceagul, apoi continuă :

— Vedeţi, aici sînt numai indieni ; dincoace, sus, am opt albi care au gustat şi ei din gloanţele mele. Vă povestesc totul cu alt prilej. De fapt, erau zece cu toţii. Îmi mai lipsesc doi, tată şi fiu, cei mai mari ticăloşi de pe faţa pămîntului. Cînd voi termina şi cu ăştia, înseamnă că mi-am împlinit menirea.

Ochii i se tulburară ; chipul i se învălui într-o umbră de tristeţe şi duioşie. Bănuiam că inima bătrînului vînător îşi primise cîndva partea ei de zbucium. Poate că suferinţa şi nevoia de răzbunare să-l fi îndemnat şi pe el, ca pe atîţia alţii, spre Vestul sălbatic, unde omul nu mai ţine cont de sublima poruncă „Iubeşte-ţi duşmanii !"

Sans-ear îşi încărcă din nou puşca. Era una din acele vechituri, pe care nu rareori le întîlneşti în prerie. Patul, zgîriat, crestat peste tot, îşi pierde cu timpul forma iniţială. Fiecare semn aminteşte moartea cîte unui duşman. Ţeava se acoperă treptat de rugină groasă, parcă se strînge, se chirceşte de bătrîneţe. Nici un străin n-ar cuteza să apese pe trăgaciul unei asemenea arme. Dar în mîna stăpînului, ea funcţionează perfect. Omul s-a obişnuit cu ea de o viaţă, îi cunoaşte firea, toanele, beteşugurile şi, cînd sloboade un foc, poţi să pui rămăşag pe orice că loveşte în ţintă.

— Tony ! chemă deodată Sam.

Pînă atunci iapa păscuse nu departe de noi. Auzindu-se strigată, veni săltînd şi se propti aşa fel lîngă stăpînul ei, încît acesta nu avea decît să întindă un braţ şi să urce în şa.

— Ce să spun, Sam, ai un cal admirabil ! Cine-l vede numai în treacăt n-ar da pe el un cent ; dar

observîndu-l cu atenție, îți dai seama că nici o mie de galbeni n-ar fi un preț exagerat.

— O mie ? *Pshaw !* Puteți să-mi dați și un milion ! Eu unul cunosc dincolo, în Munții Stîncoși, niște zăcăminte, să scoți bănet cu lopata, nu altceva, și dacă voi da vreodată de un ins care să mi se lipească de suflet, am să-i arăt unde se află. Va să zică, ce nevoie aș avea s-o vînd pe Tony ? Trebuie să știți un lucru : Cel căruia i se spune astăzi Sans-ear a fost cîndva într-o cu totul altă situație, a fost un om pe deplin fericit și mulțumit, așa cum ziua e plină de lumină și marea de apă. Era pe atunci un tînăr *farmer,* avea o soție și un copil pentru care și-ar fi jertfit nu o viață, ci o mie, zece mii de vieți. Nevasta și-a adus-o la timpul său, călare pe cea mai splendidă iapă, una Tony. Iar cînd iapa a născut un mînz vioi și deștept, cum rareori se întîmplă, de ce să nu-i fi dat și lui numele mamei, adică Tony ? Așa e ?

— Ai dreptate — aprobai mirat oarecum de naivitatea lui copilărească.

— *Well !* Apoi au venit cei zece albi pomeniți adineauri, o bandă fără căpătîi care teroriza întregul ținut. Mi-au incendiat ferma, mi-au ucis nevasta și copilul, mi-au împușcat și iapa după ce au văzut că nu se lasă încălecată de străini. Numai mînzul a rămas în viață : se rătăcise întîmplător și n-au dat cu ochii de el. Întorcîndu-mă de la vînătoare, l-am găsit drept unică relicvă a fericirii distruse. Eh, ce rost mai au vorbele ?... Pe opt dintre criminali i-am lichidat cu pușca asta. Ceilalți doi au scăpat, dar trebuie să-i prind ! Cînd Sans-ear se ține de cineva, apoi nu-i scapă, de-ar fi să fugă și în Mongolia. Iată ce mă mînă acum spre Texas și Mexic. Tînărul și veselul *farmer* a ajuns cu anii vînătorul cărunt care cutreieră păduri și savane, mistuit de un aprig foc al răzbunării ; iar mînzul a devenit o făptură ciu-

dată, semănînd mai degrabă cu un țap decît cu un cal adevărat. Dar amîndoi sînt neînfricați, ca să zic așa, și vor duce-o împreună pînă ce un plumb, o săgeată sau poate un tomahawk va scurta zilele unuia din ei. Atunci, cel rămas în viață, cal sau călăreț, cine știe, se va sfîrși de singurătate, pustiit de dorul celuilalt.

Își trecu palma peste ochi, ca și cînd ar fi voit să alunge o umbră, apoi continuă :

— Destul cu vechile mele povești, Charlie ! Deși nu vă cunosc mai demult, sînteți primul om care le află din gura mea și pesemne că veți rămîne și ultimul. Îmi închipui că ați mai auzit destule despre mine, după cum și mie mi-a fost dat să aud o mulțime de lucruri despre Old Shatterhand cînd îmi îngăduiam cîte un mic popas pe la focurile altora. De aceea am ținut să vă arăt că nu vă socotesc un străin. Dar făceți-mi, vă rog, plăcerea și uitați cum am picat în labele dumneavoastră ! Am să vă dovedesc în viitor că bătrînul Sam Hawerfield, chiar dacă a pățit ce-a pățit adineauri, știe să stea neînfricat la postul său.

Îmi dezlegai mustangul și încălecai. Iar Sam, deși îmi spusese că vom merge spre sud, porni spre vest. De ce ? Nu-l întrebai. Avea, probabil, o anume intenție. Nu cerui lămuriri nici pentru faptul că luase cu el sulițele celor patru indieni uciși. Omul acesta îmi amintea mult de bătrînul Sam Hawkens, mai ales că purta și același prenume.

O bună bucată de timp merserăm așa, fără să schimbăm o vorbă. La un moment dat, Sam își struni calul, sări din șa și înfipse una din sulițe sus, pe o colină. Atunci pricepui și eu ce urmărește. Folosea sulițele drept indicatoare pentru a-i îndruma pe indieni către cadavrele lăsate în urmă. Voia ca dușmanii să afle că Sans-ear, răzbunătorul, a mai făcut patru victime.

Apoi bătrînul desfăcu un cobur de la șa și scoțînd opt bucăți de piele, îmi dădu și mie patru.

— Poftim. Charlie, înfășurați cu ele copitele mustangului. Astfel, pe terenul ăsta nu se mai imprimă nici o urmă, iar indienii n-au decît să creadă că am zburat pe sus, ca păsările. Va să zică, dumneavoastră o luați drept spre sud, pînă la calea ferată, și mă așteptați acolo. Eu mai am de plantat, ca să zic așa, trei sulițe, pe urmă vin la locul convenit. Ne întîlnim fără doar și poate. Pentru cazul că totuși ne-am rătăci nițel, rețineți semnalul : ziua un țipăt de vultur și noaptea un lătrat de coiot.

După cinci minute, nici nu ne mai zăream unul pe celălalt. Cufundat în tot soiul de gînduri, călăream spre locul întîlnirii. Calul, avînd copitele înfășurate, fugea mai greu ca de obicei ; de aceea, după vreo cinci mile, descălecai și-i scosei învelitorile. Doar nu avuseseră alt scop decît să evite orice semn în preajma sulițelor înfipte de Sam.

Acum mustangul își luă viteză. Preria devenea tot mai întinsă, mai netedă, punctată ici și colo de cîte un corcoduș sau o tufă de alun. Soarele încă nu coborîse după orizont, cînd observai departe, în stînga mea, o dungă prelungită deopotrivă spre vest ca și spre est.

Să fi fost linia ferată ? Tot ce se poate.

Ținui drumul înainte și așteptarea mea se împlini. În fața ochilor mei apăru calea ferată. Șinele șerpuiau pe un terasament de înălțimea unui stat de om.

Atunci mă cuprinse un sentiment ciudat, oarecum confuz, dar explicabil : după multă vreme, luam din nou contact cu civilizația. Nu aveam decît să fac un semn la apropierea unui tren, să mă urc într-un vagon și să mă călătoresc fie spre apus, fie spre răsărit.

După ce priponii calul cu *lasso*-ul, mă apucai să caut vreascuri pentru foc. Mă apropiai astfel de un tufiș ce se afla chiar lîngă rambleul liniei ferate. Aplecîndu-mă, după niște crengi, dădui pe neașteptate de un ciocan. Trebuie că unealta se va fi aflat acolo de puțină vreme, căci arăta ca nouă, fără urmă de rugină. Fusese folosită deci de către cineva care trecuse pe-acolo cel mult cu o zi înainte.

Cercetai mai întîi locul unde mă aflam, dincoace de rambleu, dar nu descoperii nimic deosebit. Mă urcai apoi sus, căutînd vreun semn, dar fără rezultat. Deodată mă întîmpină mirosul unui mănunchi de iarbă de Grama, cu firul scurt, des și creț, care-mi atrase atenția, pentru că se găsea foarte rar prin partea locului. Nu încăpea nici o îndoială : mănunchiul fusese călcat. Urma era încă proaspătă, de cel mult două ore. Firele ușor îndoite pe conturul piciorului își reveniseră aproape cu totul, în timp ce partea călcată din plin mai păstra încă tiparul călcîiului și al degetelor. Era limpede că omul purtase mocasini. Deci, indian ? Să fi fost indieni pe aproape ? În acest caz, ce legătură între ei și ciocanul acela părăsit ? Și parcă nu există și albi care poartă mocasini ? Nu cumva vreun cantonier a preferat această încălțăminte comodă, pentru deplasarea de-a lungul liniei ? Oricum, nu mă puteam mulțumi cu supoziții liniștitoare. Îmi trebuiau certitudini.

O examinare a liniei implica primejdii serioase. De ambele părți ale terasamentului, îndărătul oricărei tufe, putea să pîndească vreun dușman ; iar dacă mă urcam sus, pe rambleul propriu-zis, era imposibil să nu fiu zărit de departe. În alte condiții, descoperirea unui ciocan nu mi-ar fi dat prea multă bătaie de cap : aș fi cercetat de îndată împrejurimile. Dar acum, cînd ogellallașii cutreierau regiunea, chiar și cel mai mic semn chema la extremă prudență.

Cu pușca în spinare și cu pistolul în mînă, mă strecurai tîrîș de la tufă la tufă. Nimic, nici un rezultat. Făcui apoi calea-ntoarsă, dar pe alt traseu. Iarăși nimic. Examinai astfel partea dinspre vest de locul unde păștea mustangul meu. Pe urmă o luai spre est. Nici aici nu găsii nimic suspect. În sfîrșit, cînd să trec în patru labe peste linia ferată, simții în palme umezeală și nisipul dedesubt începu să lunece. Observai că acolo nisipul era parcă anume presărat pe o porțiune în formă de cerc. Scormonii cu degetele și, mărturisesc, mă speriai. Mîna mi se înroși toată! Nisipul era sîngeriu. Strîns lipit de pămînt, controlai locul mai de aproape și-mi dădui seama că e vorba de o băltoacă de sînge acoperită cu nisip.

Aici fusese ucis un om; dacă ar fi fost omorît un animal, nimeni nu s-ar fi trudit să camufleze astfel băltoaca de sînge. Cine era victima și cine ucigașul? Terenul dimprejur fiind uscat și tare, nu se întipărise nici o urmă, nici un semn. Dar aruncîndu-mi privirea sus, pe creasta rambleului acoperită cu iarbă, zării niște urme de tălpi și două dîre paralele, ca și cînd victima ar fi fost tîrîtă de subsuori, cu picioarele atîrnînd.

Era cît se poate de primejdios să trec aici de partea cealaltă a liniei ferate. Pămîntul încă nu absorbise sîngele, urmele se păstraseră foarte bine — așadar crima fusese săvîrșită de curînd și făptașii mai puteau fi prin apropiere. De aceea mă lăsai în jos și abia după ce făcui o bună bucată de drum îndărăt, mă săltai dincolo de rambleu și continuai să mă furișez spre est.

Toate acestea se petreceau foarte încet, deoarece, spre a nu fi cumva zărit, trebnia să recurg la tot soiul de vicleșuguri și dibăcii. Noroc că tufele erau aici destul de dese. Ascunzîndu-mă îndărătul lor, scrutînd cu atenție terenul înainte de a străbate cîte

un interval, tîrîndu-mă ca şarpele, ajunsei cu bine pînă în dreptul locului acela însîngerat, situat sus, pe rambleu.

Un mărăcine stufos, încîlcit, se înălţa chiar în dreptul tufei după care mă pitisem, ca la vreo opt metri depărtare. Deşi rămurişul lui mă cam încurca la vedere, totuşi mi se păru că zăresc o umbră lungită sub el, ca un trup de om. O masă neagră care se distingea de mediul înconjurător, mai luminos. Să fi fost cadavrul ? Sau poate unul din făptaşi ? Trebuia să mă lămuresc.

În fond, de ce mă expuneam primejdiei ? Puteam foarte bine să-l aştept pe Sam şi să ne vedem apoi liniştiţi de drum împreună. Dar vînătorul de prerie trebuie să ştie în orice moment ce duşman are în faţă, în spate sau în flancuri. Nici un amănunt nu poate fi trecut cu vederea ; orice semn îţi poate dezvălui un fapt sau întări o concluzie în legătură cu realităţi la care nici cel mai erudit profesor sau savant nu s-ar gîndi. *Westman*-ul trage adesea concluzii foarte serioase din cele mai mărunte indicii în care omul neiniţiat nu vede nici un fel de semnificaţie, sau care pur şi simplu îi provoacă rîsul. Într-o zi, de pildă, el străbate călare patruzeci sau cincizeci de mile engleze, iar în ziua următoare nu face decît o jumătate de milă, fiind obligat să-şi cumpănească fiece pas. Şi chiar dacă prudenţa nu-i va aduce vreun folos personal, în schimb se va dovedi utilă pentru alţii : vînătorul îi va putea informa, sfătui, preveni. În general, omul e totdeauna dornic să se convingă asupra naturii oricărui pericol şi să lupte din răsputeri împotriva lui, fără a mai vorbi de tentaţia pe care o exercită asupra caracterelor puternice orice acţiune îndrăzneaţă.

Luai de jos o cracă uscată, îmi agăţai pălăria în vîrful ei şi, înălţînd-o deasupra tufişului, făcui anume

puțin zgomot, pentru ca insul de dincolo să creadă că aici se mișcă cineva. Dar umbra nu tresări deloc — fie că nici nu era vorba de vreun dușman, fie că aveam de-a face cu un individ prea șiret ca să se lase păcălit de o asemenea manevră.

Hotărîi să risc totul. Mă tîrîi încetișor, de-a-ndăratelea, apoi îmi luai avînt și din două salturi ajunsei drept lîngă umbra aceea, gata să lovesc, la nevoie, cu cuțitul. Și iată că sub crengile frînte, răsucite, zăcea un om. Constatai numaidecît că e mort. Dădui crengile în lături și mă pomenii în fața unui chip groaznic desfigurat de spasmele morții, cu țeasta însîngerată. Era un alb scalpat. O săgeată cu gheare îi găurise spinarea și se frînsese. Judecînd deci după felul săgeții, făptașii trebuie să fi fost indieni porniți pe război.

Să fi plecat departe, sau mai erau prin preajmă? Trebuia s-o aflu negreșit. Urmele erau clare: duceau de la rambleul liniei ferate către prerie. Mă luai după ele, trecînd de la tufă la tufă și așteptîndu-mă din moment în moment la vreo săgeată sau la un atac pe care să-l parez cu cuțitul. Din tiparul tălpilor deslușeam că era vorba de patru bărbați, doi mai în vîrstă și doi tineri. În timp ce mă tîram pe vîrful degetelor de la mîini și de la picioare — treabă care presupune mult exercițiu și nu puțină forță — dînșii nici măcar nu încercaseră să-și ascundă urmele. Probabil că se simțeau în deplină siguranță.

Vîntul îmi sufla în față dinspre sud-est. De aceea nici nu mă speriai prea tare cînd auzii fornăitul unui cal: doar nu mă putuse mirosi. Mersei tîrîș înainte pînă mă lămurii suficient ca să mă pot retrage. În fața mea, printre tufișuri, se aflau aproximativ șaizeci de cai, toți, cu excepția a doi, dichisiți după obiceiul indian. Șeile le fuseseră scoase, probabil pentru a folosi în tabără drept scaune sau perne.

La cai nu erau decît doi oameni de strajă. Unul, foarte tînăr, purta o pereche de cizme grosolane, din piele de viţel, pesemne chiar încălţămintea celui ucis, pe care — am uitat să notez — îl găsisem gol-puşcă. Hainele şi celelalte lucruri ale victimei fuseseră împărţite între ucigaşi. Deci, tînărul din post era unul din cei patru inşi pe ale căror urme mă deplasasem.

Indianul vine adeseori în contact cu albi care nu-i cunosc limba. De aceea, între cele două părţi s-a statornicit un fel de limbaj pantomimic, ale cărui semne şi înţelesuri trebuie să le cunoască orice om care se abate prin Vestul sălbatic. Din obişnuinţă, oamenii cu temperament vioi sau aflaţi în situaţii încordate, chiar dacă se înţeleg prin cuvînt, mai adaugă şi cuvenita pantomimă. Cele două străji discutau între ele şi subiectul părea atît de interesant, încît, crezîndu-se neobservaţi, gesticulau într-un chip care le-ar fi atras mai mult decît o mustrare din partea celor doi tovarăşi ai lor mai vîrstnici. Arătară spre vest, făcură semnul focului şi al calului, deci al locomotivei căreia indienii îi spun „calul de foc", îşi loviră arcurile de pămînt, ca şi cum ar fi imitat mişcarea ciocanului, îşi duseră puştile la ochi ca pentru tragere, făcură ca şi cînd ar mînui cuţitul ori tomahawkul. În sfîrşit, înţelesei destul ca să mă pot întoarce, nu fără a şterge însă pe cît posibil urmele.

Din pricina acestei operaţii, întîrziai cam mult pînă să ajung iar la mustangul meu. Swallow îşi găsise între timp societate : păştea lîngă iapa lui Sam. Acesta şedea calm îndărătul unei tufe şi mușca dintr-un hartan de pastramă.

— Cîţi sînt, Charlie ? mă întrebă.

— Cine ?

— Indienii.

— De unde ştii ?

— Adică, vi se pare că bătrînul Sans-ear e un biet *greenhorn*, cum vă crezuse el pe dumneavoastră ? Vă înşelaţi, ha-ha-ha !

Era rîsul lui semeţ, pe care îl mai afişase faţă de mine, şi pe care, probabil, îl folosea mai ales în situaţiile cînd se credea superior preopinentului său. Chiar şi în această privinţă omul îmi amintea de Sam Hawkens, care îşi avea şi el rîsul lui cu tîlc.

— Ce vrei să spui, Sam ?

— Parcă mai e nevoie s-o spun ? Ce-aţi fi făcut, de pildă, dacă eraţi dumneavoastră Sans-ear şi, venind încoace, aţi fi găsit colea, lîngă calul lui Old Shatterhand, nu pe stăpînul acestuia, ci un ciocan ?

— Aş fi aşteptat să se întoarcă stăpînul !

— Zău ? Asta, ca să zic aşa, n-aş crede-o. Constatîndu-vă lipsa, m-am gîndit că vi s-a întîmplat ceva şi m-am luat după dumneavoastră.

— Şi dacă aveam un plan pe care prezenţa dumitale mi l-ar fi zădărnicit ? Şi apoi cred că Old Shatterhand nu întreprinde nimic fără precauţia necesară. Pînă unde m-ai urmărit ?

— Peste tot, şi aici, şi dincolo, pînă la nenorocitul acela ucis de indieni. Puteam să vă ajung numaidecît, căci ştiam că sînteţi înaintea mea ; dar văzînd mortul, m-am gîndit că v-aţi dus numai în recunoaştere şi m-am întors încoace. Aici v-am aşteptat în toată liniştea, ca să zic aşa. Ei cîţi sînt ?

— Vreo şaizeci.

— Ia te uită ! Asta-i trupa ale cărei urme le-am mirosit încă de ieri. Sînt puşi pe război ?

— Da.

— Un scurt popas ?

— Au deşeuat caii.

— Hait ! Înseamnă că pun ceva la cale chiar aici. N-aţi mirosit nimic ?

— Bănuiesc că vor să scoată șinele, să provoace deraierea unui tren și să-l jefuiască.

— Vorbiți serios, Charlie ? Atunci personalul și pasagerii se află în fața unei catastrofe teribile. Dar de ce vă trece prin gînd tocmai așa ceva ?

— I-am spionat.

— Cunoașteți graiul ogellallașilor ?

— Îl cunosc, dar nici nu era nevoie. Strămoșii de la cai discutau într-o pantomimă foarte clară.

— Cu asta te poți înșela uneori. Descrieți-mi și mie pantomima.

Îi făcui hatîrul. Sans-ear cel pirpiriu dădu să sară în sus, dar se stăpîni.

— I-ați înțeles bine. Trebuie să venim în ajutorul trenului. Dar să nu ne pripim, ca să zic așa. Asemenea lucruri importante trebuiesc chibzuite serios și cu calm. Prin urmare, șaizeci ? Hm, abia dacă mai am loc pentru zece crestături pe patul puștii ! Unde să-i mai mai însemn și pe ceilalți ?

Cu toată gravitatea situației, era cît pe-aci să izbucnesc în rîs. Față-n față cu șaizeci de indieni, mărunțelul Sam — în loc să se sperie de-a binelea — avea grija războiului !

— Păi, cîți inși ai de gînd să dobori ? îl întrebai.

— Asta, ca să zic așa, încă nu se știe. Cred că cel mult doi sau trei, fiindcă restul or s-o șteargă repede cînd se vor trezi în fața a douăzeci sau treizeci de albi.

Ne gîndiserăm deci la același lucru. Conta și el pe sprijinul personalului din tren și pe călători.

— Principalul, judecai eu, ar fi să știm care anume tren intră în vederile lor, din ce parte urmează să sosească. Grozav ne-am mai păcăli, dac-am apuca-o într-o direcție greșită !

— După cît înțeleg din gesturile lor, e vorba de trenul Mountain, care vine dinspre vest. Și tocmai

asta mă miră, pentru că celălalt, dinspre est, e întotdeauna mai încărcat cu mărfuri necesare indienilor. Eu zic c-ar trebui să ne despărţim : unul s-o ia spre răsărit, celălalt spre apus.

— Oricum, vom fi obligaţi la aceasta dacă nu reuşim să aflăm exact intenţiile lor. Ei, de-am şti cum şi cînd circulă trenurile !

— Cine să ştie ? De cînd trăiesc, n-am intrat măcar o dată în vreo dracie de vagon, unde cică ţi-e teamă să-ţi întinzi picioarele. Mie, ca să zic aşa, îmi place preria şi Tony. Dar, spuneţi, nu cumva s-au şi apucat indienii de treabă ?

— Habar n-am. Le-am văzut numai caii. S-ar părea că ştiu cînd soseşte trenul şi pînă în seară nu vor face nimic. În curînd amurgeşte ; să tot fie încă o jumătate de ceas. Atunci să ne furişăm pînă în preajma lor ; poate aflăm ce ne trebuie.

— *Well*, fie şi aşa !

— Numai că, în cazul acesta, va fi necesar ca unul din noi să se posteze aici, la rambleu. Te pomeneşti că indienilor le trece prin gînd să vină din cealaltă parte. Eu, unul, presupun că vor demonta şinele venind în direcţia noastră, ca să-şi amenajeze astfel o bună poziţie de atac.

— N-avem nevoie de nici o măsură specială, Charlie. Uitaţi-vă niţel la iapa mea. N-o priponesc niciodată ; e un animal foarte inteligent şi are un miros demn de toată încrederea. Aţi mai văzut cal care să nu fornăie cînd simte un duşman ?

— Nu.

— Totuşi există unul, şi acesta e Tony. Ce-i drept, fornăitul e un bun semnal, dar şi trădează două lucruri : mai întîi locul unde se află calul şi călăreţul, apoi faptul că acesta din urmă a fost avertizat. De aceea mi-am deprins iapa să tacă, şi dînsa, deşteaptă, m-a înţeles. O las să pască în voie şi cînd

simte primejdia, numai o văd că se apropie şi mă împinge cu botul.

— Şi dacă, de pildă, în cazul nostru n-ar simţi nimic ?

— *Pshaw !* Vîntul bate din direcţia indienilor. Mă las împuşcat, dacă Tony nu-mi comunică de îndată ce vreun roşu se apropie de ea la o mie de paşi. De altfel, indivizii ăştia au ochi de vultur şi, chiar dacă v-aţi culca de-a lungul rambleului, tot s-ar putea să vă zărească. Staţi deci liniştit, Charlie !

— Bun. Hai să mă încred în Tony a dumitale. Deşi o cunosc de puţină vreme, sînt aproape convins de vrednicia ei.

Scosei o ţigară de „fabricaţie proprie" şi-i dădui foc. Sam îşi holbă ochişorii pe cît putu de tare şi rămase cu gura căscată. Nările îi fremătau şi sorbeau lacom mireasma tutunului ; chipul i se lumină de fericire.

Westman-ul, deşi nu prea are prilej să savureze tutun de bună calitate, e de obicei fumător pătimaş.

— O, *wonderfull*, minunat !... Charlie !... Aveţi ţigări ?

— Se-nţelege, o duzină. Vrei una ?

— Daţi-o-ncoace ! Pentru asta meritaţi să-mi scot pălăria în faţa dumneavoastră.

Luă foc de la ţigara mea, înghiţi cîteva fumuri după obiceiul indienilor şi le suflă apoi cu voluptate afară. Obrazul i se transfigură, de parc-ar fi încăput în cel de-al şaptelea cer al lui Mahomed.

— Ce plăcere, Charlie ! Te face să uiţi de griji ! Ia să-i ghicesc soiul.

— Poftim. Eşti cunoscător ?

— Cred şi eu !

— Ei ?

— *Goosefoot* din Virginia sau Maryland.

— Aş !

— Cum ? Ar fi să mă-nșel pentru prima oară în viață. Totuși, e cu siguranță *Goosefoot*. Îl recunosc după gust și parfum.

— Nu e *Goosefoot*.

— Atunci, la sigur, *Legittimo* brazilian.

— Nici.

— *Guarassao* din Bahia ?

— Nu !

— Păi, atunci ce-i ?

— Uită-te bine la țigară !

Mai scosei încă una, o desfăcui și-i arătai învelișul și conținutul.

— Ați înnebunit, Charlie ? Stricați bunătate de țigară ! Orice *westman* v-ar oferi pe ea, la nevoie, cinci până la opt piei de biber, mai ales dacă n-a mai fumat de multișor.

— Până-n două-trei zile am altele.

— În trei zile ? !... De unde ?

— De la fabrica mea.

— Oh ! Aveți fabrică de țigări ?

— Exact !

— Și unde o aveți ?

— Uite colo !

Arătai în direcția unde se afla mustangul meu.

— Charlie, ce-i cu glumele astea deplasate, ca să zic așa ?

— Nu glumesc de loc ; spun adevărul.

— Hm ! Dacă n-ați fi Old Shatterhand, aș crede că vă lipsește o doagă sau că aveți vreuna în plus.

— Examinează mai bine tutunul !

Sam îl studie serios, cu toată atenția.

— Nu mă dumiresc și pace ! Însă de bun, e bun, chiar excepțional.

— Atunci, haide să-ți arăt fabrica !

Mă apropiai de mustangul meu și scosei de sub șa un săculeț. Îl dezlegai.

— Bagă mîna !

Sam se execută şi scoase la iveală un pumn de frunze.

— Charlie, mă credeţi idiot ? Astea-a frunze de cireş şi alte alea.

— Da, da. Şi ceva cînepă sălbatică. Iar învelişul nu e decît o frunză dintr-un soi de limba-boului, plantă căreia voi aici îi ziceţi „verhally" Săculeţul ăsta e fabrica mea de tutun. Cînd dau de asemenea frunze, adun cît îmi trebuie, le vîr în săculeţ şi-l pun sub şa. Căldura face ca foile să fermenteze, asta-i toată arta !

— De necrezut !

— Dar adevărat ! O asemenea ţigară nu e decît un surogat mizerabil ; orice fumător destoinic, cu cerul gurii argăsit ca pielea de bivol, ar arunca-o după primul foc. Însă fumează dumneata drăcia asta după ce-ai cutreierat savana ani de-a rîndul ! Să vezi atunci cum ţi se pare cel mai bun *Goosefoot*. De altfel, te-ai convins personal !

— Charlie, ai crescut în ochii mei !

— Numai nu mă trăda în faţa persoanelor care n-au mai fost prin Vest ! Altminteri ne-ar lua drept tunguzi, kirghizi sau ostiaci care şi-au spălat gura şi nasul cu catran.

— Tunguz, ostiac, dacă ţigara îmi place, mi-e indiferent. De altfel, nici nu ştiu unde se află soiul ăsta de oameni.

Dezvăluirea secretului meu de fabricaţie nu-i tulbură de loc plăcerea. Fumă ţigara pînă la capăt, mai să-şi frigă buzele.

Între timp soarele asfinţi. Seara era atît de întunecoasă, încît puteam să pornim la executarea planului nostru.

— Mergem ? întrebă Sam.

— Mergem.

— Şi cum procedăm ?

— Ne apropiem amîndoi de caii indienilor ; acolo ne despărţim, dăm fiecare ocol taberei şi ne întîlnim din nou în spatele ei.

— Bine ! Şi pentru cazul că va trebui să fugim şi ne vom pierde unul de altul, fixăm întîlnirea la sud, lîngă malul apei. Acolo se întinde adînc în prerie capătul unei păduri virgine ce coboară din munţi. Către liziera de sud a pădurii, cam la vreo două mile distanţă, prerla face un cot unde ne putem lesne regăsi.

— Am înţeles. Hai să mergem !

Nu credeam să ajungem în situaţia de a ne refugia pînă acolo, dar era cuminte şi prudent să ne asigurăm pentru orice eventualitate. Pornirăm deci.

Se întunecase bine de tot, aşa că trecurăm fără grijă peste linia ferată. O luarăm apoi la stînga, de-a lungul terasamentului, ţinînd pentru caz de primejdie cuţitele pregătite. În prerie, ochiul se deprinde repede cu întunericul ; puteam recunoaşte de la cîţiva paşi orice siluetă de indian. Trecurăm pe lîngă cadavrul albului şi ajunserăm la locul unde ştiam că se află caii. Erau tot acolo.

— De aici eu o iau la stînga, îmi şopti Sam, şi se făcu nevăzut.

Eu ocolii pe dreapta, pe lîngă cai, apropiindu-mă de umbrele întunecate ale indienilor. Îşi amenajaseră tabăra într-un loc cam sterp şi nu aprinseseră nici un foc. Păstrau atîta linişte, încît s-ar fi auzit şi mersul gîndacului prin iarbă. Ceva mai la o parte şedeau trei inşi — singurii care păreau să discute între ei. Cu multă prudenţă, mă furişai pînă acolo. Oprindu-mă la nici şase paşi în spatele lor, constatai cu mirare că unul dintre ei era alb. Ce treabă să fi avut acesta cu indienii ? Să fi fost prizonier ? Se vedea limpede că nu. Poate că era unul din acei

vagabonzi ai savanelor care țin ba cu indienii, ba cu albii, după cum le dictează interesele lor prădalnice. Se putea să fie și unul din acei vînători albi care, căzuți în mîinile roșilor, își salvează viața luînd de soție o fată indiană și intră astfel în comunitatea tribului respectiv. Dar în acest caz, îmbrăcămintea pe care, în pofida întunericului, i-o desluseam destul de bine, ar fi trebuit să se apropie mai mult de cea a indienilor.

Ceilalți doi aveau rang de căpetenii; chicile lor înalte erau împodobite cu pene de vultur. Păreau să fie războinici a două triburi sau așezări diferite, aliate în vederea unei operații comune.

Ședeau tustrei lîngă o tufă, ceea ce îmi permitea să mă apropii pînă s-ajung a desluși discuția lor. Mă tîrîi încă o bucată. Mai că i-aș fi putut atinge cu mîna.

Tocmai atunci intervenise probabil o pauză în discuție. Tăcerea dură cîteva minute. Apoi una din căpetenii îl întrebă pe alb în acel idiom alcătuit din expresii englezești și indiene:

— Și fratele meu e sigur că aurul vine chiar cu următorul cal de foc?

— Sigur, întări cel întrebat.

— Cine i-a spus-o?

— Un om care lucrează chiar la grajdul calului de foc.

— Aurul vine din țara waikurilor sau, cum îi ziceți voi, California?

— Da.

— Și merge la marele părinte al fețelor palide[1], care face din el dolari?

— Chiar acolo.

[1] E vorba de Președintele Statelor Unite ale Americii.

— Tatăl fețelor palide nu va primi nici atîta aur cît să facă o monedă! Și călăresc mulți oameni pe calul de foc?

— Asta n-o știu, însă oricîți ar fi, sînt sigur că fratele meu roșu și vitejii săi războinici îi vor învinge.

— Războinicii ogellallașilor vor culege multe scalpuri; soțiile și fetele lor vor juca de bucurie. Oare călăreții calului de foc aduc cu ei destule lucruri din cele trebuitoare oamenilor roșii: haine, arme, pături?

— Aduc de toate, chiar mai multe decît îți închipui. Dar voi primi și eu cele cerute de la bărbații roșii?

— Fratele meu alb va primi tot aurul și argintul din pîntecele calului de foc. Oamenii roșii n-au nevoie de aur. În munții lor se găsesc nuggeți cu grămada. Ka-wo-mien, căpetenia ogellallașilor (și se arătă cu degetul pe sine însuși) a cunoscut cîndva un alb înțelept și viteaz care spunea că aurul nu este decît *deadlydust*, pulberea morții, născocită de spiritul cel rău al pămîntului pentru a face din oameni hoți și ucigași.

— Această față albă era un neghiob. Cum îi zicea?

— Nu era neghiob, era tare înțelept și curajos. Fiii ogellallașilor se aflau atunci sus, la apele lui Broad-fork, porniți să ia scalpurile unor albi care vînaseră pe pămîntul nostru o mulțime de biberi. Printre vînătorii aceia era unul pe care toți îl socoteau nebun, fiindcă venise numai să vadă savana și să culeagă ierburi și gîngănii. Dar în capul lui sălășluia înțelepciunea și în brațe puterea. Țintea fără greș cu pușca, iar cu cuțitul îl înfrunta fără teamă pe ursul cenușiu din Munții Stîncoși. A încercat omul să-i învețe și pe ceilalți cum să se poarte cu noi, dar l-au luat în rîs, și pînă la urmă au fost uciși

cu toții. Scalpurile lor împodobesc și azi wigwamurile ogellallașilor. Omul acela n-a vrut să-și părăsească frații albi și a luptat și a răpus mulți războinici de-ai noștri, pînă ce, covîrșit de numărul lor, n-a mai avut încotro. Parcă era un stejar care, prăbușindu-se sub secure, zdrobește totul în jur. A fost luat prizonier și dus în satele ogellallașilor. Acolo nu l-au ucis, fiindcă era un războinic mare și multe fete de neam roșu ar fi vrut să-i fie *squaw* și să-l urmeze în cortul lui. Ma-ti-ru, cea mai mare căpetenie a ogellallașilor, voia să-i dăruiască wigwamul fiicei sale sau, dacă nu, să-l ucidă. El însă o disprețuia pe „Floarea preriei". Într-o zi i-a răpit căpeteniei calul, și-a luat armele, a ucis cîțiva războinici și a fugit.

— E mult de atunci ?

— De atunci soarele a biruit patru ierni.

— Și cum îi zicea albului aceluia ?

— Avea un pumn ca laba ursului. O mulțime de capete, chiar și de albi, le-a sfărîmat numai cu pumnul. De aceea vînătorii albi îi spuneau Old Shatterhand.

Era, într-adevăr, una din aventurile mele mai vechi, de care pomenea acum Ko-wo-mien. Da, îl recunoscui, în sfîrșit, și pe el, și pe Ma-ti-ru, care ședea alături și care mă luase cîndva prizonier.

Povestitorul spusese adevărul, dar în sinea mea nu puteam să nu-i reproșez că prea mă acoperise cu laude și înflorise lucrurile.

— Old Shatterhand ? Îl cunosc și eu ! sări albul. Se afla într-un *Hide-Spot*, în ascunzătoarea grupului de vînători a lui Old Firehand, cînd eu și cîțiva oameni curajoși am tăbărît ca să le luăm pieile de biber și de vidră. Dar abia am putut scăpa împreună cu doi oameni de-ai mei. Tare-aș vrea să mai dau

o dată ochii cu nemernicul acela și să-i plătesc cu vîrf și îndesat !

Acum îl recunoscui și pe alb. Era conducătorul unei bande care ne atacase la Saskatschawanul de sud ; într-adevăr, din bandă ne scăpaseră numai trei inși. Era unul dintre acei tîlhari de prerie mai sîngeroși decît cei mai sălbatici indieni, pentru că reunesc în ei, la proporții sporite, cele mai abjecte trăsături ale ambelor rase.

Ma-ti-ru, care pînă atunci tăcuse, ridică un braț :

— Vai și amar dacă mai cade în mîinile noastre ! L-am lega la stîlpul caznelor și Ma-ti-ru i-ar rupe carnea de pe os, bucată cu bucată. Dînsul a omorît o mulțime de războinici, i-a furat căpeteniei cel mai bun cal și a respins inima celei mai frumoase fiice a savanei.

De-ar fi bănuit cei trei fîrtați că omul pe care îl blestemau sta întins la numai trei palme în spatele lor !

— Oamenii roșii nu-l vor mai vedea niciodată, observă albul. S-a dus departe, peste apă, în țara unde soarele arde ca focul și pustiul e mai întins decît savana ; acolo rage leul și bărbații au mai multe femei.

Pomenisem ocazional, la cîte un foc de tabără, că am intenția să plec în Sahara, ceea ce am și făcut mai apoi. Și iată că, spre marea mea surprindere, aflam acum — la întoarcerea în prerie — că vestea călătoriei mele ajunsese pînă la urechile indienilor. Se părea că, grație cuțitului meu de vînătoare, izbutisem să cuceresc aici o mai mare faimă decît la mine acasă, cu ajutorul condeiului.

— Se întoarce el, vorbi Ma-ti-ru. Cine a gustat odată aerul preriei, acela îi duce dorul cîte zile i-au mai rămas de trăit din voința Marelui Spirit.

Aici avea dreptate. Ca și munteanul care, stabilit la șes, nu mai poate de dorul înălțimilor, ca și cotăbierul care pentru nimic în lume nu s-ar despărți de vuietul mării, tot astfel și omul care a cunoscut o dată preria duce cu sine chemarea ei vrăjită. Nu degeaba mă aflam din nou aici!

Deodată, Ka-wo-mien arătă spre cer:

— Fratele meu alb să privească stelele! E timpul să ieșim în drumul calului de foc. Sînt oare destul de tari mîinile acelea de fier pe care războinicii le-au luat de la slujbașul alb al calului de foc? Vor fi în stare să rupă drumul?

Această întrebare mă lămuri în privința victimei. Pesemne că era un cantonier care, cu uneltele lui — căpetenia le numea „Mîini de fier" — făcuse revizia șinelor.

— Sînt mai tari decît mîinile a douăzeci de bărbați roșii la un loc, răspunse albul.

— Și știe fratele meu alb să umble cu ele?

— Da, frații mei roșii n-au decît să vină după mine. Pînă într-o oră trebuie să sosească trenul. Numai să nu uitați că tot aurul și argintul mi se cuvin mie.

— Ma-ti-ru nu minte niciodată! îl asigură cu mîndrie căpetenia, ridicîndu-se de jos. Aurul e al tău; în schimb, toate celelalte avuții împreună cu scalpurile fețelor palide rămîn pentru războinicii ogellallași.

— Dar catîri îmi dați, ca să car de aici aurul, și oameni care să mă însoțească pînă la Canadian River?

— Vei avea catîri și războinici ogellallași care te vor însoți pînă la hotarele țării Aztlan[1]. Iar în cazul cînd calul de foc va aduce multe lucruri care să placă lui Ka-wo-mien și lui Ma-ti-ru, atunci răz-

[1] Mexic.

boinicii te vor întovărăşii mai departe, pînă la marele oraş Aztlan unde, după cum spuneai, te aşteaptă feciorul tău.

Căpetenia strigă o dată şi numaidecît toţi indienii se ridicară în picioare. Eu mă trăsei îndărăt. Nu departe de locul unde mă pitisem se auzi un foşnet uşor, de parcă o pală de vînt ar fi trecut peste ierburi.

— Sam!

Abia de-i murmurasem numele şi totuşi, la cîţiva paşi de mine, se şi arătă pentru o clipă statura scundă a lui Sans-ear.

— Charlie!

Mă tîrîi uşurel în direcţia lui.

— Ce-ai observat? îl întrebai.

— Mai nimic; tot indieni, ca şi aici.

— Ai auzit ceva?

— Nici un singur cuvîntel. Dar dumneavoastră?

— Foarte multe. Hai să plecăm! Indienii o iau acum spre vest. Trebuie să ajungem cît mai repede la caii noştri.

Mă furişai înainte, Sam după mine. Ajunserăm la calea ferată şi trecurăm tîrîş dincolo de terasament.

— Sam, ia dumneata caii şi deplasează-te o jumătate de milă de-a lungul liniei. Aşteaptă-mă acolo. N-aş vrea să-i pierd pe indieni din ochi, înainte de a mă fi orientat exact.

— N-aţi putea să-mi încredinţaţi mie această sarcină? Pînă acum i-aţi tot spionat dumneavoastră. Eu ce isprăvă am făcut? Nimic! Mi-e şi ruşine.

— Nu merge, Sam! Mustangul meu te ascultă şi pe dumneata, dar Tony a dumitale poate să-mi joace renghiul.

— Aici aveţi, ca să zic aşa, perfectă dreptate. Mă duc.

Şi plecă hotărît, cu paşi apăsaţi. De data asta, ar fi fost într-adevăr inutilă străduinţa de a nu lăsa vreo urmă.

Abia dispăru Sam în întunericul serii, că, stînd aşa culcat sub rambleu, îi zării pe indieni tîrîndu-se în lanţ pe partea cealaltă a terasamentului.

Eu, dincoace, mă furişai neobservat, căutînd să fiu mereu în dreptul lor. Nu departe de locul unde găsisem ciocanul, indienii se opriră, apoi se urcară pe terasament. Mă pitii în spatele unor tufe, şi, peste puţin, auzii zdrăngănit de fier, apoi lovituri puternice de ciocan. Şeful alb al bandei se pusese pe lucru. Încerca să disloce şinele cu ajutorul sculelor luate de la cantonier.

Sosise momentul să intervin. Părăsii în grabă terenul viitoarei bătălii şi plecai după Sam. În cinci minute îl ajunsei din urmă.

— Strică şinele ? mă întrebă el.

— Da.

— Am auzit. Dacă-ţi lipeşti urechea de şină, se aud perfect loviturile de ciocan.

— Acum, la lucru, Sam ! Peste trei sferturi de ceas are să vină trenul. Trebuie să-l întîmpinăm înainte ca indienii să-i zărească farurile.

— Charlie, eu nu merg !

— De ce ?

— Dacă plecăm amîndoi în întîmpinarea trenului, va trebui să pierdem pe urmă timp pentru o nouă recunoaştere ; în schimb, întorcîndu-mă la indieni şi ţinîndu-i sub observaţie, vă pot da relaţii precise la înapoierea dumneavoastră.

— Ai dreptate. Şi cu Tony ce faci ?

— O las aici. Nu se clinteşte ea din loc pînă nu mă întorc.

— Bine ! Sper că n-ai să comiţi nici o imprudenţă.

— În ce mă privește, nici o grijă ! Hai, cărați-vă ! Ne întîlnim tot aici.

Încălecai și pornii cît putui mai repede în întîmpinarea trenului. Trebuia să-l opresc la o asemenea distanță, încît indienii nici să nu observe că s-a oprit.

Noaptea se lumina treptat. Stelele își revărsau strălucirea lină asupra preriei, astfel că vedeam înaintea mea la cîteva lungimi de cal. Gonii din ce în ce mai iute, fără răgaz, pînă străbătui vreo trei mile.

Acolo sării din șa, îmi priponii mustangul și-l împiedicai ca să nu fugă cumva, speriat de zgomotul trenului. Pregătii apoi repede o grămadă de vreascuri și în plus încropii o torță din iarbă uscată împletită în jurul unei crăci. După aceea, mă pusei pe așteptat. Ședeam pe o pătură întinsă chiar peste linia ferată, lipindu-mi în răstimpuri urechea de șină și scrutînd zarea în direcția din care urma să vină trenul.

Să tot fi stat așa vreo zece minute, cînd — la un moment dat — simții un huruit abia perceptibil care se întețea și se apropia mereu. Apoi zării la mare depărtare un punct luminos, cît o gămălie de ac rătăcită printre stele. Luminița creștea văzînd cu ochii. Trenul se apropia.

Peste puțin, lumina aceea se despărți în două. Sosise clipa decisivă. Dădui foc vreascurilor. Se iscă numaidecît o pălălaie pe care oamenii din tren nu puteau să n-o observe. Huruitul creștea din ce în ce. În sfîrșit, prin snopul de lumină al celor două faruri se contură trupul locomotivei. Încă un minut — și trenul avea să ajungă la mine.

Repede, dădui foc și „torței". Jucînd-o în văzduh, pornii în goană înaintea trenului. Mecanicul, sesizînd probabil situația, frînă brusc. Locomotiva șuieră de trei ori ascuțit. Frînele scrîșniră. Un huiet agitat,

asurzitor, un pîrîit prelung — și locomotiva se opri exact în dreptul vreascurilor aprinse. Aplecat în afară, mecanicul întrebă nervos :

— Hei, omule, ce-i cu dumneata ? Vrei să te urci în tren ?

— Ba dimpotrivă, *sir*, vreau să coborîți dumneavoastră !

— Ei, las-o naibii !

— Totuși, trebuie ! Nu departe de aici indienii au demontat linia.

— Ce vorbiți ? ! Indienii ? *'s death !* La dracu ! E adevărat, omule ?

— Nu văd de ce-aș minți.

— Ce doriți dumneavoastră ? se amestecă șeful de tren, care între timp coborîse și se apropiase de mine.

— Cică ar fi niște indieni înaintea noastră, îi lămuri mecanicul.

— Zău ? I-ați văzut ?

— Desigur. I-am și auzit. Sînt ogellallași.

— Cei mai afurisiți dintre toți ! Cîți la număr ?

— Vreo șaizeci.

— Mari bandiți ! Al treilea atac din anul acesta ! Dar las' că-i învățăm noi minte ! De mult aștept prilejul să le dau o lecție ! Sînt departe de-aici ?

— La vreo trei mile.

— Mecanic, camuflează imediat luminile ! Roșii ăștia văd ca pisicile... Vă sînt recunoscător, master ! Ne-ați prevenit la timp. După îmbrăcăminte, pare că sînteți vînător de prerie...

— Cam așa ceva. Mai am un tovarăș care îi ține pe indieni sub observație pînă sosim la fața locului.

— Foarte inteligent din partea dumneavoastră. Dar nu vă mai înghesuiți, oameni buni ! Nu-i nimic grav. Din contra, tărășenia promite să fie extrem de amuzantă.

Auzind discuția, călătorii deschiseră ușile vagoanelor și, grămădindu-se în jurul nostru, nu mai conteneau cu întrebările. Dar la invitația șefului de tren calmul se restabili.

— Transportați aur și argint ? îl întrebai.

— Cine v-a spus ?

— Am auzit de la indieni. Îi conduce un alb, șeful unei bande de tîlhari. Acesta urmează să capete aurul și argintul, în timp ce indienii se vor mulțumi cu restul, dimpreună cu scalpurile dumneavoastră.

— Oh ! De unde să știe banditul ce încărcătură avem ?

— Poate s-o fi aflat de la un feroviar, însă nu știu nimic precis.

— Lămurim noi. bineînțeles dacă-l prindem viu, ceea ce mi-aș dori din tot sufletul. Dar ia spuneți, master, cum vă cheamă ? Să știm și noi cu cine avem de-a face.

— Tovarășul care ne așteaptă mai încolo e Sans-ear, iar eu...

— Sans-ear ? Formidabil ! Asta om ! Face cît doisprezece. Și dumneavoastră ?

— Mie mi se spune în prerie Old Shatterhand.

— Old Shatterhand, omul care, cu trei luni în urmă, hăituit de peste o sută de siucși, a străbătut pe schiuri, în nici trei zile, toată întinderea Yellow-Stone, de la Munții Înzăpeziți pînă la fortul Union ?

— Exact !

— *Sir*, am auzit multe despre dumneavoastră și mă bucur că în sfîrșit vă cunosc ! Dar, lucru curios ! Parcă tot dumneavoastră ați salvat nu demult un tren pe care Parranoh, căpetenia albă a siucșilor, intenționa să-l atace ? !

— Într-adevăr. Eram atunci cu Winnetou, căpetenia apașilor, cel mai vestit indian din toată preria.

Ei bine, *sir*, luați o hotărîre ! Indienii știu cînd trebuie să sosească trenul. Dacă zăbovim prea mult, ar putea bănui o trădare.

— Așa e. Dar mai întîi aș dori să cunosc pozițiile lor. Pentru orice bătălie trebuie să te informezi în prealabil asupra măsurilor luate de inamic.

— Vorbiți ca un mare strateg, *sir*. Din păcate, nu vă pot da suficiente lămuriri. Trebuia să ies în întîmpinarea dumneavoastră și n-am mai avut timp să aștept pînă ce indienii vor fi gata cu pregătirile. Dar tovarășul meu ne va oferi, desigur, informațiile necesare. Rugîndu-vă să luați o hotărîre, nu vreau decît să aflu dacă aveți de gînd să atacați sau nu.

— Firește, firește că-i atac, răspunse cu însuflețire șeful trenului. Sînt chiar obligat să le tai odată pofta de a ne jefui încărcăturile. Dumneavoastră, doi inși, desigur că n-ați putea ține piept unei trupe de șaizeci de indieni. Nu e cazul să riscați, nu-i așa, că...

— *Pshaw !* îi tăiai vorba. Știm noi mai bine ce trebuie și ce nu trebuie să riscăm. Azi, în plină zi, Sans-ear a lichidat în două minute patru indieni și vă asigur că noi doi, fără nici un ajutor din partea dumneavoastră, putem expedia cîteva duzini de ogellallași în veșnicele plaiuri ale vînătorii. Aici nu e vorba atît de număr, cît de forță și de rațiune. Cînd eu trag, de pildă, pe întuneric, douăzeci și cinci de focuri la rînd cu carabina Henry fără s-o încarc pe parcurs, de unde să știe indienii că sîntem doi sau douăzeci ? ! Hei, domnilor, aveți printre dumneavoastră oameni înarmați ?

De fapt, întrebarea era de prisos. Știam că toți oamenii aceștia trebuie să fie într-un fel înarmați. Dar șeful trenului se purta ca și cînd ar fi vrut să ia în mîinile lui conducerea acțiunii, ceea ce nu era de acceptat. Să dirijezi un atac nocturn împotriva indienilor e o treabă care presupune mai multe

cunoştinţe decît ar putea să le aibă un funcţionar al căilor ferate, chiar dacă e inimos şi îndrăzneţ.

Drept răspuns, răsună un „da" unanim, iar şeful trenului adăugă :

— Printre pasageri se află şi şaisprezece feroviari foarte pricepuţi în mînuirea puştilor şi cuţitelor, plus douăzeci de militari destinaţi fortului Niobrara, înarmaţi cu flinţe, pistoale şi cuţite. Pe deasupra, mai sînt aici cîţiva gentlemeni care se vor bucura să-i scarmene un pic pe bravii indieni. *Hello*, cine se înrolează, domnilor ?

Toţi, fără excepţie, se declarară gata de luptă şi, chiar dacă unora nu prea le da inima ghes, tot nu voiau să pară fricoşi. Firește că asemenea oameni nu-mi puteau fi de mare ajutor. Ba era chiar mai bine să rămînă pe loc. De aceea intervenii :

— Ascultaţi, domnilor, sînteţi, desigur, bărbaţi curajoşi, dar nu e bine ca toată lumea să participe la acţiune. Sper că-mi veţi da dreptate. Sînt aici cîteva doamne pe care nu le putem lăsa fără apărare. Chiar dacă învingem, şi nu mă îndoiesc de acest lucru, e totuşi posibil ca indienii să năvălească din fugă asupra trenului părăsit. De aceea trebuie să lăsăm aici, pentru pază, cîţiva oameni neînfricaţi. Cine doreşte să preia această sarcină ? Să se anunţe !

Într-adevăr, opt inşi îşi oferiră serviciile, gata să apere trenul cu preţul scumpei lor vieţi. Erau trei dintre soţii doamnelor de faţă, şi alţi voiajori care făceau impresia că se pricep mai bine la preţul articolelor de fierărie, al vinului, ţigărilor şi sămînţei de cînepă decît la folosirea cuţitului de vînătoare.

Primilor trei nu le-o puteam lua în nume de rău ; mai presus de toate, trebuiau să-şi îndeplinească datoria de soţi.

— Garnitura nu poate fi lăsată fără personal. Cine rămîne ? îl întrebai pe şeful trenului.

— Mecanicul şi fochistul, răspunse el. Să preia şi conducerea acestor viteji gentlemeni, continuă şeful. În ce mă priveşte, merg, bineînţeles, la atac. Voi comanda eşalonul.

— Cum doriţi, *sir !* observai eu. Aţi mai luat, desigur, parte la bătălii împotriva indienilor ?

— Ce nevoie ? Aceşti *yambarijos*, indieni de strînsură, nu se pricep decît să atace şi să-şi masacreze adversarii prin viclenie. Cînd sînt însă atacaţi, la rîndul lor, în mod organizat, o iau la sănătoasa. Oricum, va fi o treabă uşoară.

— Nu prea cred, *sir*. Sînt ogellallaşi, cei mai sîngeroşi dintre siucşi, iar în fruntea lor se află vestitele căpetenii Ka-wo-mien şi Ma-ti-ru.

— Adică vreţi să spuneţi că ar fi cazul să mă sperii? Sîntem aici peste patruzeci de bărbaţi. După mine, sarcina nu e deloc grea. Am camuflat farurile, pentru ca indienii să nu observe că sîntem preveniţi. Acum, însă, lepădăm masca : dumneavoastră vă urcaţi pe locomotivă şi ne apropiem de locul unde au fost dislocate şinele. Acolo ne oprim brusc şi îi căsăpim pe mişei pînă la unul. Reparăm pe urmă linia şi nu ne rămîne decît să recuperăm o întîrziere de cel mult un ceas.

— Trebuie să recunosc că aveţi aptitudini remarcabile pentru un colonel de cavalerie a cărui supremă satisfacţie e să-i măture pe duşmani printr-o şarjă cumplită. Numai că şarja cere alte condiţii decît cele de faţă. Cu un asemenea plan, îi duceţi pe cei patruzeci de oameni ai dumneavoastră la moarte sigură. De aceea mă văd nevoit să nu particip la executarea lui.

— Cum? Nu vreți să ne sprijiniți? Ce-i asta: lașitate sau invidie? Vă doare că nu veți juca rolul de comandant?

— Lașitate? *Pshaw!* Dacă într-adevăr ați auzit de mine, cred că e o nesocotință să folosiți acest cuvînt. Pumnul lui Old Shatterhand v-ar putea demonstra pe loc că stăpînul lui știe să-și poarte cu cinste numele. Cît despre invidie, vă asigur că aș putea să-mi fie cu totul indiferent în mîna cui se vor găsi peste o oră trenul și scalpurile dumneavoastră. Dar de propriul meu scalp nimeni, în afara mea, nu are dreptul să dispună. Am intenția să-l mai păstrez cîtva timp. *Good evening*, domnii mei!

Mă pregătii să plec. Însă șeful trenului mă apucă de braț.

— *Stop*, master! Nu merge așa! Am preluat comanda și trebuie să vă supuneți. Cu nici un preț n-am să consimt ca trenul să rămînă la o asemenea distanță de locul bătăliei. Eu răspund aici pentru orice pagubă. Va să zică, am hotărît: ne conduceți pînă acolo! Pe parcurs nimeni nu coboară din tren! Un bun conducător de oști trebuie să prevadă totul, chiar și o eventuală înfrîngere. Pentru acest din urmă caz, vagoanele ne oferă un adăpost sigur. Dinăuntru ne putem apăra pînă la sosirea unei alte garnituri, din vest sau din est. Nu-i așa, domnilor?

Toată lumea îl aprobă. Nu se afla printre ei nici un *westman*, de aceea planul acesta li se părea realist și ispititor. Șeful trenului, foarte satisfăcut de rezultat, mi se adresă scurt:

— Urcați, *sir!*

— Bine, dacă porunciți, mă supun!

Dintr-un salt mă avîntai pe spinarea mustangului care în tot timpul discuției stătuse dezlegat.

— Nu așa, *my dear*, dragul meu! Am vrut să spun: pe locomotivă!

— Iar eu am înțeles pe cal, *sir*. Părerile noastre diferă și aici.

— Vă ordon să descălecați!

Mă apropiai călare de el, mă aplecai din șa și-i spusei răspicat:

— Stimabile, se pare că n-ați mai avut de-a face cu un adevărat *westman*, altminteri nu mi-ați fi vorbit pe asemenea ton. Fiți bun și urcați-vă personal pe locomotivă.

Îl înșfăcai cu dreapta de piept și-l ridicai în sus. La un îndemn al meu, calul aproape că se lipi de locomotivă. Cît ai clipi, feroviarul-strateg ateriză în cabină, iar eu mă depărtai în galop.

Stelele luminau acum atît de tare, încît puteam ocoli ușor orice obstacol. În mai puțin de un sfert de oră, ajunsei la Sam.

— Ei? întrebă acesta pe cînd descălecam. Mă așteptam să aduceți ceva oameni cu dumneavoastră!

Îi explicai de ce m-am întors singur.

— Bine-ați făcut, Charlie, foarte bine! Un funcționar ca ăsta se uită de sus la de-alde noi, fiindcă, să zic așa, nu ne bărbierim de trei ori pe zi. Își vor pune, desigur, planul în aplicare, dar o să vadă ei, ha-ha-ha!

Și, rîzînd cu poftă, Sam sugeră cu un gest operația scalpării. Apoi adăugă:

— Dar nici nu mi-ați spus ce-ați aflat aici adineauri!

— Căpeteniile lor sînt Ka-wo-mien și Ma-ti-ru.

— Ah! Atunci, să vedeți luptă! Un deliciu! O să-mi crească-n piept bătrîna inimioară.

— E și un alb cu ei, care i-a informat că trenul transportă aur și argint.

— Desigur că pe astea și le-a rezervat lui. Indienii se vor alege cu scalpurile și cu alte mărunțișuri.

— Întocmai.

— Mi-am închipuit. Trebuie să fie capul vreunei bande.

— Întîmplător îl știu. A tăbărît cîndva cu banda lui asupra adăpostului lui Old Firehand, dar a fugit ca iepurele prin porumbiște.

— Cum îi spune ?

— Habar n-am. De altfel, n-are importanță ; oamenii de teapa lui își iau zilnic alt nume. Ai fost în recunoaștere ?

— Da. Indienii s-au împărțit în două grupuri și stau la pîndă de ambele părți ale liniei, cam la jumătatea drumului dintre porțiunea demontată și locul unde își țin caii. Animalele le-au lăsat în paza a doi oameni. Ei, ce facem, Charlie ? Le dăm ajutor feroviarilor, sau ne vedem de drum, ca să zic așa ?

— Avem datoria să-i ajutăm, Sam. Ori ești de altă părere ?

— Nicidecum ! Sînt perfect de acord în ce privește datoria. În plus, mă gîndesc și la urechile mele, care încă nu mi-au fost pe deplin achitate. O dau pe Tony a mea în schimbul unei broaște rîioase, dacă mîine în zori nu vor zăcea lîngă linie cîțiva indieni cu urechile lipsă ! Dar acum ce facem, Charlie ?

— Ne despărțim, la rîndul nostru. Ne postăm de ambele părți ale rambleului, între indieni și caii lor.

— *Well !* Dar mi-a venit o idee ! ce părere ați avea de un *„stampedo"* ? Să dezlegăm caii și să rămînă dumnealor pe jos.

— Hm ! N-ar fi rău, cu condiția să fim în număr mai mare și să putem conta pe înfrîngerea totală a indienilor. Dar în cazul de față procedeul nu mi se pare indicat. Cei din tren ar păți-o rău, iar noi doi n-am putea decît să-i ținem în loc pe indieni pînă la sosirea trenului următor sau să-i speriem cumva, determinîndu-i s-o ia la sănătoasa. În ambele cazuri, însă, e de preferat ca ei să se poată deplasa repede.

Lăsîndu-i fără cai, îi obligăm de fapt să rămînă în preajma noastră. N-ai auzit de vorba aceea înțeleaptă care spune că, în anumite împrejurări, e bine să arunci punți de aur în calea inamicului ?

— Pînă acum n-am cunoscut, ca să zic așa, decît punți de lemn, de piatră sau de fier. Toată cinstea pentru argumentele dumneavoastră, Charlie, dar cînd îmi imaginez mutrele ce le-ar face indienii grăbindu-se să încalece și negăsind nici un cal, zău că simt un fel de gîdilătură pînă în vîrful degetelor. Și încă ceva important : nu credeți că, lipsindu-i de cai, i-am băga în sperieți ?

— Desigur. Totuși prefer să așteptăm desfășurarea evenimentelor.

— Mă rog. Să așteptăm. Însă un lucru trebuie făcut.

— Ce anume ?

— Să-i lichidăm pe cei doi străjeri. De acord ?

— De fapt, nu sînt niciodată pentru vărsări de sînge inutile. Acuma, însă, îți dau dreptate : e o brutală, dar legitimă apărare. Punem astfel stăpînire pe cai lor. Hai să-i priponim mai întîi pe-ai noștri, și pe urmă acționăm !

Ne depărtarăm niței călare. Acolo îmi legai mustangul așa fel, încît să nu se poată deplasa decît vreo trei pași. Sam o legă în același fel pe Tony. Deși eram siguri de patrupedele noastre, totuși, în cazul unui „*stampedo*", se putea foarte ușor întîmpla ca pîlcul celorlalți cai să o ia la goană tocmai în direcția lor și să le tîrască cu ei.

Făcurăm apoi un ocol care ne aduse iarăși în spatele indienilor. Farurile locomotivei încă nu se zăreau ; fie că planul șefului de tren întîmpinase între timp opoziție, fie că oamenii nu se hotărau să pornească fără prezența mea.

Ajunși lîngă cai, deslușirăm ușor siluetele celor doi străjeri care patrulau fiecare în parte în jurul

animalelor. Unul tocmai se apropia încet de tufa pe după care ne pitisem. Cînd veni în dreptul nostru, Sam sări și-i înfipse cuțitul în inimă. Indianul se prăbuși fără să zică nici pîs. Colegul lui avu parte de același sfîrșit...

Întorcîndu-mi instinctiv capul de la această sîngeroasă privelițte, dădui cu ochii de un cal care păștea în apropierea mea. Purta în spinare o șa spaniolă, confortabilă, cu scări mari, prevăzute cu tălpici, cum se obișnuiește în America Centrală și de Sud. Harnașamentul nu avea nimic indian. Să fi fost acesta calul banditului alb? Mă apropiai și mai mult de el. Pe amîndouă laturile șaua avea cîte un buzunar îngust. Le scotocii repede și dădui peste niște hîrtii și două pungi. Neavînd vreme să le cercetez conținutul, le luai cu mine.

— Și acum ce facem? întrebă Sam.

— Eu o iau la dreapta, dumneata la stînga! Dar stai nițel! Observi?

— Trenul, da, da, trenul! Vine, ca să zic așa! Să mai zăbovim puțin, Charlie, să vedem cum se încurcă treaba.

Planul șefului de tren fusese, deci, acceptat. Locomotiva, cu farurile ei puternice, se apropia încet, foarte încet, ca să depisteze la timp locul unde fuseseră demontate șinele. Curînd, roțile scrîșniră prelung și trenul se opri chiar în fața spărturii.

Ce furioși trebuie să fi fost indienii văzînd cum condiția principală a izbînzii lor nu se realizase! Poate bănuiau chiar că însoțitorii trenului fuseseră preveniți. Pentru aceștia, cel mai înțelept lucru ar fi fost acum să stea liniștiți în vagoane. Speram, oarecum, că așa vor face. Dar speranța nu se împlini. Albii deschiseră larg ușile și săriră jos, gata de luptă. Curînd aveau să-și dea seama de neghiobia comisă. Înaintînd pînă în fața locomotivei, ei ajunseră în bătaia

farurilor ; şi astfel le oferirà indienilor ţinte atît de sigure, cum aceştia nici în vis n-ar fi visat. Răsună o salvă, şi încă una, după care izbucni un urlet şi un vacarm înfricoşător.

Agitîndu-şi armele descărcate, indienii se repeziră înainte, dar nu mai dădură decît peste morţi şi răniţi, pentru că ceilalţi părăsiseră în goană trenul, ascunzîndu-se în vagoane. Cîţiva indieni se aplecară ca să scalpeze victimele, dar fură siliţi să renunţe, pentru că albii refugiaţi în primul vagon trăgeau asupra lor.

Acum cel mai bine ar fi fost ca locomotiva să dea repede înapoi. Dar ea nu se mişcă din loc. Poate că mecanicul şi fochistul nici nu se aflau la posturile lor, ci stăteau ascunşi într-unul din vagoane.

— Îi aşteaptă, ca să zic aşa, un asediu în toată regula, comentă Sam.

— Nu cred. Indienii ştiu că nu au vreme decît pînă la sosirea trenului următor. De aceea vor încerca un asalt, deşi procedeul acesta nu prea intră în obiceiul lor.

— Şi noi ? E cam greu să iei o hotărîre.

— Orice hotărîre trebuie luată repede şi aplicată imediat. Altminteri, n-are valoare. Cea mai bună soluţie ar fi focul. Mergem la caii noştri şi călărim apoi roată, fiecare în sens opus. Descriem astfel cîte un semicerc larg. Tot la cincizeci-şaizeci de lungimi de cal coborîm şi dăm foc preriei. Dar mai întîi să realizăm, vorba dumitale, un *„stampedo"*, împiedicîndu-i astfel pe indieni să atace rapid şi răpindu-le posibilitatea de retragere. În situaţia dată nu avem nimic mai bun de făcut.

— Drace ! Cu planul ăsta îi băgăm în boală ! Dar mă tem că şi trenul va lua foc.

— Ferească sfîntul ! Ce-i drept, s-ar putea să transporte materiale inflamabile, de pildă, ulei sau păcură,

nu știu. Dar lemnul vagoanelor e destul de tare ca să reziste unui foc de ierburi. Și nu uitați că singura scăpare a indienilor, dacă nu vor să fie fripți de vii, e să aprindă contrafocuri, ceea ce cu siguranță că o vor face cît mai aproape de vagoane. Eu, în locul lor, aș căuta să ajung sub vagoane, pe rambleu.

— Dar v-ați gîndit și la timpul necesar pînă să aprindem preria cu scăpărătoarele astea lenețe? Că făclii nu putem folosi. Ne-ar trăda.

— Un om al preriei trebuie să fie pregătit pentru orice situație. Eu, de pildă, sînt oricînd aprovizionat cu chibrituri. Am destule. Ia și dumneata!

— Bravo, Charlie! Va să zică, „*stampedo*" și pe urmă la caii noștri!

— Stai, Sam! Abia acum îmi dau seama că era să fac o prostie. De fapt, ce nevoie avem de caii noștri? Nu sînt aici o mulțime de cai? Uite, eu îl iau pe murgul ăsta!

— Și eu pe roibul de alături. Haide, să tăiem *lasso*-urile.

Ceea ce și făcurăm, furișîndu-ne în grabă printre cai. Apoi dădurăm foc mărăcinișului și încălecarăm. Flacăra nu se ridica decît la cîțiva țoli înălțime. Indienii încă nu puteau s-o vadă, iar noi puteam trece la lucru neobservați.

— Unde ne întîlnim după ce facem ocolul? întrebă Sam.

— Lîngă linia ferată, dar nu în lumina focurilor, ci între ele. Clar?

— Absolut! Așadar, *go on*, roibule, vulpoi bătrîn!

Tăierea *lasso*-urilor provocă neliniște printre cai. Acum adulmecau focul apropiat și își zbîrleau coamele. Unii se și cabrau ridicîndu-se în două picioare, gata-gata s-o ia din loc. Eu apucai la dreapta, în prerie. Descriind în galop un arc cu o rază de aproape o milă engleză, sării pe parcurs de cinci ori din șa

şi dădui foc ierburilor. În sfîrşit, ajuns din nou în apropierea terasamentului, îmi veni în minte că săvîrşiserăm amîndoi o mare nechibzuinţă : dînd urmare unei inspiraţii de moment, neglijaserăm a ne gîndi la propriii noştri cai.

Îmi întorsei numaidecît murgul şi mă repezii în linie dreaptă spre locul unde îi lăsaserăm priponiţi. Cercul de foc lumina totul în jur. Hăt-departe, în savană, tropoteau caii răzleţiţi ai indienilor, iar dincoace, în apropiere, se stîrni un urlet de spaimă şi furie, cum numai indienii îl ştiau lansa din gîtlejurile lor. Printre roţile trenului ardeau cîteva focuri cu flacără mică. Aşadar, după cum prevăzusem de altfel, roşii încercau să se salveze la adăpostul aşa-ziselor „contrafocuri". Dincolo, în stînga, mustangul meu aştepta lîngă Tony cea lungă de picioare. Şi, spre surpriza mea, iată-l şi pe Sam venind în goană pe calul său de împrumut, care galopa de ziceai că mătură pămîntul cu burta ; în ultimul moment îşi dăduse şi el seama de neglijenţa ce o comisesem.

Dar între timp indienii ne zăriseră caii. O ceată întreagă venea în fugă spre ei. Doi, mai sprinteni, se şi aflau la cîţiva paşi depărtare. Îmi fixai mai strîns puşca la umăr, mă înălţai în şa şi apucai tomahawkul. În salturi ca de felină, calul se repezi înainte. Ajunsei la caii noştri o dată cu cei doi indieni. Dintr-o singură privire îi recunoscui. Erau căpeteniile.

— Înapoi, Ma-ti-ru ! Caii sînt ai mei !

Întoarse capul şi mă recunoscu la rîndul lui.

— Old Shatterhand ! Mori, broască albă !

Trase cuţitul şi dintr-o săritură ajunse lîngă mine. Dar în clipa cînd dădu să lovească, tomahawkul meu îl izbi, prăbuşindu-l. Celălalt între timp izbuti să-mi încalece mustangul, dar nu băgase de seamă că acesta era împiedicat.

— Ka-wo-mien, vorbeai adineauri cu trădătorul alb despre mine ; acum am să-ți vorbesc eu !

Înțelese că pe calul înțepenit era pierdut, sări jos și încercă să dispară în tufiș. Îmi avîntai tomahawkul și, slobozindu-l, îl nimerii pe indian drept în creștetul împodobit cu pene de vultur. Căpetenia căzu numaidecît la pămînt. Atunci descălecai și eu, apucai carabina Henry și mă întorsei spre ceilalți din ceată. Cu trei gloanțe doborîi trei indieni, dar cum focul ajunsese aproape de tot, nu mai avui timp să continui lupta. Îmi dezlegai repede mustangul și, sărind în șa, o luai la goană.

— Alo, Charlie, spre locul acela deschis ! îmi strigă Sam.

Cît ai clipi ajunse la mine, sări de pe roibul indian care o luă din loc ca apucat de streche, se urcă pe iapa lui și, aplecîndu-se, o slobozi din legături și o îndemnă la galop. Astfel gonirăm alături către un petic de prerie, unde cercul de foc încă nu se închisese.

Trecurăm cu bine dincolo, cotirăm la stînga și ne oprirăm îndărătul flăcărilor. Ne aflam acum în punctul unde aprinsesem cel de-al treilea foc. Pămîntul era negru, pîrjolit, dar se răcise între timp. În fața și înapoia noastră o fîșie de asemenea neagră, pustiită de foc; indica drumul pe care-l parcursese mai înainte, pe margini încă mai bîntuia marea de flăcări, răspîndind dogoarea și absorbind tot oxigenul din aer. Respirația devenea aproape imposibilă.

Totuși atmosfera aceasta sufocantă se îmblînzea pe măsură ce flăcările se depărtau de noi. În mai puțin de un sfert de oră, doar la orizont se mai zăreau flamurile roșii ale focului. În schimb, aici, în jurul nostru, sub stelele învăluite de fum, preria se întindea întunecată și sumbră ; abia de vedeai la trei pași înaintea ta.

— *Bless me*, păzește-mă, Doamne! Parcă era focul gheenei! vorbi Sam. Mare minune ca trenul să nu fi suferit nici o pagubă!

— Ba eu cred că n-a suferit. Vagoanele sînt construite așa fel, încît să reziste în asemenea cazuri, pentru că se întîmplă adeseori ca trenurile să treacă prin păduri ori savane incendiate.

— Și ce facem acum, Charlie? Indienii ne-au văzut, vor fi cu ochii în patru.

— Ne văd ei și acum, dacă stăm așa profilați pe orizontul luminat de flăcări. Ar trebui păcăliți, să creadă că ne depărtăm. Poate că ne vor lua drept vînători care se grăbesc să-și anunțe tovarășii, să-i mobilizeze în ajutorul feroviarilor. O luăm la galop spre miazănoapte, cotim spre răsărit și, ocolind, ne întoarcem înapoi.

— Sînt de aceeași părere, ca să zic așa. Pînă la urmă cred că afacerea îi va costa pe indieni cîteva urechi bunicele. De altfel tomahawkul dumneavoastră a lucrat frumos adineauri.

— Și totuși nu l-am omorît! răspunsei sec.

— Cum?! Nu pricep!

— I-am amețit cu tomahawkul, și atîta tot.

— Atîta tot? Păi, sînteți cu mințile acasă, ori...? Să-l lovești pe indian cu securea numai așa, ca să se trezească iar? Înseamnă că o să vă dea iarăși de furcă.

— Am eu niște motive. Poate c-ai să înțelegi măcar unul dintre ele.

— Ba n-am să înțeleg nimic, Charlie! Aici, după cum bănuiesc, e vorba de cele două căpetenii. Or, în cazul acesta, nu admit cruțare.

— Mă aflam cîndva în mîinile lor. Ar fi putut să mă omoare, dar n-au făcut-o. Iar eu am evadat, dovedindu-mă nerecunoscător față de bunătatea lor.

Iată de ce acuma nu mi-am folosit tomahawkul decît pe jumătate.

— Iertați-mă, Charlie, dar asta, ca să zic așa, e o prostie uriașă! Aș înțelege, mă rog, dacă pe urmă v-ar fi recunoscător. Dar ce-or să-și spună indivizii? Că Old Shatterhand n-are forță nici cît să scarpine bine o țeastă de indian! Să sperăm că focul a reparat greșeala.

Discutînd așa cu glas tare, galopam alături prin prerie. Bătrîna Tony își arunca voinicește picioroangele, ținîndu-se de mustangul meu. În numai cîteva minute ajunserăm din nou la linia ferată, cam la o milă depărtare spre est de locul unde staționa trenul. Priponirăm caii și ne furișarăm apoi de-a lungul liniei spre locul respectiv.

Peste tot mirosea a ars și cîmpul era acoperit cu un strat de cenușă. Vîntul o răscolea, o spulbera, îngreuindu-ne respirația. Nu era ușor să-ți stăpînești tusea și să nu te trădezi. Vedeam deslușit farurile aprinse ale locomotivei. Dar în nici o parte a rambleului nu zăream vreun indian. Ne apropiarăm și mai mult; îmi încordai privirea și constatai că indienii, ferindu-se de foc, se adăpostiseră — așa cum prevăzusem, de altfel — sub vagoane. Zăceau acolo claie peste grămadă și nu se îndurau să iasă. Se temeau de gloanțele albilor.

Deodată mă fulgeră o idee. Aplicarea ei nu era ușoară, dar efectul avea să fie decisiv.

— Sam, întoarce-te la cai, nu cumva să ni-i fure indienii.

— *Pshaw!* Sînt mulțumiți că și-au găsit adăpost.

— Dar eu am să-i scot de acolo.

— Trăgînd în ei?

— Nu.

Îi împărtăşii planul, iar el dădu din cap satisfăcut.

— *Well*, Charlie, ideea e cît se poate de fericită, numai că trebuie acţionat repede ; nu cumva să vă înşface de picioare în timpul săriturii. Eu am să stau, ca să zic aşa, prin apropiere cu caii, ha-ha-ha !... Dăm iama în ei ca bizonul în coioţi.

Se retrase de-a-ndăratelea, în timp ce eu, lipit de pămînt, mă tîrîi înainte, strîngînd în dreapta cuţitul, gata de apărare. Ajunsei neobservat la piciorul rambleului, exact sub locomotivă.

Poziţia în care mă aflam, ca şi roţile mari din faţă ale locomotivei mă împiedicau să văd dacă indienii se adăpostiseră şi sub maşină. Mă ridicai încet, cu atenţie, apoi — din două sărituri — mă cocoţai sus, pe „calul de foc".

Un strigăt puternic răsună sub mine, dar în aceeaşi clipă eu apucai manivela şi trenul porni îndărăt. Atunci izbucni un strigăt uriaş, colectiv, parte de durere, parte de groază. După vreo treizeci de paşi, dădui presiune şi trenul o luă de astă dată înainte.

— Cîine ! răcni cineva lîngă mine şi un ins cu cuţitul în mînă încercă să se salte pe locomotivă.

Era banditul alb care venise cu indienii. Îl izbii cu piciorul în piept şi-l dădui de-a berbeleacul.

— Încoace, Charlie ! mă auzii strigat. Repede !

În stînga mea, Sans-ear, călare pe Tony, ţinea cu mîna dîrlogii mustangului meu, iar cu cealaltă respingea atacul a doi indieni. Drept înainte, indienii care scăpaseră teferi de sub roţi fugeau pe ruptelea spre locul unde îşi lăsaseră caii. De fapt, era o prostie să mai spere în regăsirea cailor după pîrjolul ce bîntuise acolo.

Oprii numaidecît locomotiva şi mă avîntai în direcţia fugarilor. Chemarea lui Sam atrase atenţia celor doi indieni care îl împresurau : zărindu-mă,

o luară imediat la picior. Eu încălecai și, într-o clipă, mă și năpustii pe urmele indienilor. Acțiunea nu era chiar atît de primejdioasă cum s-ar părea ; indienii, speriați la culme după ce constatară dispariția cailor, fugeau care încotro, ca sălbăticiunile surprinse de copoi.

Deodată îl auzii pe Sam strigînd :

— *All devils*, pe toți dracii, dar ăsta-i Fred Morgan ! Piei, satană !

Și îl văzui, în lumina focului care mai ardea la orizont, cum se repede și dă să-l lovească pe bandit. Dar acesta se feri cu dibăcie și dispăru în gloata fugarilor.

Sam dădu pinteni iepei și dintr-un salt ateriză în mijlocul indienilor. Eu însă nu mai putui urmări acest intermezzo ; cîțiva roșii se iviră în calea mea și dură cîtva timp pînă să-i pun pe fugă.

Nici nu mă mai luai după ei ; cursese destul sînge și eram sigur că, după această lecție, indienii nu se vor mai întoarce. Pentru a-l face pe Sam să renunțe la urmărirea care nu putea fi decît primejdioasă, imitai tare de tot lătratul coiotului și mă întorsei călare la locomotivă.

Feroviarii coborîseră din tren și, în timp ce mecanicul dădea drumul la aburi, se apucară să-și caute morții și răniții. Șeful trenului asista la operație și înjura de zor. Cînd mă văzu, se repezi furios la mine :

— Cum v-ați permis să vă atingeți de mașină și să-i goniți pe indieni ? Îi aveam în mînă, i-am fi putut decima pe toți !

— Ușurel-ușurel, domnule ! Fiți bucuros că au plecat, altminteri s-ar fi putut întîmpla să vă judece ei, și nu invers. Ați încurcat bine de tot lucrurile !

— Cine a dat foc preriei ?

— Eu.

— Ați înnebunit? Și m-ați bruscat și pe mine! Știți că vă pot aresta și deferi justiției?

— Nu, n-am habar, dar vă invit cu plăcere să-l aruncați pe Old Shatterhand de pe cal, să-l încuiați într-un vagon și să-l predați apoi justiției. Sînt foarte curios să văd cum veți realiza acest lucru.

Șeful de tren parcă simțea că intrase în încurcătură.

— N-am gîndit așa, *sir!* Ați dat, ce-i drept, cu oiștea în gard, dar îmi place să v-o trec cu vederea.

— Mulțumesc, *sir.* Ți se moaie inima, nu alta, cînd constați că puternicii lumii au atît de duioase înclinații spre milă și mărinimie. Și acum ce aveți de gînd?

— Ce pot face decît să iau măsuri pentru repararea liniei și să ne continuăm călătoria? Ori e de așteptat cumva un nou atac?

— Nu cred, *sir.* Acțiunea dumneavoastră a fost atît de strălucit gîndită și executată, încît le-ați tăiat indienilor orice curaj.

— Nu cumva mă luați peste picior, *sir?* Asta v-o interzic cu toată seriozitatea! Nu e vina mea că erau atît de mulți și atît de pregătiți în vederea atacului nostru.

— Vă prevenisem doar că ogellallașii știu să-și folosească excelent armele. Uitați-vă: din cei șaisprezece feroviari plus douăzeci de militari ai dumneavoastră, au căzut nu mai puțin de nouă. Răspunderea nu e a mea. Și dacă judecați faptul că numai eu și camaradul meu, adică doi inși, am pus pe fugă întreaga ceată, atunci veți deduce cum ar fi mers lucrurile în cazul că m-ați fi ascultat pe mine și n-ați fi acționat după capul dumneavoastră.

Omul parc-ar fi vrut să se ia în colț cu mine, dar între timp se apropiaseră și alte persoane care îmi dădură dreptate. De aceea îmi vorbi mai potolit:

— Rămîneți aici pînă plecăm ?

— Se-ntelege ! Un adevărat *westman* nu face lucrul pe jumătate. Apucați-vă de treabă ; aprindeți cîteva focuri, ca să aveți lumină, vreascuri sînt aici destule. Rînduiți și santinele pentru cazul puțin probabil că roșii ar mai reveni.

— N-ați vrea să preluați sarcina, *sir* ?

— Care ?

— Securitatea.

— Nici nu mă gîndesc ! Am făcut și așa destule ; pe mine mă pîndesc noi primejdii și eforturi, în timp ce pe dumneavoastră vă așteaptă un trai confortabil. De altfel, talentul dumneavoastră strategic vă va ajuta să organizați straja în condiții optime.

— Dar ochii și urechile noastre sînt mai puțin agere ca ale dumneavoastră !

— Încordați-le, *sir*, încordați-le ! Atunci veți vedea și auzi ca și mine. Am să-v-o dovedesc numaidecît. Oameni buni, ia tăceți și ascultați ! Auziți ceva în stînga noastră ?

— Da. Se aude un călăreț, un roșu, desigur.

— *Pshaw !* Credeți că un indian ar face atîta zgomot, dac-ar vrea să vă surprindă ? Acesta e camaradul meu și vă sfătuiesc serios să-l primiți cu toată politețea. Sans-ear nu știe de glumă.

Era într-adevăr Sam. Descălecă de pe Tony a lui și făcu o mutră de parc-ar fi vrut să sugrume toată omenirea.

— Mi-ai auzit semnalul ? îl întrebai.

Confirmă scurt din cap și se adresă șefului de tren :

— Dumneavoastră sînteți autorul acestor frumoase planuri strategice ?

— Eu, răspunse acesta cu o candoare care mă făcu să-mi stăpînesc cu greu rîsul.

— *Well, sir,* atunci primiți complimentele mele. În orice caz, bătrîna mea Tony are mai multe grăunțe în cap. Aveți șanse să faceți carieră. S-ar putea să vă aleagă chiar președinte, mai știi... Stai, Tony, mă-ntorc imediat !

Bravul funcționar rămase perplex. Nu știa ce să răspundă. Și chiar dac-ar fi găsit un răspuns, tot n-ar mai fi avut cui să-l adreseze. Sans-ear dispăruse în întunericul nopții. Mă întrebam, firește, ce anume îl scosese în așa măsură din pepeni pe bunul meu Sam și nu vedeam altă pricină decît acel Fred Morgan care era, desigur, una și aceeași persoană cu banditul alb pe care îl îmbrîncisem de pe locomotivă. Îmi puteam lesne imagina încotro se dusese acum Sam. L-aș fi urmat și eu, dar pînă să plec, Sam se și întoarse iarăși printre noi. Mă așezai, urmărind preparativele în curs pentru repararea liniei ferate. Sam se așează alături. Nu se calmase de loc. Dimpotrivă, era și mai furios.

— Ei ? încercai să-l trag de limbă.

— Ce, ei ? se răsti dînsul.

— Morți ?

— Care morți ? Ridicol ! Cum să moară coșcogea căpetenii indiene, cînd abia îi gîdilați la ceafă ca și cum i-ați apăra de muște ! Ați auzit ce i-am spus adineauri șefului de tren ?

— Ce ?

— Că Tony a mea are mai multe grăunțe în cap !

— Și ? Zi-i înainte !

— Judecați singur ! Tony, de pildă, i-ar fi pocnit pe alde Ka-wo-mîen și Ma-ti-ru definitiv ! Nu i-ar fi mîngîiat, ca să zic așa. S-au dus !

— E mai bine.

— Cum ?! Zău că-mi vine să vă plîng de milă ! Să-ți scape niște tîlhari ca ăștia cînd poți să-i scalpezi ?!

— Ţi-am mai arătat odată motivele mele, aşa că lasă, te rog, comentariile. Mai bine spune-mi ce te-a enervat într-atît ?

— *Well !* Ştiţi peste cine am dat ?

— Fred Morgan.

— Da ! De unde ştiţi ?

— Chiar de la dumneata. Doar l-ai strigat pe nume după ce l-ai recunoscut.

— Aşa ? Habar n-am. Dar ştiţi cine-i bestia ?

După această expresie ca şi după furia ce-l stăpînea, o bănuială îmi trecu prin minte.

— Nu cumva e asasinul soţiei şi copilului dumitale ?

— Firește, cine altul ! ?

— Asta-i grozav ! exclamai, sărind de la locul meu. E formidabil ! L-ai prins ?

— Mi-a scăpat, canalia ! A fugit peste munţi şi văi. Of, mi-aş smulge urechile dacă le-aş mai avea.

— Dar te-am văzut cum te năpusteai după el călare, în mijlocul indienilor.

— N-a ieşit nimic. Mi-a tras clapa. Nici n-am mai dat de el ! Poate s-a lipit de pămînt şi am trecut peste el din goana calului... Dar fie ce-o fi, tot îl găsesc ! Ei n-au cai, merg pe jos. Ne putem lua după urmele tălpilor.

— Grea treabă ! Ce-i drept, urmele unui alb pot fi uşor deosebite de cele ale unui indian, dar cine ştie dacă Morgan nu e atît de viclean, încît să imite călcătura indienilor ? Şi, afară de asta, crezi că terenul e destul de moale peste tot pentru ca urmele să fie vizibile ?

— Aşa e, Charlie, dar altă soluţie nu văd...

Băgai mîna în buzunar şi scosei cele două pungi şi hîrtiile pe care le găsisem în şaua banditului.

— Poate că e aici vreun semn care să ne arate calea.

Desfăcui pungile. Chiar lîngă noi mai ardea unul din focuri şi la lumina lui desluşii conţinutul pungilor.

— Pietre scumpe, diamante! exclamai în culmea surprizei. Sam dragă, ţin în mîinile mele o avere formidabilă!

De unde avea tîlharul diamantele şi cum de venise cu ele în sălbăticia savanei? Pe cale cinstită nu putea să le fi agonisit, asta era clar. Şi era de datoria mea să-l caut pe adevăratul lor stăpîn.

— Diamante? *'s death*, să leşini, nu alta! Ia să le văd! De cînd sînt n-am avut, ca să zic aşa, norocul să-mi cadă în mîini o astfel de comoară!

— Diamante de Brazilia, constatai, întinzîndu-i-le. Uită-te şi dumneata.

— Hm, ciudată făptură e omul, ca să zic aşa! În fond, astea nu sînt decît nişte sărmane pietre, nici măcar metal mai acătării. Aşa-i, Charlie?

— Cărbune, şi atîta tot.

— Cărbune, fie şi cocs, mi-e indiferent. Eu, unul, n-aş da pe ele nici măcar rabla mea de puşcă. Şi ce-aveţi de gînd cu mizeriile astea?

— Le restituim stăpînului lor.

— Şi cine-i acela?

— De unde să ştiu? Să sperăm că voi afla. O pagubă atît de serioasă nu se suportă în tăcere; se publică în toate ziarele.

— Ha-ha-ha-ha! Va să zică, ar trebui să comandăm chiar mîine un ziar, să ne abonăm, aşa-i?

— Posibil să găsim altă cale; s-ar putea să găsim chiar în hîrtiile astea vreun indiciu.

— Atunci căutaţi!

Așa și făcui. Despăturind hîrtiile, găsii două hărți foarte clare ale Statelor Unite și o scrisoare fără plic, cu următorul text :

„*Calverston, în...*

Dragă tată !

Am nevoie de tine ; vino cît mai repede, indiferent dacă lovitura cu pietrele ți-a reușit ori ba. Vom fi bogați în orice caz. Pe la mijlocul lui august mă găsești la Sierra Blanca, acolo unde Rio Pecos trece printre Skettel-Pik și Head-Pik. Restul îți voi comunica verbal.

Al tău
Patrik."

Colțul unde fusese data era rupt, deci nu puteam stabili vechimea scrisorii. I-o citii și lui Sam.

— *Behold !* Ia te uită ! făcu acesta după ce terminai. Se potrivește, ca să zic așa. Pe fiul lui îl cheamă Patrik. Și chiar ăștia doi mi-au scăpat din zece cîți erau ! Ia mai citiți odată : cum le spune la cei doi munți ?

— Skettel-Pik și Head-Pik.

— Îi cunoașteți ?

— Puțin. Am călătorit odată de la Santa Fé spre Munții Organos și, aflînd că la Sierra Blanca și Sierra Guadelupa s-ar găsi urși, m-am abătut pînă acolo.

— Cunoașteți și Rio Pecos ?

— Foarte bine.

— Atunci sînteți omul potrivit. Tot aveam noi de gînd să trecem în Texas și în Mexic. N-ar fi mare lucru să o cotim nițeluș spre dreapta. De altminteri, mă cam ispitea să dau o raită prin locurile alea. Bănuiam, nu știu cum, că acolo am să mă pot uita în ochii lor. Ei, și acum, cînd au avut bunătatea să-și divulge adresa, dobitoc aș fi să nu le ofer pri-

lejul ca să-l admire pe Sans-ear călare pe Tony. Veniți și dumneavoastră dacă mîine dimineață nu dăm de urma lui Morgan ?

— Firește. Am și eu interesul să-l prind. Cine altul mi-ar putea indica persoana căreia îi aparțin diamantele ? !

— Atunci băgați-le în buzunar și hai să vedem ce fac feroviarii !

Urmîndu-mi sfatul, șeful de tren rînduise santinelele. Personalul trenului și lucrătorii de linie dădeau zor cu repararea șinelor, iar pasagerii fie că priveau la ei, fie că se ocupau de oamenii căzuți în luptă. Cîte unii ne iscodeau, neîndrăznind să se amestece în discuția noastră.

După ce ne ridicarăm de jos, cîțiva se apropiară de noi ca să ne mulțumească pentru ajutorul dat. Înțeleseseră situația mai bine decît șeful trenului. Voind să-și arate recunoștința, ne întrebară cu ce ne-ar putea răsplăti. Îi rugai să ne vîndă pulbere, plumb, tutun, pîine și chibrituri din prisosul lor. Oamenii scotociră numaidecît prin bagaje, oferindu-ne cele cerute, chiar mult peste nevoile noastre. De plată nici nu voiau să audă și nici nu era cazul să insist.

Trecu astfel puținul timp trebuincios reparației ; uneltele fură strînse și șeful de tren veni spre noi întrebînd :

— Nu urcați și dumneavoastră, domnilor ? Vă duc cu plăcere pînă unde doriți.

— Mulțumim, *sir*. Nu plecăm.

— Cum vreți. Bineînțeles că voi întocmi un raport despre cele întîmplate și nu voi uita să vă trec la loc de cinste ; veți fi, fără îndoială, răsplătiți.

— Foarte amabil din partea dumitale, *sir*, însă banii nu ne-ar folosi la nimic. Nu mai rămînem în aceste locuri.

— Și trofeele ? Cine le ia ?

— După legile savanei, toate lucrurile celui învins aparţin învingătorului.

— Adică nouă ! Prin urmare, luăm totul. Puneţi mîna, domnilor ! Să ne alegem măcar cu cîte o amintire din bătălia de azi.

Dar Sam interveni.

— Binevoiţi, *sir*, de-mi arătaţi şi mie pe indianul ucis de dumneavoastră !

— Nu înţeleg, răspunse omul.

— Vreau să spun că, dac-aţi omorît vreun indian, îi puteţi lua lucrurile, altminteri nu.

— Sam, lasă-le plăcerea, căutai eu să-l temperez. Nouă şi aşa nu ne trebuiesc asemenea fleacuri !

— Dacă vreţi dumneavoastră, fie ! Însă de scalpuri, domnilor, nu se atinge nimeni !

— Iar pe cantonierul ucis de indieni îl luaţi cu dumneavoastră, adăugai eu. E o datorie.

Această dorinţă a mea trebuia, firește, împlinită. Indienii omorîţi fură scotociţi bine de tot, li se luară armele şi celelalte lucruri. Apoi albii care căzuseră în luptă fură urcaţi într-un vagon. Un scurt rămas bun şi trenul porni pufuind. Mai auzirăm un timp huruitul din ce în ce mai slab al roţilor şi rămaserăm apoi singuri în preria nemărginită şi tăcută.

— Şi acum, Charlie ? întrebă Sam.

— Să tragem un pui de somn.

— Nu credeţi că indienii s-ar putea întoarce, acum că „vitejii" s-au dus ?

— Nu cred.

— Tare mă tem ca Fred Morgan să nu revină la faţa locului, să-şi caute calul şi diamantele !

— Posibil, dar nu cred că va veni. Cine mai speră să regăsească un cal fugit de spaima focului ? Şi, în plus, Morgan al dumitale ştie că în afara celor din tren se mai află aici şi alţii, de care trebuie să se ferească pentru a nu da de dracu.

— Banditul m-a recunoscut — cum l-am recunoscut și eu — și m-ar mira să nu încerce a mă găuri niţeluș cu plumbul sau cu cuțitul.

— Rămîne de văzut. Oricum, pentru astăzi putem fi liniștiți. E bine, totuși, să ne depărtăm de calea ferată, atît cît să avem siguranța că nu vom fi tulburați.

— *Well*, să plecăm !

Încălecarăm amîndoi și făcurăm aproximativ o milă spre nord. Acolo priponirăm caii și ne culcarăm, înfășurați în pături.

Eram tare ostenit. Somnul mă fură numaidecît și mi se păru apoi că aud prin vis zgomotul unui tren trecînd dinspre est spre vest ; dar nu mă trezii decît pe jumătate și somnul mă cuceri pe deplin.

Cînd mă deșteptai și mă dezvelii, abia se crăpa de ziuă. Totuși Sam era în picioare și trăgea tacticos dintr-o țigară de foi primită în ajun.

— *Good morning*, Charlie ! Cam diferă buruiana asta de țigările „patent" pe care le „fabricați" sub șa. Aprindeți un trabuc și hai să ne apucăm de treabă. Pînă nu găsim apă, trebuie să renunțăm la dejun.

— Numai de-am da mai repede de un izvor ! Mi-e de cai mai cu seamă. În definitiv, pot să fumez și călare.

Aprinsei țigara și îmi dezlegai mustangul.

— Încotro apucăm ? întrebă Sam.

— Călărim în spirală pînă la locul unde a staționat trenul. Astfel nu vom scăpa din vedere nici o urmă.

— Dar nu mergem alături.

— Bineînțeles, lăsăm o distanță între noi. Haide !

Inițial, cenușa fină a ierbii păstrase foarte vizibil urmele ogellallașilor fugari ; însă vîntul din timpul nopții le șterse aproape cu totul. Ajunserăm astfel la locul convenit fără să fi obținut nici un rezultat.

— Aţi descoperit ceva, Charlie ? se interesă Sam.

— Nimic.

— Nici eu. Să-l ia dracu' de vînt ! Se trezeşte tocmai atunci cînd nu trebuie. Dacă n-aţi fi găsit scrisoarea, habar n-am fi avut acum încotro s-o luăm.

— Ei, să pornim atunci spre Rio Pecos !

— *Well !* Numai să le spun mai întîi indienilor cui datorează petrecerea de aseară.

În timp ce descălecai, lungindu-mă apoi pe rambleu, Sam se dedică operei la care eu nu voiam să particip : peste puţin, indienii morţi zăceau înşiraţi unul lîngă altul, cu urechile tăiate şi vîrîte în propriile lor mîini.

— Gata, mergem ! rosti Sam. Ne aşteaptă drum lung pînă la cea mai apropiată sursă de apă ; sînt curios cine rezistă mai bine : mustangul dumneavoastră, sau bătrîna mea Tony ?

— Tony a dumitale nu duce în spinare greutatea ce o duce mustangul meu.

— *Well*, Charlie, ceva mai puţin hoit ; în schimb, mai multă minte. Eu, omule, n-am nici o vină că mi-a scăpat Fred Morgan ; dar că dumneavoastră nu i-aţi şters de pe faţa pămîntului pe cei doi şefi indieni, asta n-am să v-o iert, ca să zic aşa, decît dacă-mi ajutaţi să-l prind pe Morgan.

TÎLHARII PUSTIULUI

Între Texas, Arizona, New-Mexico şi teritoriul indienilor sau, altfel spus, între ramificaţiile munţilor Ozark, începînd de la Sierra Guadelupa superioară şi inferioară şi prelungindu-se către munţii Gualpa — înconjurată de înălţimile ce mărginesc cursul superior al lui Rio Pecos şi izvoarele lui Red River, Sabine, Trinidad, Brazos şi Colorado — se află o nesfîrşită întindere de pămînt pe care am putea-o denumi „Sahara Statelor Unite".

Terenurile pustii, aride, acoperite cu nisip arzător, alternează cu aglomerări de stînci golaşe, fierbinţi, incapabile să ofere o existenţă măcar efemeră unei vegetaţii cît de sărăcăcioase. Brutal şi fără tranziţie, frigul nopţii înlocuieşte dogoarea din timpul zilei. Nici un „gebel" — deal singuratic, nici un petec de verdeaţă nu întrerupe, ca în Sahara, acest deşert mort şi uniform; nici o fîntînă măcar, darnică şi tăcută, nu vesteşte apropierea vreunei oaze cît de mici; pînă şi stepă, care face de obicei trecerea de la ţinuturile muntoase, bogat împădurite, la sălbăticia fără viaţă, lipseşte aici cu desăvîrşire, iar moartea se arată pretutindeni în nuda ei grozăvie. Doar ici şi colo — nu se ştie prin ce miracol — răsare şi trăieşte cîte un boschet însingurat de „mezquito", ca o ironie pentru ochiul dornic de verdeaţă. Şi tot atît de surprinzător, întîlneşti pe alocuri un soi de cactuşi sălbatici,

în cîte un singur exemplar, sau îngrămădiți pe suprafețe întinse, fără să-ți poți explica enigma existenței lor. Dar nici „mezquito", și nici cactușii nu oferă o priveliște plăcută, reconfortantă; culoarea lor e un galben-murdar și forma de loc simpatică; sînt acoperiți cu o crustă groasă de nisip și vai de animalul pe care un călăreț imprudent l-ar vîrî într-o asemenea insulă de cactuși! Ghimpii cu vîrful subțire ca firul de păr și tare ca sîrma de oțel îi rănesc întratît piciorele, încît nu mai poate alerga nicicum. Călărețul e nevoit să-l abandoneze, și calul — dacă nu e împușcat pe loc — va pieri de o moarte cumplită.

Cu toate grozăviile acestui deșert, omul a cutezat totuși să-l înfrunte. Șosele îl străbat pînă sus, către Santa Fé, în fortul Union, sau dincolo, spre Paso del Norte, ca și în jos, către fertilele prerii și păduri din Texas. Dar denumirea „șosea" nu trebuie să ne ducă cu gîndul la construcțiile de acest fel din lumea civilizată. E drept că mai trece pe-acolo cîte un vînător sau cercetaș, vreun grup de aventurieri îndrăciți după o ceată dubioasă de indieni care străbat în mare grabă deșertul; mai scîrțîie prin pustietatea dezolantă cîte un car cu boi, mișcîndu-se în pas de melc; dar un drum propriu zis nu există, nici măcar acele făgașuri răsfirate la cîte un sfert de oră depărtare unul de altul, cum se găsesc în bărăganul din Lüneburg sau în nisipăria brandenburgheză. Călătorul, călare sau pe jos, își taie drum atîta vreme cît întîlnește puncte de reper către ținta propusă. Dar treptat, aceste indicii naturale dispar chiar și pentru ochiul cel mai ager; de aceea s-a luat măsura ca, de aci înainte, drumul să fie însemnat cu pari înfipți în pămînt din loc în loc.

Totuși pustiul își cere victimele, care, ținînd seama de suprafața regiunii, sînt mult mai numeroase și mai greu încercate decît cele pe care le reclamă ca tribut

Sahara și platourile din nordul Asiei. Cadavre omenești, stîrvuri de animale, resturi de șei, care sfărîmate și alte asemenea mărturii risipite în drum povestesc în graiul lor mut istorii lugubre pe care, chiar dacă urechea nu le aude, ochiul le deslușește cu atît mai ușor. Și sus, în văzduh, plutesc vulturii negri, urmărind cu o răbdare teribilă orice semn de viață pe pămînt, ca și cum ar ști că prada le e asigurată, neavînd nici o șansă de scăpare.

Și cum se numește acest pustiu ? Locuitorii teritoriilor învecinate îi dau tot felul de nume, cînd englezești, cînd franțuzești, cînd spaniole ; dar cel mai răspîndit, pînă departe, e *Llano estaccado*, ceea ce înseamnă *Ținutul marcat* — referire la parii care indică drumul.

Venind dinspre izvoarele lui Red River și îndreptîndu-se spre Sierra Blanca, doi oameni înaintau încet pe niște cai frînți de oboseală. Bietele animale slăbiseră aproape pînă la os și arătau ca niște păsări rebegite, gata să piară peste noapte în colivia lor. Poticnindu-se la fiece pas, abia își tîrau ciolanele ; te așteptai ca din clipă în clipă să se prăbușească. Aveau ochii injectați, roșii ca sîngele ; limba le atîrna uscată și, cu toată arșița cumplită a zilei, nici strop de sudoare nu răsărea pe trupurile lor sfîrșite ; la zăbale nici urmă de spumă — semn că în afara sîngelui îngroșat, organismul nu mai dispunea de nici o rezervă de lichid din cauza fierbințelii.

Caii aceștia erau Tony și mustangul meu ; așadar, călăreții nu puteau fi alții decît Sans-ear și cu mine.

De cinci zile călăream prin *Llano estaccado*, găsind cu mare greu, ici și colo, cîte un firicel de apă ; iar acum, cît vedeai cu ochii, totul era uscăciune și mă gîndeam cît de practică s-ar dovedi introducerea în

acest ţinut a unor cămile. Abia acum înţelegeai întradevăr tîlcul versurilor lui Uhland :

„Şi caii-s flămînzi, lihniţi peste poate,
Mai să-i care stăpînul în spate".

Dar performanţa din ultimul vers, chiar dacă îndeobşte ar fi fost posibilă, nu ne ispitea de loc în condiţiile date : călăreţii erau exact în aceeaşi jalnică stare ca şi caii lor. Sam, chinuit de sete, se mai ţinea ca prin minune în spinarea iepei sale ; gura-i căscată, privirea fixă, aproape neînsufleţită, vestea apropierea unei totale apatii. Mie pleoapele îmi atîrnau grele, ca de plumb ; de uscat ce-mi era gîtlejul, nici nu mai încercam să vorbesc ; parcă orice sunet, cît de slab, mi l-ar fi rănit, zgîriat, spart. Prin vine părea că-mi curge metal topit. Presimţeam că nu va mai dura nici un ceas şi ne vom prăbuşi leşinaţi de pe cai.

— A... pă ! gemu Sam.

Îmi ridicai anevoie capul. Ce-aş fi putut să-i răspund ? Tăcui.

Deodată calul meu se poticni şi rămase aşa, nemişcat. Îmi dădui toată osteneala să-l urnesc din loc, dar în zadar. Bătrîna Tony îi urmă şi ea exemplul.

— Să descălecăm ! îndrăznii să rostesc, şi fiecare silabă îmi provocă o durere cumplită în gît. Ai fi zis că pe traiectul glasului, de la plămîni la buze, mă înţepau o mie de ace.

Coborîi de pe cal, îl apucai de dîrlogi şi pornii înainte, clătinîndu-mă ; calul, eliberat de povară, mă urmă încet. Sam, şi mai istovit decît mine, abia de-şi mai trăgea Rosinanta după el. Era pur şi simplu zdrobit şi ameninţa să cadă la fiece pas.

Făcurăm astfel, cu chiu cu vai, cam o jumătate de milă, pînă auzii îndărătul meu un suspin prelung. Întorsei capul. Bunul meu Sam zăcea în nisip, cu ochii

închiși. Mă apropiai și mă așezai lîngă el în tăcere. Cuvintele nu puteau să schimbe nimic.

Așadar, acesta să-mi fie sfîrșitul, popasul final al peregrinărilor mele? Căutam să mă gîndesc la părinți, la frații și surorile mele din depărtata Germanie, să-mi adun gîndurile într-o rugă — dar nu era chip. Creierul parcă-mi fierbea în cap. Căzusem amîndoi victima unei teribile vicleniii care costase înaintea noastră nenumărate vieți.

De la Santa Fé și trecînd prin Paso del Norte coboară adeseori în grupuri căutătorii de aur, cărora soarta le-a fost prielnică și care se întorc spre est cu agonisita lor din minele și zăcămintele Californiei. Ei sînt obligați să străbată *Llano estaccado* și tocmai aici îi așteaptă marile primejdii care nu sînt legate doar de condițiile specifice ale climei și ale terenului. Oameni fără noroc în căutarea aurului și care au pierdut gustul muncii cinstite, tot soiul de indivizi suspecți, decăzuți, de care Estul se leapădă, reprezentanți ai tuturor viciilor, se trag încoace, către hotarul lui Estaccado, adulmecîndu-i pe căutătorii de aur. Cum însă aceștia din urmă sînt îndeobște bărbați puternici, curajoși, călîți într-o mulțime de bătălii, nu e de loc ușor să-i înfrunți fățiș. De aceea tîlharilor le-a trecut prin cap o idee cît se poate de crudă și mișelească: ei scot parii de la locul lor și-i înșiră pe o direcție falsă, rătăcindu-i astfel pe călători, înfundîndu-i în cea mai primejdioasă parte a pustiului și condamnîndu-i la moarte prin epuizare. Pe urmă firește că le vine ușor să-și prade fără osteneală și risc victimele, ale căror oseminte albesc întinsul dezolant al deșertului, în timp ce familiile îi tot așteaptă zadarnic pînă la capătul vieții, neștiind nici cum, nici unde au dispărut.

Noi urmaserăm lungă vreme, încrezători, drumul marcat de acești pari și abia în ziua aceea către prînz,

ne dădurăm seama că apucasem o direcție greșită. Nu știam cînd anume ne-am abătut de la drumul adevărat ; de aceea n-avea rost să ne întoarcem, cu atît mai mult cu cît în situația noastră desperată orice minut era foarte prețios. Sam era cu totul sfîrșit, nu mai putea merge ; iar eu — cu maximă încordare — poate că aș fi reușit să mai străbat o milă. Era clar : intrasem de vii în mormînt. Numai o întîmplare fericită ne-ar fi putut salva. Și asta cît mai repede.

Deodată răsună în văzduh un țipăt puternic și răgușit. Mă uitai în sus și zării un vultur care, după toate aparențele, se ridicase tocmai atunci de la pămînt, nu departe de noi. Pasărea zbura în cerc deasupra capetelor noastre, ca și cum ar fi descoperit o pradă sigură. Trebuia să se afle prin preajmă vreo victimă a pustiului sau a *stakemen*-ilor, cum sînt denumiți acești tîlhari din Estaccado, care mută indicatoarele. Îmi rotii privirea în jur, pentru a descoperi o cît de mică urmă.

Deși arșița soarelui și febra îmi urcaseră sîngele la cap de vedeam totul ca prin ceață, totuși observai la vreo mie de pași depărtare niște umbre care nu puteau fi nici bolovani, nici movile de pămînt. Apucai pușca și căutai să mă apropii de ele.

Nu făcusem nici jumătate de drum, cînd zării un număr de trei coioți și, ceva mai încolo, cîțiva vulturi. Fiarele stăteau în jurul unui trup pe care nu-l deslușeam decît foarte vag. Trebuie să fi fost vreun animal sau un om încă viu, altminteri făpturile acestea lacome și-ar fi sfîșiat de mult prada. Oricum, descoperirea îmi dădu o rază de speranță, deoarece coioții, neputînd rezista mult timp fără apă, nu cutează să se afunde prea adînc în pustiu. Cînd să mă apropii și mai mult, ca să văd cine-i victima, un gînd mă fulgeră și-mi dusei repede pușca la ochi.

Nu lipsea mult să ne dăm sufletul, mai ales din cauza lipsei de apă. Oare sîngele acestor animale n-ar fi putut să ne potolească setea cît de cît ? Eram grozav de slăbit, şi frigurile mă zgîlţîiau de nu-mi puteam stăpîni arma. Mă lăsai la pămînt şi-mi rezemai cotul de genunchi, ca să pot ochi cu mai multă siguranţă.

Trăsei două focuri la rînd şi doi coioţi se prăbuşiră în nisip ; acest succes mă făcu să-mi uit slăbiciunea ; dădui fuga într-acolo. Pe unul din lupi îl nimerisem în cap, dar a doua oară trăsesem atît de şcolăreşte, încît, dac-aş fi făcut abstracţie de situaţia în care mă găseam, m-aş fi ruşinat pînă la sfîrşitul zilelor mele. Glontele zdrobise labele dinainte ale fiarei, care urla şi se vînzolea pe nisip.

Îmi scosei cuţitul şi, tăindu-i primului coiot artera de la gît, îi sorbii sîngele cu nesaţ, de parc-ar fi fost vorba de nectar zeiesc. Apoi umplui plosca de piele pe care o purtam la brîu şi mă apropiai de victima care zăcea în nesimţire. Era un negru. Cînd îmi aruncai ochii asupra chipului său întunecat şi plin de noroi, cît pe-aci să scap plosca din mînă.

— Bob !

Auzindu-se chemat, nenorocitul întredeschise pleoapele.

— Apă ! gemu el.

Îngenuncheai, îl aşezai în capul oaselor şi-i dusei plosca la gură.

— Bea !

Uscăciunea din gît nu-i permitea să înghită decît cu mare greutate. Dură mult timp pînă reuşi să bea greţosul lichid. Apoi omul se lăsă din nou pe spate.

În sfîrşit, trebuia să mă îngrijesc şi de Sam. Luasem anume mai întîi sîngele coiotului mort, căci s-ar fi scurs mai repede decît al celui rănit.

Acum mă apropiai de acesta din urmă. Deşi dădea să muşte, totuşi nu-l omorîi. Înşfăcîndu-l de ceafă, îl

tîrîi pînă la Sans-ear. Acolo îl ghemuii sub mine, ca să nu mişte, şi-i tăiai vîna.

— Bea de-aici, Sam !

Sărmanul zăcuse într-o apatie totală ; dar acum se însufleţi brusc :

— Să beau ? Oh !

Apucă grăbit plosca şi o goli dintr-o răsuflare. I-o umplui din nou. Sam bău iarăşi pînă la fund.

— Brrr, sînge ! Ptiu ! Dar e mai bun decît s-ar crede !

Puţinele picături ce mai rămăseseră le sorbii eu, apoi mă ridicai în picioare. Al treilea coiot, care la început îmi scăpase, reveni între timp şi, fără să ţină seama de vecinătatea lui Bob, sfîşia hoitul tovarăşului său ucis. Îmi încărcai din nou puşca, mă apropiai cu precauţie şi-l doborîi dintr-un foc. Cu sîngele acestuia reuşii să-l întremez pe Bob şi să-l pun pe picioare.

I se întîmplă uneori călătorului să dea în chip cu totul neaşteptat peste un cunoscut al său. O astfel de întîlnire era aceasta cu negrul Bob, pe care îl cunoşteam foarte bine. Poposisem cîteva zile în casa stăpînului său, giuvaergiul Marshall din Louisville, şi îl îndrăgisem atunci pe slujitorul acesta credincios şi mereu bine dispus. Cei doi fii ai giuvaergiului luaseră parte împreună cu mine la o vînătoare în munţii Cumberlan şi mă însoţiseră pînă la Mississippi. Erau amîndoi nişte flăcăi admirabili, a căror companie îmi fusese foarte plăcută. Cum de-a ajuns bătrînul Bob tocmai aici, în *Llano estaccado* ?

— Ţi-e mai bine ? îl întrebai.

— Oh, bine, foarte bine !

Abia cînd se ridică în picioare, păru să mă recunoască.

— Massa Charlie ? Mare, extra vînător ? Oh, *nigger* Bob foarte bucuros ; massa Charlie salvează massa Bern'. Altfel mort de tot.

— Bernard ? Unde se află ?

Negrul privi în jurul lui şi arătă cu mîna către sud :

— Oh, unde sînt massa Bern' ? Acolo sînt ! Nu, nu, acolo... sau dincolo...

Vorbind astfel, se învîrtea în jurul propriei sale axe, arătînd în toate direcţiile. Bravul Bob nu ştia nici el în ce parte se afla tînărul massa.

— Şi ce caută Bernard aici, în *Llano estaccado ?*

— Ce căutăm ! Bob nu ştim. Bob n-ai văzut massa Bern', care plecat cu alţi massa.

— Cu cine anume ?

— Oameni vînător, negustor este... Bob nu ştim bine !

— Şi încotro se ducea Bernard ?

— La Californ', la Francisco, la massa Allan tînăr.

— Va să zică, Allan e la San Francisco ?

— Acolo este. Cumpără mult aur pentru massa Marshall. Dar massa Marshall aur nu mai trebuie, fiindcă mort.

— Cum, a murit Marshall ?! întrebai mirat, ştiind că bijutierul fusese încă în plină putere.

— Nu boală mort. Ucis bandit !

— Ucis ? exclamai mişcat. Cine-i criminalul ?

— Bob nu ştim, nimeni nu ştim. Bandit noaptea înfipt cuţit la inima lui massa Marshall şi luat tot, pietre, giuvaer, aur. Cine ucigaş şi unde plecat nu ştim nimeni, nici şerif, nici judecător, nici massa Bern', nici Bob.

— Cînd s-a petrecut crima ?

— Trecut multe săptămîni, multe luni, trecut cinci luni. Massa Bern' rămînem sărac. Massa Bern' scris

massa Allan la Californ' și n-ai primit răspuns. De aceea mers singur Californ', căutăm massa Allan.

Era, în orice caz, o știre lugubră. Un act bestial pusese capăt fericirii acestei familii de oameni cumsecade, frînsese viața tatălui și aruncase în sărăcie pe cei doi fii ai săi. Să fi dispărut oare cu acest prilej toate nestematele și giuvaerurile? Gîndul mă duse imediat la diamantele pe care le găsisem în șaua lui Fred Morgan și le purtam încă la mine. Dar ce să-l fi mînat pe asasin de la Louisville pînă aici, în prerie?

— De unde veneați? continuai să-l descos pe Bob.

— De la Memphis spre fort Smith, apoi peste munți la Preston. Bob mers în căruță, pe jos, pe cal pînă la pustiu estaccad unde nimeni nu găsim apă. Cal și Bob obosit: sete mare ca Mississippi. Bob căzut de pe cal și cal plecat și Bob rămas jos. Mult suferit Bob și mort de sete dacă nu venit massa Charlie, dat băut sînge. Oh, massa, salvați massa Bern' și Bob iubește cît lume și pămînt!

Era o dorință pe care nu prea vedeam să i-o pot îndeplini. Pe ce se întemeia însă speranța negrului? Nu știam. Eu, unul, nu-i puteam făgădui nimic. Îl întrebai totuși:

— Cîți oameni erați?

— Mult, foarte mult. Nouă massa și Bob.

— Și unde voiați să ajungeți mai întîi?

— Asta Bob nu știm. Bob călărit la urmă, nu auzit vorba la massa.

— Văd că ai cuțit și sabie. Erați înarmați cu toții?

— Nu avut tunuri sau grenad, dar mult pușți, carabin', cuțit, pistol, revolver.

— Cine vă conducea?

— Un massa Williams.

— Caută de-ți amintește unde erați cînd ai căzut de pe cal.

— Asta nu putem. Acolo sau dincolo, nu știm.

— Cînd s-a întîmplat, cam la ce oră ?

— Aproape seara. Oh, acum Bob amintim : massa Bern' călărît fața la soare cînd Bob căzut.

— Bine ! Te poți ține pe picioare ?

— Bob poate fugim cum cerbul. Bun leac sînge la sete, bun.

Într-adevăr, neobișnuita băutură mă înviorase și pe mine, alungîndu-mi febra din trup. Sam, care stătuse alături, parcă se întremă și el. Cînd se apropie de noi ca să asculte discuția, arăta cu mult mai bine. În mai puțin de cinci minute se limpezise la față.

Mă gîndeam acum că Bernard și însoțitorii lui trebuie să fi fost la fel de istoviți ca și noi, altminteri tînărul Marshall nu l-ar fi lăsat în părăsire pe servitorul său devotat.

Poate că setea și febra să-l fi măcinat într-atît încît nu mai era stăpîn pe propriile sale gînduri. Ultimul răspuns al negrului mă făcu să presupun că Bernard se îndrepta, ca și noi, spre vest. Dar cum să-l ajung, ce sprijin să-i dau, cînd noi înșine aveam nevoie de ajutor, iar caii erau total epuizați ?

Chibzuiam în toate felurile și, deși eram aproape convins că grupul încă nu se depărtase prea mult, nu găseam vreo soluție salvatoare. Totuși — cum se face că nu se zărea nici o urmă ?

Mă adresai lui Sam :

— Rămîi aici, la cai. Poate că-și revin între timp, să mai poată face măcar o milă. Dacă nu mă întorc pînă în două ore, vii pe urmele mele.

— *Well*, Charlie ! Departe tot n-ai să ajungi. Înghițitura asta de suc de coiot, ca să zic așa, nu poate să ne țină prea mult.

Se-nțelege că, după atîta vreme de cînd ne cunoșteam, trebuia să-l părăsim, în sfîrșit, pe „dumneavoastră" și pe „dumneata" în favoarea lui „tu".

Cercetai terenul și constatai că, de la punctul unde zăcuse Bob, urmele pașilor săi duceau către miazănoapte. Mergînd pe acest traseu, descoperii peste puțin o grămadă de urme de copite. Zece cai își continuaseră de aici drumul spre vest. Aici bietul Bob căzuse epuizat, fără să-l observe nimeni. Probabil că rămăsese încă mai demult în urma grupului. Cercetînd mai departe, semnele îmi confirmară acest lucru. Calul lui Bob abia se mai tîrîse în urma celorlalți. Se părea însă că și restul cailor ajunseseră la extenuare. Animalele înaintaseră cu șovăieli și poticneli. Din loc în loc, călcătura era strîmbă, pe muchia copitei.

Datorită acestui fapt, urmele se întipăriseră foarte clar, mă orientam deci fără osteneală și înaintam destul de repede. Spun „repede" fără să exagerez cu nimic. Nu-mi dau seama dacă băutura aceea scîrboasă sau poate grija pentru soarta lui Bernard îmi dăruise puteri neașteptate.

Să tot fi mers așa preț de o milă, cînd observai niște arbuști de cactus, izolați, veștezi, îngălbeniți. Ici și colo răsăreau în pîlcuri stinghere, îndesîndu-se treptat și alcătuind în cele din urmă un hățiș interminabil, prelungit pînă peste linia orizontului.

Firește că urmele după care mă luasem nu duceau prin această vegetație vrăjmașă, ci se înșirau pe marginea ei. Îmi continuai astfel drumul, dar nu multă vreme, căci îmi veni deodată un gînd tonic, însuflețitor.

Cînd în șesurile fierbinți ale peninsulei Florida dogoarea seacă toate apele, cînd oamenii și vitele sînt gata să piară și pămîntul rămîne totuși ca „de plumb topit", iar cerul ca un mineral incandescent, fără petic de nor — atunci locuitorii greu încercați dau foc stufărișului, buruienilor, tufelor — și iată că ploaia vine, în sfîrșit, ca prin minune. Observasem

personal în două rînduri acest fenomen care, pentru un om cît de cît familiarizat cu legile şi forţele naturii, e uşor explicabil.

Iată la ce mă gîndeam în clipa aceea. Şi abia ce-mi veni ideea, că şi îngenuncheai lîngă un arbust şi îmi preparai un mănunchi de fire uscate, uşor inflamabile. Cîteva minute, şi focul se înălţă, la început timid, apoi din ce în ce mai puternic. Se întindea mereu, pînă mă trezii ca în faţa unui front în acţiune. Oceanul de flăcări părea nemărginit.

Contemplasem în viaţa mea nu o dată incendii în plină prerie. Dar niciodată nu văzusem o asemenea dezlănţuire a focului, cînd cactuşii plesnesc şi bubuie infernal, cînd fiece vrej detună ca o carabină şi totul pare ca o năvală năprasnică, fără noimă, a unui întreg corp de armată. Vîlvătaia se înălţa la cer, iar sus, deasupra ei, se învolburau, se frămîntau aburii încinşi, amestecaţi cu fărîme de cactus proiectate în văzduh. Pămîntul se cutremura şi în aer bîntuia ca un vuiet de bătălie.

Acesta era cel mai bun ajutor pe care — cel puţin deocamdată — îl puteam acorda lui Bernard Marshall şi grupului său. Făcui apoi cale-ntoarsă, fără să mă gîndesc dacă voi mai regăsi urma lor. Nădejdea mă întărise ; nu mi-ar fi trebuit mai mult de o jumătate de ceas ca să parcurg drumul înapoi. Dar iată că la jumătatea drumului îmi şi ieşiră înainte Sam şi Bob împreună cu cei doi cai, care izbutiseră să se pună oarecum pe picioare.

— *Zounds,* ce naiba se petrece, Charlie ? Întîi am crezut că se cutremură pămîntul, dar se pare că a luat foc nisipul, ca să zic aşa.

— Nu nisipul, ci cactuşii care acolo sînt nenumăraţi.

— Cum s-a întîmplat ? Doar nu le-oi fi dat tu foc ?

— Şi de ce nu ?

— El a făcut-o, al naibii! Păi, ce vrei cu asta, omule?

— Vreau ploaie!

— Ploaie?! Iartă-mă, Charlie, cred că te-ai cam smintit la cap!

— Oare nu știi că uneori scrîntiții trec drept oameni foarte deștepți?

— Și pretinzi cumva că ai făcut o treabă deșteaptă? Păi, căldura e și mai mare acum, s-a dublat.

— Într-adevăr, căldura a crescut și se produce electricitate.

— Lasă-mă-n pace cu electricitatea! Ce, asta se mănîncă, se bea? În fond, nici nu știu ce creatură o fi, cum arată.

— Ai să vezi numaidecît. Vom avea o ploicică grozavă, poate și trăsnete.

— Zău că ai luat-o razna, Charlie! Ești bun de balamuc!

Mă privi cu atîta compătimire, încît îmi dădui seama că nu glumește. Arătai spre cer.

— Vezi cum se adună sus aburii?

— Formidabil, omule, te pomenești că n-ai înnebunit de tot!

— Uite că se formează un nor care va produce descărcări violente...

— Charlie, dacă treaba asta se adevărește, atunci eu sînt măgar sadea, iar tu cea mai deșteaptă minte a Americii și chiar a mapamondului.

— Nu exagera, Sam. Eu am mai văzut ploi din astea în Florida și nu fac decît să imit. Mă gîndesc că nu strică un pic de umezeală. Uite norul, s-a și adunat! Cum se va stinge focul jos, cum va porni ploaia. Și ca să te convingi de pe acum, privește-o pe Tony cum dă din ciotul ei de coadă și cum adulmecă. Și mustangul meu presimte ceva. De altfel, să știi că

ploaia nu se va întinde prea mult dincolo de porțiunea incendiată. Haide, s-o apucăm și noi!

Ne deplasarăm pe jos, deși de astă dată am fi putut folosi caii, care se înviorașeră și, pe cît îi țineau puterile, zoreau din instinct către multrîvnita răcoare.

„Profeția" mea se adeveri. Nu trecu nici o jumătate de oră și norul crescu acoperind cerul deasupra noastră și întunecînd zarea. Apoi se porni ploaia, nu treptat ca în regiunile cu climă temperată, ci brusc, vijelios, de parcă s-ar fi răsturnat niște găleți uriașe. Apa ne izbea umerii ca și cînd zeci de pumni s-ar fi abătut asupra lor. În mai puțin de un minut eram leoarcă; s-ar fi zis că înotasem îmbrăcați în valurile unui fluviu. Caii se lăsară la început în voia ploii, nechezînd de nesaț. Apoi porniră să joace și să zburde de mai mare dragul. Se vedea cît de colo că-și reveniseră pe deplin. Iar noi, în culmea bucuriei, întinserăm păturile și, colectînd prețiosul lichid, băurăm pe săturate și ne umplurăm burdufurile.

Cel mai entuziast se arăta Bob. Se tăvălea pe jos, se dădea peste cap, și croia niște mutre care, datorită înfățișării lui și a contrastului dintre părul alb și obrazul tuciuriu, apăreau cu totul năstrușnice.

— Massa, massa, oh, frumos apă, bun, mult apă! Bob sănătos, Bob puternic, Bob poate merge, călărim pînă la Californ'! Sînt oare apă și la massa Bern'?

— Probabil. Nu cred că Bernard să fi trecut mult de cactuși. Dar bea și tu, Bob! Ploaia se oprește îndată.

Negrul își ridică de jos pălăria cu boruri largi, o ținu pînă se umplu cu apă, căscă gura pînă la urechi și, dîndu-și capul pe spate, bău totul dintr-o răsuflare.

— Oh, bun, massa! Bob mai bem! își sticli el dinții și întinse din nou pălăria cu gura în sus. Dar și-o retrase dezamăgit: Oh, gata ploaie? Nu mai vinem?

Într-adevăr, după o ultimă salvă de tunete, ploaia încetă tot atît de brusc precum apăruse. De altfel, nici nu mai aveam nevoie de ea. Setea ne-o potolisem, iar burdufurile erau pline-ochi.

— Acum să îmbucăm ceva şi apoi, după Bernard, mă adresai celor doi tovarăşi.

Prînzirăm în cîteva minute : cîte o porţie de pastramă de vită. Apoi Sam şi cu mine încălecarăm şi pornirăm la trap, în timp ce Bob, dovedindu-se un excelent alergător, ţinu pas cu caii, fără prea mult efort.

Ploaia ştersese, ce-i drept, urmele, dar eu cunoşteam acum direcţia. Nu dură mult şi întîlnii jos, în nisip, o tărtăcuţă, aruncată probabil de vreun călăreţ din grupul lui Bernard.

Cactuşii trebuie să se fi întins hăt-departe, dinspre est spre vest, deoarece porţiunea incendiată nu se mai isprăvea. Faptul mă bucura, de altminteri : va să zică, Bernard cu oamenii lui avuseseră şi ei parte de ploaie. Totuşi depăşirăm curînd locul incendiului şi peste puţin zărirăm în depărtare un grup de oameni şi animale. Dusei luneta la ochi şi numărai zece cai şi nouă oameni, dintre care opt şedeau jos, iar cel de al nouălea, călare, tocmai îşi lua avînt în direcţia noastră. Deodată, observîndu-ne, îşi struni calul. Îl privii atent prin lunetă şi-l recunoscui pe Bernard Marshall.

Intenţia lui îmi era clară. Se aflase, ca şi ceilalţi, într-o asemenea stare de sfîrşeală şi depresiune, încît nici nu sesizase absenţa lui Bob. Acum, înviorat de ploaie, găsi de datoria lui să-l caute pe negru şi să-l readucă între ai săi. Nu întîmplător tînărul ducea de frîu un al doilea cal. Faptul că nimeni din grup nu i se alăturase îmi displăcea. Puteam să pariez că era vorba de nişte yankei pentru care viaţa unui

nigger — şi nici măcar propriul lor servitor — nu valora o ceapă degerată.

Bernard ne scrută de la distanţă, strigă ceva către ceilalţi din grup şi numaidecît îi văzui încălecînd, cu armele în mîini.

— Du-te tu înainte, Bob, şi explică-le cine sîntem ! îi poruncii negrului.

Acesta o luă în pas alergător, iar noi îl urmarăm la oarecare distanţă. Cînd Marshall îl recunoscu pe Bob, orice bănuială îi dispăru. Toată lumea descăleca din nou, aşteptînd apropierea noastră. Îi lăsasem lui Bob un mic avans, încît să putem auzi discuţia lui cu stăpînul regăsit :

— Nu puşcaţi, massa, nu puşcaţi ! Frumos oameni vine, buni oameni, massa Charlie, care omorîm tîlharii cu pumn, dar cruţăm gentleman şi *nigger* !

— Charlie ?! E cu putinţă ?! exclamă surprins Marshall şi mă fixă preţ de o clipă.

Acolo, în patria lui, arătasem cu mult mai *gentlemanlike* decît în savană. Un chip pe care îl ştiai abia umbrit de o bărbuţă delicată cu greu îl mai recunoşteai cînd, după luni de zile, apare năpădit de o barbă deasă şi sălbatică ! Adăugaţi şi îmbrăcămintea în care omul nu mă mai văzuse niciodată. Era decî firesc să nu fiu recunoscut imediat şi încă de la distanţă. Dar acum, cînd mă apropiasem la numai treizeci de lungimi de cal, tînărul giuvaergiu se convinse că Bob îi spusese adevărul. Într-o clipă se şi afla lîngă mine şi îmi întinse mîna.

— Charlie, formidabil ! Chiar dumneata ! Parcă intenţionai să mergi la fortul Benton şi în Munţii Înzăpeziţi ! Cum de-ai ajuns în sud ?

— Am fost şi acolo, Bernard, dar era un frig crîncen şi m-am întors pentru o vreme. Ei, bine te-am găsit în Estaccado ! Nu vrei să mă prezinţi camarazilor ?

— Cum să nu ! Să-ţi spun drept, nici o mie de dolari nu m-ar face mai fericit ca prezenţa dumitale. Descalecă şi vino mai aproape !

Mă recomandă celorlalţi pe numele meu adevărat şi-mi comunică, pe rînd, numele lor. Apoi mă copleşi cu o grămadă de întrebări, la care îi dădui lămuriri pe cît îmi stătea în putinţă. Toţi ceilalţi erau yankei — cinci voiajori ai companiei de blănuri, prevăzuţi cu echipament splendid, şi trei persoane atît de împovărate cu arme, încît în nici un caz nu puteau fi *westmen*-i autentici. Erau, desigur, negustorii de care îmi pomenise Bob, dar care-mi păreau mai curînd nişte aventurieri aciuaţi în Vest pentru a-şi căuta pe orice cale norocul. Cel mai în vîrstă dintre voiajori, care-mi fusese prezentat sub numele de Williams, era conducătorul grupului şi îmi făcea impresia unui urs spălător „cam aşa şi-aşa", cum se spune de obicei în Vest. După ce Bernard îşi epuizase întrebările, de altfel nu prea importante, acest Williams mi se adresă la rîndul lui. Se vede că Sam nu-i prea trezise interesul.

— Acum ştim oarecum cine sînteţi şi de unde veniţi, dar nu şi încotro mergeţi, rosti el.

— La Paso del Norte sau poate în altă parte, *sir*, depinde de împrejurări.

Găsii de cuviinţă să nu-i divulg deocamdată mai mult decît credeam necesar.

— Şi ce ocupaţie aveţi ?

— Cutreierăm şi noi lumea, să vedem cum arată.

— *Lack-a-day !* Nu mai spuneţi ! E o ocupaţie plăcută şi nu cere eforturi prea mari. Sînteţi, probabil, bine situat, dacă nu chiar bogat de-a binelea. Se vede, de altfel, şi după armele dumneavoastră !

Raţionamentul său în această chestiune era foarte greşit, căci, în afara acestor arme, nu posedam decît nişte fleacuri pe care le lăsasem acasă. Iar între-

barea ca atare nu-mi prea plăcuse. Şi încă mai puţin privirea omului şi intonaţia glasului său ironic, viclean, provocator. Procedase, de altfel, imprudent, reuşind ca în ciuda exteriorului său îngrijit, să-mi insufle neîncredere. Hotărîi deci să-l ţin la respect şi evitai un răspuns precis.

— Sărac sau bogat, mi se pare fără importanţă aici, în Estaccado.

— Aveţi dreptate, *sir*. Numai cu o jumătate de oră mai înainte era cît pe-aci să murim. S-a petrecut însă o minune cum nu cred să se mai fi întîmplat în aceste locuri.

— Ce fel de minune ?

— Ploaia, domnule ! Ori poate că veniţi dintr-o direcţie unde n-a plouat ?

— Ba ne-a udat binişor. Dar noi înşine am provocat-o.

— Aţi provocat-o ? Nu înţeleg !

— Adineauri, fiind şi noi sfîrşiţi de sete şi dogoare, am ajuns la concluzia că singurul mijloc de a ne salva e să preparăm nişte nori, fulgere şi tunete.

— Ia lăsaţi palavrele, *sir* ! Doar nu *ne credeţi* nătîngi şi nătărăi cărora le poţi vinde iepuri morţi drept urşi vii ! Altminteri, zău că aţi lua-o pe cocoaşă ! Te pomeneşti că aţi fost dincolo, pe la Lacul Sărat din Utah, şi faceţi parte din secta „Credincioşii ultimelor zile", care cică fac asemenea minuni !

— Am fost într-adevăr cîndva pe-acolo, dar acum asta n-are importanţă. Ne permiteţi să vă însoţim, eu şi tovarăşul meu ?

— De ce nu ! Mai ales că vă cunoaşte master Marshall. Cum se face însă că v-aţi aventurat singuri în *Llano estaccado* ?

Din cauza neîncrederii pe care mi-o insuflase acest Williams, căutai s-o fac pe naivul lipsit de experienţă:

— Ce fel de aventură ? Drumul e marcat. N-ai decît să te orientezi după indicatori şi ajungi drept la ţintă !

— *Good lack*, dar grăbit mai sînteţi ! N-aţi auzit de *stakemen*-i ?

— Nu. Despre cine-i vorba ?

— Ei, poftim ! Mai bine n-aş fi pomenit de ei ! Nu cumva să se întîmple, vorba ceea : vorbeşti de lup, şi lupul la uşă. Dar atîta vă spun : cine se încumetă numai aşa, în doi, prin Estaccado, acela trebuie să fie ori un Old Firehand, ori un Old Shatterhand, ori un şmecher ca Sans-ear, bătrînul vînător de indieni. Nici de ăştia n-aţi auzit ?

— S-ar putea să fi auzit, însă mi-a intrat pe o ureche şi mi-a ieşit pe alta. Mai e mult pînă ieşim din Estaccado ?

— Două zile călare.

— Ne aflăm, desigur, pe drumul cel bun ?

— Şi de ce nu ne-am afla ?

— Mi s-a părut că, la un moment dat, indicatorii se înşiră pe direcţia sud-est în loc de sud-vest.

— Vi s-o fi părut dumneavoastră, dar nu şi mie, care sînt un vechi şi încercat voiajor. Cunosc Estaccado ca şi buzunarul meu.

Bănuiala mea spori. Dacă Williams era într-adevăr atît de versat, atunci trebuia să-şi fi dat seama că se abătuse de la direcţia justă. Mă hotărîi deci să-l supraveghez mai atent.

— Cum se face că firma dumneavoastră vă trimite atît de departe în sud ? Cred că în nord se găsesc mult mai multe blănuri.

— Deştept mai vorbiţi, zău aşa ! Păi, una e blana şi alta e pielea ! În nord sînt, într-adevăr, foarte mulţi urşi negri, racooni, oposumi şi alte fiare cu blănuri scumpe ; dar noi mergem în sud, pentru ca

la migrațiunea de toamnă a bivolilor să facem rost de cîteva mii de piei.

— Așa! Credeam că pe astea le puteți obține mult mai ușor sus, în rezervațiile cu bivoli și prin împrejurimi. De altfel, dumneavoastră, ca voiajor, beneficiați de un avantaj: nu aveți a vă teme de indieni. Mi s-a spus că firma dumneavoastră și-ar folosi voiajorii și ca poștași sau curieri și că o scrisoare din partea companiei ar fi cel mai sigur scut împotriva indienilor. E adevărat?

— Întocmai. Nu numai că nu ne temem de ei, dar ne și bizuim pe ajutorul lor.

— Înțeleg. Înseamnă că aveți, desigur, vreo scrisoare de acest fel la dumneavoastră.

— Firește. Ajunge să arăt sigiliul și orice indian ne oferă sprijinul său.

— Mă faceți curios, *sir*. Nu-mi arătați și mie un astfel de sigiliu?

Observai numaidecît că-l pusesem în încurcătură. El căută însă să pareze:

— N-ați auzit, domnule, de secretul corespondenței? Sigiliul nu se arată decît indienilor.

— Doar nu v-am cerut scrisoarea ca s-o citesc! În orice caz, se pare că nu v-ați găsit niciodată în situația de a vă legitima în fața unui alb.

— Atunci mă legitimez cu arma. Luați notă!

Făcui o mină de om intimidat și tăcui. Sam cel pirpiriu clipi din ochi cu înțeles, dar așa fel, ca și cum s-ar fi adresat nu mie, ci bătrînei sale Tony.

— Am aflat de la Bob încotro te duci și ce motive te-au determinat la această călătorie, îmi îndreptai de astă dată vorba către Marshall. Nu aveți nici un indiciu în legătură cu banditul care v-a jefuit toată averea?

— Nimic. De altfel, cred că trebuie să fi fost isprava mai multor persoane.

— Unde-i Allan ?

— La San Francisco. Cel puțin așa îmi indica în scrisori.

— *Well*, atunci va fi lesne de găsit. Mai continuați drumul astăzi, sau poposiți aici ?

— Ne-am înțeles să rămînem.

— Bine, să-mi deșeuez calul.

Luai șaua de pe mustangul meu, îi scosei frîul și zăbala și îi dădui să rontăie cîțiva pumni de boabe de porumb. Sam procedă la fel cu iapa lui. Ne feream să schimbăm între noi vreo vorbă. De altfel, nici nu era necesar : ne înțelegeam fără cuvinte. Vînătorii, după ce au petrecut săptămîni întregi împreună, își citesc gîndurile din ochi. Nici cu Marshall nu discutai nimic pe ascuns. Astfel, în taifasuri fără însemnătate, trecu restul zilei și se făcu seară.

— Rînduiți străjile, *sir*, îl îndemnai pe Williams. Sîntem obosiți, trebuie să dormim. El luă măsurile de rigoare, dar constatai că la nici unul din posturile duble nu ne programă nici pe mine, nici pe Sam, nici pe Marshall, ci numai pe cîte doi dintre voiajorii săi.

— Culcă-te printre ei, ca să nu se poată sfătui în taină ! îi șoptii lui Marshall. Acesta, auzindu-mi îndemnul misterios, mă privi foarte mirat, dar se supuse.

Cum nu exista pășune prin apropiere, caii se lungiră pe jos. În timp ce fîrtații se culcară roată, eu mă tolănii lîngă mustangul meu, culcîndu-mi capul pe trupul lui. Ceilalți își rezemară capetele de șei. Aveam motivele mele să-mi aleg această poziție. Sam mă înțelese și, fără să mai aștepte vreun semn din partea mea, își potrivi culcușul printre voiajori, în așa fel, ca aceștia să nu poată vorbi între ei decît atunci cînd vor face de strajă.

Stelele răsăriră, dar — poate din cauza ploii ce o provocasem — plutea în văzduh un abur uşor, învăluind şi domolindu-le strălucirea. Doi negustori alcătuiră prima strajă; schimbul lor se consumă fără să remarc vreun fapt deosebit. Al doilea schimb Williams îl rezervase pentru sine şi cel mai tînăr dintre voiajori. Pînă să le vină rîndul, aceştia nu dormiră de loc. Se sculară, îşi luară în primire postul şi începură să patruleze fiecare pe semicercul lui. Reţinui exact ambele puncte unde se întîlneau de fiecare dată. Unul se afla în imediata vecinătate a calului de care se folosea Bob — şi acest amănunt mi se părea preţios — deoarece nu era de presupus ca negrului să i se fi încredinţat un cal de prerie dintre cei mai buni, al cărui instinct ager te poate pune în grea încurcătură.

Nu-mi dădeam seama dacă cei doi discută între ei ori de cîte ori se întîlnesc, dar mi se părea că paşii lor întîrzie oarecum la fiecare din aceste întîlniri. Viaţa în savană îmi ascuţise auzul. Dacă nu mă înşelam, aveam de-a face cu nişte indivizi extrem de rafinaţi.

Mă tîrîi uşurel pînă în preajma calului. Părea să fie o gloabă răbdătoare şi de nădejde, căci nu-mi trădă prezenţa în nici un fel; nici nu sforăi, nici nu tresări măcar. Astfel mă putui lipi strîns de trupul calului, fără a mă teme că voi fi divulgat.

Williams venea dintr-o parte, tînărul din cealaltă parte. La întîlnirea lor, deslușii clar cuvintele:

— Tu sări pe el, cu negrul mă descurc eu!

Vorbise Williams. Cînd se întîlniră a doua oară, auzii:

— Fireşte, şi pe ei!

Probabil că la celălalt punct de întîlnire tînărul îl întrebase ceva în legătură cu mine şi cu Sam.

La următoarea rundă prinsei alte cîteva cuvinte:

— *Pshaw!* Unul e mărunțel de tot, iar celălalt... doar îl luăm din somn.

„Mărunțelul" era, desigur, Sam, iar „celălalt", eu. Deci voiau să ne omoare. Cu ce scop? Asta nu mi-o puteam explica. Cînd se întîlniră din nou, deslușii încă două vorbe:

— Tustrei!

Probabil că dincolo tînărul se interesase dacă și cei trei negustori ar urma să împărtășească soarta noastră. Era clar: voiajorii, cinci la număr, intenționau să ne atace pe noi doi, pe Marshall, pe Bob și pe negustori. Adică cinci contra șapte. Își făcuseră o socoteală foarte simplă. Dacă nu mi-ar fi venit ideea să-i spionez, ne-ar fi lichidat fără nici un risc. Mizerabilii se întîlniseră din nou.

— Cu nici un minut mai devreme. Gata! hotărî Williams, încheind convorbirea.

Prin urmare, pasionanta lor discuție luase sfîrșit. Ultimele cuvinte se refereau, desigur, la momentul cînd vor trece la acțiune. Dar cînd anume aveau s-o facă? În timpul somnului — asta o aflasem. Totuși nu știam dacă azi ori mîine. Azi, părea mai probabil. Și cum cele două bestii mai aveau cel mult un sfert de oră pînă să iasă din schimb, trebuia să le-o iau repede înainte.

Stăteam încordat, gata să sar. Iată-i că se întîlnesc iarăși, dar fără să mai schimbe nici un cuvînt. Fac amîndoi stînga-mprejur. Cîteva clipe, și Williams ajunge în dreptul meu. Mă salt fulgerător în picioare, îi vîr stînga în beregată ca să nu poată crîcni și-l lîzbesc cu pumnul drept în tîmplă. Canalia cade ca o cîrpă la pămînt.

Îi iau repede locul și fac pe santinela. Mă apropii cam de celălalt punct de întîlnire și dau peste voiajorul cel tînăr, care habar n-are de nimic. Crede că sînt Williams. Îl prind și pe acesta de beregată și,

pînă să zică pîs, îl culc dintr-un pumn. Îmi fac socoteala că vor rămîne amîndoi în nesimțire cel puțin zece minute. Asta e sigur. Mă reped la grupul nostru. Toți dorm, afară de Sam, firește, și de Bernard care, în urma avertismentului meu, n-a mai putut ațipi. Îmi scot *lasso*-ul de la brîu; Sam face la fel.

— Numai pe voiajori, îi șoptesc, pe tustrei! Apoi îmi înalț glasul și strig: Alo, voi ăștia, sus!

Într-o clipă toată lumea sare în picioare, chiar și Bob. Și în aceeași clipă *lasso*-urile noastre îi prind pe doi dintre voiajori. Mai facem cîte un nod și îl strîngem atît de tare, încît nu se mai pot mișca. Bernard, mai mult bănuind decît înțelegînd situația, se aruncă asupra celui de-al treilea voiajor și îl ține în loc, pînă reușim să-l legăm. Acum sînt tustrei la dispoziția noastră.

Toată operația s-a desfășurat uimitor de repede. Abia cînd eram aproape gata, unul dintre negustori se repezi la pușcă strigînd:

— La arme! Sîntem atacați!

Sam rîse din toată inima.

— Las-o în pace de stropitoare, bre! S-ar putea să nu ia foc, ha-ha-ha!

Prevăzător, în timp ce mă aflam încă la pîndă, Sam scosese capsele de la cele trei puști ale negustorilor — dovadă cît de bine acționam împreună, fără a schimba măcar un cuvînt.

— Stați fără grijă, oameni buni, nu vi se întîmplă nimic! alăugai eu, ca să-i liniștesc pe negustori. Stimabilii aceștia voiau să ne omoare. De aceea, pînă una-alta, i-am făcut inofensivi.

Cu tot întunericul, se putea observa panica pe care o semănaseră aceste cuvinte. Pînă și Bob se apropie în mare grabă.

— Massa, voit omorît și Bob?

— Da, şi pe tine au vrut să te omoare.

— Atunci spînzurăm pe ei în Estaccad', sus la pari!

Cei prinşi tăceau mîlc. Sperau, pesemne, în ajutorul santinelelor.

— Ascultă, Bob, mă adresai negrului, acolo jos zace Williams, iar dincolo mai zace unul. Adu-i încoace!

— Mort sînt? se întrebă el.

— Nu, numai leşinaţi.

— Aducem, gata!

Uriaşul Bob îi cără cîte unul pe umerii lui laţi şi îi depuse în faţa noastră. Îi legarăm şi pe ei fedeleş. Acum puteam discuta, în sfîrşit, cu cei trei negustori ca să-i lămuresc asupra celor întîmplate. Ascultîndu-mă, o mînie fără margini îi cuprinse şi cerură ca voiajorii să fie pedepsiţi cu moartea. Trebuii să mă opun.

— Domnilor, preria îşi are tradiţiile şi legile ei. Dacă voiajorii s-ar fi năpustit înarmaţi asupra noastră şi ar fi încercat să ne ucidă, atunci se cădea să-i împuşcăm pe loc; dar aşa cum stau lucrurile, nu avem dreptul să-i omorîm, ar fi o crimă. Trebuie să alcătuim un complet de judecată.

— O, bun judecată! îşi dădu cu părerea negrul, bucuros să asiste la un asemenea spectacol. Apoi Bob spînzurăm la toţi cinci.

— N-o să-i judecăm acum. E noapte, nu avem lumină. Mai bine aşteptăm pînă dimineaţă. Sîntem şapte inşi. Cinci pot să doarmă liniştiţi, iar cîte doi vor sta de pază. În ce-i priveşte pe voiajori, n-o să ne dea nici o bătaie de cap în cursul nopţii.

Îmi impusei punctul de vedere cu oarecare greutate, dar în cele din urmă căzurăm cu toţii de acord. Cinci dintre noi se culcară, în timp ce eu şi unul

din negustori preluarăm sarcina de santinele. După un ceas, furăm înlocuiți. Sam luă asupră-și ultimul schimb, de unul singur. Începea să se crape de ziuă ; ajungea un singur om în post.

Noaptea, prizonierii nu suflară o vorbă. Dimineața însă constatai că Williams și complicele său se treziseră la realitate.

Luarăm în primul rînd gustarea de dimineață și ne ospătarăm caii cu cîte o porție de grăunțe. Trecurăm apoi la dezbateri. Sam luă cuvîntul arătînd spre mine :

— Iată-l pe șeriful nostru ! Dumnealui va deschide ședința, ca să zic așa.

— Nu, Sam, eu nu prezidez. Rolul acesta îți revine ție.

— Mie ? Ce-ți veni ? Sam Hawerfield șerif ? La treaba asta se pricep mai bine scriitorii.

— Eu nu sînt cetățean al Statelor Unite și am trăit în prerie mai puțin ca tine. Dacă nu vrei tu, atunci să conducă Bob !

— Bob ? Șerif negru ? Asta ar fi boacănă de tot ! Ei, dacă insiști, ce să fac ! Nu-mi rămîne decît să primesc, ca să zic așa.

Își umflă pieptul și luă o atitudine marțială, voind să sublinieze astfel că în acest tribunal al savanei vor domni aceeași nepărtinire și același respect al adevărului ca la oricare for de justiție dintr-un stat civilizat.

— Așezați-vă roată, domnilor ! Sînteți juriați. Negrul Bob rămîne în picioare în calitate de supraveghetor.

Bob își strînse și mai bine sabia la șold și se străduí să arate cît mai demn de acest titlu.

— Supraveghetor, scoate legăturile arestaților ! Sîntem aici într-o lume liberă. Și într-o asemenea lume chiar și ucigașii stau slobozi înaintea judecății.

— Dar dacă fug toți cinci..., încercă negrul să obiecteze.

— Executarea ! tună Sans-ear. N-o să fugă nimeni, căci le-am luat armele și, pînă să facă zece pași, gloanțele noastre i-ar domoli, ca să zic așa.

Dezlegați, prizonierii se ridicară tăcuți în picioare. Noi stăteam cu armele în mîini. O evadare ar fi fost cu neputință.

— Spui că te cheamă Williams, începu Sam adresîndu-se capului bandei. E numele dumitale adevărat ?

— Nu răspund, făcu acesta îndîrjit. Voi înșivă sînteți criminali ! Voi ne-ați atacat ! Pe voi ar trebui să vă judece un tribunal al savanei !

— Faci cum vrei, băiete, treaba ta ! Îți atrag doar atenția că refuzul de a răspunde echivalează cu o mărturisire. Așadar : ești într-adevăr voiajor ?

— Da.

— Dovedește ! Unde-ți sînt scrisorile ?

— N-am nici o scrisoare.

— Bine băiete, asta e de ajuns ca să ne lămurească asupra persoanei dumitale. N-ai vrea să ne spui ce ai discutat aseară cu camaradul tău cînd făceați de strajă, și cam ce ați hotărît ?

— Nimic ! N-am schimbat nici o vorbă !

— Acest bărbat demn de toată încrederea v-a ascultat și v-a deslușit cuvînt cu cuvînt discuția voastră ! Voi nu sînteți *westmen*-i. Un adevărat vînător de prerie ar fi lucrat cu mai multă istețime.

— Nu sîntem *westmen*-i ? *All devils,* pe toți dracii, sfîrșiți cu comedia, și atunci vă arătăm noi cît face vitejia voastră ! Cine sînteți, la urma urmei ? Niște *greenhorn*-i, care ne-au atacat în somn ca să ne omoare și să ne jefuiască.

— Nu te aprinde așa, fiule ! Am să-ți fac cunoștință cu *greenhorn*-ii care vor hotărî aici asupra

vieții sau morții voastre. Bărbatul acesta, după ce a înțeles ce puneți la cale, v-a doborît de unul singur cu pumnul lui și totul s-a petrecut, ca să zic așa, atît de corect, încît nimeni nu l-a observat, nici măcar voi înșivă. Și iată că stăpînul acestui pumn faimos răspunde la numele de Old Shatterhand! Clar! Ei, și acum, uitați-vă nițel la mine! Are voie omul, după ce navaioșii i-au tăiat urechile, să se cheme Sans-ear? Va să zică, sîntem exact dintre cei puțini despre care ziceai că s-ar putea aventura și singuri în *Llano estaccado*. Iar afirmația că am provocat ieri ploaia corespunde perfect adevărului: cine altul ar fi putut s-o facă? Ori ați auzit cumva ca în Estaccado să plouă de la sine?

Era vădit că numele nostru nu-i încîntaseră de loc pe cei cinci „voiajori". Williams luă cel dintîi cuvîntul. Cumpănise bine situația și spera, probabil, că n-are a se aștepta tocmai din partea noastră la vreun act de violență.

— Dacă sînteți într-adevăr aceia drept care vă dați, atunci sperăm într-o judecată cinstită. Am să vorbesc sincer, fără ocol. Purtam înainte alt nume; dar nu văd ce crimă ar fi aceasta, de vreme ce nici dumneavoastră nu vă numiți de fapt Old Shatterhand și Sans-ear. Orice om e liber să-și spună cum îi place.

— *Well*, nici nu te acuzăm din cauza numelui!

— Și nici pentru vreo crimă nu putem fi acuzați. N-am făcut nici un rău nimănui, n-am avut nici o intenție de acest fel. Ce-i drept, aseară am discutat despre un omor. Dar am pomenit oare numele voastre?

Bravul Sam privi o vreme în gol și rosti, în cele din urmă, cam supărat:

— Ei da, n-ați pomenit, însă din vorbele voastre reieșea totul cît se poate de clar.

— Simpla deducție după niște vorbe nu înseamnă o dovadă, nu e un fapt dovedit. Înțeleg, un tribunal de prerie e o instituție onorabilă și un asemenea for are obligația să judece după fapte, nu după simple presupuneri. I-am întîmpinat pe Sans-ear și pe Old Shatterhand cu ospitalitate și, drept răspuns, ei caută să ne curme viața fără să fim cu nimic vinovați. Toți vînătorii, de la Marele Ocean pînă la Mississippi, de la Golful Mexic pînă la Fluviul Sclavilor, toți vor afla despre această faptă și vor spune: „Iată ce au devenit cei doi faimoși *westmen*-i: niște bandiți, niște asasini!"

Trebuia să constat în sinea mea că omul își susținea apărarea cu multă pricepere. Sam fu atît de răscolit de vorbele lui, încît exclamă:

— *'s death*, nimeni n-are să spună așa ceva, pentru că nici n-o să vă condamnăm! Din partea mea, sînteți liberi! Dumneavoastră ceilalți ce părere aveți?

— Să-i punem în libertate! Sînt nevinovați! aprobară cei trei negustori, care nici înainte nu prea fuseseră convinși de vinovăția acuzaților.

— Nici eu, din cîte cunosc, n-am motive să-i condamn, adăugă la rîndul lui Bernard. Ce sînt și cum îi cheamă nu ne privește pe noi. Iar dovezi pentru condamnare nu avem, doar bănuieli.

Bob, negrul, stătea pleoștit, uluit. Vedea cum deodată i se năruiesc toate nădejdile în legătură cu spînzurarea celor vinovați. În ce mă privește, eram oarecum satisfăcut de întorsătura pe care o luau lucrurile; de altfel, o și prevăzusem și nu degeaba insistasem în ajun pentru amînarea judecății. Tot din același motiv propusesem ca Sam să prezideze tribunalul. Ca vînător era deosebit de înzestrat, dar pentru interogarea și demascarea unui criminal nu era nicidecum omul potrivit. În prerie nu poți fi niciodată sigur de propria ta viață. De ce atunci să curmi cinci

vieți omenești, cînd, de fapt, nimic concret nu s-a săvîrșit împotriva ta ? ! Ar însemna să condamni la moarte pe oricine numai pentru o simplă bănuială. Și, în fond, mă interesa mai puțin lichidarea acestor oameni și mai mult siguranța noastră. Or, în acest scop puteam lua măsurile de rigoare. Sam însă merita o papară pentru că lăsase să-i fie smuls un lucru pe care l-am fi putut oferi drept dovadă de milă și mărinimie. De aceea, cînd îmi ceru și mie părerea, îi replicai :

— Mai ții minte, Sam, în ce constă marea superioritate a bătrînei tale Tony ?

— În ce ?

— Are grăunțe în cap.

— Da, îmi amintesc. Și constat că nici ție nu-ți lipsește memoria. Dar ce sînt eu de vină dacă, fiind vînător, nu am, ca să zic așa, talent de jurist ? Tu poate că ai fi scos de la ei ceva mărturisiri. De ce n-ai vrut să prezidezi juriul ? Acuma oamenii sînt liberi : ce-am hotărît rămîne bun hotărît.

— Firește, părerea mea nu mai poate să schimbe nimic. Însă dumnealor au fost achitați numai în ce privește tentativa de omor, nu și în alte privințe. Master Williams, am să te întreb un lucru. Răspunsul dumitale vă va decide soarta. Spune-mi, pe ce drum se ajunge cel mai repede la Rio Pecos ?

— Drept înainte, spre vest.

— În cît timp ?

— În două zile.

— Eu vă socotesc *stakemen*-i, deși ieri te-ai grăbit să ne previi împotriva acestor bandiți și în ciuda faptului că, după ce avuseși grijă să-i storci de vlagă, păreai să-i conduci pe acești oameni în direcția justă. Veți rămîne prizonieri timp de două zile. Dacă pînă atunci nu ajungem la Rio Pecos, s-a terminat cu voi ! Mă voi îngriji personal de

judecarea voastră ; ori vă fac să simțiți curelele pe spinare, ori glonțul în scăfîrșie. Acum știți ce vă așteaptă ! Hai, legați-i și urcați-i pe cai ! Plecăm !

— Oh, asta bine ! fu de părere Bob. Dacă la rîu n-ajungem, Bob spînzurăm la ei în pom !

După numai un sfert de oră ne aflam în mers. Prizonierii, legați pe șei, călăreau bineînțeles la mijloc. Bob părea că n-are de gînd să renunțe la slujba de supraveghetor ; se ținea scai de ei și îi păzea cu strășnicie. El încheia coloana, iar Bernard și cu mine călăream în față.

Natural că discutam despre întîmplarea de ieri, dar fără să-i dăm prea multă importanță. În cele din urmă, ne distanțarăm mai mult de voiajori și Bernard mă întrebă :

— E adevărat ceea ce susține Sans-ear, cum că dumneata ai fi provocat ploaia ?

— Da.

— Nu pricep, deși știu prea bine că-ți place să spui numai adevărul.

— Am provocat ploaia ca să ne salvăm cu toți, atît noi cît și voi.

Îi explicai procedeul atît de simplu prin care „făcătorii de ploaie" și vracii triburilor indiene își dobîndesc printre credincioșii naivi un credit nelimitat.

— Prin urmare, îți datorăm viața. Ne-am fi încheiat zilele chiar acolo unde ne-ai găsit.

— N-ați fi murit de extenuare, ați fi fost uciși. Vezi numai ce cară cu ei acești „voiajori" ! Burdufurile li-s pline cu apă ! Nici n-au suferit măcar de sete, tîlharii. Dacă nu m-aș feri să vărs sînge omenesc, i-aș împușca fără milă. Cum îi spune tînărului care a fost aseară în schimb cu Williams ?

— Mercroft !

— Nume fals, desigur. În ciuda tinereții sale, individul mi se pare cel mai suspect dintre toți ; parcă l-am mai văzut la față în împrejurări nu prea plăcute. Vai de pielea lor dacă nu ajungem la Rio Pecos în timpul fixat ! Acum dă-mi, te rog, amănunte în legătură cu jefuirea și asasinarea tatălui dumitale.

— Nu cunosc amănunte. Allan era plecat la San Francisco după achiziții de aur. Rămăsesem cu Bob și cu menajera noastră, deci patru la număr, având în vedere că lucrătorii și calfele nu locuiau cu noi. Tata, după cum știi, ieșea întotdeauna seara în oraș. Ei, și într-o dimineață l-am găsit mort în culoarul casei. Ușa era încuiată pe dinafară, iar atelierul și magazinul vraiște. Dispăruse tot ce-ar fi avut oarecare valoare. Bătrînul purta de obicei la el o cheie care se potrivea la toate ușile. După ce l-au omorît, criminalii i-au luat cheia și astfel au jefuit casa fără nici o greutate.

— Și n-aveți nici o bănuială ?

— Amănuntul cu cheia nu-l cunoștea decît una din calfe, dar toate cercetările poliției au rămas fără rezultat. Calfele au fost eliberate și au dispărut. Printre bijuteriile furate se aflau și importante depuneri aparținînd diverșilor clienți. Am fost nevoit să-i despăgubesc pe toți și nu mi-au rămas decît mijloacele necesare acestei călătorii în California. Trebuie să-l caut pe Allan, de la care, în treacăt fie zis, n-am mai primit știri în ultima vreme.

— Așadar, n-ai nici o nădejde să-i prinzi pe criminali și să-ți redobîndești măcar în parte averea ?

— Nici una. Făptașii trebuie să-și fi trecut de mult prada peste frontieră. Nu-mi prea pun speranțe nici în faptul că, la cererea mea, toate ziarele mari din Europa și America au relatat despre acest furt,

dînd și o descriere exactă a celor mai valoroase obiecte dispărute. Asemenea criminali rafinați au destule căi și mijloace ca să se pună în siguranță.

— Aș dori să văd și eu un astfel de anunț.

— Se poate. Am la mine un număr din *Morning Herald*. Îl păstrez pentru orice eventualitate.

Băgă mîna în buzunar, scoase ziarul și mi-l întinse. Citii anunțul în timp ce ne urmam drumul și mă izbiră din nou unele înlănțuiri de fapte cărora scepticul le spune coincidențe. După lectură, împăturii ziarul și-l înapoiai lui Marshall.

— Ce-ai zice dac-aș fi în măsură să-ți indic pe unul din făptași ?

— Dumneata, Charlie ? ! se miră el.

— Și dacă te-aș ajuta să recuperezi o parte însemnată din pagubă ?

— Lasă glumele, Charlie. Cînd s-a petrecut crima, dumneata erai în prerie. Cum să-ți reușească dumitale ceea ce nu le-a reușit organelor competente venite la fața locului ?

— Bernard, eu sînt un om dur. Dar ferice de acela care își păstrează credințele copilăriei pînă la vîrsta aspră a maturității ! Eu cred că există un ochi care veghează peste tot și un braț care schimbă în bine chiar și cele mai crunte lovituri. Pentru acest ochi, pentru acest braț, Louisville și savana sînt totuna. Ia privește aici !

Scosei din buzunar pungile cu diamante și i le dădui. Bernard le luă curios și, cînd le desfăcu, mîinile începură să-i tremure. Recunoscuse diamantele dintr-o privire și exclamă fericit :

— Doamne, sînt ale noastre ! Fără nici o îndoială ! Cum se face ?...

— Stop ! Îl potolii. Stăpînește-te ! Indivizii din urma noastră nu trebuie să știe despre ce discutăm. Dacă e într-adevăr vorba de pietrele voastre, lucru

de care nu mă îndoiesc, atunci păstrează-le. Şi pentru ca să nu crezi cumva că aş fi eu însumi hoţul, am să-ţi explic cum au ajuns în mîinile mele.

— Dar, Charlie, cum îţi trece prin minte aşa ceva ?

— Pst, mai încet ! Vorbeşti de parc-ai vrea ca discuţia noastră să se audă pînă în Australia !

Bernard se afla într-o explicabilă surescitare, iau eu — trebuie să recunosc — mă bucuram din tot sufletul de marea lui fericire. Regretam doar faptul că nu mai era nici o putinţă ca bietul său tată să-şi revadă comoara.

— Vorbeşte, Charlie ! se rugă Bernard. Sînt nerăbdător să aud cum au ajuns diamantele la dumneata.

— N-a lipsit mult să pun mîna şi pe criminal. Eram atît de aproape unul de altul, încît i-am făcut vînt cu piciorul de pe o locomotivă pe care mă urcasem. Şi Sam l-a urmărit, dar fără rezultat. Sper totuşi să-l găsesc foarte curînd dincolo de Rio Pecos, unde s-a deplasat desigur în vederea unei noi tîlhării. Trebuie să-i dăm de urmă !

— Mai spune, Charlie ! Zi-i !

Îi relatai amănunţit încercarea ogellallaşilor de a jefui trenul, apoi îi citii scrisoarea adresată de Patrik tatălui său Fred Morgan. Tînărul Marshall mă ascultă cu cea mai mare atenţie şi în cele din urmă rosti entuziast :

— Îl prindem, Charlie ! Îl prindem, şi aflăm ce s-a făcut cu restul bijuteriilor.

— Dar nu mai vorbi aşa de tare, Bernard ! Nu sîntem decît la cîteva lungimi de cal înaintea lor, şi aici, în Vest, trebuie să păstrezi secretul chiar şi cu privire la cele mai neînsemnate lucruri. Uşurinţa nu foloseşte la nimic.

— Bine-bine ! Şi ai de gînd să-mi înapoiezi diamantele fără nici o condiţie sau pretenţie ?

— Desigur. Doar sînt ale dumitale !

— Ascultă, Charlie, eşti... dar stai...

Băgă mîna într-una din pungi şi scoase un diamant dintre cele mai mari :

— Fă-mi plăcerea şi ia-l ca amintire.

— *Pshaw !* Ferească Sfîntul ! Nici n-ai măcar dreptul să înstrăinezi vreo piatră din acestea, nimic, absolut nimic ! Diamantele nu-ţi aparţin numai dumitale, ci şi lui Allan.

— El va fi de acord cu mine.

— Se poate, sînt chiar convins că va fi de acord. Dar nu uita că pietrele astea sînt numai o mică parte din cît ai pierdut. Păstrează-le deci şi, cînd va fi odată să ne despărţim, dăruieşte-mi un obiect oarecare. Te asigur că-mi va fi tot atît de drag şi de scump ca şi diamantul. Şi acum, ia-o dumneata înainte, că eu îl aştept pe Sam.

Îl lăsai cu bucuria lui şi, strunindu-mi calul, aşteptai ca grupul să treacă înainte şi Sans-ear să ajungă în dreptul meu.

— Ce secrete grozave aţi discutat acolo, Charlie ? întrebă Sam. Vă agitaţi mîinile, ca să zic aşa, şi băteaţi cu ele aerul ca într-o scenă de balet.

— Ştii tu cine l-a omorît pe tatăl lui Bernard ?

— Ei, doar nu-l vei fi dibuit !

— Ba da !

— *Well*, frumoasă treabă ! Charlie, ţie toate îţi merg în plin. Unul se zbate ani şi ani de-a rîndul alergînd să-şi împlinească o dorinţă, iar tu n-ai decît să întinzi mîna în vis şi gata, s-a făcut ! Ei, cine-i banditul ? Sper că nu te înşeli !

— Fred Morgan !

— Fred Morgan... tocmai ăla ! Charlie, cred eu multe, dar pe asta nu ! Morgan e o canalie a Vestului, dar în Est nici nu i-a călcat piciorul !

— Crede ce vrei. Totuşi, diamantele sînt ale lui Marshall. I le-am înapoiat.

— Păi, deh, dac-ai făcut asta, înseamnă că eşti sigur de tot. Ce bucurie pe bietul băiat! Da, da, va să zică avem acum un motiv în plus să schimbăm o vorbuliţă cu acest Morgan. Sper să mai crestez un semn pe răbojul meu.

— Şi pe urmă, după ce terminăm cu el, ce mai facem?

— Ce facem? Hm, eu numai din cauza lui am venit în sud; m-aş fi dus şi în Mexic, în Brazilia, în Ţara de Foc, orişiunde. Ei, şi dacă-l găsesc, mi-e totuna încotro şi pe unde o iau. Posibil, ca să zic aşa, să mă apuc de vînat prin bătrîna Californie unde, cică, ar fi rost de aventuri excepţionale.

— Atunci te însoţesc. Mai am cîteva luni de răgaz şi n-aş vrea să-l las pe Bernard singur în această lungă şi primejdioasă călătorie.

— *Well*, sîntem înţeleşi. Vezi numai să ieşim cu bine din deşertul ăsta, şi din societatea indivizilor, mă-nţelegi. Acuma mi-s şi mai antipatici ca azi-dimineaţă. Mai ales mutra tînărului nu-mi place de loc; parcă cere palme. De altfel, îmi face impresia că l-am mai văzut undeva, şi încă în timp ce săvîrşea o faptă urîtă.

— Am şi eu aceeaşi impresie. Poate să-mi amintesc pînă la urmă unde şi cînd l-am întîlnit.

Drumul continuă aproape fără întrerupere pînă seara, cînd făcurăm un popas. Îngrijirăm de cai, îmbucarăm nişte pastramă tare şi uscată, apoi ne dăduram odihnei. Prizonierii fură legaţi pe timpul nopţii şi santinela îi păzi ca nu cumva să-şi desfacă legăturile. În zori pornirăm mai departe şi către prînz observarăm că regiunea se schimbă la faţă, devenind din ce în ce mai fertilă. Cactuşii erau mai zemoşi; ici-colo, fire de iarbă sau cîte o tufă galben-verzuie

se iveau din nisip spre delectarea cailor noştri. Treptat, iarba şi tufele se îndesiră. Deşertul luă tot mai mult înfăţişarea unei pajişti. Descălecarăm pentru a da posibilitate cailor să-şi potolească foamea. Dar trebuia, firește, să luăm măsuri ca să nu se îndoape peste măsură; de aceea îi legarăm, lăsîndu-l să pască doar cît îngăduie *lasso*-ul. Fiind siguri că vom găsi în curînd apă, nu prea făcurăm economie cu rezervele rămase pe fundul burdufurilor.

Pe cînd ne bucuram că vom ieşi, în sfîrşit, din această pustietate, Williams se apropie de mine şi rosti:

— Cred că acum v-aţi convins, *sir*, în ce priveşte adevărul spuselor mele.

— M-am convins.

— Atunci restituiţi-ne caii, armele şi daţi-ne drumul. Nu v-am făcut nici un rău ca să ne trataţi ca pe nişte duşmani.

— S-ar putea. Însă eu nu hotărăsc de unul singur. Am să-i întreb şi pe ceilalţi.

Ne aşezarăm la sfat şi făcui o scurtă introducere:

— Domnilor, deşertul a rămas în urmă şi în faţa noastră se întinde pămînt roditor. Vă întreb, deci, dacă mai e cazul să rămînem împreună, ori ne despărţim.

Şi, adresîndu-mă negustorilor, întrebai:

— Dumneavoastră unde vreţi să ajungeţi?

— La Paso del Norte.

— Noi patru o luăm în sus, spre Santa Fé. Aşadar, drumurile noastre se despart. Şi acum, încă o întrebare: ce facem cu aceşti cinci voiajori?

După o scurtă dezbatere, se ajunse la concluzia ca voiajorii să fie eliberaţi. Şi aceasta nu a doua zi, ci chiar imediat. Hotărîrea nu venea de loc în contradicţie cu intenţiile mele.

Voiajorii îşi recăpătară deci lucrurile reţinute de noi şi porniră numaidecît. La întrebarea mea, Williams ne

informase că aveau să urmeze cursul lui Rio Pecos pînă la întîlnirea acestuia cu Rio Grande, și că acolo au de gînd să vîneze bizoni. După nici o jumătate de ceas, plecară și negustorii. Ambele grupuri dispărură pe rînd după linia orizontului.

Stăturăm o vreme liniștiți, pînă ce Sam mi se adresă :

— Ei, Charlie, să-ți aud părerea ? !

— Cred că nu se duc la Rio Grande. Vor să ne taie drumul spre Santa Fé.

— *Well*, așa cred și eu. Deștept ai procedat informîndu-l asupra țintei noastre. Acum toată chestia e dacă mai întîrziem aici sau pornim imediat.

— Cred că e mai bine să rămînem pe loc. De urmărit tot nu-i putem urmări, pentru că, așteptîndu-se la una ca asta, vor fi cît se poate de vigilenți. Pe de altă parte, drumul nostru va cere probabil eforturi, cărora caii încă nu sînt în stare să le facă față. Mai bine stăm aici pînă mîine, lăsînd caii să pască și să prindă puteri.

— Dar dacă indivizii se întorc și ne atacă ? interveni Marshall.

— Atunci vom avea, în sfîrșit, motive să discutăm cu ei cum se cuvine ! De altfel, eu plec în recunoaștere ; mă duc chiar eu pentru că mustangul mi-e mai zdravăn decît caii voștri. Mă întorc probabil către seară. Voi stați aici și mă așteptați.

Fără să întîmpin vreo opoziție din partea lui Sam, pornii pe urmele voiajorilor. Aceste urme duceau în direcția sud-vest, către prerie, în timp ce negustorii o luaseră spre sud.

Călăream la trap. Voiajorii se deplasaseră mai întîi fără grabă, dar pe urmă trebuie să-și fi accelerat mersul, căci trecu mai bine de o jumătate de oră pînă să-i zăresc. Știam că ei nu dispun de nici o lunetă ;

puteam deci să-i urmăresc îndeaproape şi să-i ţin mereu sub observaţie cu ajutorul lunetei mele.

După un timp, constatai cu surprindere că unul dintre voiajori se desparte de ceilalţi şi o apucă spre vest. În acea direcţie, hăt-departe, creşteau o seamă de desişuri intrînd ca nişte peninsule în largul preriei. Curgea pe acolo, desigur, şi vreo apă. Cum trebuia să procedez ? După cine să mă iau ? După cei patru, sau după al cincilea, care călărea de unul singur ? O presimţire îmi spunea că acesta urmăreşte un plan care ne vizează pe noi. În ce-i priveşte pe ceilalţi, putea să-mi fie indiferent încotro se duc — destul că se depărtau de tabăra noastră. În schimb, mi se părea mai important să aflu intenţiile călăreţului aceluia izolat. Apucai deci pe urmele lui.

-După vreo trei sferturi de oră, îl văzui dispărînd printre arbuşti. Îmi îndemnai mustangul la galop şi făcui un ocol ca să nu-mi trădez prezenţa în cazul că individul s-ar întoarce pe acelaşi drum. Trecui prin desiş, foarte aproape de punctul unde dispăruse călăreţul, pînă descoperii un locşor neted, frumos înverzit, înconjurat de tufe ; spre bucuria mea, văzui ţîşnind dintre ierburi un izvor cu apă limpede. Descălecai şi îmi priponii mustangul lîngă izvor, ca să poată bea şi paşte. Băui şi eu cu nesaţ din apa aceea proaspătă, dăruitoare de puteri, apoi o luai pe jos, căutînd urmele misteriosului călăreţ.

Le găsii foarte curînd şi, spre mirarea mea, constatai că pe acolo nu trecuse numai unul, ci mai mulţi oameni călare. Ba descoperii chiar şi o potecă mai demult bătucită de pasul cailor. Mă ferii, bineînţeles, de acest drum, poate supravegheat — ca să nu mă trezesc cumva cu un glonţ în cap. Mă furişai paralel cu poteca, tot pitulîndu-mă după tufe, pînă ce un nechezat puternic mă ţintui locului.

Tocmai dădui să mă dumiresc ce cal nechezase, cînd o descoperire făcu să mă ascund din nou, în cea mai mare grabă : înaintea mea stătea lungit un om care își ițea capul de după o tufă, ținînd sub observație poteca. Era, desigur, un om de strajă, a cărui prezență dovedea că prin apropiere trebuie să fi fost mai mulți camarazi de-ai săi.

Omul nu văzuse și nu simțise nimic. Făcui cîțiva pași îndărăt și îl ocolii. Totul îmi reuși perfect. În cinci minute mă lămurii asupra situației terenului.

Poteca ducea spre o rarişte la mijlocul căreia un mărăciniș stufos, năpădit de hamei sălbatic, îți închidea orice perspectivă. De acolo venise nechezatul. Mă furișai pe marginea rariștei, căutînd să pătrund cu privirea prin mărăciniș, dar în zadar : era ca un perete impenetrabil. De fapt însă, părea să fie numai un camuflaj, pentru că de dincolo străbătu pînă la mine mai întîi o voce, apoi alta, demonstrînd prezența unor bărbați.

Să mă strecor pînă acolo ? Era extrem de periculos, dar mă hotărîi să încerc. Din cîteva salturi intrai în rarişte, într-un loc ferit de ochii străjerului. Înaintai așa, ascuns după mărăciniș, căutînd în zadar o dezchizătură prin care să trec. Nu exista decît un singur ochi, jos, chiar la rădăcina tufelor, prin care — lipindu-mă cu burta de pămînt — aș fi putut să încerc trecerea.

Mersei încet, foarte încet, dar pînă la urmă izbutii — și abia atunci constatai că dincolo, în inima rariștei, terenul era curățit, netezit, pe un spațiu cam de treizeci de coți diametru, complet camuflat de jurîmprejur. Am numărat acolo optsprezece cai, legați strîns unul de altul ; nu departe de mine zării șaptesprezece bărbați, care lungiți în iarbă, care șezînd. În rest, spațiul era ocupat cu tot soiul de calabalîc clădit în grămezi și acoperit cu piei crude de bivol.

Totul făcea impresia unei vizuini în care tîlharii își depozitau marfa.

Tocmai atunci unul dintre indivizi își înălță glasul. Îl recunoscui pe Williams. El era călărețul care se despărțise de grup. Desluşeam fiecare cuvînt :

— Cred că am fost spionat. M-am pomenit cu un pumn în cap, de-am căzut ca buşteanul...

— Cum spionat, bre ! se răsti la el un ins îmbrăcat într-un frumos costum mexican. Eşti un nătărău ! Va trebui să ne lipsim de tine. Cum adică, să te spioneze tocmai în Estaccado, unde nu există măcar vreun ascunziş ? !

— Nu fi atît de sever, *capitano!* se apără Williams. Dacă ai şti cine a fost, ţi-ai da seama că nici ţie nu ţi-ar fi mers mai bine.

— Mie ? Vrei să-ţi găuresc scăfîrlia ? Şi nu numai că te-a spionat, dar te-a şi doborît cu pumnul ca pe un ţînc, ca pe un papă-lapte !

De ciudă, lui Williams i se umflară vinele de pe frunte.

— Ştii bine, *capitano,* că nu sînt laş. Omul care m-a culcat la pămînt te-ar da gata şi pe tine dintr-un pumn.

Capitano rîse cu zgomot.

— Dă-i înainte !

— Şi Patrik, adică să-i zic şi eu Mercroft, a păţit la fel.

— Patrik ? Cu ţeasta lui de taur ?! Şi pe urmă ?

Williams povesti toată întîmplarea pînă în momentul eliberării „voiajorilor".

— *Carajo,* nemernicule, te împuşc. ca pe o potaie ! se înfurie *capitano.* Te laşi tu bătut împreună cu patru din cei mai buni oameni ai mei, de către două lepre pripăşite de aiurea ?... Te laşi prins şi legat ca un mucos ce se ţine de fusta maică-si ! ?

— *Thunder-storm*, mii de trăsnete, *capitano* ! Vrei să ştii cine sînt cele două lepre ce-şi zic Charlie şi Sam Hawerfield ? Dac-ar apărea ei acum singuri-singurei, cu puştile în mîini şi cu cuţitele la brîu, mulţi dintre noi nici n-ar şti ce să facă : să se apere sau să se predea. Află că e vorba de Old Shatterhand şi de Sans-ear !

— Mincinos ordinar ! sări în sus şeful. Vrei să-ţi scuzi laşitatea !

— *Capitano*, poftim, vîră cuţitul în mine ! Să ştii că nici n-am să clipesc.

— Va să zică, spui adevărul ?

— Numai adevărul.

— Dacă-i aşa, *por todos los santos*, pe toţi sfinţii, trebuie să-i ucidem pe amîndoi ! Şi yankeul trebuie omorît împreună cu negrul lui. Altminteri, perechea asta de vînători nu se astîmpără pînă nu ne distrug.

— N-or să ne facă nimic ; au hotărît să plece imediat la Santa Fé.

— Ţine-ţi clonţul ! Eşti mai tîmpit de o mie de ori decît ei, şi tot nu le-ai spune adevărul dacă te-ar întreba încotro mergi. Îi cunosc eu pe vînătorii ăştia din nord. Dacă vor să ne ia urma, ne-o găsesc şi de-ar fi să zburăm. Nici măcar aici nu am siguranţa că nu ne pîndeşte careva din tufiş.

La aceste cuvinte, mă simţii destul de prost. *Capitano* continuă :

— Da, le cunosc eu felul. Am lucrat un an întreg cu vestitul Florimont, supranumit *Track-smeller*, omul care miroase urmele, căruia indienii îi spuneau Asko-lah, adică Inimă-de-urs. De la el am învăţat toate manevrele şi trucurile lor. Ascultaţi ce vă spun : ăştia nu se duc la Santa Fé şi nici nu-şi părăsesc tabăra. Ştiind că şi mîine vă pot da de urmă, se vor îngriji mai întîi de odihna cailor. Abia mîine, refăcuţi şi cu mintea limpede, se vor lua după noi. Şi atunci, chiar

dacă i-am birui, tot ar cădea barem jumătate dintre ai noştri. Old Shatterhand cică ar avea o armă cu care trage şapte zile în şir fără s-o mai încarce. I-o fi dat-o dracul, luîndu-i în schimb sufletul. Deci, va trebui să-l atacăm încă în seara asta, să-i luăm din somn. Ei sînt numai patru la număr, va să zică nu pot rîndui pe schimb decît un singur om. Ştii bine locul unde se află ?

— Da, răspunse Williams.

— Atunci, pregătirea ! Trebuie să-i atacăm la miezul nopţii. Dar mergem pe jos, fără cai. Ne strecurăm pînă la ei şi-i luăm prin surprindere.

Se vede că bravul *capitano* nu ne cunoştea chiar atît de bine cum credea că ne cunoaşte ; altminteri ar fi luat şi alte măsuri. Oamenii din prerie, ca şi cei din regiunile civilizate, suferă nu odată de mania exagerării care face din ţînţar armăsar. Cînd se întîmplă ca un *westman*, într-o împrejurare sau alta, să se comporte bărbăteşte în faţa duşmanului, dovedindu-şi totodată isteţimea, i se duce faima din tabără în tabără, umflîndu-se mereu. Pînă la urmă, omul ajunge un erou fără pereche, supranatural, de al cărui nume tremură toţi, ca şi cînd s-ar afla aievea în faţa puştii sale. Astfel ajunsesem şi eu posesorul unei arme miraculoase care cică mi-ar fi fost dăruită de însuşi diavolul şi cu care puteam trage o săptămînă în şir, fără răgaz — cînd de fapt nu era vorba decît de carabina Henry care, ce-i drept, avea un încărcător cu douăzeci şi cinci de cartuşe.

— Unde-i Patrik cu ai lui ? se interesă acum *capitano*.

— S-a dus la Head-Pik, după cum ţi-a raportat, ca să-l aştepte pe taică-su. Pe drum o să „lămurească" şi chestiunea cu cei trei negustori, care au arme excelente şi o mulţime de bani. Poate că, între timp, a şi terminat cu ei ; doar era grăbit.

— Şi prada mi-o trimite încoace ?

— Da, cu doi oameni. Pe al treilea îl reţine ca însoţitor.

— Armele cele mai bune tot de la ăştia doi *westmen*-i le vom lua. Sans-ear are, cică, o puşcă grozavă : bate la o mie două sute de paşi.

În clipa aceea se auzi de departe lătratul unui câine de prerie. Semnalul era destul de prost ales, deoarece pe-acolo nici nu există asemenea câini.

— E Antonio, cu parii pentru Estaccado, constată şeful. Să nu-i descarce afară, să-i aducă aici ! De când cu vînătorii ăştia, trebuie să fim foarte atenţi.

Acum mă convinsei pe deplin că aveam de-a face cu o bine organizată bandă de *stakemen*-i şi că sub pieile acelea de bivol se aflau mormane de lucruri jefuite de la victimele care pieriseră în pustiu.

Deodată, drept înaintea mea, se dădu la o parte desişul care închipuia în acel loc un fel de perdea de plante agăţătoare, uşor de ridicat sau de tras în lături, şi în tabără intrară trei călăreţi, trăgînd după ei o sumedenie de pari legaţi cu curele de ambele părţi ale şeilor, aşa cum îşi transportă indienii materialul lemnos pentru corturi.

Călăreţii atraseră asupra lor întreaga atenţie a celorlalţi indivizi, încît mă puteam retrage fără a fi observat. Avui însă grijă să iau cu mine un semn, o dovadă a prezenţei mele acolo. Şeful îşi lepădase cuţitul şi cingătoarea în care odihneau două pistoale cu ţeava dublă, bătute în alamă. Le aşezase la spatele său. Dacă întindeam mîna, puteam să iau unul din pistoale. Aşa şi făcui. Apoi mă strecurai îndărăt, ştergînd cît mai bine toate urmele. La fel procedai şi dincolo de cercul mărăcinişului ; mă îndepărtai apoi către rariştea unde îmi lăsasem mustangul. Mergeam tîrîş de-a-ndăratelea şi, pentru a nu lăsa nici un semn, mă sprijineam doar în vîrful de-

getelor de la mîini și de la picioare. În sfîrșit, distanța îmi îngădui să mă ridic în picioare și să-mi continui drumul în mod normal. Dezlegai calul, încălecai și făcuí un ocol mare de tot, ca să mă asigur ca *stakemen*-ii nu vor simți nimic care să aibă darul de a-i pune pe gînduri.

Ajuns spre seară la tovarășii mei, citii pe fețele lor îngrijorarea cu care mă așteptaseră.

— Asta massa Charlie ! exclamă Bob, pe un ton care trăda bucurie și atașament față de mine. Bob avut frică, toți avut frică pentru massa Charlie !

Ceilalți erau mai reținuți. Așteptară să descalec și să mă așez lîngă ei, apoi Sam începu cu întrebările.

— Ei ?

— Negustorii sînt pierduți !

— Mi-am închipuit. Voiajorii ăia, care sînt de fapt *stakemen*-i, și-au schimbat direcția și se vor răfui la noapte cu negustorii, dacă n-au și făcut-o cumva în plină zi.

— Ghici cine-i Mercroft !

— Ți-am spus-o și altădată că mai curînd mă iau la trîntă cu ursul decît să mă obosesc cu ghicitorile cînd, de fapt, o vorbuliță poate lămuri totul.

— Mercroft e un nume fals și...

— Nu sînt chiar atît de prost ca să fi crezut că e numele lui adevărat !

— Și iată că individul se cheamă, de fapt, Patrik Morgan ! continuai eu.

— Pa...trik... Mor... gan ! exclamă Sam și rămase, pentru prima oară de cînd îl știam, absolut perplex. Patrik Morgan ? Cum așa ?... Ai, Sam Hawerfield, urs bătrîn și idiot ! Îți pică bestia în mîini, și tu o faci pe șeriful și-i dai drumul ! Charlie, ești convins sută-n sută ?

— Foarte convins. Acuma știu și de ce-mi părea cunoscut : seamănă leit cu tată-său.

— *All right!* Acu' m-am lămurit și eu de ce-mi făcea impresia că l-aș mai fi văzut cîndva. Unde-i? Sper că nu ne mai scapă!

— După ce-i lichidează pe negustori, pleacă numai în doi la Skettel-Pik și Head-Pik, ca să-l întîlnească pe tată-său.

— Atunci sus, oameni buni, să-l ajungem din urmă!

— Stop, Sam! E aproape seara. Cum vrei să le deslușim urmele? Și apoi, trebuie să ne pregătim pentru o vizită simandicoasă.

— Vizită?! Cine?

— Patrik face parte dintr-o bandă de *stakemen*-i care-și au tabăra nu departe de-aici. Șeful lor e un mexican, *capitano*, cum îi spun ei, care pare să fi luat lecții serioase cu bătrînul Florimont. I-am spionat la vizuina lor: Williams le-a istorisit toată pățania. Ei, și se pregătesc să ne atace la miezul nopții.

— Va să zică, știu că am rămas aici?

— Păi da, au ghicit.

— *Well*, facă-se voia lor! Îi așteptăm și le spunem frumos *good-evening*. Sînt mulți?

— Douăzeci și unu.

— Oho, cam multișori pentru noi patru! Tu ce crezi, Charlie? Eu zic să încingem un foc și să ne atîrnăm hainele roată, ca să pară că ședem în jurul focului. Iar noi, de fapt, să ne postăm mai încolo, afară, și să-i prindem pe banditi la mijloc, între flacăra focului și armele noastre. Așa îi pocnim la sigur.

— Planul e bun, aprobă Bernard Marshall, și cred că e unicul realizabil în condițiile date.

— Bine! Să adunăm repede vreascuri pînă nu se întunecă, conchise Sam, ridicîndu-se de jos.

— Stai, nu te pripi, îl oprii eu. Crezi într-adevăr că putem înfrunta în felul acesta douăzeci și unu de inși?

— De ce nu ? La primul foc o şterg cu toţii ! Doar n-au de unde să ne ştie numărul.

— Şi dacă, de pildă, *capitano* e destul de deştept ca să ghicească şiretlicul ? Ne-ar lovi atunci de ne-ar năuci. Tot planul s-ar duce de rîpă.

— La o asemenea surpriză trebuie să se aştepte orice vînător, ca să zic aşa.

— Atunci amîndoi Morganii ţi-ar scăpa din mînă şi de astă dată.

— *Behold*, aşa e ! Prin urmare, vrei s-o tundem de-aici, să-i lăsăm în pace şi să nu le dăm peste cap socotelile ? Ar fi să ne asumăm o grea răspundere în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor cinstiţi care vor trece prin Estaccado !

— Nici vorbă să plecăm aşa, omule ! Am eu un alt plan, bun de tot.

— S-auzim !

— În timp ce banditii ne caută aici, noi ne strecurăm în tabăra lor, le luăm caii şi proviziile.

— *Good-lack*, bună idee ! Dar cum să le luăm caii ? Crezi că vor veni încoace pe jos ?

— Da. Şi asta înseamnă că vor porni de-acolo cu vreo două ore înainte de miezul nopţii ; dar e o distanţă de parcurs.

— Eşti sigur că vor face aşa ?

— Se-nţelege ! Dacă stăm aici, ne punem viaţa în primejdie ; în schimb, dacă-i lăsăm pe banditi fără alimente, muniţii şi cai, vor fi obligaţi să renunţe măcar temporar la noi fărădelegi. Şi bagă de seamă că obţinem totul fără un foc de armă.

— Nu se poate să nu lase străji.

— Cunosc eu posturile.

— Dar ne vor urmări, ce zici ?

— Parcă dacă am rămîne aici ne-ar lăsa în pace ? Oricum, tot va trebui să fugim.

— Bine, sînt de acord ! Cînd plecăm ?

— S-ar putea chiar peste un sfert de oră ; pînă atunci, se întunecă binişor.

— Oh, asta frumos ! se bucură negrul. Bob călărim cu massa şi luăm tot, tot de la tîlhari. Asta mai bun, nu rămîne aici şi împuşcat la Bob !

Peste puţin se întunecă de-a binelea. Nu se vedea la zece paşi. Porniram deci călare, eu înainte, ceilalţi înşiraţi cîte unul în urma mea.

Fireşte că n-o luarăm drept spre vizuina tîlharilor, ci făcurăm un ocol larg care ne aduse la marginea mărăcinişului, cam la o milă de Hide-Spot. Priponirăm caii şi ne continuarăm drumul pe jos.

Deşi Marshall şi negrul nu prea aveau antrenament la furişat, ajunserăm totuşi neobservaţi la hotarul rariştei, exact în dreptul potecii supravegheată mai înainte de străjerul pitulat în tufiş.

O lumină palidă, abia strecurată în văzduh, ne vesti că banditii aprinseseră un foc de tabără sau cel puţin o faclă ; în preajma noastră însă era atît de întuneric, încît ne puteam deplasa fără grijă mergînd normal. Revenii astfel la locul unde ascultasem discuţia tîlharilor şi, pînă să mă pitulez, auzii iarăşi vocea şefului. Mă strecurai printre mărăcini şi văzui toată banda adunată în jurul rariştii, înarmată pînă-n dinţi şi gata de plecare. *Capitano* îşi continua vorbirea începută mai demult :

— Dac-am fi găsit cît de cît vreo urmă, aş fi zis că a fost pe-aici unul dintre vînători şi ne-a spionat. Dar aşa, unde să fi dispărut pistolul ? Poate l-oi fi pierdut pe cînd călăream azi-dimineaţă şi mi-am scos centura. Ei, Hoblyn, i-ai văzut tu cu ochii tăi pe tuspatru şezînd ?

— I-am văzut : trei albi şi un negru. Caii păşteau alături, unul fără coadă. Parc-ar fi ţap ; numai coarnele îi lipsesc.

— Asta-i hodoroaga de iapă a lui Sans-ear ; e vestită ca și stăpînu-său. Dar pe tine nu cumva te-au simțit ?

— Nu. M-am apropiat împreună cu Williams, călare, doar atît cît eram sigur că nu vom fi zăriți, apoi am luat-o tîrîș pînă am văzut totul foarte limpede.

Elevul bătrînului Florimont fusese deci destul de prevăzător ca să trimită o patrulă în recunoaștere. Din fericire, aceasta s-a petrecut abia după ce mă întorsesem la ai mei.

— Atunci o să meargă strună ! chibzui *capitano*. Tu, Williams, ești cam obosit, rămîi aici. Iar tu, Hoblyn, preiei paza la potecă. Voi, ăștilalți, după mine !

În lumina săracă a focului văzui cum perdeaua de crengi de la intrare se dădu în lături. Nouăsprezece inși părăsiră tabăra. Rămaseră numai cei doi pomeniți mai sus. Abia dispărură banditii după un cot, că mă și aflam iarăși lîngă Sam.

— Cum stăm, Charlie ? Mi se pare că au plecat.

— Da. Doi au rămas aici ; unul de pază la potecă, iar celălalt, adică Williams, în tabără. Acesta din urmă nu e înarmat ; santinela, în schimb, are pușcă. Să stăm deocamdată pe loc, să nu întreprindem nimic ; posibil ca vreunul din cei plecați să fi uitat ceva și să se întoarcă. Între timp însă, să ne pregătim. Hai cu mine, Sam ! Iar voi stați aici pînă vă chem ori vin personal.

Ne strecurarăm pînă la potecă și așteptarăm acolo vreo zece minute pînă să se ivească santinela. Omul patrula foarte calm și nepăsător, simțindu-se în toată siguranța. Să fi trecut poate vreun sfert de ceas cînd ajunse iarăși cam în dreptul nostru. Acum nu mai era de temut că s-ar întoarce cineva din drum. Puteam acționa.

Mă ghemuii de o parte și Sam de cealaltă parte a tufișului. În clipa cînd banditul dădu să treacă printre noi, Sam îi sări în gît, iar eu, rupînd o fîșie din haina lui ponosită, o făcui căluș și i-o îndesai în gură. Îi prinserăm apoi mîinile și picioarele în propriul său *lasso* pe care îl purta la șold și-l legarăm de o tufă solidă.

— Hai, continuăm !

Ne apropiarăm ușurel de intrare și desfăcurăm niței perdeaua de hamei sălbatic. Williams ședea lîngă foc și frigea un hartan de carne. Stătea întors cu spatele la noi ; mă furișai pînă la el fără să simtă nimic.

— Ține carnea mai sus, master Williams, că se arde ! îi rostii în ceafă.

Se întoarse fulgerător și, recunoscîndu-mă, împietri de groază.

— Bună seara ! Mai că era să uit reverența ce se cuvine unui gentleman ca dumneata !

— O... O... Old Shat... Shatterhand ! gîngăvi el cu ochii holbați. Ce vreți aici ?

— Nimic deosebit. Trebuie doar să-i restitui lui *capitano* pistolul pe care i l-am luat pe cînd îi povesteai pățaniile dumitale.

Banditul își încordă un picior, ca și cum ar fi voit să sară și scormoni cu privirea în jurul său, căutîndu-și pușca. Dar nu avea la îndemînă decît cuțitul.

— Fii calm, master *stakeman*, cel mai mic gest ar putea să te coste viața. Întîi de toate, află că pistolul șefului dumitale e încărcat și apoi, dacă privești nițeluș spre intrare, vezi numaidecît că te poate trăsni și de-acolo un glonț !

Omul privi spre intrare și văzu într-adevăr pușca lui Sam ațintită asupra lui.

— *Thunder-storm*, mii de trăsnete, m-am ars !

— Poate că mai ai oarecare şanse de scăpare dacă te supui şi nu ne faci greutăţi. Bernard, Bob, veniţi încoace !

La chemarea mea, cei doi tovarăşi apărură şi ei la intrare.

— Bob, uite colo, lîngă şei, sînt nişte *lasso*-uri. Ia unul şi leagă-l pe dumnealui !

— Nu, mai bine moartea ! izbucni Williams.

Şi tîlharul se ţinu de cuvînt. Cît ai clipi, îşi înfipse cuţitul în inimă şi se prăbuşi fără viaţă.

— Dumnezeu să-l ierte ! rostii.

— Canalia ! Va fi avut poate sute de vieţi pe conştiinţă, vorbi Sam cu scîrbă. Niciodată cuţitul nu şi-a făcut mai bine datoria.

— S-a osîndit singur, dragă Sam. Bine că ne-a scutit pe noi de o faptă sîngeroasă.

Îl trimisei apoi pe Bob după Hoblyn. Peste puţin, individul zăcea jos, în faţa noastră. Îi scosei din gură căluşul. Prizonierul răsuflă adînc, apoi privirea i se opri îngrozită asupra complicelui său mort.

— Dacă nu ne răspunzi la întrebări, ajungi cadavru ca şi ăsta ! îl avertizai.

— Spun totul ! făgădui Hoblyn înspăimîntat.

— Aşadar : unde ai ascuns aurul ?

— L-am îngropat colo, sub sacii de făină.

Dădurăm la o parte pieile de bivol şi ne apucarăm să cercetăm depozitul. Era o adevărată colecţie de tot ce fusese cîndva transportat prin Estaccado : arme de cele mai diverse tipuri şi calibre, pulbere, plumb, cartuşe, *lasso*-uri, şei, pungi, pături, echipamente complete de voiaj şi de vînătoare, stofe şi pînzeturi, imitaţii de coral, giuvaeruri şi salbe de perle mult căutate de indience, tot soiul de alte mărfuri, instrumente şi unelte, o mulţime de cutii cu pemmican — carne conservată — apoi mari cantităţi de

alte alimente. Nu era greu să-ţi dai seama că totul provenea din jaf.

Bob arunca la o parte sacii grei de parc-ar fi fost pachete de tutun. Marshall scotoci printre unelte şi găsi un hîrleţ şi o lopată. Începurăm a săpa. În scurt timp, puserăm stăpînire pe o asemenea cantitate de grăunţe de praf de aur, încît am fi gheboşat sub ele un cal de povară solid. Mă înfioram la gîndul cîţi bieţi căutători de aur îşi vor fi pierdut viaţa pentru ca să se îngrămădească aici atîta *deadly dust* — praf al morţii — cum pe drept cuvînt îi spun indienii. Cînd se întorc în patrie, oamenii transportă cu ei numai o mică parte din aurul agonisit; restul îl schimbă în bancnote sau în cecuri. Cu siguranţă că victimele au avut şi ele asemenea valori. Dar unde s-or fi aflînd acum? Mă adresai din nou lui Hoblyn:

— Spune-mi unde sînt banii şi cecurile jefuite de la călători!

— Departe, într-o altă ascunzătoare. *Capitano* nu vrea să le ţină aici. Nu are încredere în toţi oamenii lui.

— Aşadar, nimeni nu cunoaşte ascunzătoarea în afară de dînsul?

— O ştie şi locotenentul.

— Cum îl cheamă?

— Patrik Morgan.

Mă fulgeră un gînd. „Vom fi bogaţi în orice caz", îi scrisese el tatălui său. Nu cumva acest Patrik are intenţia să-l jefuiască pe propriul său şef?

— Şi nu ştii de fel unde se află ascunzătoarea?

— Ştiu ceva, dar nu sînt sigur. *Capitano* pare să nu aibă încredere nici în locotenent. Acesta din urmă a plecat azi împreună cu un însoţitor la Head-Pik şi la Rio Pecos; eu trebuia să pornesc mîine pe acelaşi drum şi să-l ţin sub observaţie.

— Aha ! Deci *capitano* ţi-a dat indicaţii precise, ţi-a descris locul !

Hoblyn tăcu încurcat. Se codea.

— Spune adevărul ! Dacă taci, moartea te paşte ! Vorbeşte sincer şi te cruţăm, deşi meritaţi cu toţii ştreangul.

— Aţi judecat bine, *sir !*

— Ei, unde e ascunzătoarea ?

— Mîine urma să merg încolo şi să-l împuşc pe locotenent, dac-ar încerca să se apropie ! E o mică vîlcea ; o cunosc foarte bine, am văzut-o cu ochii mei. Însă descrierea nu v-ar folosi prea mult ; tot n-aţi găsi ascunzătoarea.

— Nu ţi-a indicat *capitano* precis locul ei ?

— Se fereşte să dea amănunte. Mi-a poruncit doar să mă ascund în vîlcea şi să-l împuşc pe locotenent în clipa cînd ar pătrunde acolo.

— Bun ! Îţi cruţ viaţa, dacă ne conduci la vîlceaua aceea.

— Sînt gata să vă conduc.

— Dar, ţine minte : dacă încerci să ne înşeli, îţi pierzi capul ! N-ai să mergi liber ; te legăm pe cal şi vii cu noi.

— *Well*, făcu Sam, deci treaba s-a cam terminat. Ce urmează ?

— Luăm numai aurul şi alte cîteva lucruri folositoare : arme, muniţii, tutun, alimente, plus nişte mărunţişuri, daruri pentru indienii care ar fi să ne iasă în drum. Hai, alegeţi ce vă trebuie ! Între timp, eu mă duc să examinez caii.

Găsii acolo patru cai de povară excelenţi din Michigan, şi vreo trei mustangi care meritau toată atenţia. Erau, în orice caz, de preferat gloabelor lui Bernard şi Bob. Aşadar puteam să le schimbăm cu doi mustangi, iar pe-al treilea să-l repartizăm lui Hoblyn.

Erau aici și samare, pe care le așezai în spinarea cailor de povară. Apoi, din toate lucrurile alese, făcurăm opt baloturi, cîte două de fiecare cal. Tot restul prăzii îl adunarăm grămadă și puserăm dedesubt pulberea ce ne prisosea, laolaltă cu lucrurile cele mai inflamabile.

— Ce facem cu caii ceilalți ? întrebă Sam.

— Să-i dezlege Bob și să-i gonească în prerie. Nu e prea convenabil, dar mă doare inima să-i omor. Tu, Sam, preia conducerea convoiului. Eu rămîn să dau foc mormanului ăsta.

— Păi, de ce nu i-am da foc imediat ? întrebă Marshall.

— Flăcările ar lumina pînă departe. Or, *stakémen*-ii după ce nu ne vor fi găsit la tabăra noastră, se vor întoarce, desigur, în mare grabă, și atunci focul îi va ajuta să ne dibăcească. De aceea e mai bine să vă depărtați cît mai mult, iar eu vă ajung mai tîrziu din urmă.

— *Well*, ai dreptate ! La drum, *boys* ordonă Sam.

Porni cel dintîi, ducînd de frîu pe unul din caii de povară și urmat de ceilalți trei. Marshall, Bob și Hoblyn — legat pe un mustang — încheiau convoiul. Eu cu calul meu rămăsei să aștept pînă se va fi stins orice zgomot. Trecu astfel mai bine de un sfert de ceas. Zăbava nu mai trebuia prelungită : mă puteam pomeni cu *stakemen*-ii. Intrai deci în ascunzătoare, ca să dau foc prăzii.

Dintr-o pătură ruptă îmi confecționasem din vreme un fitil lung, care îmi îngăduia să mă depărtez suficient înainte ca pulberea să ia foc. Cum vîrîsem sub grămadă și o mulțime de cartușe, era de prevăzut o explozie puternică.

Aprinsei capătul fitilului, luai calul de frîu și ieșii pe potecă în direcția preriei. Dincolo de mărăciniș mă avîntai în șa.

Atunci izbucni un bubuit și o pălălaie grozave. Focul făcuse să explodeze cartușele. Dădui pinteni calului și mînai cît putui de tare, ca să ies din raza luminii. Flăcările se înălțau sălbatice. Focul mistuia toată averea strînsă de bandiți prin jaf și omor...

PRINTRE COMANȘI

Acolo unde se întîlnesc statele Texas, Arizona și New Mexico, așadar în ținutul străbătut de afluenții lui Rio Grande del Norte, se înalță munții Sierrei și Los Organos, Rianca și Guadelupa, alcătuind un vălmășag cu înălțimi sălbatice, răspîndite fără noimă. Munții aceștia seamănă uneori cu niște cetăți de piatră, uriașe, despuiate, alteori cu fantastice bastioane învăluite în codri seculari, străbătute ici-colo de trecători abrupte sau despărțite de văiugi ușor înclinate. Coloșii par să stea de cînd lumea într-o superbă și deplină izolare. Și totuși vîntul aduce polen și semințe pînă sus, pe coamele și piscurile lor, asigurînd dezvoltarea vegetației. Ursul negru și cel cenușiu se cațără pe stînci și coboară de cealaltă parte, în împărăția singurătății, iar turmele de bizoni, numărînd mii de capete, trec și ele prin cîte o strungă în migrațiunile lor de toamnă și de primăvară. Apar aici chiar și oameni, fie albi, fie arămii, sălbatici ca însăși natura acestor locuri. Cînd aceștia se retrag și dispar, nimeni nu știe ce vor fi făcut acolo, căci uriașii de piatră nu vorbesc, pădurile tac și nu s-a găsit încă omul care să înțeleagă graiul animalelor.

Aici, pe culmi, urcă vînătorul temerar, bizuindu-se doar pe sine și pe arma lui ; aici se refugiază insul care fuge de civilizație ; aici se adăpostește indianul care a declarat război întregii lumi, fiindcă lumea

toată îi vrea pieirea. Aici răsare din rămurîş ba căciula de blană a vreunui vînător, ba *sombrero*-ul cu boruri largi al vreunui mexican, ba chica împletită a indianului.

Ce caută aceşti oameni, ce-i mînă tocmai pe înălţimile acestea izolate? Nu există decît un singur răspuns: vrăjmăşia faţă de om sau animal, lupta pentru o existenţă care nu merită totdeauna osteneala unei asemenea lupte.

Jos, la şes, terenurile de vînătoare şi pămînturile apaşilor se învecinează cu cele ale comanşilor; pe aici, la graniţă, se consumă fapte eroice neconsemnate în nici o istorie. Bătăliile dintre aceste puternice seminţii împing uneori cîte o ceată izolată sau risipită pînă sus, în munţi, unde la fiece pas oamenii au de luptat cu moartea, cu forţele naturii ce par de neînvins.

Rio Pecos izvorăşte din Sierra Jumanez, coboară spre sud-est şi coteşte apoi către Sierra Blanca, drept spre sud. Nu departe de ieşirea sa din munţi, fluviul face un arc mare spre vest, mărginit pe ambele părţi de înălţimi. Între albia fluviului şi acest lanţ muntos care străjuieşte amîndouă malurile, ici şi colo răsare cîte o mică prerie, cînd foarte îngustă, cînd mai largă, acoperită cu ierburi bogate şi pierzîndu-se în codrii străvechi ce coboară pînă la poalele munţilor.

E un teren cît se poate de periculos. Munţii înge-mănaţi lasă arareori să se strecoare printre ei vreun drum, vreun defileu pe care să poţi trece de cealaltă parte, şi cine întîlneşte aici un duşman n-are cum să-l ocolească decît abandonîndu-şi calul, ceea ce iarăşi îi poate aduce pieirea.

Ajunserăm, aşadar, în această vale, pe care eu o mai străbătusem odată călare, dar într-o companie mai numeroasă şi mai sigură. Acum nu eram decît

patru inşi şi, pe deasupra, obligaţi să-l supraveghem cu atenţie pe prizonier care, deşi se arăta extrem de docil, putea totuşi să urzească în taină planuri viclene. Hoblyn călărea la mijloc, alături de Bob; în fruntea grupului era Sam; pe urmă veneam eu şi Bernard Marshall care, în cursul marşului nostru îndelungat, se dovedi un bun călăreţ.

Era înainte de amiază şi soarele atinsese culmile munţilor înşiraţi pe partea cealaltă a fluviului. Deşi ne aflam la mijlocul lui august, totuşi prezenţa soarelui ne provoca o vădită plăcere, căci aici, printre înălţimile acestea întunecate, se înserează repede, nu mult după prînz. Nopţile erau atît de reci, dimineţile atît de jilave, încît mergeam mai tot timpul înfăşuraţi în pături.

Ziua, Hoblyn călărea liber, îl legam numai pe timpul nopţii. Doar răspundea cu propria-i viaţă pentru adevărul mărturisirilor sale.

— Mai e mult pînă la Skettel-Pik şi Head-Pik? mi se adresă Marshall.

— Poate că am atinge munţii chiar mîine, dacă, potrivit spuselor lui Hoblyn, n-am fi obligaţi să cotim spre dreapta.

— Oare n-ar fi mai bine să mergem de-a dreptul în munţi, ca să dăm de Fred Morgan?

— În orice caz, de-a dreptul nu e bine; s-ar putea să fim observaţi. Morgan e cu siguranţă acolo: calendarul arată paisprezece august. Patrik, însă, cred că a luat-o către vîlceaua unde *capitano* îşi ţine banii. Şi acolo unde e fiul, s-ar putea să vină şi tatăl. De altfel, Patrik n-are decît un avans de cel mult cîteva ore; doar ne-am ţinut strîns pe urmele lui. Astă-noapte a poposit la şase mile de aici; va să zică, dacă a pornit în zori, odată cu noi, trebuie să fie acum la cel mult trei ore înaintea noastră.

— *Have care!* Atenție! exclamă deodată Sam, care călărea în față. Colo, la marginea pădurii, văd o creangă verde pe jos. Înseamnă că a fost ruptă de curînd; a trecut cineva nu demult pe-aici.

Ne apropiarăm și săririm din șa. Sam ridică de jos creanga, o examină, apoi mi-o întinse și mie.

— Ia uită-te, Charlie, la drăcia asta, ca să zic așa.

— Hm, pun prinsoare că a fost ruptă abia acum un ceas.

— Exact, așa cred și eu. Iată și urme de pași, observi?

Mă aplecai să le examinez mai îndeaproape.

— Doi bărbați. Stai să le măsurăm!

Scosei din buzunar două bețișoare pe care însemnasem măsura urmelor lăsate de Patrik și de însoțitorul său pe locul primului popas.

— Ei sînt! Exact tălpile lor! Nu mai înaintăm!

— Ai dreptate. Să nu simtă că ne ținem după ei. Dar dacă au descălecat aici, înseamnă că au un anume plan, un scop. Iată, colo și-au lăsat caii; pămîntul e scormonit cu copitele. Iar dincoace urme de pași care duc în pădure. Hai să vedem!

Ceilalți trei rămaseră să ne aștepte, iar noi pătrunserăm sub bolțile pădurii. Făcurăm o bună bucată de drum pînă cînd Sam, care mergea în față, se opri. Dăduse de un strat de mușchi călcat și bătătorit. Parc-ar fi săpat cineva pămîntul dedesubt, apoi l-ar fi netezit și acoperit cu mușchi. Mă aplecai și dădui mușchiul la o parte.

— Un tîrnăcop! constată Sam cu uimire.

— Da, da, aici a stat un tîrnăcop.

Sub stratul de mușchi, pe fundul unei adînciturî, se vedea conturul exact al uneltei.

— Va să zică, l-au scos de aici. Dar cine l-o fi ascuns? cugetă cu glas tare Sam.

— E lesne de dedus. După ce *capitano* și locotenentul au îngropat banii și au părăsit vîlceaua, tîrnăcopul trebuie să-i fi incomodat; de aceea l-au ascuns aici. În orice caz trebuie să găsim la marginea pădurii vreun semn pe care l-or fi lăsat pentru orientarea lor la o eventuală întoarcere; vor avea nevoie de tîrnăcop ca să dezgroape comoara.

Așezai mușchiul la loc și mă dusei să examinez copacii de la liziera pădurii. Într-adevăr, doi copaci, unul pe dreapta, celălalt pe stînga urmelor purtau fiecare cîte trei crestături în cruciș, iar cîte trei crengi de jos fuseseră rupte.

— Ce concluzie tragi de-aici? Te ajută capul, Charlie?

— Ca și pe tine și pe oricare altul. Problema e ușor de rezolvat: Patrik are într-adevăr intenția să se ducă în vîlcea.

— Trebuie să i-o luăm numaidecît înainte. Mă întreb însă dacă se îndreaptă direct spre vîlcea, sau îl caută mai întîi pe tată-său.

— Asta putem s-o aflăm imediat.

— Mai e mult pînă cîrmește drumul vostru de la fluviu și dă în vîlcea? mă adresai lui Hoblyn.

— Cel mult două ore, dacă mi-aduc bine aminte.

— Atunci poate că ar fi nimerit să mergem pînă acolo. Dacă o ia pe drumul din dreapta, înseamnă că se duce de-a dreptul la ascunzătoare; în schimb, dacă ține direcția pe care a pornit, atunci vrea să-l caute mai întîi pe taică-său. Iar noi va trebui să ne orientăm după ceea ce face. De altfel, se pare că a stat multișor în acest loc; probabil că nu mai are nici măcar o oră avans față de noi. De aceea, nu strică să ne odihnim și noi puțintel! Dintr-o pricină sau alta, Patrik poate să se fi oprit undeva, înaintea noastră, și atunci ne observă la sigur.

— *All right!* Să mai stăm. Dar să nu comitem imprudența pe care a comis-o el, și să lăsăm caii de capul lor. Ia, mînați-i după copaci! Și să mai îmbucăm ceva, că tot n-am pus nimic în gură de la răsăritul soarelui.

Îi făcurăm pe plac și ne așezarăm pe mușchiul moale. Dar nici nu apucarăm să ne scoatem merindele, că Hoblyn tresări și arătă cu mîna printre copaci.

— Domnilor, vedeți strîmtoarea de colo? Parc-am zărit sus de tot ca un vîrf de suliță lucind la soare, un vîrf de oțel.

— Imposibil, protestă Sam. Cum să observi vîrful unei sulițe de la o asemenea distanță?

— Și totuși, Sam, intervenii eu, nu-i deloc imposibil, dacă privirea cade întîmplător exact pe punctul cu pricina, fie el cît de mic. Dar asemenea sulițe nu poartă decît indienii... Va să zică, ar trebui ca...

În acel moment zării și eu două puncte scînteietoare, unul sus, celălalt puțin mai jos.

— Oameni buni, ăștia nu pot fi decît indieni, făcui eu. Mare noroc că ne-am adăpostit aici! Dacă mai mergeam, ne prindeau în toată legea; doar ne bătea soarele în față.

Îmi pusei luneta la ochi și cercetai strîmtoarea. Tabloul ce mi se oferi nu putea decît să-mi stîrnească cea mai gravă îngrijorare.

— Privește și tu, Sam! Uită-te atent: sînt cel puțin o sută cincizeci de inși.

Sam apucă luneta, o duse la ochi, apoi o trecu lui Bernard.

— Poftim, master Marshall! Admirați-i pe roșii ăștia! Ați mai întîlnit vreodată comanși?

— Încă nu. Sînt comanși?

— Da, răspunse Sam hotărît. Judecînd după regiune, ar putea să fie și apași; numai că aceștia

poartă chica într-alt fel. Observați că sînt vopsiți în roșu și albastru ? Ei, asta înseamnă că se duc la război. De aceea și-or fi ascuțit vîrfurile sulițelor. Fiecare războinic va fi avînd în tolba lui cîteva săgeți otrăvite cu care eu nu simt nici o nevoie să fac cunoștință, ca să zic așa. Tu ce crezi, Charlie ? Ce se întîmplă dacă trec pe-aici ?

— Ne observă, fără doar și poate.

— Măi, de-am putea să ștergem cît de cît urmele, să dăm la o parte creanga aceea ruptă și s-o tulim! Dar nu văd cum !

— Nici nu ne-ar fi de prea mare folos, pentru că mai îndărătul nostru tot ne-ar descoperi urmele și ar face cale-ntoarsă.

— Știu, știu. Însă am cîștiga timp și, pînă să se întoarcă ei, ne-am pune la adăpost.

— Ai și tu dreptate. Urmele copitelor sînt chiar pe margine. Poate reușim să le ștergem.

În spatele meu se afla un lăstar de molift, subțire, uscat. Îl retezai și-mi făcui un fel de undiță cu care pescuii creanga buclucașă. Adunai apoi ace uscate de brad și le presărai pe locul unde stătusem, deși urmele erau și așa foarte puțin vizibile ; numai un ochi de indian ar fi fost în stare să le observe.

— Să vedem dacă ne ajută la ceva. Pe mine, unul, nu m-ai îmbrobodi cu asemenea procedee, vorbi Sam fălos.

— Și de ce ?

— Păi, de cînd produce arțarul, ca să zic așa, ace de molift ?

Într-adevăr, chiar în locul cu pricina creștea un arțar ; dar nu mai aveam ce face. Indienii îmi absorbeau toată atenția. Ajunseseră tocmai la capătul de jos al strîmtorii, se opriră acolo și trimiseră trei călăreți în recunoaștere.

— *High-day,* slavă Domnului, nu vin spre noi! exclamă Sam plin de bucurie.

— De unde știți ? se amestecă Bernard.

— Explică-i tu, Charlie, că tot îți place să-l instruiești.

— Foarte simplu. Din grupul lor de recunoaștere, doi au luat-o paralel cu fluviul, în jos, iar cel de-al treilea se îndreaptă spre albia apei. Așadar au intenția să treacă pe malul celălalt. Pe aici, însă, nu se vor abate, altminteri n-ar fi luat-o în jos, ci în sus. Primii doi au sarcina să controleze dacă totul e în regulă, dacă nu se văd ceva urme, iar al treilea va stabili dacă Rio Pecos poate fi traversat în acest loc.

Curînd, cei trei indieni se întoarseră din misiunea lor ; păreau să fi adus veşti bune, deoarece trupa porni numaidecît în direcția fluviului. Acum îi puteam număra cu ochiul liber și se dovedi că le apreciasem forțele mai curînd în minus decît în plus. Erau niște flăcăi sănătoși, zdraveni, care păreau să facă parte din două triburi sau așezări diferite, deoarece erau conduși de două căpetenii.

— Aia doi cu pene de vultur sînt șefii ? întrebă Bernard.

— Da.

— Auzisem că șefii lor nu călăresc decît pe cai albi.

— Albi ? Ha-ha-ha ! rîse cu poftă Sam.

— Ești prost informat, îl lămurii eu pe tînărul Marshall. La noi, în lumea veche, se găsește, într-adevăr, cîte un general care nu încalecă decît pe favoritul său alb. Aici, însă, nu e așa. Indianul nu prea ține la caii de culoare deschisă. Calul alb, putînd fi lesne observat, îndepărtează vînatul, iar în caz de război te trădează inamicului. Doar iarna, cînd zăpada servește de camuflaj, se întîmplă să fie

folosiți și caii bălani, în care caz călărețul se acoperă și el cu o pînză albă. Am încercat personal trucul acesta sus, la Nord-Park, și am avut succes.

Între timp, caii indienilor coborîseră de pe mal și, deși apa era repede, călăreții ținură atît de precis direcția, încît ajunseră dincolo cu o abatere de numai cîțiva coți. Se procedă apoi la o nouă recunoaștere, după care întregul detașament se puse în mișcare.

Acuma puteam să respirăm ușurați; scăpasem de o primejdie destul de serioasă. Sam își mîngîie țapa.

— Ei, bătrîne, ce-ai fi zis dacă roșii ți-ar fi tăiat ție coada și mie urechile? Ha-ha-ha! Noroc că treaba asta s-a petrecut mai demult! Dar, Charlie dragă, ce se întîmplă acum cu Patrik și cu *stakeman*-ul lui, ca să zic așa? Indienii or să le descopere cu siguranță urmele.

— N-or să se atingă de el, răspunse în locul meu Hoblyn.

— Nu? Păi de ce?

— Fiindcă se cunosc. Aceștia sînt comanși din tribul Raccurroh cu care Patrik și *capitano* au fumat pipa păcii. Știți, multe din lucrurile acelea le cumpărau ei...

— Asta-i rău, ar putea să facă front comun împotriva noastră, se îngrijoră Sam.

— Mă rog, așteptăm și vedem, îl îmbărbătai eu. Patrik se va feri să-i aducă în vîlcea. Cel mult va întîrzia din politețe cîteva ceasuri ca să fumeze calumetul cu căpeteniile lor. Apoi își va vedea de drum.

Mă lipii de un copac și privii în zare, ca să văd ce fac indienii. Aceștia dispăruseră la cotul fluviului, după munți. Dar cînd îmi aruncai privirea în susul apei, mă trăsei repede îndărăt. Sam observase mișcarea și întrebă:

— Ce-i ? Mai vin și alții ?

— Se pare că da ! În orice caz, am văzut unul la strunga de colo.

Sam, care păstrase la el luneta, o duse repede la ochi.

— La naiba ! izbucni el. Ai dreptate. Dar nu văd decît un singur om. Poate că ceilalți stau în spatele lui. Aha, ce văd ? Un apaș, ca să zic așa !

— Zău ?

— Exact ! Și încă o căpetenie ! Are părul lung de-i cade pînă pe spinarea calului. Iată-l, se îndreaptă spre fluviu, vrea să treacă dincoace.

— Dă-mi luneta !

Mi-o dădu, însă, din păcate, nu mai văzui nimic ; călărețul coborîse în apă și o ridicătură de pămînt mi-l acoperea cu totul.

— Știi tu, Charlie, cum vine asta ? chibzui Sam. Comanșii, fără să știe, sînt urmăriți de apași, iar conducătorul apașilor a luat-o înainte ca să nu-i piardă din ochi pe adversari. Dar e deștept, al dracului ! N-a apucat-o chiar pe urmele lor, ci alături, pe strungă. Dați-vă, bre, mai înapoi ! Apașii ăștia au niște ochi teribili. Și astupați nările cailor, să nu sforăie cînd îl vor simți pe indian ! Că de venit, vine cu siguranță. Cît despre Tony a mea, nici o grijă : are ea destule grăunțe în cap ! Ei, liniște !

Nu-l vedeam pe apaș ; terenul ne împiedica vederea. Dar nu trecură nici cinci minute, că și auzirăm tropotul calului său.

Ceilalți se traseră repede îndărăt ; eu însă mă pitii după o tufă mare. Apașul venea încet, examinînd cu atenție pămîntul dedesubt. Observase cumva niște fire de iarbă călcate sau vreun alt semn ? Așa se părea. Și iată că se opri chiar în dreptul meu studiindu-mi opera — strătul din ace de brad impro-

vizat adineauri — şi, cuprins de bănuială, sări de pe cal cu tomahawkul în mînă.

— Trage, Charlie ! mă îndemnă în şoaptă Sam.

Eu însă, pe cît de iute descălecase indianul, pe atît de repede ieşii din ascunziş. Braţul lui se înălţă, gata să izbească necruţător.

— Winnetou ! strigai eu apropiindu-mă. Vrea oare marele conducător al apaşilor să-l omoare pe fratele său ?

Braţul îi căzu şi ochii lui noptatici se luminară duios.

— Şarli !

Nu-mi rosti decît numele, dar în glasul lui simţii o mare bucurie, pe care indienii şi-o stăpînesc de obicei cu discreţie.

Apoi viteazul apaş mă strînse în braţe şi mă lipi de pieptul său.

Firește că şi eu mă bucuram nespus de această întîlnire. După ce ne privirăm cîteva clipe în tăcere, întrebai :

— Ce caută fratele meu tocmai aici, lîngă Rio Pecos ?

Winnetou îşi vîrî tomahawkul în brîu şi răspunse :

— Puricii au părăsit tabăra comanşilor ca să le dea apaşilor sîngele acestora. Marele Spirit spune însă că Winnetou le va trage pielea de pe cap ! Şi fratele meu alb ce face pe-aici ? Doar îmi spunea acum cîteva luni că se întoarce peste apa cea mare, la wigwamul său părintesc, pentru ca apoi să plece în deşertul acela mai mare şi mai crunt decît Mapimi şi Estaccado ?

— Am şi fost acasă. Am fost şi în Sahara. Dar duhul preriei mă cheamă şi ziua, şi în visurile nopţii. I-am ascultat glasul şi m-am întors.

— Fratele meu alb a făcut bine ! Inima preriei e largă şi darnică ; viaţa şi moartea se cuprind în

ea. Cine a simțit o dată bătaia acestei inimi, chiar de-ar pleca, tot va fi să se întoarcă. *Howgh!*

Își luă calul de căpăstru și veni cu mine până sub copaci. Abia aici dădu cu ochii de însoțitorii mei. Dar în ciuda faptului că nu-i pomenisem de prezența lor, nu se arătă de loc surprins, ci se făcu că nu-i observă. Bagă mîna sub oblîncul șeii, scoase pipa și punga cu tutun și se așeză cu gravă demnitate.

— Winnetou a fost departe, în miazănoapte, la apa cea mare, ca să aducă humă sfîntă pentru calumet. Șarlî e primul om care va fuma cu Winnetou din această pipă.

— Mai sînt aici și alții care ar vrea să fumeze cu fratele meu roșu.

— Winnetou nu fumează decît cu bărbații viteji, care nu ascund viclenia în inimă și minciuna în cuvînt. Dar el știe că fratele său alb n-are legături cu oameni netrebnici.

— A auzit oare căpetenia apașilor de Sans-ear, iscusitul și neînfricatul vînător?

— Winnetou îl știe din auzite, dar la față nu l-a văzut. Sans-ear e viclean ca șarpele, isteț ca vulpea și viteaz ca jaguarul. El îi omoară pe indieni și-i înseamnă pe răbojul puștii! Dar eu știu că niște indieni i-au ucis soția și copilul, și că el nu-i omoară decît pe cei ticăloși. Îi văd aici iapa. De ce nu se arată Sans-ear ca să fumeze cu Winnetou pipa păcii?

Sam se ridică de la locul lui și se apropie de Winnetou. Se vedea că e oarecum tulburat în fața bărbatului pe care îl știa drept cel mai vestit, mai netemător și mai drept războinic al savanelor.

— Fratele meu roșu a rostit adevărul: eu nu-i omor decît pe cei răi, pe cei buni îi ajut, spuse el cu modestie.

Îi făcui semn și lui Bernard Marshall.

— Căpetenia apașilor să binevoiască a lumina cu ochiul său și pe acest războinic. A fost, pînă nu demult, un om foarte bogat ; dar banditii i-au ucis tatăl și l-au jefuit de diamante și dolari. Ucigașul e un alb și se află aici, lîngă Rio Pecos. El va fi să piară chiar de mîna acestui tînăr !

— Winnetou îi e frate și îl va ajuta să-l prindă pe ucigaș. *Howgh !*

Acest ultim cuvînt echivala cu un angajament solemn pe care avea să-l respecte cu sfințenie. Cîștigasem deci pentru Bernard un ajutor cum nu se poate mai prețios.

Apașul își umplu pipa și-i dădu foc. După ce suflă de cîte trei ori fumul spre cer și spre pămînt, îndreptă calumetul către cele patru puncte cardinale și apoi mi-l întinse mie. Împlinii și eu ceremonialul și-i trecui pipa lui Sam. După ce fumă și Marshall, pipa reveni la Winnetou. Atunci Sam îl întrebă :

— Are fratele meu roșu mulți războinici cu el ?

— Iuf !

Aceasta e, după cum se știe, o exclamație de mirare. Sam însă nu cunoștea pe-atunci modul de exprimare al apașilor și, bănuind că nu fusese înțeles, repetă întrebarea.

— Ziceam dacă fratele meu roșu are mulți războinici cu el.

— Iuf ! Fratele meu alb ar putea să-mi spună de cîți urși e nevoie ca să strivească un mușuroi cu o mie de furnici ?

— Păi, ajunge și un urs !

— Și de cîți crocodili ca să înghită o sută de broaște ?

— Ajunge un crocodil.

— Și de cîte căpetenii ale apașilor e nevoie ca să ucidă un roi de țînțari Racurroh ? Cînd Winnetou dezgroapă securea războiului, el merge de unul sin-

gur, fără alți oameni după el. Căci el nu e capul unui trib singuratic, ci regele tuturor apașilor. Oriîncotro și-ar întinde brațul, mii de războinici zoresc să-i împlinească poruncile ; o mulțime de glasuri aleargă spre el ca să-i spună ce fac fiii comanșilor ; sumedenie de cuțite și tomahawkuri vin să-l doboare pe dușman.

Apoi tînărul și viteazul șef al apașilor mi se adresă mie.

— Bărbatul adevărat vorbește cu pumnul, Șarli ! Dar, te rog, spune-mi ce urmărești aici împreună cu acești oameni ai tăi ?

Îi înfățișai pe scurt dar exact motivele care ne aduseseră la Rio Pecos. Winnetou ascultă atent și stătu o vreme cu ochii în jos. Trăgînd ultimul fum, își prinse calumetul la gît și se sculă în picioare.

— Frații mei albi să binevoiască a veni după mine !

Își scoase calul din pădure și sări în șa. Încălecai și eu și plecarăm în trap rapid. Apașul călărea un murg osos, costeliv, pe care îl cunoșteam mai demult. Arăta ca o gloabă de ham muncită, prăpădită, și numai un cunoscător ca Winnetou s-ar fi putut hotărî să-l folosească la călărie. Calul acesta era neîntrecut la galop, statornic la trap, răbdător, neobosit la pas și avea un suflu inepuizabil. Ca inteligență, nu era cu nimic mai prejos decît iapa lui Sam, iar cu copitele-i tari ca oțelul punea nu o dată pe goană sălbăticiuni primejdioase ca lupul sur sau puma. Cînd îl încălecă, Winnetou și murgul lui păreau un trup și un suflet, o singură voință și hotărîre. Niciînd animalul acesta deosebit de curajos, puternic și iute, nu a ostenit să-și slujească stăpînul în cele mai grele situații.

Dînd de urmele comanșilor, înțeleserăm că hoarda se simțise aici sigură și la largul ei : nu făcuse nici cel mai mic efort să le șteargă. Călărirăm așa preț

de un ceas, oprindu-ne la fiece cot, ca să scrutăm împrejurimile. Eram tocmai pe punctul de a cîrmi iarăşi pe după un pîlc de arbori, cînd apaşul trase puternic de frîu.

Arătă cu dreapta înainte, iar cu stînga ne făcu semn să tăcem din gură, să fim atenţi. Îmi încordai privirea, dar nu văzui nimic neobişnuit.

Winnetou însă îşi atîrnă puşca de oblîncul şeii, scoase cuţitul de vînătoare, descălecă şi, fără a rosti măcar un cuvînt, dispăru în pădure.

— Ce să fie, Charlie ? întrebă Sam nedumerit.

— Habar n-am.

— Original tip Winnetou ăsta ! Nu putea să ne spună şi nouă despre ce-i vorba ? !

— N-ai auzit ce zicea adineauri : bărbatul adevărat vorbeşte cu pumnul. Adică prin faptă. Zărind ceva suspect, s-a dus să cerceteze mai îndeaproape situaţia. Ce nevoie să-ţi dea lămuriri verbale, de vreme ce acţionează sub ochii tăi !...

— Totuşi, ar fi putut să ne spună măcar cu aproximaţie ce a observat !

— O să aflăm în curînd.

— Da, am fi ştiut şi noi, ca să zic aşa, cum să ne orientăm şi ce să facem.

— Ştim şi aşa : trebuie să aşteptăm aici, după colţ, pînă se întoarce sau pînă dă vreun semn. Simplu de tot.

— Massa, oh, auzit, massa ? interveni Bob.

— Ce ?

— Strigat om !

— Unde ?

— Aici, după colţ asta.

Mă uitai întrebător la ceilalţi, dar nimeni nu auzise nimic. Se putea, totuşi, ca negrul să aibă dreptate.

Deodată răsună — şi îl auzirăm acum cu toţii — glasul ciudat al unui wipp-por-will. Oricare altul ar fi fost convins că e într-adevăr glasul acestei păsări, dar eu ştiam că nu era decît o imitaţie perfectă realizată de Winnetou. De acest semnal ne folosisem cîndva în expediţiile noastre comune.

— Un wipp-por-will, spuse Sam. Aş fi curios, ca să zic aşa, pe unde nu se găseşte soiul ăsta de gaiţe.

— Ba te înşeli, Sam. E pentru întîia oară că auzi asemenea glas: ne cheamă Winnetou. Uite-l colo, la cîteva sute de paşi în marginea pădurii. Haidem!

Luai de căpăstru murgul apaşului şi porniii călare, însoţit de ceilalţi. După ce se convinse că i-am auzit chemarea, Winnetou dispăru imediat după copaci. Ajuns la locul cu pricina, descălecai şi intrai după el în pădure. Îl găsii stînd în picioare, iar jos, pe pămînt, zăcea un tînăr legat cu propria lui cingătoare. Gemea şi privea în sus la Winnetou, cu niste ochi îngroziţi.

— Fricosule! rosti cu dezgust apaşul.

Şi, fără să adauge alt cuvînt, îi întoarse spatele.

Tînărul capturat era un alb. Văzîndu-mă pe mine — tot alb — se înseninâ puţin la faţă. O undă de nădejde îi răcori sufletul, mai ales cînd se ivi şi Sam.

— Un alb, un yankeu! exclamă acesta din urmă. De ce fratele meu roşu îl tratează ca pe un duşman?

— Ochi rău! răspunse scurt Winnetou.

Atunci un strigăt se auzi în spatele meu. Întorsei capul, şi-l văzui pe Marshall cum se uită stupefiat la prizonier.

— Holfert! Pentru Dumnezeu, ce cauţi aici?

— Marshall! Master Marshall! se miră prizonierul la rîndul său.

Era deci o cunoștință de-a lui Bernard. Se părea însă că apariția prietenului meu nu-i provoca o deosebită plăcere.

— Cine-i tînărul ? întrebai.

— E din Knoxville, îl cheamă Holfert. A lucrat în magazinul nostru, ne lămuri Bernard.

Cum de ajunsese aici un fost angajat de-al lui Marshall ? Ce căuta tocmai în aceste locuri, unde speram să-l găsim pe Morgan ? Îmi veni o idee.

— Era în serviciul dumneavoastră cînd ați lichidat întreprinderea ?

— Da.

Mă adresai atunci prizonierului :

— Master Holfert, te căutăm demult. N-ai vrea să ne spui unde se află bunul dumitale amic Fred Morgan ?

— Sînteți detectiv, *sir* ? izbucni acesta speriat.

— Profesia mea vei afla-o la timp. Dar pot să-ți spun că n-am intenția să mă ocup de dumneata în mod oficial, deoarece înclin să cred că ai căzut victimă unei momeli. Răspunde așadar : unde-i Morgan ?

— Dezlegați-mă și vă voi spune totul, *sir*.

Bernard asista la discuție ca un martor cu totul uluit.

— De dezlegat nu poate fi vorba, dar o să-ți slăbim nițel legăturile. Bob, ia vezi !

Negrul ieși în față și se aplecă.

— Bob, și tu ești aici ? ! exclamă Holfert.

— *Yes* ! Unde massa Bern' acolo Bob. De ce nu rămînem massa Holfert la Lu'ville și venit la munți ? De ce trebuim legat massa Holfert ?

Negrul desfăcu puțin legăturile, încît prizonierul reuși să se salte în șezut. Eu continuai interogatoriul :

— Deci, pentru a treia oară : unde se află Morgan ?

— În Head-Pik.

— Ai fost mult timp acolo, împreună cu el ?
— Mai mult de o lună.
— Unde v-aţi întîlnit ?
— Îmi poruncise să vin la Austin.
— Îţi poruncise ? Prin urmare, sînteţi cunoştinţe vechi.
Holfert tăcu. Eu scosei pistolul.
— Fii atent la jucăria asta, master Holfert ! Deşi sînt lămurit în ce te priveşte, ţin totuşi să-mi spui cîte ceva în legătură cu asasinarea şi jefuirea patronului dumitale. Dacă nu răspunzi sau încerci să minţi, îţi trîntesc un glonţ în cap. Aici, în Vest, criminalii nu sînt judecaţi cu atîtea formalităţi ca dincolo, în statele răsăritene !
— Nu sînt un criminal ! bîigui Holfert în culmea spaimei.
— Ţi-am mai spus că sînt pe deplin lămurit în legătură cu dumneata ! Problema ar fi numai dacă e cazul să te tratăm ca pe un înrăit fără leac sau ca pe un păcătos care se pocăieşte. Aşadar, îl cunoşti mai demult pe Morgan ?
— Mi-e rudă.
— Şi te-a vizitat la Louisville ?
— Da.
— Mai departe ! N-am chef să te tot întreb : poţi vorbi şi singur. Gîndeşte-te la pistolul meu !
— Dacă master Marshall se retrage, vă povestesc totul.
Trebuia să ţin seama de starea de spirit, de tulburarea în care se găsea criminalul văzîndu-se încolţit pe neaşteptate.
— Fie pe voia dumitale.
Îi făcui semn lui Bernard, care se depărtă ca să se întoarcă însă pe ocolite şi să se posteze la adăpostul unui copac, în spatele prizonierului. În clipa

aceea parcă citeam în inima lui ca într-o carte deschisă.

— Dă-i drumul ! îi ordonai lui Holfert.

— Morgan mă vizita adeseori, stăruind să joc cu el cărți. Pînă la urmă m-a convins.

— Venea în locuința dumitale ?

— Da. La magazin nu mă căuta niciodată. Tot cîștigînd la joc, am dat în patimă. Pe urmă, am început să pierd și am tot pierdut pînă i-am rămas dator cu cîteva mii de dolari. N-aveam de unde să-i plătesc. Atunci m-a amenințat cu denunțul, căci îi dădusem polițe falsificînd semnătura patronului meu. Cum era să mă salvez ? I-am indicat locul unde se află cheile de la magazin.

— Știai ce avea de gînd să facă ?

— Da. Urma să împărțim între noi prada și să fugim în Mexic. Dar, din prevedere, pentru a nu fi descoperiți de poliție, trebuia să ne despărțim pentru un timp și să ne dăm întîlnire la Austin.

— I-ai spus că patronul poartă întotdeauna la el o cheie cu care descuie toate ușile ?

— Da, i-am spus. Însă nu credeam că-l va ucide. Zicea că are intenția să-l năucească și atît. L-am pîndit amîndoi, iar Morgan, nici una nici două, l-a înjunghiat. Apoi am deschis ușa locuinței și am scos mortul pe culoar. Prada am împărțit-o pe loc.

— El a luat diamantele, și dumneata restul ?

— Da. Fiind din branșă, nu mi-a fost greu să vînd partea mea, firește, sub preț... și acum...

— Și acum... da, da, înțeleg ! Ți-a luat Morgan banii !

— Mi i-a luat.

— Va să zică, ai fost atît de naiv încît să-ți închipui că un tîlhar ca Morgan se va purta corect cu dumneata ? Nu ți-ai dat seama că te ademenește

în pustietatea asta ca să te jefuiască de banl ? Cum ţi i-a luat ?

— Aseară era rîndul lui la strajă. Eu adormisem, dar deodată mă deşteptai. Morgan îmi luase armele şi portofelul, şi se aplecase să mă înjunghie. Spaima mi-a înzecit puterile : l-am aruncat de pe mine, am sărit în picioare şi am luat-o la fugă. Dînsul m-a urmărit, dar mulţumită întunericului am scăpat. Apoi am alergat toată noaptea, temîndu-mă să nu mă descopere în zorii zilei. Abia de curînd m-am ascuns aici, să-mi trag puţin sufletul şi să dorm. Dar n-a fost chip : au trecut călăreţii indieni. Tocmai voiam să-mi continui drumul, cînd l-am văzut pe acest roşu. Am încercat să mă feresc de el, dar m-a prins.

Holfert era frînt de oboseală. Poate că şi această stare îl determina să vorbească atît de franc şi deschis, căci altminteri glasul lui nu prea trăda căinţă sau regret.

Mă adresai lui Bernard.

— E omul dumitale. Ce ai de gînd cu el ?

Marshall nu răspunse. Pesemne că şovăia între răzbunare şi milă. În sfîrşit, îi puse prizonierului cîteva întrebări suplimentare, după care se hotărî :

— S-ar putea ca ticălosul să merite moartea, dar ducă-se în plata Domnului !

— În condiţiile de aici, asta e şi mai rău ca o moarte imediată, îi atrăsei eu atenţia. Fără experienţă şi ajutor, fără armă şi cal, nu va ajunge prea departe.

— Atunci să vină cu noi pînă găsim un prilej să ne scăpăm de el.

— Ne-ar incomoda prea mult, doar mai avem un prizonier. Şi apoi, nu e deloc exclus să se înţeleagă amîndoi împotriva noastră.

— Tot am fi patru contra doi.

— Nu mă gîndesc că ne-ar covîrși ca forță ; s-ar putea ivi însă momente grele, situații încurcate. Mă rog, nici eu nu sînt setos de sînge. Am putea să-i dăm, de pildă, un cal de povară și o armă. Consultă-te și cu Winnetou !

Indianul stătuse deoparte, urmărind discuția noastră. Acum se apropie de Holfert și-l dezlegă.

— Ridică-te !

Prizonierul se sculă în picioare. Winnetou întinse arătătorul spre el.

— Ți-ai spălat mîinile de sîngele victimei ?

— Da, răspunse Holfert smerit.

— Asta înseamnă că aveai într-adevăr mîinile pătate cu sînge ! Or, sîngele, ca să-l speli, cere sînge, nu apă ! Așa vrea Manitu și Marele Spirit al savanei. Vezi ramura aceea chiar pe marginea apei, lîngă mal ?

— Da.

— Du-te și ad-o încoace ! Dacă izbutești s-o smulgi de-acolo, rămîi în viață, căci ramura e semnul păcii și al iertării.

Noi, ceilalți, eram întrucîtva surpinși de acest ciudat procedeu. Holfert se duse pînă la marginea apei, cam la patru sute de pași depărtare de noi. Condiția nu era greu de îndeplinit : ramura se afla foarte aproape de mal. Întinse mîna și o ajunse. Dar în aceeași clipă, Winnetou duse la ochi pușca lui de argint. Focul scăpără și Holfert, lovit la cap, căzu în apă, cu fața în jos.

Calm, fără să se grăbească, apașul își încărcă din nou pușca.

— Omul alb nu s-a întors cu ramura, deci a trebuit să moară ! Spiritul savanei e drept și milostiv : el nu iartă ca să te ducă la pieire. Ucigașul alb ar fi fost ucis la rîndul lui de comanși sau de *stakemen*-i și leșul lui l-ar fi mîncat coioții.

Acestea spuse, Winnetou încălecă şi porni la drum fără altă vorbă.

Îl urmarăm în tăcere, tulburaţi pînă în adîncul sufletului.

Comanşii lăsaseră urme peste tot. Era clar că mergeau la război ; o dovedeau, de altfel, şi culorile cu care îşi vopsiseră faţa. Dar se vede că ţinta lor era cam departe, altminteri ar fi fost mult mai precauţi.

Winnetou le cunoştea, desigur, intenţiile, dar era de felul lui un taciturn : nu vorbea decît strictul necesar. Tocmai voiam să mă apropii de el, cînd răsunară înaintea noastră trei focuri de armă.

Ne strunirăm numaidecît caii. Winnetou, făcîndu-ne semn să aşteptăm, porni iarăşi înainte şi cîrmi pe lîngă un cot al pădurii. Noi stăturăm pe loc. Apaşul descălecă, se furişă printre tufişuri, apoi apăru din nou şi ne chemă printr-un gest al braţului.

— Comanşii şi două feţe palide, ne informă el în grabă.

Şi numaidecît se retrase iar în tufiş. Eu, Sam şi Bernard ne luarăm după el, în timp ce Bob rămase cu caii, păzindu-l şi pe Hoblyn.

Terenul închipuia la un moment dat un fel de tăpşan larg şi de acolo ne izbi o privelişte neaşteptată. Cele două căpetenii ale comanşilor îşi înfipseseră suliţele în pămînt şi îşi agăţaseră scuturile în ele. Şedeau şi fumau împreună cu doi albi care se instalaseră unul în dreapta, celălalt în stînga lor. Tuspatru caii păşteau în apropiere. Pe tăpşanul din faţa lor se desfăşura un exerciţiu de luptă, sălbatic şi paşnic în acelaşi timp : comanşii organizaseră unul din acele spectacole prin care obişnuiesc să-şi arate măiestria de călăreţi şi de mînuitori ai armelor. Aflîndu-se prea departe ca să le putem deslui

feţele, făcui apel la lunetă şi, surprins, mă adresai lui Sans-ear :

— Formidabil ! Priveşte, Sam ! Cine-i tipul de acolo ?

Sam luă luneta şi o duse la ochi :

— *s'death*, Fred Morgan cu fiul său ! Cum de s-au întîlnit aici, ce-or fi căutînd printre indieni ?

— Uşor de dezlegat, dragul meu : Patrik călărea înaintea noastră, iar tatăl său venea dinspre Head-Pick, urmărindu-l pe Holfert. Şi s-au întîlnit aici. Cu indienii, după cum ştii, se află în raporturi bune, n-au de ce să se ferească.

— O fi, dar nu-mi convine deloc.

— De ce ?

— Cum îi mai scoatem, ca să zic aşa, din mijlocul roşilor ?

— Sper să nu stea mult timp împreună. Oricum, nu aceasta poate fi intenţia lor. N-au nici un interes să împartă comoara cu indienii.

— Atunci cel mai bun lucru e să rămînem pe loc şi să nu-i slăbim din ochi.

— Se pare că aici sîntem puşi la adăpost, nu cred ca vreun comanş să vină încoace.

— Dar Morgan ? interveni Bernard. N-o să treacă pe-aici în căutarea lui Holfert ?

— Văzînd că nici fiu-său, nici comanşii nu l-au întîlnit, va presupune că acesta a luat-o pe alt drum. Hai să ne punem caii în siguranţă.

Winnetou aprobă din cap şi eu mă depărtai pentru a lua măsurile cuvenite. Era de prevăzut că popasul nostru va dura cîteva ore. Scosei samarele de pe cai şi intrarăm cu toţii mai în adîncul pădurii.

Dînd cu ochii de tăpşanul cu pricina, Hoblyn mi se adresă :

— *Sir*, acolo sus, pe dreapta, e drumul spre ascunzătoare.

— Acolo ? Proastă afacere !

— De ce, Charlie ? se vîrî în vorbă Sam.

— Fiindcă n-avem cum ajunge acolo înaintea celor doi Morgan. Îţi dai seama : după plecarea comanşilor, banditii vor lua-o imediat încolo.

— Nu vă faceţi griji, *sir !* interveni Hoblyn. Drumul acesta nu-l cunoaşte decît *capitano* şi cu mine. Locotenentul Patrik o ia pe altă parte, către un afluent al lui Rio Pecos.

— Bine, atunci să urmărim liniştiţi spectacolul comanşilor.

Războinicii se împărţiseră în două tabere „inamice". Părea că se înfruntă cît se poate de serios. În lupta corp la corp oamenii se arătau atît de sprinteni şi neosteniţi, încît ar fi cucerit admiraţia oricărui spectator european. Caii lor nu au şei, nici căpăstru obişnuit, ci poartă fixată pe spinare fie o pătură, fie o piele sau rogojină. De ambele laturi o curea solidă, groasă, e petrecută pe grumazul calului, servind de sprijin pentru braţul călăreţului cînd acesta se apleacă pe o parte sau alta, agăţat numai cu un picior de spinarea bunului său tovarăş. Acest soi de echipament, ca şi exerciţiul îndelungat permit călăreţului să se folosească de calul său ca de o pavăză, avînd în acelaşi timp destulă libertate de mişcare şi expediind săgeţile sau gloanţele cînd peste capul, cînd pe sub burta calului. Războinicii aceştia sînt deosebit de ageri. Dacă e nevoie, aproape că se culcă la pămînt fie pe dreapta, fie pe stînga calului şi acţionează cu atîta viteză şi dibăcie, încît ar face cinste celei mai înalte şcoli de călărie artistică. Caii au pas atît de regulat, încît ararcori glontele sau săgeata lansată de călăreţ nu-şi atinge ţinta. Chiar şi cînd cade pătura călăreţul îşi menţine echilibrul, dat fiind că fîşia de piele care îi cuprinde

brațul aproape de umăr este fixată de greabănul calului. Un călăreț destoinic strînge bine gaica și atunci nu mai are nevoie nici de pătură, nici de șa, în timpul demonstrației. Piciorul, încălțat în mocasin, se lipește, de parcă ar face corp comun cu coapsa calului. Acești extraordinari călăreți sînt în stare să arunce săgeata ori să tragă cu arma de pe spinarea calului, dar și pe sub gîtul lui, mînuind arcul din poziția atîrnat ca și din poziția obișnuită, atît sînt de instruiți și exersați.

Toată atenția noastră era îndreptată spre acest spectacol războinic, plin de ciudățenii și frumuseți, semănînd cu o „Phantasia" arabă. Doar o singură dată, și spre norocul nostru, îmi aruncai privirea îndărăt, spre desișul de unde veniserm. Și atunci zării cu spaimă doi călăreți venind spre noi, pe hotarul pădurii, și cercetînd cu atenție urmele comanșilor. Îi avertizai pe ceilalți :

— *Have care*, atenție ! Călăreți !

Își întoarseră cu toții capetele, și Hoblyn exclamă:

— *Capitano* cu Conchez !

— Exact, așa e ! Repede, în pădure ! Ștergeți orice urmă !

În două minute se făcu totul. Oamenii se retraseră mai în adîncul pădurii, în afară de mine și de Winnetou, care, rămași mai în față, îi observam în ascuns pe noii veniți.

Călăreții se apropiau din ce în ce și desigur că ar fi cîrmit spre noi, dacă în acel moment războinicii comanși n-ar fi scos un urlet ca de fiare sălbatice. Era semnalul lor de luptă. Călăreții tresăriră, se uitară o clipă pieziș pe după colțul pădurii și își mînară caii către locul unde stătuseră adineaori caii noștri. Atunci ne înfundarăm și noi în pădure.

Chiar îndărătul noilor veniți creșteau doi arțari alăturați. Acolo reușii să ajung și să trag cu urechea

la discuția bandiților. Stăteam cu tomahawkul pregătit pentru orice eventualitate.

— Sînt comanși, vorbi *capitano*. Prin urmare, n-avem de ce ne teme. Dar trebuie să dibuim cine sînt cei doi albi.

— E prea departe, nu le vedem fețele.

— Poate să-i recunoaștem după îmbrăcăminte. Cel din față, nu... nu-l știu... Celălalt... eh, drăcie, mi-l acoperă cele două căpetenii!

— *Capitano*, ia vedeți caii ăia patru! E și un roib printre ei. Nu vi se pare că șaua e cam ciudată?

— *Carajo*, ăsta e roibul locotenentului!

— Cred și eu. Înseamnă că unul din albi nu poate fi decît locotenentul Patrik.

— Așa e! Uite că s-a aplecat. Poartă haina aceea pestriță. Ce-i de făcut?

— Dac-aș ști ce intenții aveți cu el, poate că mi-ar veni vreo idee.

— Acum e într-adevăr cazul să-ți spun. Am îngropat aici cea mai însemnată parte din averea noastră. Nu o puteam ține dincolo, în Hide-Spot, fiindcă se află printre noi unii oameni care nu-mi inspiră încredere. Locul unde am ascuns comoara nu-l știe nimeni în afară de mine și de Patrik care, ciudat lucru, în loc să se întîlnească cu tat-su în tabăra noastră, a preferat să fixeze întîlnirea aici, la Rio Pecos. Asta m-a făcut să îl bănuiesc. Iar faptul că, după ultima lui misiune în Estaccado, a venit direct încoace, fără să treacă mai întîi pe la mine, mi-a întărit convingerea că are de gînd să ne fure comoara. Cu indienii ăștia cred că s-a întîlnit întîmplător. Acuma, mă întreb cum e mai bine: să-l pedepsim chiar aici, pe loc, sau să ne ținem de el și să-l prindem asupra faptului?

— Cred că a doua cale e mai sigură. Acum n-am putea încă să-i dovedim nimic. Va spune că n-a avut

alt scop decît să se întîlnească cu tat-su. Şi pe urmă, cine ştie ce-o să mai facă pentru a-şi atinge ţelul! Sîntem numai doi contra doi, iar cu indienii putem să dăm de bucluc. Nu-s oameni de nădejde.

Era clar că acest Conchez dorea ca şeful să renunţe la planul lui iniţial. Probabil că-l trăgea şi pe el aţa să afle locul ascunzătorii.

— Ai dreptate, aprobă *capitano*. Comanşii ăştia Racurroh merg la război, deci nu vor zăbovi aici decît un ceas ori două. Pe urmă, Patrik va pleca şi el; pînă la ascunzătoare nu mai are mult. Cunosc eu însă un drum şi mai scurt, ca să i-o luăm înainte. Numai de-ar fi încă acolo comoara, că nu pupă el nimic!

— Cum adică „de-ar fi încă acolo"? Cine s-o fi luat? Doar nimeni altul nu cunoaşte taina!

— Hm, Sans-ear şi Old Shatterhand ne-au mai jucat o dată renghiul...

— Ei? Păi cum să fi aflat?

— Foarte simplu. Eu voiam să-l trimit pe Hoblyn ca să-l urmărească pe locotenent şi am făcut o mare prostie: m-am grăbit să-i descriu locul ascunzătorii şi uite că Hoblyn a dispărut şi de atunci nu-mi iese din gînd bănuiala că, pentru a se salva, le-o fi vîndut vînătorilor secretul.

— Hm, în cazul acesta poate c-ar fi mai bine să...

— Ce vrei să spui?

— Să ne adresăm comanşilor.

— Adică, să-i punem în curent cu situaţia şi să le întindem comoara pe tavă?! Nu, asta în nici un caz. De altfel, mai avem timp să chibzuim. După cîte văd, roşii şi-au scos sacii cu merinde. Să îmbucăm şi noi ceva. Adu pastrama!

Mergînd spre cai, Conchez m-ar fi zărit, fără îndoială; de aceea mă trăsei repede îndărăt şi dispărui la timp din cîmpul lui vizual.

Întors la tovarășii mei, le comunicai cele auzite.

— Dar în legătură cu cei trei „voiajori", care au plecat atunci cu „locotenentul" pe urmele negustorilor, n-ai auzit nimic? întrebă Sam. Unul din ei parcă trebuia să-l însoțească pe Patrik!

— Nu, n-am auzit. Poate că Patrik i-a ucis ca să aibă mîna liberă. Ei, Sam, ce facem cu ăștia doi?

— Îi lăsăm să-și continue drumul, ca să zic așa. Winnetou însă clătină din cap, arătîndu-și dezacordul.

— Frații mei albi să nu uite că au numai cîte un singur scalp.

— Și cine o să ni-l ia? replică Sam.

— Șerpii de Racurroh.

— N-o să le meargă! De altfel, ei se grăbesc la război și vor pleca de aici cît de curînd.

— Fratele meu alb e un vînător vestit și un războinic viteaz, dar nu cunoaște obiceiurile comanșilor. Ei se vor duce în munți, la mormîntul căpeteniei lor Ciu-ga-ciat, adică „Fumul negru". Așa fac ei o dată pe an, în ziua cînd Ciu-ga-ciat a căzut ucis de Winnetou, căpetenia apașilor.

Acum înțelegeam, în sfîrșit, de ce Winnetou pornise pe urmele lor.

— Ce are a face?! raționă cu glas tare Sam. Dacă au de făcut asemenea drum, de-abia n-o să le ardă de noi, ca să zic așa, și nici de bandiți.

— Și eu înclin să rezolv lucrurile fără vărsare de sînge, îl susținui pe Sam.

— Frații mei albi facă după voia lor, rosti ferm Winnetou. Cruțîndu-l pe dușman, pe tîlhar și ucigaș, ei vor plăti greșeala cu propriul lor sînge. Apașul a vorbit. *Howgh!*

N-aș fi vrut să-l contrazic; dar numai cu puțin înainte căzuse ucis un om și mă durea gîndul că

va fi să mai ucidem unul, fie şi un criminal, fără să ne aflăm în legitimă apărare.

Pe cînd chibzuiam astfel, deodată tabăra comanşilor se umplu de strigăte şi de larmă, care păreau să se fi dezlănţuit dintr-o pricină neaşteptată. Văzînd că şi *capitano* cu însoţitorul său deveniseră foarte atenţi, mă furişai pînă la liziera pădurii, ca să mă lămuresc despre ce-i vorba.

Ajunsei într-un loc sigur, de unde puteam să urmăresc situaţia. Comanşii se înghesuiau pe mal, privind la o descoperire a lor, poate un cadavru sau un obiect neobişnuit. Îl împinseră apoi iarăşi în apă, şi, făcînd roată în jurul căpeteniilor şi al celor doi albi, încălecară şi porniră cu toţii la drum.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Bernard după ce revenii.

— Au găsit ceva în apă. S-ar putea să fie cadavrul lui Holfert. În cazul acesta sîntem descoperiţi.

Winnetou ascultă atent, apoi mă întrebă :

— Cred fratele meu că un hoit poate pluti atît de departe ?

— Uneori da. Apa e iute şi adîncă, malurile netede, cadavrul n-are de ce să se agaţe ; merge slobod la vale.

Fără să-mi dea vreo replică, Winnetou se sculă de jos şi dispăru în stînga, pe după copaci. Ştiam ce vrea să facă. Mergînd în sus, prin pădure, paralel cu fluviul, voia să coboare apoi în apă şi să înoate pînă la faţa locului, ca să se convingă ce anume atrăsese atenţia comanşilor.

Deşi îl ştiam un înotător admirabil, încercarea mi se păru foarte primejdioasă. În primul rînd, se putea întîmpla ca şi *capitano* cu Conchez, mînaţi de aceeaşi curiozitate, să se apropie de locul cu pricina ; în al doilea rînd, comanşii puteau să-şi spună că acolo unde se găseşte cadavrul unui om recent omorît,

trebuie să se găsească și autorul faptei. Or, în acest caz, plecarea lor nu era decît simulată și ei s-ar fi putut întoarce ca să se convingă de adevăr. Așa cum într-o campanie militară se cere să nu lași niciodată înapoia ta un bastion necucerit sau măcar neîmpresurat, tot așa și în Vestul sălbatic se cere să știi întotdeauna exact pe cine ai în spate. Altminteri e foarte primejdios.

Distanța pe care urma Winnetou s-o parcurgă înot, dus și întors, era de aproximativ o jumătate de milă. Socotind și cele zece minute de drum pe uscat și avînd în vedere calitățile lui de înotător, realizarea planului i-ar fi cerut o jumătate de ceas. Dar nu trecu nici un sfert de oră și *capitano* cu însoțitorul său porniră în aceeași direcție. Firește că nu-i puteam împiedica.

Presupunerea mea se împlini: cei doi călăreți se îndreptau spre fluviu. Trebuia să întreprind ceva, să-l ajut pe Winnetou, care își lepădase, desigur, hainele și armele, păstrînd asupra lui cel mult cuțitul. Trebuia să acționez repede și fără să fiu zărit. Îmi luai pușca.

— Voi stați pe loc!

Și fără să dau alte lămuriri, ieșii din ascunziș și alergai într-un suflet pe hotarul pădurii pînă ajunsei într-un punct de unde se vedea lămurit locul unde „obiectul" misterios fusese împins din nou în apă. Dar tocmai atunci văzui cum *capitano* își duce arma la ochi. Trase, dar nu nimeri. Știam cu cîtă dibăcie înoată Winnetou sub apă. Nici cinci secunde nu cred să fi trecut — și-l zării pe apaș săgetînd apa ca peștele, sărind pe mal și aruncîndu-se asupra lui *capitano*. Atunci Conchez își ridică repede carabina. Nu mai aveam încotro. Mă pregătii să trag și să-l rănesc. Iată însă că Winnetou se desprinse de *capitano* și se năpusti asupra lui Conchez, exact în

clipa cînd acesta dădu să apese pe trăgaci. Carabina se descărcă în gol, glonțul se pierdu în văzduh. Winnetou îi smulse arma din mînă, o prinse ca pe-o măciucă și tocmai bine se feri printr-un salt de *capitano* care, revenindu-și la timp, era gata să-l lovească cu patul puștii.

Neistovit, apașul dădu să-i înfrunte pe amîndoi deodată, cînd văzduhul se cutremură de un urlet puternic. Nu mă înșelasem deci nici în privința comanșilor : ei se depărtaseră puțin și, auzind împușcătura, se întorceau acum în mare grabă.

Înțelegînd situația, Winnetou îi zbură lui *capitano* pușca din mînă — din fericire era o pușcă simplă, cu o singură țeavă — zvîrli carabina hăt-departe în apă și, cu salturi ca de panteră hăituită, o luă la goană în susul malului.

Știam că în acest fel îl putea ține la respect minimum zece minute pe cel mai rapid alergător. Cîdva, tînărul apaș mă învățase și pe mine să realizez asemenea salturi, care, de fapt, nu mai înseamnă fugă, ci un fel de zbor, prin lansări consecutive avînd centrul de greutate mereu pe același picior, folosit și la bătaia pentru saltul ce urmează ; iar cînd piciorul obosește și începe să tremure, schimbi pe partea cealaltă.

Într-adevăr, nu-i trebuiră decît vreo zece minute ca să ajungă la hainele sale. De-acolo, inteligent cum era, știam că o să mai alerge o bucată de drum pînă să dispară în pădure și, la adăpostul ei, să se întoarcă iarăși la noi, pe ocolite.

Eu o luai într-un suflet îndărăt, spre ascunzișul nostru.

— Sub, băieți ! S-o ștergem de-aici !

— *All devils !* Încotro, ca să zic așa ? făcu Sam. Din partea asta vin comanșii ! Și albii vin cu ei.

— Norocul nostru ! Vor lua-o repede în sus şi-şi vor pierde timpul căutînd urmele lui Winnetou. Hai, scoateţi caii la marginea pădurii. Cum vedeţi că au trecut comanşii, mînaţi la galop în josul apei ; dar aveţi grijă să călcaţi chiar pe urmele lor, ca să nu le poată deosebi mai tîrziu pe-ale voastre. Eu rămîn să vă acopăr retragerea şi să-l aştept pe Winnetou.

— Singur ? întrebă Sam.

— Bineînţeles, întării eu, aruncînd o privire spre Hobyln care nici acum nu-mi cîştigase încă încrederea. Bernard şi Bob au prea puţină experienţă ; îi las în seama ta.

— *Well !* Atunci plecăm ! Comanşii au şi trecut.

Într-adevăr, ultimul călăreţ indian tocmai ne depăşea. Acuma eram bine ascunşi de privirile lor : ne acoperea streaşina pădurii. În timp ce Sam şi ceilalţi se depărtau, mă apucai să şterg cît mai temeinic urmele. Abia sfîrşii cu treaba, cînd un foşnet se auzi printre copaci şi Winnetou apăru în faţa mea.

— Iuf ! Şacalii de comanşi caută urmele apaşului. Unde sînt celelalte feţe palide ?

— Au luat-o înainte.

— Fratele meu ştie să fie înţelept în orice împrejurare. Prietenii lui nu trebuie să ne aştepte prea mult !

Se îmbrăcă repede cu hainele pe care şi le adusese de la mal şi-şi scoase calul din adăpost. Eu privii încă o dată în susul fluviului, ca să mă încredinţez că sîntem în siguranţă, apoi îl întrebai :

— Ce-a găsit fratele meu roşu în apă ?

— Leşul albului. Winnetou s-a purtat azi în două rînduri ca un copil neştiutor. A greşit, dar nu se teme. Iar fraţii lui albi îl vor ierta.

Era o mărturisire pe care Winnetou, atît de mîndru şi încrezător în sine, numai mie putea să mi-o facă. Pînă să-i dau vreo replică, apaşul porni în

galop, ca împins de furtună. Abia de-l putui urma călare pe mustangul meu.

Oamenii noştri se opriseră la un cot, de unde drumul cîrmea la dreapta, spre munţi, depărtîndu-se de cel al comanşilor. Sam descălecase şi se trudea, împreună cu ceilalţi, să înveleaască cu cîrpe copitele cailor. În acest scop, rupserăm cîteva pături din cele aduse de la Hide-Spot. Apoi ne continuarăm drumul. Winnetou, ţinîndu-şi calul de frîu, venea după noi pe jos, ştergînd urmele.

După ce trecurăm de prima buclă a trecătorii, eu mă oprii şi sării din şa.

— Bernard, du calul meu de frîu, pînă vă ajung din urmă.

— Ce ai de gînd ? mă întrebă Sam.

— Vreau să aştept aici, să văd ce intenţii au comanşii.

— Prea bine. Sînt şi eu curios dacă o să descopere sau nu şiretlicurile noastre.

Grupul porni mai departe, în timp ce eu mă strecurai în desiş. Nu trecu decît foarte puţină vreme şi auzii tropot de copite. Se întorceau comanşii. Dar nu toată ceata. Numai jumătate. Unde să fi fost ceilalţi ? Îi recunoscui şi pe cei doi Morgan. *Capitano* şi Conchez lipseau. Indienii veneau la pas, cu privirile ţintite în pămînt. Deodată se opriră pe locul unde stătuserăm noi. Căpetenia, care se afla cu acest detaşament, sări repede de pe cal, se aplecă şi culese ceva de jos, arătîndu-le şi celorlalţi. Numaidecît terenul fu cercetat cu toată atenţia. Apoi se ţinu o consfătuire, după care cei doi Morgan şi căpetenia se desprinseră de restul trupei şi o luară pe jos prin trecătoare.

Cei trei se apropiau examinînd amănunţit fiecare petic de pămînt. Erau clipe de mare primejdie pentru mine. Totuşi, datorită măsurilor pe care le luasem,

nu deslușiră nici cel mai mic indiciu al prezenței noastre. Cînd trecu pe lîngă mine căpetenia, zării în mîna lui semnul care îi stîrnise bănuiala. Era un fir de lînă desprins de la o pătură pe care o rupsesem pentru a înveli copitele cailor. Așadar, viața noastră atîrna literalmente de un fir.

Mai merseră o bucată, dar negăsind nimic suspect, făcură cale-ntoarsă. Convinși că nimeni nu trecuse pe acolo, cei doi Morgan își mai dezlegară limbile.

— N-a fost nimeni pe-aici, vorbi Fred Morgan. Urmele erau ale cailor noștri.

— Dar cine să fi fost indianul și cei doi albi care au dispărut ? întrebă fiul său.

— Aflăm noi în curînd. N-au cum să ne scape. Păcat că n-am putut dibui din ce trib face parte indianul. Cum să-l recunoști așa, în pielea goală ! ?

— Oricum, dacă mortul era Holfert, acela despre care mi-ai vorbit, atunci indianul ne-a făcut un bun serviciu.

— Holfert era ! Dar ce căuta indianul tocmai acolo unde poposiserăm atîta vreme ? Să fi venit înaintea noastră, sau mai tîrziu ? Cred că...

Restul discuției îmi scăpă. Cei doi Morgan și căpetenia se depărtară. Din cele auzite, puteam totuși să trag concluzia că deocamdată ne aflam în siguranță și că ceilalți doi bandiți — *capitano* și Conchez — preferaseră să nu apară în fața comanșilor, probabil pentru ca să-l poată surprinde pe „locotenent" asupra faptului. Mi se părea însă destul de problematic dacă acest *capitano* și însoțitorul lui vor izbuti să se sustragă privirii veșnic treze a războinicilor comanși.

Acum, tustrei ajunseră din nou grupul indienilor care, la ordinul căpeteniei, cotiră și dispărură pe după pădure. Eu, realizîndu-mi astfel scopul, mă luai repede după tovarășii mei care, între timp, străbătuseră o distanță serioasă. Îl ajunsei din urmă

abia după o jumătate de ceas. Winnetou mă privi întrebător şi îi relatai toată istoria.

— *Well,* făcu Sam, care se apropiase să asculte. Am reuşit să le jucăm o festă, ca să zic aşa.

— Comanşii au ochi care nu văd şi urechi care nu aud paşii duşmanului. Fraţii mei albi pot scoate acuma „mocasinii" de pe copitele cailor !

Le scoaserăm bucuroşi, deoarece caii — cu copitele înfăşurate — biruiau cu greu obstacolele drumului.

Nu era de loc uşor să urci călare prin acest defileu neumblat, plin de bolovani şi arbori prăbuşiţi de bătrîneţe sau frînţi de furtuni. Cu cît înaintam, cu atît mai sălbatic devenea ţinutul. Pînă ce, în amurg, ajunserăm sus, pe lanţul de culmi care se înşiră de la nord la sud, paralel cu Sierra. Trecurăm de partea cealaltă şi, pe cînd soarele asfinţea, coborîrăm într-un loc foarte prielnic pentru popas.

Seara şi noaptea se scurseră în linişte. Dimineaţa, o scurtă recunoaştere pe traseul străbătut mă convinse că nu fuseserăm urmăriţi.

Ne continuarăm drumul pe un teren ce semăna mult cu cel întîlnit cîndva de mine în Colorado. Pădurea se rărea treptat, din pricina climei din ce în ce mai calde şi secetoase. O sumedenie de vaduri adînci şi seci aminteau de apele ce domniseră cîndva în acele locuri. Vadurile erau legate între ele ; totul semăna cu o plasă şi, dacă priveai de pe un mal pe celălalt al unui astfel de vad, constatai că straturile superioare de pămînt de pe ambele maluri sînt identice. Urcînd pe mal, te aflai dintr-odată pe marginea unei prăpastii adînci, avînd un aspect poate mai puţin înfricoşetor de cît te-ai fi aşteptat datorită faptului că jos era tot atîta lumină ca şi sus ; însă pereţii abrupţi reprezentau un obstacol de netrecut pentru călători.

Privind cu atenție reliefuł acestor văi, se poate deduce ușor că în sezonul ploios ele trebuie să fie complet acoperite cu apă; pe ambele maluri sînt foarte vizibile semnele pînă unde ajunge nivelul apei în timpul ploii. Pe toată întinderea se văd stînci cu contururi fantastic de pitorești, aruncate parcă unele peste altele, încît te îndeamnă să le desenezi, să nu lași creionul din mînă. Mase enorme de granit, piramidale ori cubice, se ridică spre cer; stîlpi și arcuri gigantice se înșiră ori se suprapun, iar apele au tăiat pe alocuri stranii rotunjiri, s-ar putea spune adevărate ornamente, pe care nici o mînă omenească nu le-ar putea imita.

Vadurile sînt netezite, puțin înclinate la mijloc, și foarte greu accesibile de pe malurile înalte chiar dacă ești un alpinist încercat. În același timp, însă, terenul este atît de brăzdat în toate direcțiile încît, înaintînd pe malul unui astfel de rîu secat, poți ajunge ușor într-o vale lăturalnică, prin care cobori în albia principală. Această albie principală ține loc de șosea, dat fiind că de obicei înaintează în același sens; iar adîncimea ei oferă călătorului avantajul de a nu putea fi zărit de nicăieri, în afară de mal. Există firește și un dezavantaj: nici dușmanul nu poate fi zărit decît în momentul cînd te lovești de el.

Merserăm în direcția vest, urmînd o asemenea albie. Cu cît înaintam mai mult, cu atît adîncimea ei scădea și tot mai puține văi lăturalnice o însoțeau. În sfîrșit, deslușirăm în fața noastră culmile împădurite ale lui Sierra Blanca.

La poalele muntelui dădurăm peste numeroase cursuri de apă, afluenți ai lui Rio Pecos, și printre acestea identificarăm pîrîul care străbătea vîlceaua căutată de noi.

Ajunserăm acolo tîrziu după-amiază. Era o vîlcea lungă de aproximativ o milă și jumătate și largă

cît s-o străbaţi în treizeci de minute. Jur împrejur se înălţau munţii împăduriţi, iar de-a lungul apei, pînă în inima vîlcelei, se întindea un covor de iarbă grasă, fragedă. Din păcate, nu puteam lăsa caii la păscut : ar fi însemnat să ne trădăm prezenţa.

— Asta-i vîlceaua ? îl întrebai pe Hoblyn, ca să fiu sigur că nu greşesc.

— Sută-n sută, *sir*. Uitaţi-vă, sub stejarul acela de sus am poposit cu *capitano* cînd am fost prima oară aici.

— Propun să căutăm un loc de păşune într-o văiugă şi să lăsăm acolo caii, sub paza unuia dintre noi.

— Sună frumos, cuvîntă Sam, dar ce te faci dacă la un moment dat avem nevoie urgentă de cai, ca să zic aşa ? Eu, unul, n-o duc pe Tony aşa de departe.

— *Well*, atunci să găsim un adăpost potrivit în pădure. Mă duc eu cu Bob în partea asta, iar Winnetou să caute în cealaltă parte. Restul aşteptaţi pînă venim înapoi !

Descălecai, îmi luai puşca la umăr şi, împreună cu Bob, dispărui în pădure. Aceasta se revărsa parcă, asemenea unei cascade verzi, pe coasta prăvălatică a văii. Datorită arborilor răsturnaţi peste tot şi blocurilor mari de piatră, nu era uşor să ne aducem acolo caii. Exploram astfel pădurea, mergînd la o oarecare distanţă unul de celălalt, cînd, la un moment dat, auzii glasul îngrozit al lui Bob :

— Massa, venim ! Oh, massa !

Alergai în direcţia lui şi-l văzui agăţat cu desperare de craca unui fag mărunt.

— Ce-i cu tine, Bob ?

— Venim, massa ! Ajutăm ! Ba nu ! Nu venim ! Fugim şi aducem lume tot, ucidem dihania !

Nu era nevoie să-l mai întreb la ce anume se referă, deoarece dihania se afla lîngă copac. Era un urs, unul

din urșii aceia amabili pe care vînătorul îi numește „grizzly".

Auzisem și leul scoțînd acel răcnet rostogolit căruia arabii îi spun *rad*, adică *tunet*. Ascultasem cu inima cît un purice — chiar dacă mîna nu-și permitea nici un tremur — glasul înfricoșat al tigrului din Bengal. Dar mormăitul acestui urs — gros, răgușit, demonic, sunînd a batjocură — îți pătrunde toată ființa și, oricît de curajos ai fi, parcă-ți îngheață și sîngele în vine, și dinții în gură.

Fiara se găsea cam la opt pași de mine ; căscase botul și se ridicase pe labele dindărăt. Unul din doi — ursul sau eu — avea să piară. Țintii un ochi al bestiei și apăsai pe trăgaci. Cît ai clipi, mai trăsei un foc în regiunea inimii. Apoi aruncai pușca, scosei cuțitul și, sărind mai în lături, pregătii lovitura. Ca și cum cele două gloanțe nici nu l-ar fi atins, ursul venea spre mine, uriaș, ridicat în două labe. Trei, cinci, șase pași... Tocmai ridicasem cuțitul ca să lovesc — cînd, deodată, colosul se muie, își aplecă labele din față, scoase un fel de grohăit sinistru și stătu așa nemișcat preț de un minut. Apoi se prăbuși ca trăsnit.

Unul din gloanțe îi găurise capul, celălalt inima. Deci ambele pătrunseseră în plin centru vital. În asemenea condiții pantera sau jaguarul ar fi căzut ca niște pîsoi. Dar grizzly-ul meu își continuase liniștit drumul : încă doi pași, atît, și m-ar fi strivit !

— Oh, massa, bun, frumos ! se bucură Bob de sus, de pe cracă. Urs mort bine, massa ?

— E mort de-a binelea. Poți să cobori.

— Sigur mort, massa ? Nu mîncăm la Bob ?

— Nici o grijă.

Pe cît de repede se cățărase pe cracă, pe atît de repede coborî la pămînt. Dar de urs se apropie cu mare teamă. De fapt, și eu mă aplecai cu destulă

prudență ca să-i aplic două lovituri de cuțit între coastele a doua și a treia.

— Oh, mare dihania, mai mare ca om! Avem voie și Bob să mîncăm urs?

— Desigur. Labele și șuncile sînt foarte bune.

— Oh, massa, dam la Bob labe și șunci! Asta place mult dacă foarte bun.

— Împărțim carnea între noi și ai să-ți primești porția. Deocamdată stai aici că eu mă întorc imediat.

— Bob stăm aici? Oh, dacă urs face iar viu?

— Atunci sari din nou pe cracă.

— Dacă massa plec, mai bine sărim chiar acum.

Și nici una, nici două, negrul se cățără iarăși pe cracă. Bietul de el — de fapt, nu era fricos. Înfrunta cu vitejie orice dușman biped. Dar un grizzly încă nu-i ieșise în drum; de aceea nici nu-i luai în nume de rău caraghioasa prudență.

Examinai apoi împrejurimile, pentru a stabili dacă nu aveam cumva de-a face cu o întreagă familie de urși. Nu găsii însă decît urmele celui doborît. Așadar, nu mai era primejdie. De altfel, nici nu rămaserăm prea multă vreme singuri. Winnetou și ceilalți, auzind împușcăturile și neștiind ce anume se întîmplase, alergară cu toții în ajutorul nostru.

Toată lumea se miră de neobișnuita mărime a ursului, iar Winnetou își muie punga cu „medicamente" în sîngele fiarei.

— Fratele meu alb a ochit bine. Sufletul ursului îți va mulțumi că a fost eliberat fără chinuri ca să ajungă la strămoșii săi, în veșnicele plaiuri ale vînătoarei.

După credința indienilor, fiecare urs cenușiu poartă în sine cîte un suflet de vînător, care își ispășește astfel păcatele.

Winnetou îmi ajută să jupoi ursul și să aleg carnea cea mai gustoasă. Restul îl acoperirăm cu crengi,

pietre, muşchi şi pămînt, ca să nu atragă vulturii, a căror năvală ar fi putut să stîrnească atenţia şi bănuiala duşmanilor.

Între timp, Winnetou descoperise de cealaltă parte a vîlcelei un loc potrivit pentru a pune caii la adăpost. Aflîndu-ne în plină zi, nu ne sfiirăm să aprindem focul şi să frigem labele ursului. Avurăm astfel un prînz copios şi mîncarăm cu poftă.

Seara, după ce organizarăm schimburile de străji, ne învelirăm în pături, dîndu-ne odihnei. Dormirăm netulburaţi toată noaptea şi apoi o bună parte a dimineţii se scurse fără nici un eveniment deosebit.

La intrearea în vîlcea stabilirăm un post de observaţie. Sam, preluînd la un moment dat schimbul, nici nu apucă să se instaleze, că se şi întoarse în fuga mare.

— Vin ! anunţă el.

— Cine ?

— Asta încă n-o ştiu exact, ca să zic aşa, pînă nu se apropie.

— Cîţi sînt ?

— Doi călăreţi.

— Ia să-i vedem !

Alergai pînă acolo şi, cu ajutorul lunetei, îi recunoscui pe cei doi Morgan. Mai aveau cam un sfert de ceas pînă să ajungă în vîlcea. Şterserăm cu grijă orice semn care le-ar fi putut da de gîndit şi, avînd în vedere că eram mai numeroşi decît ei, socotirăm că-i putem întîmpina fără teamă.

Dădui tocmai să mă întorc împreună cu Sam, cînd auzii în spatele meu trosnind tufişul. Să fi fost încă un urs ? Ascultarăm atenţi, ţinîndu-ne răsuflarea, şi ajunserăm la concluzia că e vorba de două făpturi care se apropiau de noi dinspre munţi.

— *All devils*, pe toţi dracii ! Cine să fie ?

— Vedem noi. Hai în tufiş !

Ne ascunserăm bine de tot, pitulaţi pe după crengi şi gata de apărare pentru cazul că ar fi dat peste noi nişte sălbăţăciuni. Dar după cîteva minute constatarăm că nu e vorba de nici un fel de fiare, ci de doi bărbaţi care veneau cu caii de căpăstru. Şi bărbaţii aceştia nu erau alţii decît *capitano* şi Conchez. Caii păreau sleiţi de puteri, dar nici călăreţii nu arătau ca după o plimbare de agrement.

Se opriră nu departe de noi. De acolo aveau o perspectivă largă.

— În sfîrşit! rosti *capitano*, respirînd uşurat. Un drum ca ăsta n-aş mai vrea să fac prea curînd. Bine c-am sosit barem la timp; încă n-a fost nimeni pe-aici.

— De unde ştiţi? se îndoi oarecum Conchez.

— Ascunzătoarea e neatinsă. Înseamnă că alde Morgan n-au fost. Iar altcineva ce să caute tocmai în locul ăsta sălbatic?

— S-ar putea, nu zic, să aveţi dreptate. Deci, nu vă mai sinchisiţi de Sans-ear şi Old Shatterhand?

— Nu, nu mai vin în considerare. Dacă s-ar fi luat după Morgani, atunci s-ar fi izbit de trupa comanşilor.

— Dar cine să fi fost indianul care înota gol-goluţ în Rio Pecos? Şi mortul?

— Nu ne priveşte. Bine că sîntem asiguraţi. Pavăză ne sînt comanşii care vin din urmă. Nimeni nu poate să treacă de ei.

— Credeţi că vin într-adevăr?

— Mai mult ca sigur. Pe roşul acela l-au lichidat dacă era vreun duşman de-al lor (ceea ce însă nu cred, pentru că apaşii nu se aventurează acum pînă aici) şi s-au luat cu siguranţă pe urmele noastre. Din cauza grabei, le-am oferit la urme, de parc-ar fi trecut o cireadă de bizoni.

— Şi dacă ne descoperă aici?

— Nu-i nimic. Sîntem prieteni. Cel mult or să se mire că i-am ocolit, dar îi lămuresc eu. Le spun că locotenentul... Dar, ia vezi! Mă las spînzurat dacă unul din călăreţii de colo nu e Patrik!

— Într-adevăr!

— Tocmai bine îmi pică-n labă! Îl învăţ eu minte ce înseamnă să-ţi trădezi căpitanul şi camarazii!

— Sînt singuri! Asta e o dovadă că trupa comanşilor vine într-adevăr încoace, în urma noastră. Dar să vă întreb ceva, *capitano*: vreţi să scoateţi comoara chiar azi, în prezenţa mea?

— Fireşte.

— Şi ce-o să faceţi cu ea?

— O împărţim.

— Ce înseamnă asta? O împărţim cu toţii, sau numai cu mine?

— Cum preferi?

— Asta e mai uşor de gîndit decît de rostit, *capitano*. Dar ştiind cum stau lucrurile la Hide-Spot, zău că ar fi bine să nu mai dăm pe-acolo. După ce ţi-ai cheltuit anii în osteneli, te cam trage inima spre tihnă şi confort. Or, eu cred că din comoara asta, chiar dacă-mi pică şi mie o parte, veţi putea trăi fără grijă.

— Vorbeşti ca din carte, Conchez. N-aş putea să nu fiu de acord cu tine. Dar deocamdată, să le dăm o lecţie măgarilor ăstora. Haidem! Uite colo un locşor minunat, chiar lîngă comoara după care li se scurg balele.

Nu cumva *capitano* viza chiar locul unde se aflau oamenii noştri? În orice caz, apucară amîndoi în direcţia respectivă. Sam şi cu mine ne luarăm tiptil după ei. Erau atît de siguri pe situaţie, încît nici nu dădură atenţie urmelor pe care le lăsasem venind încoace. Ce-i drept, ca să le descopere ar fi fost nevoie de un ochi ager, experimentat.

Ai noştri sesizară, firește, că se apropie cineva străin şi luară poziţie de apărare. Îmi amintesc şi azi mutrele celor doi onorabili cînd, depăşind ultimul rînd de tufe, dădură cu ochii de indianul pe care îl căutaseră la Rio Pecos. Era cît pe-aci să explodez în rîs.

— Hoblyn ! exclamă Conchez, recunoscînd pe fostul său tovarăş de crime.

— Hoblyn ? făcu fîstîcit *capitano*. Hoblyn, pe legea mea ! Ce cauţi în Sierra Blanca ? Cine sînt oamenii aceştia ?

Mă strecurai în spatele lui şi-l bătui uşurel pe umăr.

— Cunoştinţe vechi, *capitano !* Vă aflaţi între cunoscuţi. Poftiţi mai aproape, luaţi loc, simţiţi-vă ca acasă !

— Cine sînteţi dumneavoastră, señor ? întrebă el.

— Întîi de toate, îngăduiţi-mi să vi-i prezint pe domnii aceştia. Iată-l pe master Bob, negrul şi prietenul unui anume master Williams, pe care l-aţi cunoscut foarte bine. Acest gentleman alb e domnul Marshall din Louisville, care are cîte ceva de vorbit cu alde Morgan, tatăl şi fiul, care la rîndul lor umblă să vă fure ouăle din cuib. Acest monsenior indian e Winnetou, despre care aţi mai auzit, desigur, şi nu e cazul să adaug amănunte. Iar celălalt gentleman e, ca să zic aşa, Sans-ear. În ce mă priveşte, mie mi se spune uneori Old Shatterhand.

Pe *capitano* îl trecură toate năduşelile. Bîlbîi :

— Să fie cu... cu putinţă ?

— Ba bine că nu ! Ei hai, staţi jos, făceţi-vă comod ca şi mine cînd v-am spionat la Hide-Spot. Am stat atunci chiar în spatele dumneavoastră şi v-am luat pistolul drept amintire. Alaltăieri iarăşi, în timp ce-i supravegheaţi pe comanşi şi vă făceaţi destăinuiri

reciproce. Bob, dezarmează-i, te rog, pe aceşti domni şi leagă-i frumos de mîini şi de picioare.

— Señor !... protestă *capitano*.

— Calm, stimabile ! Vorbim cu dumneavoastră cum se cuvine să vorbeşti cu nişte *stakemen*-i. Deci, nu vă osteniţi degeaba. Pînă să ajungă domnii Morgan în vîlcea, veţi sta amîndoi legaţi şi cu căluşul în gură. Sau, poate... morţi !

Toate acestea se desfăşurară atît de repede şi neaşteptat, încît *capitano* şi Conchez nici nu reuşiră să schiţeze măcar un gest de apărare.

— Ia spune, *señor capitano*, unde se află ascunzătoarea după care tînjesc cei doi Morgan ?

— Lucrurile de acolo nu vă aparţin !

— Mă rog, s-ar putea totuşi să ne aparţină. Nu vreau să te oblig să-mi dezvălui secretele, dar am o întrebare la care trebuie să-mi răspunzi : Ce s-au făcut aşa-zişii voiajori care au plecat cu „locotenentul" dumitale, şi mai ales negustorii pe care aceştia îi urmăreau ?

— Negustorii... hm, nu ştiu...

— *Well, e clar.* Şi *voiajorii* ?

— Doi dintre ei trebuie să se fi întors la Hide-Spot. Pe al treilea l-a ucis locotenentul în drum. L-am găsit mort.

— Mi-am închipuit. Acum deschideţi frumos guriţele, să vi le astupăm. E o măsură de prevedere, ca nu cumva să ne trădaţi celor doi *carajos*.

Tocmai terminaşem cu operaţia, cînd Fred Morgan şi fiul său apărură la intrarea în vîlcea. Se opriră pentru o clipă şi cercetară cu ochii terenul. Apoi Patrik dădu pinteni calului şi porni la trap, urmat de tatăl său. Părea că au de gînd să termine totul repede, să nu piardă mult timp. Drept în faţa noastră, cam la douăzeci de paşi, creştea tufăriş de mure. Într-acolo se îndreptară amîndoi.

— Aici, tată !

— Aici ? Bun loc ! Nu i-ar trece nimănui prin minte să caute aici o comoară.

— S-o dezgropăm repede şi să plecăm. Naiba ştie cine or fi fost cei doi albi şi dac-au încăput sau nu pe mâinile comanşilor !...

Descălecară şi-şi priponiră caii lîngă apă. În timp ce animalele se adăpau însetate, banditii îngenunchiaseră, puseseră armele deoparte şi începuseră să taie tufărişul cu cuţitele. Scurmară apoi adînc în pămîntul negru, afînat.

— Iată ! exclamă Patrik după o vreme şi scoase la iveală un balot cusut cu grijă într-o piele păroasă de bivol.

— Asta-i tot ?

— Tot, dar ne ajunge : bancnote, cecuri şi aşa mai departe. Hai să astupăm la loc şi s-o ştergem !

— Poate mai rămîneţi niţel, ca să zic aşa ! ! !

Le vorbise Sam — în timp ce eu, dintr-un salt, mă aşezai între banditi şi armele lor. Ceilalţi duseră puştile la ochi.

Sam stătea înaintea celor doi Morgan ca un tigru gata să sară asupra prăzii. În primul moment aceştia rămaseră cu gurile căscate, dar, revenindu-şi curînd, dădură să apuce armele.

— Staţi aşa ! îi ameninţai cu pistolul. Un pas, şi vă împuşc !

— Cine sînteţi dumneavoastră ? întrebă Fred Morgan.

— Întreabă-l pe fiul dumitale, aşa-zisul master Mercroft.

— Cu ce drept ne ameninţaţi ?

— Cu acelaşi drept cu care aţi atacat, de pildă, pe măster Marshall din Louisville, apoi pe călătorii din tren, sau, cu mult înainte, ferma unui oarecare

Sam Hawerfield, aci de față. Făceți-ne, vă rog, plăcere și culcați-vă jos!

— Preferăm să stăm în picioare!

— O să vă culcați, totuși, după ce veți afla numele noastre. Iată-l aici pe Winnetou, căpetenia apașilor; iată-l și pe Sans-ear, fostul fermier Sam Hawerfield; iar despre mine îți va fi vorbit desigur fiul dumitale. Număr până la trei. Dacă nu vă culcați, adio viață! Atenție: unu... doi...

Se supuseră amîndoi scrîșnind din dinți de ciudă.

— Bob, leagă-l!

— Bob bine legăm, frumos legăm, făgăduí negrul și făcu tot ce-i stătea în putință ca să se țină de cuvînt.

Bernard Marshall îi păzise pînă atunci pe ceilalți prizonieri. Acum Bob îi luă locul și tînărul se apropie de noi. Recunoscîndu-l, Fred Morgan holbă ochii cît cepele, ca în fața unui strigoi.

— Marshall!

Acesta îl fulgeră doar cu privirea și nu rosti nici un cuvînt, dar ochii lui spuneau mai mult decît ar fi spus vorbele. Stăruia în el hotărîrea fermă, calmă a dreptei răzbunări.

— Bob, adu-i și pe ceilalți! porunci Sam. Nici noi nu avem chef, ca să zic așa, să întîrziem multă vreme aici. Vom proceda scurt și expeditiv.

Negrul îi aduse pe *capitano* și pe Conchez. Hoblyn veni și el. Se comportase în orice caz mai corect decît era de așteptat din partea unui tîlhar.

— Cine ia cuvîntul? întrebă Bernard.

— Tu, Charlie! fu de părere Sam.

— Ba nu. Sîntem aici toți cointeresați. Numai Winnetou poate fi obiectiv, imparțial. Dînsul e căpetenia preriei. Să i se dea lui cuvîntul!

Ceilalți căzură de acord, iar apașul încuviință din cap.

— Căpetenia apașilor aude vorbind Spiritul savanel. Îi va judeca, deci, cu dreptate pe fiii fețelor palide. Frații mei să-și ia armele în mîini, pentru că numai bărbații întregi au dreptul să-i judece pe prizonieri!

Aceasta e tradiția indienilor, și ne supuserăm. Winnetou vorbi :

— Ce nume poartă acest alb ?

— Hoblyn, răspunse Sam.

— Ce vină are ?

— A fost și el *stakeman*.

— Au văzut frații mei ca el să fi ucis pe vreun alb ?

— Nu.

— A mărturisit de buna voie că e ucigaș ?

— Nu.

— Pe cine i-a ajutat pînă acum : pe *stakemen*-i sau pe frații mei ?

— Pe noi.

— Atunci frații mei să-l judece cu inima, nu cu arma. Winnetou dorește ca acest om să fie liber, dar să nu se mai întoarcă printre *stakemen*-i !

Îl aprobarăm cu toții. Sentința apașului corespundea într-atît propriei mele păreri, încît luai pușca și cuțitul lui Fred Morgan și le dădui lui Hoblyn.

— Poftim ! Ești liber și ai, prin urmare, dreptul să dispui iarăși de arme.

— Mulțumesc, *sir* ! spuse Hoblyn în culmea bucuriei. Vă asigur că n-am să vă dezamăgesc.

I se citea pe față că-și va ține făgăduiala. Winnetou continuă :

— Cine-i această față palidă ?

— Șeful *stakemen*-ilor.

— Ajunge atît ! Să piară ! E cineva de altă părere?

Nimeni nu scoase vreun cuvînt. Era deci o confirmare a sentinței.

— Şi pe omul acesta cum îl cheamă ?

— Conchez.

— E un nume pe care-l poartă oamenii vicleni şi fătarnici ai sudului. Ce-a fost, cu ce se ocupă ?

— *Stakeman.*

— Şi ce căuta aici ? Voia să-i înşele pe propriii lui tovarăşi, să pună mîna de unul singur pe comoară. E un om cu două suflete şi cu două limbi. Să piară !

Nici acum nu interveni nimeni în apărarea acuzatului. Winnetou adăugă :

— Dar nu de mîna unui om cinstit să piară, ci de mîna unuia condamnat ca şi el. Cum îl cheamă pe ăstălalt ?

— Patrik.

— Să fie dezlegat şi să-i arunce pe *stakemen*-i în apă ! Nici o armă să nu se atingă de trupurile lor ! Să piară înecaţi !

Bob îl dezlegă pe Patrik şi, sub paza puştilor noastre, acesta execută ordinul cu un zel de care numai criminalii înrăiţi sînt capabili. Se ştia pierdut şi-şi manifesta deschis satisfacţia de-a fi el călăul foştilor săi complici. Aceştia erau atît de strîns legaţi, încît nu puteau să se apere în nici un fel...

În două minute totul se isprăvi. Patrik se lăsă iarăşi legat. Altă alegere nu avea.

— Şi acum, cine sînt aceste două feţe palide ? întrebă Winnetou, arătînd spre cei doi Morgan.

— Tată şi fiu.

— Ce vină le găsesc fraţii mei albi ?

— Eu îi învinuiesc de moartea soţiei şi copilului meu, vorbi Sam.

— Iar eu îl acuz pe bătrînul Morgan pentru tîlhărie şi asasinarea tatălui meu, adăugă Bernard.

— La rîndul meu, îl acuz pe Fred Morgan pentru atacarea unui tren de călători, cu care prilej a

omorît pe un slujbaș al căilor ferate, întregii eu rechizitoriul. Pe fiul său Patrik îl acuz pentru tentativă de omor împotriva mea și a voastră. Atît ajunge. Restul nu mai contează !

— Fratele meu alb a vorbit bine : atît ajunge. Să piară ! Să fie uciși de omul negru !

— Un moment ! interveni Sam. Nu sînt de acord. Eu i-am urmărit pe acești doi nemernici ani și ani de-a rîndul. Familia mea a fost una din primele lor victime. De aceea nu-i las pe mîna nimănui. Dreptul de a dispune de viața lor mi se cuvine mie ! Trebuie să adaug cuvenitele crestături pe răboj ! Numai atunci Sans-ear va fi mulțumit și, împreună cu bătrîna lui Tony, își va găsi tihna în vreo văgăună din munți sau undeva, în prerie, unde albesc ciolanele atîtor mii de vînători !

— Dorința fratelui meu e dreaptă. Să-i ia dînsul în primire pe cei doi ucigași !

— Sam, nu-ți păta mîinile cu sînge, chiar dacă e vorba de ucigași, îi șoptii lui Sans-ear. Nu trage cu sînge rece în niște oameni fără apărare. O asemenea faptă dezonorează, și e păcat.

Sam, vînătorul dîrz, se întunecă la față și tăcu privind în gol. Pentru a-l da timp de gîndire, îl luai cu mine pe Bernard și ne duserăm amîndoi la calul lui Fred Morgan. Mai găsirăm prin coburi cîteva perle pe care Bernard le recunoscu ca fiind ale sale. Altceva nimic. Îi făcurăm apoi lui Fred Morgan o percheziție corporală și descoperirăm, în fine, un pachețel prins cu o vînă de cerb în căptușeala cămășii sale de piele de bizon. Conținea bancnote în valoare considerabilă. Era, de bună seamă, partea răpită lui Holfert. Bernard vîrî pachețelul în buzunar.

În clipa aceea auzii din direcția unde staționau caii noștri un fornăit speriat, care părea al mustan-

gului meu. Mă dusei repede la faţa locului. Calul, cu coama zbîrlită şi ochii scînteietori, se smucea să scape de strînsoarea curelei. Fie că se apropia vreun animal, fie că vreun indian pîndea prin preajmă. Strigai, dînd semnalul de alarmă tovarăşilor mei. Dar, din păcate, oamenii nu mă auziră, deoarece în aceeaşi clipă se înălţă un urlet îngrozitor.

Dădui fuga pînă la marginea desişului şi mă uitai printre crengi spre locul nostru de popas. Înspăimîntătoare privelişte! Un furnicar de indieni! Trei sau patru inşi tăbărîseră asupra lui Sam, ţinîndu-l sub genunchi; alţi doi îl prinseseră cu *lasso*-ul pe Winnetou, culcîndu-l la pămînt; Hoblyn zăcea cu ţeasta sfărîmată, iar pe Bernard nu-l zăream deloc — era împresurat de o mulţime de indieni. Bob, nicăieri.

Aşadar, comanşii Racurroh îl urmăriseră într-adevăr pe *capitano* şi, în timp ce-i judecam pe criminali, se furişaseră în apropierea noastră şi se năpustiseră apoi atît de repede asupra tovarăşilor mei, încît orice încercare de a-i înfrunta era sortită eşecului. Cum să-i ajut pe oamenii noştri? Ce să întreprind în astfel de condiţii? Nu-mi rămînea decît să mă salvez pe mine însumi. Puteam să împuşc, ce-i drept, vreo cinci, şase indieni, dar cui i-ar fi folosit? În afară de Hoblyn, ceilalţi prizonieri mai erau în viaţă, şi comanşii, după obiceiul lor, aveau să-i ducă acasă şi să-i condamne la moarte prin tortură.

Mă întorsei deci la mustangul meu, îl dezlegai şi, luîndu-l de căpăstru, pornii în grabă spre creasta muntelui. Să mai salvez pe cineva, nu era timp. Desigur că indienii mă observaseră cînd am intrat în desiş şi aveau să mă urmărească.

Urcuşul cu calul pe o pantă atît de abruptă era cît se poate de greu. Dar sus, pe creastă, drumul fiind mai liber, încălecai şi o luai la goană, de parcă toată hoarda de indieni s-ar fi ţinut după mine.

De cealaltă parte a muntelui, mă lăsai din nou în jos. Nu-mi dădeam nici o osteneală să-mi ascund urma, dimpotrivă, știam că o să fie descoperită și vroiam să-i duc de nas pe următori.

Astfel, o bună parte de zi am mers fără oprire, mereu spre apus, pînă am ajuns la un rîu, care se potrivea scopurile mele. Apa curgea pe un teren stîncos, în care copitele calului nu lăsau nici o urmă ; îndemnai calul să intre în apă și mersei o bucată de drum împotriva curentului, oprindu-mă într-un loc pînă unde, după părerea mea, urmăritorii s-ar fi plictisit să continue cursa. Ieșind din apă, înfășurai copitele calului în niște bucăți de pătură și pornii înapoi, spre punctul de unde îmi începusem fuga.

Soarele asfințise cînd, după un galop de cîteva ore, lăsai în urma mea lanțul de înălțimi în spatele cărora se ascundea vîlceaua fatală. Mai departe nu era cazul să cutez în acea zi. Căutai deci în pădure un loc așternut cu mușchi și potrivit pentru popas. Din cauza învelitorilor de la picioare, mustangul era atît de obosit, încît nici de păscut nu-i ardea. Dornic de odihnă, bravul animal se lungi alături de mine.

Cît de brusc se schimbase situația ! Dar nu trebuia să mă las în voia gîndurilor sumbre. Numai o acțiune concretă putea să salveze ceva. Or, pentru a fi capabil de acțiune, aveam nevoie în primul rînd de odihnă și somn. Mă încredințai deci pazei Celui de Sus coborîi pleoapele și... nu mă trezii decît tîrziu dimineața. Dormisem buștean.

Sculîndu-mă, căutai mai întîi un petic de pășune bine camuflat. Îmi legai acolo mustangul și mă pregătii să fac o recunoaștere pe locul catastrofei din ajun. O astfel de operație era, firește, plină de riscuri, dar trebuia să mă încumet dacă voiam să fiu de folos tovarășilor mei. Metru cu metru mă strecuram tîrîș spre creastă. Pentru o distanță pe care un pieton mer-

gînd la pas ar fi străbătut-o în cel mult zece minute, eu consumai două ore în cap. Pe urmă, la vale merse mai uşor, deşi cu înzecită prudenţă. Dădui tocmai să trec de un stejar bătrîn, cînd auzii un sunet ciudat :

— Pst !

Privii atent în jurul meu, dar nu observai nimic.

— Pst !

Abia atunci îmi dădui seama că sunetul venea de undeva, de sus. Îmi ridicai ochii.

— Pst, massa !

De sus, dintr-un copac, dintr-o uriaşă scorbură, îmi zîmbea fericit Bob, cu gura pînă la urechi, sticlindu-şi dinţii.

— Aşteptam, massa ! Bob venim aproape !

Urmă un hîrîit asemenea celui pe care-l auzi stînd în casă pe cînd hornarul curăţă coşul vetrei ; apoi joardele de alun înălţate în jurul arborelui foşniră sec.

— Venim înăuntru, massa, la odaie ! mă pofti negrul în şoaptă. Atunci indian nu găsim Bob şi massa !

Mă căţărai pînă sus şi mă pomenii într-un interior complet învelit cu crengi de alun.

— *Lack-a-day*, măi al dracului, cum ai descoperit asemenea adăpost ? îl întrebai.

— Văzut un animal cum fugim de Bob, urcăm pom şi uităm pe fereastră. Facem şi Bob la fel.

— Ce animal era ?

— Bob nu ştim. Sîntem aşa, mare, cu patru picior, doi ochi şi un coadă.

Această descriere, pe cît de amănunţită pe atît de sugestivă, mă făcu să bănuiesc că era vorba de un urs spălător.

— Cînd ai ajuns la copacul ăsta ?

— Îndată cum venim roşii.

— Va să zică, stai ascuns aici de ieri. Ai prins ceva cu urechea ? Ai văzut ceva ?

— Bob auzit şi văzut indieni mulţime.

— Încolo nimic ? >

— Asta nu destul ?

— N-au venit comanşii încoace ?

— Fost aici, căutat, dar nu găsit Bob. Apoi aprins foc seara şi fript carne de urs care ai tăiat massa. Mîncat urs al nostru, tîlhari !

Indignarea bravului Bob era, ce-i drept, foarte întemeiată, dar nimic nu mai putea fi schimbat.

— Spune mai departe !

— Dimineaţa indieni dus.

— Aha, s-au dus ! Încotro ?

— Nu ştim. Bob n-ai putut mergem după ei, dar văzut mult indieni ieşit afară din vale. De la fereastră vedem tot. Ai fost acolo şi masssa Winnetou, şi massa Sam, şi massa Bern'. Mult funii şi cutea legat la ei.

— Şi pe urmă ?

— Pe urm' ? Pe urm' indian căutat încolo, încoace, voit prindem Bob, dar Bob deştept.

— Cîţi mai sînt pe-aici ?

— Cîţi nu ştim Bob, dar ştim unde.

— Ei, unde ?

— Acolo, la urs. Bob vedem de sus prin fereastră.

Mă uitai la ceea ce Bob numea fereastră. Din scorbură te puteai sălta pînă acolo. Bob o şi demonstrase. Încercai la rîndul meu şi reuşii. Ajuns la deschizătura cu pricina, putui să-mi arunc într-adevăr privirea pînă spre fundul văii ; vedeam panorama cum o vede pasărea din zbor. Lîngă trunchiul acelui fag în care Bob se cocoţase de teama ursului, şedea acum ghemuit un indian. Prizonierii erau duşi. Rămăsese acolo numai un grup restrîns de indieni, însărcinaţi, probabil, să ne prindă, pe mine şi pe Bob, dacă ne-am fi întors cumva la locul catastrofei.

Ce era de făcut ? Coborîi din copac.

— Bob, aşa-i că nu vezi acolo decît un singur indian ?

— Altă parte sîntem încă unul şi încă ; dar Bob nu ştim loc.

— Aşteaptă-mă aici !

— Vrem plecat ? Oh, mai bine rămînem massa la Bob !

— Trebuie să văd cum am putea să-i salvăm pe-ai noştri.

— Salvăm ? Massa salvăm Bern' ? Oh, asta frumos, foarte bun ! Bob salvăm şi el massa Bern', massa Sam, massa Winnetou !

— Atunci stai liniştit, să nu te simtă nimeni !

Plecai luminat în sinea mea de o mare mulţumire pentru faptul că mai scăpase unul dintre noi, chiar dacă acesta nu era decît Bob. De altfel, comanşii, trebuie s-o recunosc, procedaseră foarte deştept instalînd o santinelă tocmai lîngă rămăşiţele ursului. Carnea, nădăjduiau ei, putea să constituie o momeală care să ne ducă la pierzanie.

Peste un ceas mă aflam de cealaltă parte a văii, la nici trei coţi depărtare de indianul care şedea nemişcat ca o stană de piatră, jucîndu-şi doar degetele mîinii drepte pe fluieraşul ce-l atîrna de gît. Ştiam că sunetul fluierului putea servi ca semnal. Să fi avut vreun consemn în privinţa aceasta ?

Era un războinic tînăr, de vreo optsprezece ani. Poate că lua parte pentru prima oară la o campanie. Avea un cap foarte expresiv. Veşmintele sale îngrijite, ca şi arma lui bogat ornamentată, mă făceau să bănuiesc că era fiu de căpetenie Să-l omor ? Să distrug această viaţă tînără, plină de nădejdi ? Nu.

Mă apropiai lin, lin de tot şi, apucîndu-l cu stînga de gît, îl lovii cu dreapţa în aşa fel, ca nu cumva

să-i fac vreun rău. Un bărbat în plinătatea vîrstei poate nici nu s-ar fi resimțit, dar flăcăiandrul se prăbuși pe loc. Îi legai apoi mîinile și picioarele, îi astupai gura cu un căluș și-l imobilizai de trunchiul unui arbore mascat de tufăriș.

Dusei apoi la gură fluierul pe care-l luasem de la indian și scosei un sunet scurt. Aproape în aceeași clipă foșni desișul din fața mea și un indian mai vîrstnic se apropie grăbit. Îl culcai și pe acesta dintr-o lovitură cu patul puștii, dar fără să-l omor — căci nu aveam alt scop decît să-l fac inofensiv.

Trebuie că prin preajmă se mai aflau vreo trei sau patru indieni... Era necesar să descopăr locul unde își adăpostiseră caii, acțiune legată de mari primejdii. Imitai deci un nechezat de armăsar și iată că dinspre locul unde apăruse indianul cel vîrstnic și unde stătuseră în ajun caii noștri răsună un răspuns pe mai multe voci.

De-acum, ce-o da norocul! Îl legai pe indianul vîrstnic cu propria lui cingătoare, pe cel tînăr îl aburcai în spate și, la adăpostul arborilor, cotii scurt prin fundul văii spre locul de unde îmi răspunseseră caii. Erau în număr de șase — dovadă că se mai aflau la pîndă patru indieni. Aceștia se instalaseră desigur ceva mai departe, către intrare, fapt care-mi dădea putința să-mi pregătesc lovitura în mod serios.

Înainte de toate mă cățărai iarăși sus, lîngă Bob. Negrul, ascuns în scorbura copacului, mă tot așteptase pîndind la „fereastră". De cum mă zări, coborî mai jos și-și iți capul prin „draperia" de aluniș.

— Massa, oh, prins indian, omorît indian ?

— Nu e mort. Vreau numai să-l ținem prizonier. Ce zici : mă ajuți să-l salvăm pe massa Bernard ?

— Oh, Bob tare vrem salvăm massa Bern' ! Cum trebuie facem ?

— Îl iei pe indian şi-l duci mereu la vale, pînă dai de un copac uriaş, un hickory. Acolo îl lepezi jos şi mă aştepţi.

— Aşa facem, massa !

— Dar să nu-i slobozi cumva legăturile. Dacă se desface, o păţeşti rău de tot !

— Bob nu vrea păţim !

— Foarte bine. Hai !

Atleticul Bob îşi săltă povara pe spate şi porni cu paşi mari în direcţia indicată, dispărînd pe după povîrniş.

Eu mă întorsei la caii comanşilor. Era, firește, greu ca, de unul singur, să scoţi de-acolo toţi cei şase cai, să-i mîi în sus, spre creastă, şi să-i scobori de cealaltă parte. Şi, totuşi, mai bine singur decît cu ajutorul lui Bob — deoarece caii indieni nu se împacă de loc cu mirosul specific al negrilor. De încălecat se mai lasă încăleçaţi, dar cînd negrul îi ia de căpăstru şi merge înaintea lor — nici vorbă să-l urmeze.

Ceea ce bănuisem se adeverea acum : toate lucrurile — atît cele aduse de noi de la Hide-Spot, cît şi pachetul găsit la cei doi Morgan — erau pierdute. Iată că aurul e într-adevăr *deadly dust* — praf ucigător ! Dintr-o sută de inşi care aleargă şi-l caută prin Vestul sălbatic, nouăzeci sînt sortiţi pieirii. Luciul ispititor şi sunetul vrăjelnic al acestui metal trezesc din adînc forţele întunecimii. Acţiunea lui, spre a fi pozitivă, se cere îngrădită de legi.

Desfăcui chingile şi legai cu ele caii cap la coadă într-un şir lung. Apucai calul din faţă de dîrlogi şi-l trăsei pe tuşşase după mine în sus, pe povîrniş. Uşor nu era. Caii, cam îndărătnici, îmi dădură mult de furcă. Cei patru indieni vor fi fost la mare distanţă, de nu auziră fornăitul şi tropotul animalelor. Ajunsei totuşi cu bine sus, apoi dincolo, în vale. Echipa comanşilor rămăsese deci fără cai ; nu mai aveau cum

să ajungă și să anunțe grosul trupei. Totodată, planul lor de a ne prinde — pe mine și pe Bob — sau de a ne omorî, fusese zădărnicit.

Negrul ședea sub copacul acela măreț supraveghind pe tînărul indian. Așteptînd așa, de unul singur, cu dușmanul lîngă el, trebuie că nu se simțea tocmai bine, căci, la ivirea mea, parcă-i căzu o piatră de pe inimă și fața-i neagră se lumină de bucurie.

— O, frumos venit massa ! Indian deschidem ochi cum dracul, facem mîrîit, grohăit cum fiară. Dar Bob ai dat palmă una peste bot și tăcut.

— Nu trebuie să bați, Bob, nu-i cavalerește. Și apoi, e o jignire pe care indienii o plătesc cu moartea. Dacă tînărul acesta scapă, e din nou liber, și dă cumva de tine, atunci te-ai ars !

— Negru Bob ars ? Oh, massa ! Mai bine omorîm acum indian, să nu mai fim liber !

Își trase cuțitul de la brîu și-l sprijini cu vîrful de pieptul comanșului.

— Stai, Bob, nu te apuca să verși sînge ! Dacă-l lăsăm în viață, ne-ar putea fi de mare folos. Ajută-mă să-l leg bine pe cal !

Îi scosei prizonierului călușul din gură.

— Fratele meu roșu să răsufle în voie, dar să nu vorbească neîntrebat !

— Ma-ram vorbește cînd îi place, răspunse tînărul. Și dacă n-ar vorbi, fața palidă tot l-ar ucide și i-ar lua scalpul.

— Ma-ram va rămîne în viață și-și va păstra scalpul, căci Old Shatterhand nu-i ucide pe dușmani decît în luptă.

— Cum, Old Shatterhand ? Iuf !

— Da, da, eu sînt. Ma-ram nu va fi dușmanul, ci fratele meu, și am să-l duc la wigwamul părintesc.

— Tatăl lui Ma-ram e To-kei-hun, „Taurul cu coarne", marea căpetenie a comanșilor care-i călău-

zește pe războinicii Racurroh. El îl va ucide pe Ma-ram pentru că a căzut prizonier în mîinile unui alb.

— Ar dori fratele meu să fie iarăși liber ?

Tînărul mă privi mirat.

— Poate Old Shatterhand să lase liber pe un războinic, să nu-i ia scalpul, nici viața ?

— Dacă tînărul meu frate îmi făgăduiește că nu va fugi și că va merge cu mine pînă la wigwamul lui, atunci îl dezleg numaidecît și-i dau un cal. Își poate lua și armele care atîrnă de oblîncul șeii.

— Iuf ! Old Shatterhand are pumn de fier și inimă bună. El nu seamănă cu celelalte fețe palide. Dar nu cumva limba lui vorbește cu două înțelesuri ?

— Eu nu spun decît adevărul. Vrea fratele meu să-mi urmeze cuvîntul pînă vom ajunge înaintea lui To-kei-hun ?

— Ma-ram se învoiește.

— Atunci treacă focul păcii din mîna mea într-a ta și să te mistuie dacă ai să-ți calci cuvîntul.

Mustangul meu se afla într-un ascunziș prin apropiere. Îl adusei de acolo și, scotocind în cobur, scosei la iveală două țigări de foi din cele pe care le luasem din vizuina *stakemen*-ilor. Chibrituri aveam. După ce-l dezlegai pe indian, aprinsei cele două „havanos" subțirele și ne apucarăm de fumat cu obișnuitul ritual.

— Oare albii nu au și ei un Mare Spirit care să facă argilă pentru calumete ? întrebă Ma-ram.

— Avem și noi un spirit, chiar mai mare decît celelalte. Avem și argilă din belșug. Numai că fețele palide trag din pipă doar acasă, în wigwamurile lor. Altminteri, s-au deprins să „bea fumul păcii" din aceste țigări, care ocupă mai puțin loc decît pipele.

— Iuf ! Si-karr ? Marele Spirit al fețelor palide e înțelept. Aceste si-karr sînt, într-adevăr, mai ușor de purtat.

Bob se uita nedumerit cum fumam fără grijă tocmai aici, în vecinătatea unor dușmani atît de primejdioși și în compania unui indian pe care cu cîteva clipe mai înainte hotărîsem să-l leg pe spinarea calului.

— Massa, vrem și Bob fumăm la pace ! se rugă el.

— Ia și tu o țigară ! Dar fumeaz-o pe drum, că nu mai e vreme : plecăm imediat.

Comanșul își căută calul și încălecă. Din cît învățasem să-i cunosc pe indieni, nu aveam motive să-l suspectez. După multă osteneală, negrul reuși să se salte și el în cele din urmă pe un cal. Pe ceilalți îi legarăm laolaltă, ca să-i putem trage după noi. În sfîrșit, încălecai și eu pe mustang și marșul începu.

Între noi și nenorocita aceea de vîlcea terenul cobora mereu în pantă. O luarăm pe lîngă un greabăn și făcurăm un ocol pentru a ajunge pe urmele trupei comanșilor. Mîna de indieni rămași în vale, fără cai, ne văzu, bineînțeles, și se porni pe un urlet nemaipomenit, care însă nu ne sperie de loc. Ma-ram se stăpîni și, fără să clipească măcar, nu schiță nici un gest, nici o intenție de a privi înapoi.

Ne continuarăm drumul pînă în amurg, într-o tăcere deplină. Ajunși la Rio Pecos, aleserăm un loc potrivit pentru popas. Sub șeile cailor luați de la indieni găsirăm pastramă din belșug, ceea ce ne scuti de foame și de osteneala vînatului. De comanșii rămași în vîlcea nu aveam ce ne teme : ne depărtasem atît de mult încît nu mai puteau să ne ajungă din urmă în cursul nopții.

Ma-ram se lungi imediat și adormi. Bob și cu mine făcurăm toată noaptea de strajă cu schimbul. Cînd miji de ziuă scosei harnașamentul de pe cei patru cai indieni neutilizați și-i mînai spre apă. Animalele trecură fluviul înot și dispărură curînd din-

colo, în pădure. Ma-ram asistase la toate acestea fără să scoată un cuvînt.

Urmele după care ne orientam acum erau perfect vizibile, dovadă că trupa comanșilor se simțea în siguranță. Coborîse de-a lungul malului drept al lui Rio Pecos, pînă la vărsarea lui în Sierra Guadelupa superioară. Aici, spre surprinderea mea, urmele se despărțeau. Majoritatea indienilor cotise către munți, restul își continuau drumul pe direcția inițială.

Descălecai pentru a cerceta urmele. Printre acestea deslușii clar copitele bătrînei Tony. Le cunoșteam atît de bine forma și dimensiunile, încît era cu neputință să mă înșel. Puțin mai încolo dădui de urmele unei tabere de noapte.

— Fiii comanșilor s-au dus în munți, la mormîntul marii lor căpetenii ? îl întrebai pe Ma-ram.

— Fratele meu a ghicit.

— Și ceilalți, continuai arătînd în direcția opusă, au plecat cu prizonierii la wigwamurile voastre ?

— Așa le-au poruncit cele două căpetenii.

— Oare au luat cu ei și comorile fețelor palide ?

— Le-au luat ca să le păstreze, fiindcă nu știu care dintre albi e stăpînul lor.

— Și unde și-au ridicat comanșii corturile ?

— În savana ce se întinde pînă la apa căreia fețele palide îi spun Rio Grande.

— Adică în savana dintre cei doi munți ?

— Da.

— Atunci vom părăsi aceste urme și ne vom abate spre miazăzi.

— Fratele meu va face cum crede de cuviință, dar să știe că acolo nu va găsi apă.

Îl privii stăruitor în ochi.

— Oare fratele meu a mai văzut vreodată munți care, învecinați cu un mare fluviu, să fie lipsiți de

apă ? Toate rîurile își scot apa tocmai din adîncul munților.

— Fratele meu va vedea mai tîrziu cine are dreptate : comanșul sau el.

— Eu însă știu de pe acum de ce comanșul nu vrea s-o apucăm spre munți.

— De ce ? Fratele meu să mi-o spună și mie.

— Fiii comanșilor îi duc pe prizonieri de-a lungul apei care face un mare ocol. Or eu, dacă o iau drept spre miazăzi, îi ajung din urmă înainte ca ei să fi sosit în wigwamurile lor.

Indianul tăcu. Îi citisem gîndurile.

Mă apucai apoi să număr urmele copitelor. Erau de șaisprezece ori cîte patru ; ceea ce însemna că escorta lui Winnetou, Sam și Bernard era compusă din treisprezece comanși. Cu siguranță că prizonierii erau atît se poate de bine legați. Astfel, chiar dacă i-aș fi ajuns din urmă, nu i-aș fi putut salva cu forța. Trebuia găsit un vicleșug.

Pornirăm deci spre sud cu toată viteza de care erau în stare caii. Drumul se dovedi greu, întortocheat și obositor. Mie regiunea îmi era necunoscută, iar Ma-ram nu-mi dădea decît sumare indicații. Totuși, o scosei la capăt. Chiar a doua zi dimineața, după ce trecusem munții, văzui preria desfășurată în adînc și învecinîndu-se la stînga cu apele argintii ale lui Rio Pecos. Pădurea coborîse parcă din munți împreună cu noi, însoțindu-ne încă o bucată bună de drum de-a lungul apei, în savană. Lîngă un mic afluent al lui Rio Pecos, dădurăm iarăși de urmele comanșilor. Aceștia trecuseră pe-acolo în ziua precedentă, cam pe la ora prînzului, pentru ca apoi, pe malul unui pîrîiaș învecinat, să se adăpostească un timp de soarele arzător al amiezii.

Hotărîi și eu să ne odihnim puțin, dar alesei un loc mai depărtat de apă, mai dosnic, într-un desiș

care ne oferea oarecare siguranţă. Această măsură de precauţie se dovedi curînd extrem de utilă, căci abia mă aşezasem alături de Ma-ram, că-l şi văzui pe Bob venind în goană dinspre pîrîu, unde se dusese la scaldă împreună cu calul său.

— Oh, massa, strigă el, venim călăreţi ! Unu, doi, cinci, şase ! Fugim, massa, ori ucidem la călăreţi ? Alergai spre marginea desişului şi zării într-adevăr şase cai, în două grupuri de cîte trei, suind din josul malului. Cîte un cal, ultimul din fiecare grup, părea încărcat cu poveri, iar în faţă venea cîte un om călare. Nu aveam de-a face, aşadar, decît cu doi vrăjmaşi — aceasta în cazul că indivizii făceau într-adevăr parte dintr-o asemenea categorie ; pentru că, de fapt, în ciuda depărtării, îmi dădeam seama că nu sînt indieni, ci albi.

Iată însă că, îndărătul lor, veneau în goana mare încă cinci călăreţi care nu puteau fi decît roşii. În cel mult cinci minute aveau să-i întreacă. Totul arăta ca o cursă de urmărire. Ca să deslusesc şi mai bine situaţia, îmi dusei luneta la ochi.

— *Zounds !* îmi scăpă fără voie de pe buze, constatînd uimit că primii doi nu erau alţii decît Fred Morgan şi fiul său Patrik.

Să-i omor, sau să-i prind de vii ? Nu, nu voiam să-mi mînjesc mîinile cu sîngele acestor tîlhari. Îmi pregătii puşca şi stătui în aşteptare. Se apropiau tot mai mult de apă, cu indienii la nici cinci sute de paşi în urma lor. Auzeam de-acum gîfîitul cailor ; cît pe-aci să treacă prin faţa mea. Atunci trăsei două focuri la o fracţiune de secundă unul de altul. Ochisem în capetele celor doi cai. Bietele dobitoace se prăbuşiră. Caii de povară, legaţi de cei dintîi şi cuprinşi de spaimă, se smuciră sălbatic, încercînd să fugă. Cei doi Morgan zburară cît colo şi se izbiră de pămînt. Mă încordai, gata să sar asupra lor.

— O-hi-hi-hiiii ! răsună atunci strigătul de luptă al urmăritorilor, la care se asocie şi glasul lui Ma-ram.

Şi într-o secundă mă trezii împresurat. Trei tomahawkuri şi două cuţite scînteiau deasupra capului meu.

— Cha ! Staţi ! strigă Ma-ram ocrotindu-mă cu trupul lui. Această faţă palidă mi-e prieten !

Comanşii mă lăsară numaidecît în pace, dar consecinţele atacului lor nu mai puteau fi evitate : cei doi Morgan avură timp să se reculeagă şi să dispară prin desiş, iar caii lor, cabrîndu-se din răsputeri la strigătul indienilor, rupseră legăturile şi se aruncară orbeşte în apă. Recunoscui din primul moment că erau cei patru cai de povară ai noştri. Supraîncărcaţi, ei se scufundară imediat.

Patru dintre indieni se năpustiră în căutarea celor doi fugari. Pe al cincilea reuşii să-l opresc.

— Fratele meu roşu să fie bun şi să-mi spună de ce războinicii comanşi îi urmăresc pe prietenii lor albi ?

— Oamenii albi au gură de şarpe cu limba în două vîrfuri. Peste noapte ne-au ucis straja şi au fugit cu comorile lor.

— Cu aurul ?

— Şi cu aurul, şi cu hîrtiile lor vrăjite, cusute în piele.

Comanşul ne părăsi şi dădu fuga după camarazii lui. Aşadar, temîndu-se că nu vor mai primi înapoi valorile din mîna comanşilor, cei doi Morgan hotărîseră să le şterpelească şi s-o ia din loc. Prin „hîrtiile vrăjite" trebuia să înţeleg, desigur, bonurile de tezaur şi bancnotele după care umblaserăm noi. Exact în locul unde se scufundară caii, fluviul făcea o buclă şi vîrtejul iute ne lua orice nădejde de a mai salva din valuri încărcătura de *deadly dust*, de „praf ucigător".

Ce mai puteam face ? Dorința de a-mi ajuta prietenii era, firește, și mai mare decît aceea de a-i prinde pe cei doi tîlhari și asasini. De altfel, puteam să-i las în grija celor cinci comanși care-i urmăreau.

— De ce fratele meu alb a tras în cai și nu în călăreți ? se interesă Ma-ram. Oare Old Shatterhand nu prea știe să ochească ?

— De ce nu te-am ucis pe tine cînd îmi rezemasem vîrful cuțitului de pieptul tău ? La fel și acum : m-am mulțumit să dobor numai caii pentru că mai aveam o vorbă cu călăreții.

— Old Shatterhand îi poate urmări împreună cu frații mei roșii. Astfel, îi va prinde și le va spune vorba cuvenită.

Mai că-mi venea să rîd de strădania lui Ma-ram de a mă abate de la urmărirea grupului care escorta prizonierii.

— Nu mă țin eu de ei ! îl lămurii. Războinicii comanși sînt înțelepți și viteji. Ei vor pune mîna singuri pe albii aceia ticăloși și-i vor duce în wigwamurile lor. Ma-ram binevoiască să încalece și să pornim.

Cele întîmplate îmi tăiaseră pofta de odihnă. Și apoi, mai era un motiv ce mă îndemna la drum. Escorta prizonierilor fusese alcătuită inițial din treisprezece călăreți — acum, însă, cei doi Morgan plus cinci comanși și străjerul ucis nu mai intrau în socoteală ; rămăseseră deci în escortă numai cinci inși care îi păzeau pe cei trei prizonieri. În asemenea condiții era mult mai ușor să-i eliberăm.

Dădurăm așadar pinteni cailor. Pînă spre asfințit făcurăm o distanță serioasă și, examinînd urmele, apreciarăm că mica trupă trebuie să fi trecut pe acolo abia către prînz. Fuga celor doi Morgan, moar-

tca santinelei, ca și convingerea că nimeni nu le calcă pe urme — toate acestea îi făcuseră să întîrzie destul de mult.

Deși Ma-ram ne tot îmbia la odihnă și-și rotea ochii în căutarea unui loc de popas, a trebuit, vrînd-nevrînd, să mai facă aproximativ patru mile engleze, pînă ce întunericul ne împiedică să mai deslușim vreo urmă. Abia atunci hotărîi să ne oprim. Dar a doua zi o pornirăm iarăși la drum dis-de-dimineață.

Acum urmele duceau în jos, spre sud, în largul savanei. Treceam ici-colo peste cărări tăiate de bivoli și urmele după care ne dirijam ne arătau că depărtarea pînă la călăreții din fața noastră se scurtează treptat. Începui să nutresc chiar speranța de a-l ajunge pînă la amiază — cînd un amănunt veni să mă dezamăgească. Și anume : dădurăm peste un loc bătucit de numeroși cai, dintre care cel puțin zece se îndreptau spre sud.

— Iuf ! făcu Ma-ram.

Apoi tăcu. Dar în ochii lui voit nepăsători se aprinse un licăr de bucurie. Situația mi se lămuri numaidecît. Micul grup se întîlnise, desigur, cu o ceată de comanși sub ocrotirea căreia își continuau acum drumul.

— Cît mai e pînă la tabăra voastră ?

— Nu e tabără ! Comanșii Racurroh și-au ridicat în savană o așezare mai întinsă chiar decît orașele albilor. Dacă fratele meu își îndeamnă bine calul, poate să ajungă acolo înainte ca soarele să se culce în ierburile preriei.

La prînz făcurăm o scurtă haltă, iar spre seară zării într-adevăr niște dungi negre la orizont. Prin vînetă constatai numaidecît că e vorba de corturi răspuse în șiruri lungi.

Comanşii se instalaseră aici, pe o mare întindere, în vederea vînătorii de bizoni. Păreau toţi atît de preocupaţi de sosirea grupului cu prizonierii, încît nimeni nu ne aţinu calea. Ajunserăm astfel nestingheriţi chiar în preajma corturilor.

În sfîrşit, îmi strunii mustangul şi-l întrebai pe Ma-ram :

— Acestea sînt wigwamurile comanşilor ?

— Da.

— Oare îl găsim aici şi pe To-kei-hun, marea căpetenie ?

— Tatăl lui Ma-ram se află totdeauna lîngă copiii lui.

— Poate fratele meu să-l anunţe că Old Shatterhand vrea să vină la el în ospeţie ?

Tînărul mă privi oarecum mirat, apoi spuse :

— Şi nu-i e teamă lui Old Shatterhand de atîţia duşmani ? Doboară el şi bizoni, şi urşi, dar fiii comanşilor sînt mulţi ca şi arborii pădurii !...

— Old Shatterhand ucide fiarele, dar nu şi pe fraţii lui roşii. El nu se teme nici de siux, nici de kiowaş, apaş sau comanş, pentru că e prietenul tuturor bărbaţilor viteji. Glonţul lui nu loveşte decît în ucigaşi, în tîlhari şi trădători. Aşadar, du-te ! Eu aştept aici.

— Dar Ma-ram e prizonier ! Dacă Old Shatterhand nu-l mai găseşte pe urmă ?

— Ma-ram e liber, nu-l mai socot prizonier. Doar ne-am împărtăşit împreună din fumul păcii !

— Iuf !

Şi dînd pinteni calului, tînărul porni la galop. Negrul şi cu mine lăsarăm caii slobozi şi ne aşezarăm în iarbă. Bravul Bob abea o mutră cît se poate de acră.

— Massa, ce facem, indian la Bob dacă mergem acolo ?

— Asta se va vedea.

— Vedea rău, nu plăcere. Indian frigem Bob la stîlp şi mort de tot.

— Poate că n-o să fie chiar aşa de rău. Oricum, dacă vrem să-l salvăm pe massa Bernard, trebuie să mergem.

— Oh, negru Bob vrem salvăm massa Bern' ! Bob lăsăm fript, mîncat, numai indian lăsăm liber massa Bern' !

Îşi însoţise această eroică declaraţie cu o grimasă care, mai mult ca sigur, le-ar fi tăiat indienilor pofta să-l mănînce. Apoi apucă o halcă de pastramă pentru ca, înaintea morţii, să se bucure barem de plăcerile vieţii.

Nu aşteptarăm prea mult răspunsul la mesajul meu. Peste puţin, un numeros grup de călăreţi, strigînd şi agitîndu-şi armele, veniră către noi, executară o manevră şi ne împresurară din toate părţile, strîns de tot, mai să ne calce sub copitele cailor. Patru căpetenii, venind *ventre à terre*, îşi struniră caii drept în nasul nostru. Bob se răsturnă pe spate ; eu însă rămăsei calm şi neclintit la locul meu.

— Oh, indian omorît Bob şi massa ! se tîngui negrul în timp ce-şi înălţa ochii să vadă ce se mai întîmplă.

— Nici prin gînd nu le trece ! îl liniştii eu. Ne pun numai la încercare ; vor să ştie dacă ni-e teamă sau nu.

— Încercare ? Oh, indian facem cît vrea ! Bob curaj, nu temem.

Se ridică iarăşi în şezut, sforţîndu-se să pară cît mai fioros cu putinţă. Căpeteniile descălecară. Cel mai în vîrstă luă cuvîntul.

— De ce omul alb nu stă în picioare în faţa unor căpetenii ale comanşilor ?

— Omul alb vă arată astfel că sînteţi bineveniţi, îi dădui replica. Rog pe fraţii mei roşii să se aşeze.

— Căpeteniile comanşilor nu se aşază decît lîngă o altă căpetenie. Unde îşi are omul alb wigwamul şi războinicii ?

Atunci apucai hotărît tomahawkul.

— Un conducător trebuie să fie puternic şi viteaz. Dacă oamenii roşii nu cred că sînt căpetenie, n-au decît să lupte cu mine şi se vor convinge că nu mint !

— Care este numele omului alb ?

— Toţi vînătorii, ca şi războinicii, fie albi sau roşii, îmi spun Old Shatterhand !

— Pesemne că omul alb şi-a luat singur acest nume.

— Căpeteniile comanşilor să se măsoare cu mine dacă vor ! Ei cu tomahawkul şi cuţitul, iar eu cu mîna goală. *Howgh !*

— Omul alb rosteşte vorbe trufaşe. Să ne arate însă că e într-adevăr curajos pe cît se laudă a fi. Să încalece şi să vină cu războinicii Racurroh !

— Vom fuma împreună calumetul ?

— Războinicii vor ţine sfat şi se va vedea.

— Bine, merg cu gînduri de pace.

Urcai în şa. Bob se căţără şi el pe calul său nărăvaş. Părea că nimeni nu-l ia în seamă. Indianul îi disprețuieşte pe negri mai mult chiar decît unii albi. Pe mine, însă, căpeteniile mă luară la mijloc şi porniram cu toţii în galop spre tabără. Trecurăm printre corturi şi oprirăm în faţa unuia mai mare şi mai arătos. Căpeteniile descălecară. Făcui la fel.

Pe Bob nu-l zăream nicăieri. Eram singur, înconjurat de toată ceata de războinici. Căpetenia care vorbise adineauri puse mîna pe puşca mea.

— Fața palidă să ne dea armele !

— Ba le păstrez ! N-am venit încoace ca prizonier, ci de bună voie.

— Totuși, omul alb trebuie să ne dea armele pînă ce războinicii roșii se vor convinge cu ce gînduri a venit.

— Cum așa ? Oamenii roșii se tem de mine ? Dacă îmi cereți armele, înseamnă că v-ați speriat.

Indianul se simți atins în prestigiul lui de războinic. Își plimbă privirea întrebătoare către ceilalți și, înțelegînd pesemne că aceștia înclină să-mi lase armele, hotărî :

— Războinicii comanșilor nu cunosc teama. Omul alb să-și păstreze armele !

— Cum îi spune fratelui meu roșu ?

— Old Shatterhand vorbește cu To-kei-hun, căpetenia de care tremură toți dușmanii.

— Îl rog pe fratele meu To-kei-hun să-mi dea un cort unde să stau pînă ce căpeteniile vor ține sfat și vor socoti să-mi vorbească.

— Spusa ta e bună. Vei aștepta într-un cort pînă ce războinicii Racurroh vor hotărî dacă fumăm calumetul sau nu.

Îmi făcu semn cu mîna și se depărtă. Eu îl urmai cu calul de căpăstru. Dîndu-se în lături, indienii ne lăsară loc de trecere. Observai cu acest prilej o mulțime de femei, tinere și bătrîne, zgîndu-se curioase din corturi la omul alb care îndrăznișe să pătrundă în peștera leilor. Din fericire, comanșii aceștia nu făceau parte din tribul cu care Winnetou se războise la Mapimi.

Corturile, sau să le zicem colibele, arătau la fel ca și la indienii din nord. Erau rodul exclusiv al muncii femeilor, bărbații ocupîndu-se numai cu răz-

boiul, cu vînătoarea și pescuitul și lăsînd toate celelalte corvezi pe umerii sexului „slab", cum îl numim noi de obicei.

Femeile sînt acelea care cară piei pentru pereții corturilor sau colibelor, le întind la soare și desenează cu o bucată de cărbune forma necesară. Pe urmă pielile sînt tăiate și prinse în cureluşe subțiri. Se aduc parii împreună cu toate obiectele destinate noii locuințe. Pe locul ales în acest scop, cu ajutorul unor unelte foarte primitive, se face o groapă rotundă, adîncă de circa două picioare, fixîndu-se jur-împrejur un număr mare sau mai mic de pari, în funcție de dimensiunea locuinței. Parii trebuie să aibă cel puțin lungimea egală cu diametrul gropii. Împreunați la vîrf, ei sînt legați cu nuiele de alun sau de salcie. Femeile și fetele trebuie să se cațere pe pari și să facă legăturile, susținîndu-se numai cu ajutorul picioarelor, ceea ce nu-i deloc o treabă ușoară. Eșafodajul acesta reprezintă scheletul locuinței. Partea cea mai complicată a construcției este însă așezarea pe schelet a pielor care atîrnă deosebit de greu. Parii verticali sînt sprijiniți la mijloc cu proptele bifurcate în vîrf și fixate tot cu cureluşe. Astfel, în interior se formează două încăperi concentrice. Amîndouă șirurile de pari sînt acoperite cu piei, lăsîndu-se sus o deschizătură pe unde iese fumul cînd arde focul în mijlocul cortului. Cele două încăperi pot fi mascate cu piei sau împletituri, după dorința proprietarului.

Cortul în care fusei condus era mic și, pentru moment, neocupat. Îmi pironii calul afară, dădui la o parte cele două piei ce masau intrarea și pășii înăuntru fără să mă sinchisesc de căpetenia care nici nu avea intenția, de fapt, să mă urmeze...

Nu trecură nici două minute că se ivi în cort o indiană foarte bătrînă, cu o legătură de vreascuri în spinare. Lepădă vreascurile şi ieşi, ca să se întoarcă apoi cu un vas de lut, mare şi cam hîrbuit. Aprinse focul şi aşeză oala la fiert.

Eu mă lungisem jos şi o priveam în tăcere. Ştiam că după mentalitatea indienilor mi-aş fi pierdut mult din prestigiu, dacă intram în vorbă cu ea. De altfel, pentru mine era clar că mă aflam aici de fapt sub supraveghere şi că, pe ascuns, ochii gazdelor mă spionau prin nu ştiu ce spărturi nevăzute.

Mîncarea dădu în clocot şi mirosul mă anunţă că e vorba de carne de vită. Într-adevăr, după vreun ceas, bătrîna îmi aşeză la picioare oala fierbinte şi plecă iar, lăsîndu-mă să mănînc în toată voia. Ceea ce şi făcui. Mărturisesc că pulpa de bivol îmi plăcu foarte mult ; nici zeama n-o găseam de lepădat ; doar că vasul nu prea strălucea de curăţenie şi-mi lipsea sarea, de care indienii nu vor să audă.

La drept vorbind, mă bucuram de un tratament excepţional, iar în ce priveşte vasul, pot paria şi azi că era singurul disponibil din toată tabăra.

Mă ospătai deci şi, întins pe jos cu pătura strînsă sub cap, dădui frîu liber gîndurilor. Stînd aşa, îl auzii de afară pe mustangul meu, care se ospăta. Va să zică, gazdele se îngrijiseră şi de cal. În acelaşi timp, auzeam cum doi indieni patrulează neîncetat în jurul cortului. Ceva mai tîrziu, focul se stinse şi adormii. Mă aflam, desigur, în pragul unor evenimente serioase — şi oboseala nu-mi putea fi de folos. Un foşnet mă trezi în zori. Ridicîndu-mi pleoapele, o văzui iarăşi pe bătrînă aprinzînd focul şi aşezînd oala la fiert.

Îşi făcea datoria fără să mă privească, fără să-mi acorde cea mai mică atenţie ; ceea ce nu însemna însă nici o jignire la adresa mea.

Consumai carnea cu aceeaşi poftă ca în ajun, după care hotărîi să ies puţin din cort. Dar numai ce scosei capul afară, că una din străji se şi repezi la mine cu suliţa.

Această comportare n-o puteam tolera fără să-mi pierd pentru totdeauna autoritatea în ochii comanşilor. Apucai deci suliţa cu amîndouă mîinile, aproape de vîrf, şi, împingînd repede înainte, o smucii apoi cu atîta putere, încît bietul indian o scăpă din mîini şi căzu lat.

— Iuf ! răcni el, ridicîndu-se şi smulgîndu-şi cuţitul de la brîu.

— Iuf ! mă strîmbai, trăgînd la rîndul meu cuţitul şi aruncînd suliţa în cort.

— Faţa palidă să-mi dea suliţa !

— Pielea-roşie n-are decît să intre înăuntru şi s-o ia !

Judecînd după mutra lui, invitaţia nu părea să-l ispitească. Dar iată că răsări celălalt străjer.

— Omul alb să intre în cort ! îmi porunci pe un ton categoric.

Vîrful suliţei sale mai că-mi atingea faţa, încît nu putui rezista ispitei de a repeta experimentul de adineauri. Cît ai clipi, căzu şi acest de-al doilea comanş cu nasul în pămînt, iar suliţa lui urmă drumul celei dintîi.

Lucrul acesta li se păru prea de tot ; strigară amîndoi, alarmînd întreaga tabără.

Exact în dreptul cortului meu se afla un alt cort, mult mai arătos şi cu trei scuturi agăţate la intrare. La strigătul paznicilor, perdeaua de piele se dădu la o

parte și un cap oacheș de fată se ivi ca să afle pricina tărăboiului. Doi ochi negri, focoși, stăruiră o clipă asupra mea. Apoi căpșorul dispăru. Două secunde mai tîrziu se arătară cele patru căpetenii și veniră spre noi. La un semn al lui To-kei-hun, străjile se retraseră.

— Ce caută fața palidă aici, în fața cortului?

— Aud bine? Pesemne că fratele meu vrea să știe ce caută aici cei doi paznici roșii!

— Ei fac de strajă pentru ca omului alb să nu i se întîmple nimic. Deci, stai înăuntru!

— Oare printre războinicii lui To-kei-hun se află oameni răi și păcătoși care nu ascultă de poruncile căpeteniei, că se simte nevoia de paznici ca să-i ocrotească pe musafiri? Old Shatterhand se lipsește de pază! El va zdrobi cu pumnul său țeasta oricărui mișel și fățarnic. Frații mei să se întoarcă fără grijă la wigwamul lor; vreau să mă plimb puțin. Pe urmă mă întorc și stăm de vorbă.

Intrai în cort și-mi luai armele care, firește, nu era cazul să rămînă acolo. Dar cînd să ies din nou, mă pomenii cu o duzină de săgeți îndreptate asupra mea. Eram, deci, prizonier! Să-i înfrunt? Să aleg calea luptei? Nu, îmi veni altă idee. Mă trăsei către fundul cortului și cu tomahawkul despicai pielea groasă ca să mă strecor afară.

Ieșii astfel prin dos, în timp ce comanșii păzeau cu strășnicie intrarea. Văzîndu-mă, își holbară mai întîi ochii de uimire. Apoi se stîrni un vacarm, de parcă le-ar fi scăpat din lanțuri o sută de urși. Căpeteniile, care între timp se întorseseră la corturile lor, reveniră într-o goană deloc potrivită cu ținuta mîndră de pînă atunci. Își făceau loc cu coatele printre războinici, alergînd să mă prindă.

Să mă fi opus cu arma ? Nu era posibil. M-ar fi omorît şi pe mine, şi pe tovarăşii a căror salvare o urmăream. Hotărît, scosei din buzunar luneta şi o îndreptai asupra lor, strigînd cît se poate de crunt :

— Staţi, că vă curăţ pe toţi !

Se traseră înapoi speriaţi. Ori nu cunoşteau dèloc asemenea instrument, ori poate îl mai văzuseră aiurea, dar nu ştiau ce nefaste puteri o fi ascunzînd.

— Ce vrea omul alb ? vorbi To-kei-hun. De ce nu şade în wigwamul lui ?

— Old Shatterhand e mare vraci printre oamenii albi, îl lămurii eu. Am să vă dovedesc că pot nimici întregul neam al comanşilor.

Băgai luneta la loc în buzunar, apucai în schimb carabina Henry şi arătai spre unul din corturile mai depărtate :

— Oamenii roşii să se uite la prăjina aceea din faţa cortului !

Dusei arma la ochi şi apăsai pe trăgaci. Glonţul nimeri exact în vîrful prăjinii. Un murmur de admiraţie se făcu auzit peste tot. Indienii preţuiesc îndemînarea şi curajul chiar şi al celui mai neîmpăcat duşman al lor.

Al doilea glonţ nimeri mai jos, la o distanţă de jumătate de ţol, al treilea şi mai jos, la aceeaşi distanţă. Acum murmurul încetă. Indienii, necunoscînd decît puşca obişnuită cu două încărcături, rămaseră perplecşi în faţa carabinei mele cu repetiţie. La cel de-al patrulea foc, mulţimea înmărmuri. Apoi, cu al şaselea şi al şaptelea, uluirea comanşilor crescu fără margini şi groaza se desenă pe chipurile lor. Trăsei astfel de nu mai puţin de douăzeci de ori, găurind prăjina în tot atîtea locuri şi mereu la aceeaşi dis-

tanță. Apoi, cu cel mai firesc aer posibil, îmi agățai carabina de umăr și, pe un ton flegmatic, rostii :

— Ei, s-au convins bărbații roșii că Old Shatterhand e un vraci neîntrecut ? Cine va încerca să-i facă vreun rău se va alege cu moartea ! *Howgh !*

Îmi văzui astfel de drum fără să întîmpin nici o împotrivire. În fața corturilor înșirate de ambele părți, femei și fete se uitau la mine ca la o ființă cu puteri supraomenești. Puteam să fiu satisfăcut de impresia ce o lăsase scamatoria mea.

La unul din corturi stătea o strajă, ceea ce mă făcu să bănuiesc că se află un prizonier. Dar cine anume ? Să-l întreb pe paznic, să nu-l întreb ? Cînd, deodată, aud un glas cunoscut :

— Massa, oh, lăsăm negru afară ! Indian prins la Bob, vrem tăiem și mîncăm.

Cîrmii spre intrare, dădui la o parte pieile și-l scosei afară pe Bob. Înspăimîntat, străjerul nici nu încercă să se opună, iar în rîndurile celorlalți nu se auzi nici un protest.

— Te-au închis aici chiar după sosire ? îl întrebai pe negru.

— Da, massa. Luat Bob de la cal și băgat cort. Așa stam Bob pînă acum.

— Va să zică, nu știi unde se află massa Bernard ?

— Oh, massa Bern' n-ai văzut, n-ai auzit.

— Vino ! Ține-te după mine !

Trecurăm astfel de cîteva corturi, cînd ne ațînură iarăși calea cei patru șefi, urmați de o suită numeroasă. Ieșiseră prudenți din dosul corturilor pentru a-mi tăia drumul. Dusei repede mîna la pușcă, dar To-kei-hun îmi făcu semn că nu vine cu gînduri rele. Mă oprii, deci, și-l așteptai.

— Încotro se duce fratele alb? Să vină la sfatul căpeteniilor, să stăm de vorbă!

Pînă atunci fusesem „omul alb" sau „fața palidă". Acum mă transformasem în „fratele alb". Se vedea deci că le impusesem oarecare respect.

— Vor fuma frații roșii calumetul cu mine?

— Vom sta mai întîi de vorbă și dacă spusa ta se va dovedi dreaptă, vei fi privit ca un fiu al comanșilor.

— Atunci frații mei să se întoarcă! Old Shatterhand va veni în urma lor.

O luarăm iarăși îndărăt și trecurăm de cortul meu. Ceva mai încolo, în susul uliței, o zării pe Tony, bătrîna iapă a lui Sam, iar alături, priponiți unul lîngă altul, caii lui Winnetou și Bernard. Prizonierii însă nu erau acolo; altminteri aș fi văzut afară străjile.

În cele din urmă, ajunserăm într-un fel de piață aproape circulară, înconjurată de mai multe rînduri de indieni. Aici era, desigur, locul tradițional al sfatului.

Căpeteniile pășiră în mijloc și se așezară. O seamă de războinici, privilegiați din cine știe ce motive, se apropiară și ei, luînd loc în semicerc dinaintea căpeteniilor. Fără să aștept o invitație specială, mă așezai la rîndul meu, ba îi făcui semn și lui Bob să se ghemuiască mai în spate. Atitudinea mea nu le conveni deloc căpeteniilor.

— De ce omul alb se așază cînd e vorba să-l judecăm? întrebă supărat To-kei-hun.

Făcui un gest de om sigur și stăpîn pe sine:

— Și mă rog, oamenii roșii de ce se așază cînd e vorba să-i judece Old Shatterhand?

În ciuda feței lor ca de piatră, descifrai totuși că replica mea îi surprinsese.

— Omul alb are o limbă cam glumeață, dar fie, să stea jos. Totuși, pe negru de ce l-a scos din cortul lui și ni-l aduce acum și la sfat ? Nu știe Old Shatterhand că negrii n-au dreptul să șadă în fața omului roșu ?

— Omul acesta se află în slujba mea. Cînd eu îi poruncesc să șadă, atunci se așază chiar și în fața căpeteniilor roșii ! Hai, să înceapă sfatul !

Eram convins că numai cu acest mod impertinent de a mă purta îmi pregăteam oarecum salvarea. Cu cît mai îndrăzneț mă arătam, firește, fără a-i ofensa direct, cu atît mai mult creșteam în ochii lor. O supunere pasivă ar fi echivalat cu moartea.

To-kei-hun aprinse calumetul și-l trecu din mînă-n mînă. Mie nu mi-l oferi. Ceremonia încheiată, căpetenia se sculă și se porni pe cuvîntat. Indienii sînt îndeobște foarte tăcuți și rezervați față de străini. Dar cu anumite prilejuri ei demonstrează un debit verbal care în nici un caz nu rămîne în urma celui european. Există chiar căpetenii care și-au cucerit faima prin talentul și elocința lor, asemenea marilor oratori ai lumii antice sau moderne. Limbajul lor colorat, înflorit, amintește parcă poezia graiurilor orientale.

Căpetenia începu cu obișnuita introducere ce se face la judecarea unui alb, de fapt un rechizitoriu adresat întregii rase :

— Omul alb să asculte ! Vorbește To-kei-hun, căpetenia comanșilor ! Multe ocoluri a făcut soarele din vremea cînd oamenii roșii erau singurii stăpîni ai pămîntului dintre cele două ape, mari. Ei au ridicat orașe, au sădit pomi, au vînat bizoni. Ale lor erau și raza soarelui, și ploaia ; ale lor pădurea, muntele și savanele fără sfîrșit. Aveau neveste și fiice, frați

şi feciori. Şi erau fericiţi ! Dar au venit oamenii cu faţa ca zăpada şi cu sufletul negru ca fumul. Nu erau mulţi la număr şi camenii roşii i-au găzduit în wigwamurile lor. Dar ei aveau arme necunoscute şi apă de foc ; ei au adus alţi zei şi alţi preoţi, au adus trădarea, molima şi moartea. Şi veneau din ce în ce mai mulţi de dincolo de marea apă. Limba lor era vicleană şi cuţitul tăios. Oamenii roşii s-au încrezut în ei, dar au căzut pradă înşelăciunii. Au fost nevoiţi să le dea pămîntul unde odihnesc părinţii lor ; au fost izgoniţi din wigwamurile şi din ţinuturile lor de vînătoare şi, la orice împotrivire, erau ucişi fără milă. Pentru a-i doborî, feţele palide au semănat zîzanie între triburile oamenilor roşii, care au prins să se bată între dînşii, murind ca şi coioţii în deşert Blestem albilor, blestem lor ! Cadă asupra lor nenorociri cîte stele pe cer şi cîtă frunză pe arborii pădurii !

Un strigăt unanim de aprobare sublinie alocuţiunea şefului al cărui glas tunător răsuna pînă departe. Apoi To-kei-hun reluă :

— Şi iată că un astfel de om cu obrajii palizi a venit încoace, la wigwamurile comanşilor. Culoare de mincinos şi limbă de trădător ! Dar războinicii roşii îl vor asculta şi-l vor judeca după dreptate. Vorbească deci !

Se aşeză la loc. În schimb, îi urmară la cuvînt alte trei căpetenii, rostind fiecare cîte un discurs asemănător şi cerîndu-mi să vorbesc la rîndul meu. În timpul discursurilor, eu îmi scosei caietul de schiţe şi încercai să desenez căpeteniile din faţa mea, ca şi mulţimea de războinici şi corturile din jurul pieţei.

După ce şi al patrulea orator îşi încheie cuvîntarea în uralele asistenţei, To-kei-hun mi se adresă arătînd cu degetul :

— Ce tot face omul alb acolo, în timp ce conducătorii comanșilor vorbesc spre a fi ascultați ?

Rupsei fila din caiet, mă sculai în picioare și i-o dădui.

— Iată, marea căpetenie poate să vadă ce fac !

— Iuf ! exclamă indianul după ce-și aruncă ochii pe schița mea.

— Iuf ! Iuf ! Iuf ! făcură și celelalte trei căpetenii văzîndu-mi opera.

Iar To-kei-hun adăugă :

— Mare minune ! Omul alb vrăjește pe pielea asta albă sufletele comanșilor ! Uite, aici e To-kei-hun, aici tustrei frații lui, căpeteniile, dincoace războinicii și corturile ! Ce-o fi vrînd omul alb ?

— Omul roșu va vedea imediat.

Îi luai hîrtia din mînă și o arătai și altor războinici din spatele meu ; toți rămaseră uluiți ca și căpeteniile lor. Se uitau la schița mea ca la o minune. Făcui apoi din ea un cocoloș și-l băgai pe țeava carabinei.

— To-kei-hun, ziceai adineauri că pe această hîrtie v-am vrăjit sufletele. Iată-le acum în țeavă. Vrei să le împrăștii în cele patru vînturi pentru ca nimeni dintre voi să nu ajungă vreodată în veșnicele plaiuri ale vînătoarei ?

Efectul acestei farse îmi întrecu așteptările. Șefii săriră în sus ca arși. De jur împrejur se ridică un strigăt de groază.

Văzînd ce se întîmplă, mă grăbii să-i liniștesc.

— Oamenii roșii să se așeze și să fumeze cu mine calumetul păcii. Dacă se vor purta cu mine ca frații, le voi înapoia sufletele.

Se așezară în mare grabă și To-kei-hun scoase pipa. Îmi veni atunci o idee năstrușnică prin care

să-i fac și mai docili. Unul din șefi purta la haină doi nasturi mari de alamă, socotindu-i, pesemne, podoabe de preț. Mă apropiai de acesta :

— Fratele roșu să-mi împrumute podoabele ! Am să i le dau repede înapoi.

Și, nici una, nici două, smulsei nasturii, întorcîndu-mă foarte calm, fără să-i iau în seamă uluirea.

— Frații mei roșii văd aici, între degetele mele, aceste podoabe, cîte una în fiecare mînă. Acum, băgați de seamă !

Mă prefăcui că le arunc în sus și le arătai apoi mîinile goale.

— Frații mei să se uite bine ! Unde sînt nasturii ?

— Au zburat ! exclamă cu ciudă păgubitul.

— Da, au zburat departe, spre soare. Fratele meu roșu să tragă după ei și să-i aducă iar pe pămînt !

— Asta n-o poate nimeni, nici măcar vraciul !

— Atunci trag eu ! Frații mei să fie cu luare-aminte ca să vadă cînd vor cădea podoabele.

Nu folosii carabina, în care se afla cocoloșul de hîrtie, ci pușca mea cea veche, cu două țevi, gata încărcată. O ridicai de lîngă To-kei-hun și trăsei un foc în sus. Cîteva secunde, și se auzi căzînd ceva lîngă noi. Proprietarul prețioasei podoabe se repezi la locul cu pricina și, cu ajutorul cuțitului, dezgropă din pămînt un nasture.

— Iuf, e al meu !

Pe cînd toți se îmbulzeau să vadă minunea, eu băgai nasturele celălalt pe cea de-a doua țeavă și trăsei din nou. Indienii stăteau toți cu ochii în sus. Deodată, Bob strigă, frecîndu-și umărul și țopăind într-un picior :

— Oh, massa, nimerim Bob ! Pușcat umăr !

Într-adevăr, cel de-al doilea nasture căzu pe umărul lui şi se rostogoli la pământ. Indianul îl ridică şi pe acesta şi, prinzîndu-şi-i împreună la piept, făcu o grimasă care să arate clar că de aci încolo nu va mai permite să fie proiectaţi în soare.

Această şmecherie, dintre cele mai simple, făcu o impresie de necrezut. Aruncasem doi nasturi în soare şi-i adusesem iarăşi pe pământ cu cîte un foc de armă! Şi nasturii fuseseră într-adevăr sus, altminteri cum s-ar fi îngropat unul atît de adînc în ţărînă şi cum ar fi căzut celălalt drept pe umărul negrului, provocîndu-i şi o vînătaie respectabilă?! Şefii şedeau gînditori, tăcuţi; nici nu mai ştiau ce să facă. Iar războinicii din jur aşteptau intimidaţi desfăşurarea evenimentelor.

Încercai atunci să risipesc încordarea, ce-i drept, într-un fel destul de riscant. Lîngă To-kei-hun se afla calumetul şi punga de oposum în care idienii îşi ţin tutunul amestecat cu foi de cînepă. Ridicai de jos calumetul şi-l umplui. Apoi, luînd un aer solemn, cuvîntai:

— ...Fraţii roşii să se uite la Old Shatterhand, care stă aici, în faţa lor! Văd ei oare la cingătoarea mea vreun scalp de indian, sau măcar un smoc de păr care să-mi împodobească încălţările? Unde e dovada că mi-aş fi pătat vreodată mîinile cu sîngele comanşilor? Mă aflam cu prietenii mei în pădure pe cînd războinicii Racurroh fumau calumetul cu cei doi duşmani ai noştri. Şi totuşi nu m-am atins de ei. Apoi, prinzîndu-l pe Ma-ram, fiul marei căpetenii To-kei-hun, nu l-am ucis, ci, înapoindu-i armele, l-am adus încoace, la wigwamul tatălui său. Oare mi-ar fi fost greu să omor şase războinici de-ai voştri? Şi totuşi nu le-am făcut nici un rău, mulţu-

mindu-mă să leg pe unul din ei, pentru ca apoi să poată fi găsit și eliberat de ai săi! N-aș fi putut oare să-i urmăresc pe războinicii care mergeau în munți, să semăn moarte printre ei și să pîngăresc mormîntul slăvitei voastre căpetenii? N-am tras eu în cei doi albi care v-au răpus straja și au fugit cu aurul? Nu port eu aici, în țeava puștii, sufletele voastre și totuși nu le spulber în vînt? N-aș fi în stare, credeți, să arunc în soare toate pungile voastre cu „medicamente" fără să le mai aduc înapoi? Și totuși nu fac nimic din toate acestea, pentru că doresc să fiu frate cu comanșii, să fumez cu ei calumetul! Conducătorii voștri sînt viteji și înțelepți. Ei urăsc nedreptatea. Dar cel care nu crede ce-am spus va cădea trăsnit de pușca asta cu care eu, Old Shatterhand, trag cîte o mie de gloanțe la rînd! E timpul deci să fumăm pentru pace!

Aprinsei pipa — și, suflînd fumul spre cer, spre pămînt și în cele patru vînturi, o trecui în mîna lui To-kei-hun. Izbutisem să-l supun voinței mele. Omul luă calumetul, suflă la rîndul lui șase fumuri și-l dădu mai departe. Ultimul dintre șefi mi-l înapoie și abia atunci mă așezai din nou, de data asta chiar în mijlocul lor.

— Fratele alb ne va întoarce acum sufletele? întrebă îngrijorat unul din șefi.

Trebuia să răspund cu mult tact diplomatic.

— Dar mă privesc oare bărbații roșii ca pe un fiu al comanșilor?

— Old Shatterhand e fratele nostru și e liber. El va primi un cort și va trăi după pofta inimii lui.

— Și ce cort îmi dați?

— Old Shatterhand e un mare războinic. El își va alege singur cortul.

— Atunci fraţii mei să mă însoţească ! Vreau să mi-l aleg.

Se ridicară şi pornirăm împreună.

Luai la rînd toate corturile pînă ajunserăm în faţa unuia păzit de patru străji. Acolo îmi făcui mîinile pîlnie la gură şi imitai urletul coiotului. Numaidecît veni dinăuntru răspunsul aşteptat. Dintr-un salt mă postai la intrare.

— Old Shatterhand va locui aici !

Şefii se uitară ca prostiţi unul la altul ; nu prevăzură deloc această situaţie.

— Aici nu se poate.

— De ce, mă rog ?

— Aici stau duşmanii comanşilor.

— Care duşmani ?

— Două feţe palide şi un om roşu.

— Cum îi cheamă ?

— Roşul e Winnetou, căpetenia apaşilor, iar unul dintre albi e Sans-ear, care îi omoară pe indieni.

Să nu-şi fi dat ei oare seama că făceam parte din acelaşi grup ? Ce-i drept, lui Ma-ram nu-i pomenisem nimic. Ar fi putut s-o afle însă de la Patrik Morgan.

— Old Shatterhand vrea să-i vadă pe prizonieri !

Şi, fără să aştept răspuns, intrai în cort. Căpeteniile mă urmară în mare grabă.

Prizonierii zăceau la pămînt, legaţi de mîini şi de picioare, prinşi în acelaşi timp de proptelele cortului. Îmi recunoscuseră, firește, glasul, dar tăceau cu toţii mîlc. Nimeni nu-şi trăda cu vreun gest bucuria.

— Dar ce-au făcut aceşti oameni ? mă adresai căpeteniilor.

— Au omorît războinici de-ai noştri.

— Fratele meu a văzut cu ochii lui cum îi omorau ?

— Au văzut ceilalți războinici.

— Atunci vor trebui să aducă dovezi! În orice caz, eu rămîn aici, iar oamenii aceștia vor fi musafirii mei!

Scosei cuțitul și dădui să tai legăturile care îi imobilizau pe prizonieri, dar unul din capii indienilor mă apucă de braț.

— Oamenii aceștia trebuie să moară. Fratele alb nu are dreptul să-i socotească musafiri.

— Și cine poate să mă oprească?

— Cele patru căpetenii Racurroh!

— Poftim, să încerce!

Mă intercalai între indieni și prizonierii lor. În afară de cele patru căpetenii, nu mai intrase înăuntru decît negrul Bob.

— Bob, taie curelele! Începe cu Winnetou!

Negrul se apropiase între timp de stăpînul său, dar ordinul era ordin, și pe urmă va fi chibzuit și el că Winnetou ne poate fi de mai mare folos decît Bernard.

— Omul negru să bage cuțitul la loc! izbucni unul din șefii comanșilor.

Dar, pînă una alta, Winnetou se și eliberase.

— Iuf! exclamă căpetenia văzîndu-se neluat în seamă. Și dădu să se arunce asupra lui Bob, care tocmai se pregătea să taie legăturile lui Sam.

Îi tăiai calea indianului, dar, sesizîndu-i intenția, sării repede într-o parte. Totuși cuțitul lui mi se înfipse sus, în braț, pentru care îl pocnii numaidecît, de căzu ca o bucată de lemn. Nici nu avu timp să mai scoată cuțitul din rană. Cu încă o lovitură, scăpai de alt indian, apoi sării în gîtul celui de-al treilea, în timp ce Winnetou — deși cu mîinile umflate — îl apucă de beregată pe To-kei-hun.

Nu se auzise decît un iuf ! şi atît. Străjile stăteau fără grijă afară, în timp ce noi, aici, puneam stăpînire pe cort, iar tuspatru căpeteniile zăceau legate cobză, cu căluşe în gură.

— *Heavens*, cerule ! Asta înseamnă, ca să zic aşa, ajutor la mare ananghie ! se bucură Sam frecîndu-şi mădularele amorţite. Dragă Charlie, tare sînt curios, ca să zic aşa, cum ai făcut şi ai dres toate astea ?

— Las' că afli mai tîrziu. Acum făceţi-vă rost de arme ! Luaţi de la şefii ăştia, că au destule.

La rîndul meu, desfăcui punga cu muniţii şi-mi încărcai carabina ca să fiu pregătit pentru orice eventualitate. Între timp, le dădui celorlalţi instrucţiunile necesare, recomandîndu-le să ucidă pe loc cele patru căpetenii în cazul că vom fi atacaţi. Apoi, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, ieşii afară. Din respect faţă de căpeteniile lor, străjile se mutaseră la oarecare distanţă. Mai încolo aşteptau o mulţime de comanşi, care se adunaseră din curiozitate. Mă dusei întîi de toate la străjeri.

— Ştiu războinicii comanşi că Old Shatterhand a devenit frate cu căpeteniile lor ?

Oamenii îşi plecară ochii în pămînt, ceea ce ar fi voit să însemne : da.

— Fraţii mei să păzească bine cortul, să nu lase pe nimeni înăuntru pînă nu vor primi alte porunci din partea căpeteniilor.

Apoi mă adresai mulţimii :

— Plecaţi şi chemaţi pe toţi războinicii la sfat !

Se împrăştiară numaidecît, iar eu o luai singur spre locul sfatului. Cine nu e familiarizat cu uzanţele indienilor mi-ar atribui, desigur, un curaj fără seamăn. Aprecierea însă ar fi exagerată. Indianul nu e nicidecum „sălbaticul" drept care trece. El are le-

gile şi datinile lui neclintite. Cine ştie să se folosească de ele nu prea are motive de teamă. Şi, în fond, aici totul era, încă de la început, o chestiune de viaţă sau moarte. Mai mult decît viaţa nu-mi puteam risca.

Pe cînd mergeam spre locul întrunirii, reuşii să-mi leg rana de la braţ, de altfel neînsemnată. Mă aşezai apoi exact în locul pe care-l ocupasem cu cîtva timp înainte. Nu dură decît zece minute şi piaţa se umplu de războinici, în afară de centrul unde şezuseră adineauri războinicii favoriţi. Oriunde în altă parte un asemenea miting n-ar începe fără forfotă şi gălăgie. Aici însă, printre aşa-zişii sălbatici, nu se auzea o şoaptă. Oamenii veneau solemni şi tăcuţi, îşi alegeau locul şi aşteptau apoi nemişcaţi ca nişte statui.

Făcui semn celor mai aleşi dintre războinici să se apropie. După ce aceştia se aşezară în semicerc în faţa mea, rostii :

— Old Shatterhand a devenit frate cu căpeteniile comanşilor. Ştiaţi acest lucru ?

— Ştiam ! răspunse un războinic în numele celorlalţi.

— Prin urmare, trebuie să-şi aleagă un cort pe placul lui şi i-a plăcut cortul unde stau prizonierii. Oare cortul ales i se cuvine ori ba ?

— I se cuvine !

— Şi totuşi căpeteniile n-au vrut să ţină seama de dreptul lui. Sînt oare căpeteniile comanşilor nişte mincinoşi ? Prizonierii au cerut ca Old Shatterhand să-i ocrotească. Să le fi respins cererea ?

— Nu !

— Deci Old Shatterhand i-a luat sub scutul său, socotindu-i oaspeţi. Avea el acest drept ?

— Avea și dreptul, și datoria, întări același războinic. Dar nu are voie să-i scape de judecată. Poate să-i ocrotească și să moară laolaltă cu ei.

— Dar dacă se pune chezaș pentru ei, are voie să-i dezlege ?

— Asta da.

— Înseamnă că n-a făcut decît ceea ce se cuvine ! Totuși unul din șefii comanșilor a încercat să-l omoare și l-a rănit la braț. Ce face un comanș cînd cineva încearcă să-l ucidă în propriul său cort ?

— Îl omoară el.

— Și ce face cu ceilalți, care dau ajutor ucigașului ?

— Îi omoară pe toți !

— Frații mei sînt înțelepți și cîntăresc lucrurile după dreptate. Cei patru șefi ai comanșilor au vrut să mă omoare. Totuși eu nu i-am ucis. I-am doborît cu pumnul, și atîta tot. Acum zac legați în cort și păziți de oaspeții mei. Sînge pentru sînge, iertare pentru iertare ! În schimbul libertății celor care au vrut să mă ucidă, vă cer eliberarea prizonierilor ! Frații mei să se sfătuiască. Am să aștept aici răspunsul. Dar nu cumva oaspeții mei să fie tulburați ! Dacă cineva dintre voi pătrunde în cort, oamenii mei vă vor ucide căpeteniile.

Nimic pe chipurile lor nu trăda grava impresie pe care cuvintele mele trebuie s-o fi făcut. Eu mă depărtai cîțiva pași, ca să nu asist la dezbateri.

Războinicii din centru alcătuiau, așa cum mă așteptam de altfel, un soi de consiliu ajutător. La un semn ieșiră, din rînduri cîțiva bărbați, cărora sfetnicii parcă le dădură instrucțiuni spre a fi transmise mulțimii. În sînul războinicilor se produse oarecare animație, dar fără să-mi pricinuiască neplăceri. Apoi

se desfășurară discuții îndelungate, pînă ce, în sfîrșit, trei bărbați veniră spre mine și unul dintre aceștia vorbi :

— Fratele alb îi ține prizonieri pe șefii Racurroh ?

— Da.

— El trebuie să-i predea războinicilor comanși pentru judecată.

— Frații mei uită, pesemne, că nu au voie să-și judece conducătorii decît în cazul că s-ar dovedi lași în luptă. Căpeteniile comanșilor, încercînd să-l ucidă pe Old Shatterhand, se află acum în wigwamul și în puterea lui. Singur el are dreptul să-i judece.

— Și ce are de gînd fratele alb ?

— Dacă musafirii mei nu vor fi eliberați, am să-i omor pe șefii voștri !

— Oare Old Shatterhand știe cine sînt musafirii lui ?

— Desigur.

— Unul din ei e Sans-ear, cunoscut ucigaș al indienilor.

— L-au văzut oare frații mei omorînd vreun comanș ?

— Nu. Dar cîinele de Winnetou, care a ucis sute de fii ai comanșilor ? !

— Știu cumva frații mei că Winnetou ar fi răpus măcar un singur comanș Racurroh ?

— Nu. Dar al treilea ?

— E un om de sus, din miazănoapte, care în viața lui nu s-a atins de vreun indian.

— Dacă fratele alb ne ucide căpeteniile, va pieri și el, vor pieri și oaspeții lui !

— Frații mei glumesc ? Cine ar putea să-l omoare pe Old Shatterhand ? Nu ține el în pușcă sufletele comanșilor ?

Oamenii se aflau într-o mare dilemă şi stătură mult pe gînduri. Dar nu puteau să-şi lase căpeteniile în voia soartei !

— Fratele alb să aştepte pînă venim înapoi !

Se depărtară şi luară dezbaterea de la capăt. Pe cît îmi dădeam seama, nu erau stăpîniţi de furie împotriva mea. Mă apărasem cu bărbăţie şi le arătasem încredere. A trata cu mine nu însemna, deci, a te umili. După vreo jumătate de oră, cei trei delegaţi se înapoiară.

— Old Shatterhand şi oaspeţii săi vor fi liberi cît durează o pătrime din drumul soarelui pe cer.

Aşadar, indienii îşi pregăteau obişnuita lor desfătare. Dîndu-ne drumul, aveau să ne hăituiască apoi ca pe nişte fiare, salvîndu-şi în acelaşi timp căpeteniile ! Ne ofereau deci un avans de şase ore. Era puţin. Dar dacă porneam exact cu şase ore înainte de asfinţit, termenul se prelungea, practic, pînă în zori : noaptea, pe întuneric, nu puteau să ne urmărească. În această situaţie, refuzul ar fi fost o greşeală de neiertat. Se cerea totuşi prudenţă.

— Old Shatterhand se va învoi numai dacă oaspeţii lui îşi vor primi înapoi armele.

— Le vor primi.

— Şi toate celelalte lucruri ?

Mă gîndeam mai ales la valorile pe care le avusese Bernard asupra sa ; nu ştiam dacă indienii i le lăsaseră ori ba.

— Vor primi totul !

— Oaspeţii mei au fost luaţi prizonieri, deşi nu făcuseră nici un rău comanşilor Racurroh. În schimb, căpeteniile voastre au încercat să mă omoare. Şi acum vreţi să-şi recapete libertatea? Schimbul nu e drept !

— Ce mai vrea fratele alb ?

— Rana pe care mi-au făcut-o la braţ să fie plătită cu trei cai aleşi de mine ! Dau în schimb trei din caii noştri.

— Fratele alb e viclean ca vulpea ; el ştie că bieţii lui căişori sînt istoviţi. Dar împlinească-i-se voia ! Cînd vor putea să iasă căpeteniile din wigwam ?

— Cînd vom pleca de aici.

— Dar cum rămîne cu sufletele noastre ?

— N-am să le mai spulber în vînt.

— Atunci Old Shatterhand să plece cînd vrea. El e un mare războinic şi un şacal şiret. Căpeteniile vor fi fost cu mintea înceţoşată cînd au fumat cu el pipa păcii. *Howgh !*

Tîrgul se încheiase. Puteam pleca. Indienii mă lăsară să trec nestingherit şi mă îndreptai agale spre cortul meu. Firește că acolo eram aşteptat cu multă nerăbdare. Văzînd că intru neînsoţit de nimeni, tovarăşii înţeleseră că lucrurile nu s-au terminat tocmai prost.

— Ei ? sări cel dintîi Bernard.

Nu-l răbda inima să mai aştepte.

— Ţi-au luat cumva diamantele şi hîrtiile ?

— Nu. De ce ?

— Fiindcă altminteri ar fi trebuit să le primeşti înapoi. Sîntem liberi pentru un răstimp de şase ore !

— Liber, massa ? se bucură Bob. Oh, liber Bob, liber massa Bern' ! Dar puţin şase ore. Vinem indian, iar prindem...

— *Well,* făcu Sam, mai mult n-am fi putut să ne dorim. Doar intrasem aici, ca să zic aşa, într-o belea grozavă ! Şi Tony ? ce se întîmplă cu Tony ?

— O capeţi înapoi, ca de altfel toate lucrurile ce-ţi aparţin. Şi Winnetou îşi căpătă calul. Ceilalţi însă sînt

prea obosiți ; deși mă doare sufletul, am hotărît să-l înlocuiesc pe mustangul meu ; am să aleg trei dintre caii căpeteniilor.

— *High day*, ura ! izbucni Sam. Șase ore avans și cai odihniți ! Asta ajunge, ca să zic așa, pentru niște vînători bătrîni ca noi. Doar n-o să alegi niște gloabe!

Acum mă apucai în sfîrșit să le povestesc pe scurt cele întîmplate din clipa dramaticei noastre despărțiri. Dar nici nu-mi terminai bine „raportul", că mă auzii strigat. Ieșii din cort și mă pomenii cu bătrîna care mă ospătase în două rînduri.

— Fața palidă să poftească!

— Încotro ?

— La Ma-ram.

Era o invitație ciudată. Îmi înștiințai tovarășii și o urmai pe bătrînică pînă la cortul care-mi servise de adăpost în cursul nopții. Acolo așteptau doi cai. Pe unul din ei încălecase Ma-ram.

— Fratele meu alb să meargă să-și aleagă caii !

Așadar, asta era ! Ieșirăm amîndoi în prerie, unde păștea un număr considerabil de animale. Tînărul indian mă conduse la un armăsar murg.

— Acesta e cel mai bun dintre caii comanșilor ! Ma-ram îl are de la tatăl său și-l dăruiește lui Old Shatterhand ca răsplată că nu i-a luat scalpul !

Mă surprinse acest dar prețios, care dovedea mărinimia lui Ma-ram față de mine. Avînd un asemenea cal, nu mai puteam fi ajuns din urmă. Firește că acceptai. Apoi mă îngrijii de Bernard și de Bob, alegîndu-le doi cai de nădejde.

La întoarcere, Ma-ram opri în fața cortului său.

— Fratele meu alb binevoiască să descalece și să intre !

Nu se putea, firește să refuz invitația. Tînărul mă introduse în cort și fui tratat cu „kammas", un soi de turtă căreia comanșii știu să-i dea un gust foarte plăcut. După care îmi luai rămas bun.

Cînd ieșii din cort, o văzui iarăși pe fata cu ochi negri, lucitori, care îmi atrăsese atenția de dimineață. Își făcea de lucru pe lîngă caii noștri. Îmi pregătise niște merinde și, la apariția mea, se îmbujoră toată.

— Cine-i această fiică de Racurroh ? îl întrebai pe Ma-ram.

— Este Hil-lah-dih, „Izvorul limpede", fata căpeteniei To-kei-hun. Te roagă să-i primești darul, pentru că l-ai cruțat pe Ma-ram, fratele ei.

Îi întinsei fetei mîna.

— Manitu să-ți dăruiască multă fericire și multe veri însorite, floare gingașă a preriei ! Ochiul tău e limpede și fruntea senină. Fie-ți și viața curată, netulburată de furtuni !

Încălecai și mă dusei să prezint prietenilor mei caii aleși de mine. Toți se arătară încîntați, în special de armăsarul meu.

— Charlie, exclamă Sam, ăsta face aproape cît Tony, numai că a mea are coada mai scurtă și urechile mai lungi. În sfîrșit, totul e în regulă. Pramatiile astea roșii ne-au servit cît se poate de bine. Pînă-n seară mai avem exact șase ore. Propun să plecăm. Pe urmă să-i vedem dacă mai pun mîna pe noi, ca să zic așa.

Ne pregătirăm tot calabalîcul, apoi dezlegarăm pe cei patru șefi ai comanșilor.

— Massa, trebuie grăbim ! ne îndemnă Bob. Foarte mult trebuie repede grăbim, ca indian să nu prindem iar massa Bern', Sam, Charlie și Winnetou !

Cît mai întîrziarăm în cort, căpeteniile nici nu se clintiră de la locurile lor. Urcarăm apoi în şa şi... la drum! Uliţa dintre corturi era pustie. Nici picior de indian. Fără îndoială că ne urmăreau cu toţii pe ascuns. Numai la cortul lui To-kei-hun mi se păru că stăruie două perechi de ochi de după perdea. O sută de inimi băteau în aşteptarea momentului cînd vom fi poate iarăşi prinşi. Aici însă, în acest cort, două inimi ne doreau salvarea...

CUPRINS

Capitolul XIII. Negustorul ambulant 5
Capitolul XIV. Pe marea linie ferată a Vestului . 69
Capitolul XV. Tîlharii pustiului 135
Capitolul XVI. Printre comanşi 191

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI"
SERIA NOUĂ

CATALOG GENERAL

ianuarie 1960 — 31 decembrie 1971

Tiraj total : 54.120.300 ex.

1960

1. Mihai Eminescu — *Poezii*; ed. a II-a, 1964; ed. a III-a, 1965; ed. a IV-a, 1967; ed. a V-a, 1970; ed. a VI-a, 1971.
2. Ion Luca Caragiale — *Teatru*; ed. a II-a, 1971, cu titlul: *O scrisoare pierdută*.
3. F. M. Dostoievski — *Amintiri din Casa morților*.
4—5. Vasile Alecsandri — *Culegere de proză*, 2 vol. (I. *Călătorie în Africa*, II. *Dridri*).
6. Ion Creangă — *Amintiri, povești, povestiri*; ed. a II-a, 1967; ed. a III-a, 1969.
7. Henri Barbusse — *Focul*, roman.
8. Mihail Sadoveanu — *Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi Vodă*, roman.
9. Petre Ispirescu — *Basme, legende, snoave*; ed. a II-a, 1966, cu titlul: *Zîna-zînelor*.
10. Feodor Gladkov — *Cimentul*, roman.
11. St. O. Iosif — *Versuri*; ed. a II-a, 1965; ed. a III-a, 1968.
12. Henryk Sienkiewicz — *Nuvele*.
13. Mihai Beniuc — *Poezii*.
14. N. Ostrovski — *Născuți în furtună*, roman.
15. G. Coșbuc — *Fire de tort*; ed. a II-a, 1966, în 2 vol. (nr. 15 și 15 bis) cu titlurile: I. *Fire de tort*, II. *Cîntece de vitejie*; ed. a III-a, 1969.
16. x x x — *Alexandria* ★ *Esopia*; ed. a II-a, 1966.
17. Anatole France — *Crima lui Sylvestre Bonnard*, roman.

18. Nicolae Bălcescu — *Românii sub Mihai Voievod Viteazul.*
19. Al. Davila — *Vlaicu-Vodă*, dramă.
20. Tudor Arghezi — *Versuri.*
21. Maxim Gorki — *Copilăria.*
22. Maxim Gorki — *La stăpîn.*
23. Maxim Gorki — *Universităţile mele.*
24. Calistrat Hogaş — *Pe drumuri de munte;* ed. a II-a, 1967, în 2 vol. (nr. 24 şi 24 bis) cu titlurile: I. *Pe drumuri de munte,* II. *Amintiri;* ed. a III-a, 1969.
25. J. W. Goethe — *Suferinţele tînărului Werther,* roman.
26—27. Zaharia Stancu — *Desculţ,* roman, 2 vol.
28. I. S. Turgheniev — *În ajun,* roman.
29. Mihail Sadoveanu — *Soarele în baltă* * *Divanul persian,* povestiri.
30. Guy de Maupassant — *Bulgăre de seu,* nuvele şi schiţe.
31—32. Ioan Slavici — *Nuvele,* 2 vol. (I. *Moara cu noroc,* II. *Pădureanca);* ed. a II-a, 1965.
33. Kovács György — *Cu ghearele şi cu dinţii,* roman.
34. Ion Ghica — *Din vremea lui Caragea (Scrisori către V. Alecsandri).*
35. Eschil — *Perşii* * *Cei şapte contra Tebei,* tragedii.
36 V. G. Korolenko — *Fără grai,* nuvelă.
37—38. Liviu Rebreanu — *Răscoala,* roman, 2 vol.; ed. a II-a, 1967.
39. I. L. Caragiale — *La hanul lui Mînjoală,* nuvele.
40. Boris Gorbatov — *Neînfrînţii,* roman.
41—42. B. P. Hasdeu — *Scrieri literare,* 2 vol. (I. *Poezii, Micuţa, Ursita;* II. *Răzvan şi Vidra, Trei crai de la Răsărit, Ioan-Vodă cel Cumplit).*
43. A. Fadeev — *Înfrîngere,* roman.
44. Mihail Sadoveanu — *Istorisiri despre vînători şi pescari.*
45. Marin Preda — *Moromeţii,* roman, vol. I; ed. a II-a, 1971.
46. Jack London — *Călcîiul de fier,* roman.
47. N. D. Cocea — *Pamflete şi articole* * *Vinul de viaţă lungă.*
48. Julius Fučik — *Reportaj cu ştreangul de gît.*

49. x x x — *Flori alese din poezia populară (Antologia poeziei lirice)*; ed. a II-a, 1967, în 2 vol. (49 și 49 bis) cu titlurile: I. *Poezia lirică*, II. *Poezia obiceiurilor tradiționale.*
50–51. Émile Zola — *Germinal*, roman, 2 vol.
52. Nicolae Filimon — *Ciocoii vechi și noi*, roman; ed. a II-a, 1967.

1961

53–54. G. Călinescu — *Enigma Otiliei*, roman, 2 vol.; ed. a II-a, 1967; ed. a III-a, 1969.
55. Mark Twain — *Un yankeu la curtea regelui Arthur*, roman.
56. Aleksei Tolstoi — *Gobelinul reginei Marie-Antoinette*, povestiri.
57. Eusebiu Camilar — *Negura*, roman.
58. G. Karaslavov — *Tango*, nuvele.
59. Șalom Alehem — *Tevi lăptarul*, roman.
60. Mihail Sadoveanu — *Locul unde nu s-a întîmplat nimic* * *Însemnările lui Neculai Manea*, romane.
61. Mikszáth Kálmán — *Căsătorie ciudată*, roman.
62. A. P. Cehov — *Doamna cu cățelul și alte povestiri.*
63. G. Topîrceanu — *Balade vesele și triste*, versuri; ed. a II-a, 1966.
64. Jan Drda — *Orășelul de pe coline*, roman.
65. L. N. Tolstoi — *După bal*, nuvele.
66. Eugen Barbu — *Tereza*, nuvele.
67–68. Titus Popovici — *Setea*, roman, 2 vol.
69. Guy de Maupassant — *O viață*, roman.
70. Rabindranath Tagore — *Ghirlanda dragostei*, povestiri.
71. Gala Galaction — *Lîngă apa Vodislavei*, nuvele.
72. Eugen Jebeleanu — *Poezii și poeme.*
73. M. I. Lermontov — *Un erou al timpului nostru*, roman.
74. Heinrich Mann — *Profesorul Unrat (Sfîrșitul unui tiran)*, roman.

75. Ioan Slavici — *Mara*, roman.
76. John Galsworthy — *Mărul în floare*, nuvele.
77. Anton Pann — *Fabule și istorioare* * *Nezdrăvăniile lui Nastratin Hogea.*
78. Mihail Sadoveanu — *Mitrea Cocor* * *Aventură în Lunca Dunării*, romane.
79. N. V. Gogol — *Serile în cătunul de lîngă Dikanka*, povestiri.
80—81. V. Em. Galan — *Zorii robilor*, roman, 2 vol.
82. x x x — *Isprăvile unor vîntură-lume. Proză picarescă spaniolă.*
83. Barbu Delavrancea — *Sultănica*, nuvele.
84. Leonid Leonov — *Bursucii*, roman.
85. Theodor Storm — *Iezerul albinelor*, nuvele.
86. Miron Costin — *Letopisețul Țării Moldovei* * *De neamul moldovenilor.*
87. Konstantin Fedin — *Frații*, roman.
88. Francisc Munteanu — *Lența*, nuvele.
89—90. Mihail Șolohov — *Pămînt desțelenit*, roman, 2 vol.
91. Al. I. Odobescu — *Pseudo-cynegeticos sau Falș tractat de vînătorie* * *Scene istorice.*
92. Vadim Kojevnikov — *Vi-l prezint pe Baluev*, roman.
93—94. Stendhal — *Roșu și Negru*, roman, 2 vol.; ed. a II-a, 1963.
95. Nagy István — *La cea mai înaltă tensiune*, roman.
96. D. Furmanov — *Ceapaev*, roman.
97. Gr. Alexandrescu — *Poezii* * *Memorial de călătorie.*
98. Maria Banuș — *Poezii.*
99. Honoré de Balzac — *César Birotteau*, roman.
100. x x x — *Tinerețe fără bătrînețe..., Basme populare românești*; ed. a II-a, 1967, în 2 vol. (nr. 100 și 100 bis) cu titlurile: I. *Tinerețe fără bătrînețe*, II. *Făt-Frumos cu părul de aur.*
101—102. Sinclair Lewis — *Kingsblood, urmașul regilor*, roman, 2 vol.

103. Mihail Sadoveanu — *Venea o moară pe Siret*, roman; ed. a II-a, 1969.
104. Vasile Alecsandri — *Chiriţa în Iaşi sau Două fete şi-o neneacă*, comedii.

1962

105. Vasile Alecsandri — *Fîntîna Blanduziei*, drame istorice.
106—107. Cezar Petrescu — *Întunecare*, roman, 2 vol.; ed. a II-a, 1965; ed. a III-a, 1966.
108. Zaharia Stancu — *Costandina*, episoade.
109. A. S. Puşkin — *Poezii*.
110. Boris Polevoi — *Povestea unui om adevărat*, roman.
111—112. Duiliu Zamfirescu — *Scrieri alese*, 2 vol. (I. *Spre mare*, nuvele; II. *Viaţa la ţară* * *Tănase Scatiu*, romane).
113—114. Konstantin Fedin — *Oraşe şi ani*, roman, 2 vol.
115—116. Charles Dickens — *Marile speranţe*, roman, 2 vol.; ed. a II-a, 1968; ed. a III-a, 1969.
117. Edmond Rostand — *Cyrano de Bergerac*, comedie eroică; ed. a II-a, 1969.
118. Jean Bart — *Europolis*, roman; ed. a II-a, 1971.
119. I. S. Turgheniev — *Părinţi şi copii*, roman.
120. Halldór Laxness — *Clopotul din Islanda*, roman.
121. Aurel Mihale — *Nopţi înfrigurate*, nuvele.
122. Marie Majerová — *Sirena*, roman.
123—124. F. M. Dostoievski — *Crimă şi pedeapsă*, roman, 2 vol.
125—129. Camil Petrescu — *Un om între oameni*, roman, 5 vol.
130. W. Shakespeare — *Romeo şi Julieta* * *Hamlet*, tragedii.
131. Asztalos István — *Duminică cu dragoste*, nuvele şi povestiri.
132. Ion Călugăru — *Copilăria unui netrebnic*, roman.
133—134. Lion Feuchtwanger — *Goya sau Drumul spinos al cunoaşterii*, roman, 2 vol.

135. Al. Sahia — *Execuția din primăvară*, nuvele, povestiri, reportaje și articole.
135—140. Victor Hugo — *Mizerabilii*, roman, 5 vol.; ed. a II-a, 1969; ed. a III-a, 1971.
141—142. Ion Agârbiceanu — *Arhanghelii*, roman, 2 vol.
143. N. Ostrovski — *Așa s-a călit oțelul*, roman.
144—145. J. W. Goethe — *Faust*, 2 vol.; ed. a II-a, 1968.
146. Marcel Breslașu — *Dialectica poeziei și Niște fabule.*
147. Abatele Prévost d'Exiles — *Manon Lescaut*, roman; ed. a II-a, 1969.
148. Mihail Sadoveanu — *Nicoară Potcoavă*, roman.
149. N. V. Gogol — *Mantaua* * *Povestiri din Petersburg.*
150. Alberto Moravia — *Povestiri din Roma* * *Noi povestiri din Roma.*
151. Voltaire — *Naivul*, povestiri filozofice.
152. Radu Boureanu — *Vioara cosmică*, versuri.
153. Gustave Flaubert — *Doamna Bovary*, roman; ed. a II-a, 1970.
154. Geo Bogza — *Țara de piatră*, reportaje.
155. Božena Němcová — *Bunicuța*, roman.
156. Nicolae Milescu-Spătaru — *Jurnal de călătorie în China.*

1963

157—159. Mihail Sadoveanu — *Frații Jderi*, roman, 3 vol. (I. *Ucenicia lui Ionuț*, II. *Izvorul alb*, III. *Oamenii Măriei-sale).*
160. La Fontaine — *Fabule.*
161—162. Liviu Rebreanu — *Ion*, roman, 2 vol. (I. *Glasul pământului*, II. *Glasul iubirii*); ed. a II-a, 1965; ed. a III-a, 1967.
163. Șota Rustaveli — *Viteazul în piele de tigru.*
164. Homer — *Odiseea.*
165. Garabet Ibrăileanu — *Adela. Fragment din jurnalul lui Emil Codrescu*; ed. a II-a, 1966, cuprinzînd, în plus: *Privind*

viața și *Amintiri din copilărie și adolescență*; ed. a III-a, 1969.

166. Aleksis Kivi — *Cei șapte frați*, roman.

167—169. William Thackeray — *Bilciul deșertăciunilor*, roman, 3 vol.

170. I. A. Bassarabescu — *Pe drezină*, nuvele, schițe, amintiri.

171. Maxim Gorki — *Foma Gordeev*, roman.

172. Alecu Russo — *Piatra Teiului*, scrieri alese; ed. a II-a, 1967.

173—175. Aleksei Tolstoi — *Calvarul*, roman, 3 vol.

176. Carlo Levi — *Cristos s-a oprit la Eboli*, roman.

177. A. S. Puşkin — *Dama de pică*, proză.

178—179. Gárdonyi Géza — *Stelele din Eger*, roman, 2 vol.

180. C. Negruzzi — *Păcatele tinereților*, scrieri alese.

181—182. Walter Scott — *Ivanhoe*, roman, 2 vol.; ed. a II-a, 1970.

183—185. Boleslaw Prus — *Păpușa*, roman, 3 vol.

186. Panait Cerna — *Poezii*; ed. a II-a, 1968, cu titlul: *Floare și genune*.

187. Romain Rolland — *Colas Breugnon*, roman.

188. A. P. Cehov — *Un impresar sub divan*, schițe umoristice.

189. Sütő András — *Cireșe tomnatice*, schițe și povestiri.

190. Miron Radu Paraschivescu — *Declarația patetică* * *Cinice țigănești* * *Laude și alte poeme*.

191. x x x — *Antologia poeziei chineze clasice (secolul al XI-lea î.e.n. — 1911)*.

192. Victor Ion Popa — *Velerim și Veler Doamne*, roman.

193—194. John Steinbeck — *Fructele mîniei*, roman, 2 vol.

195. G. Bernard Shaw — *Cezar și Cleopatra*, teatru.

196. Delavrancea — *Apus de soare*, teatru; ed. a II-a, 1971.

197—200. Lev Tolstoi — *Război și pace*, roman, 4 vol.

201. I. Al. Brătescu-Voinești — *Întuneric și lumină*, schițe și povestiri.

202. Mihail Șolohov — *Povestiri de pe Don* * *Soarta unui om*.

203. Jules Verne — *De la Pămînt la Lună*, roman.

204. Peter Abrahams — *În calea trăsnetului*, roman.

205. Ion Neculce — *O samă de cuvinte* • *Letopiseţul Ţării Moldovei.*
206—208. Lesage — *Gil Blas*, roman, 3 vol.
209—210. x x x — *Nuvela americană contemporană*, antologie, 2 vol.
211. Mihail Sadoveanu — *Baltagul*, roman.

1964

212—213. Thomas Hardy — *Tess d'Urberville*, roman, 2 vol.
214. Honoré de Balzac — *Moş Goriot*, roman.
215. Karel Čapek — *Război cu salamandrele*, roman.
216—217. I. L. Caragiale — *Schiţe şi amintiri*, 2 vol. (I. *Căldură mare*, II. *Lanţul slăbiciunilor*).
218. Maxim Gorki — *Mama*, roman.
219. x x x — *Cinel-cinel*, culegere de ghicitori.
220. Konstantin Fedin — *Sanatoriul Arkthur*, roman.
221. Ernest Hemingway — *Cîştigătorul nu ia nimic*, nuvele.
222. Cicerone Theodorescu — *Poteca lunii*, versuri alese.
223—224. Charles de Coster — *Ulenspiegel*, 2 vol.
225—226. Camil Petrescu — *Teatru*, 2 vol. (I. *Bălcescu*, II. *Suflete tari*).
227. Móricz Zsigmond — *Un om fericit*, roman.
228. x x x — *De-ale lui Păcală*, snoave populare.
229. W. Shakespeare — *Richard al III-lea*, tragedie.
230. M. A. Asturias — *Domnul Preşedinte*, roman.
231—235. Roger Martin du Gard — *Familia Thibault*, roman, 5 vol.
236. Damian Stănoiu — *Alegere de stareţă*, nuvele şi romane.
237. Aleko Konstantinov — *Bai Ganiu*, roman.
238—239. L. N. Tolstoi — *Învierea*, roman, 2 vol.
240. Daniel Defoe — *Robinson Crusoe*, roman ; ed. a II-a, 1971.
241. Mihail Kogălniceanu — *Tainele inimii*, scrieri alese.
242—243. Anna Seghers — *Moţii rămîn tineri*, roman, 2 vol.

244. Branislav Nușici — *Un individ suspect*, comedii.
245—246. x x x — *Dramaturgia română contemporană*, culegere, 2 vol.
247—249. x x x — *Nuvela română contemporană*, culegere, 3 vol.
250. x x x — *Poezia română contemporană*, culegere.
251—252. Alexandre Dumas — *Cei trei mușchetari*, roman, 2 vol.
253—254. I. A. Goncearov — *Oblomov*, roman, 2 vol.
255. Vergiliu — *Eneida*.
256. Alphonse Daudet — *Scrisori din moara mea* * *Povestiri de luni*.
257—259. J. Hašek — *Peripețiile bravului soldat Švejk*, roman, 3 vol.
260. Nicolae Labiș — *Moartea căprioarei*, versuri.
261. St. Żeromski — *Ecourile pădurii*, nuvele.
262. Mark Twain — *Bancnota de un milion de lire*, schițe, nuvele, pamflete.
263. Dinicu Golescu — *Însemnare a călătoriii mele*.
264. Saadi din Șiraz — *Golestan (Grădina florilor)*.
265—266. *Viața lui* Benvenuto Cellini *scrisă de el însuși*, 2 vol.
267. Emil Gîrleanu — *Nucul lui Odobac*, schițe și nuvele.
268. Molière — *Avarul*, comedii.

1965

269. Schiller — *Hoții* * *Don Carlos*, drame.
270. Pr. Mérimée — *Carmen*, nuvele.
271. Mihail Sorbul — *Patima roșie*, teatru.
272. Thomas Mann — *Moartea la Veneția*, nuvele.
273. Mihail Sadoveanu — *Cozma Răcoare*, povestiri.
274—275 Gh. Brăescu — *Scrieri alese*, 2 vol. (I. *La Clubul de cavalerilor*, II. *Amintiri*).
276—277. Stendhal — *Mînăstirea din Parma*, roman, 2 vol.; ed. a II-a, 1970.

278. Sinclair Lewis — *Babbitt*, roman.
279. Euripide — *Bachantele*, teatru (*Alcesta, Medeea, Bachantele, Ciclopul*).
280—281. Octavian Goga — *Poezii*, 2 vol. (I. *Ne cheamă pămîntul*, II. *Cîntece fără țară*); ed. a II-a, 1967; ed. a III-a, 1970.
282—284. Theodore Dreiser — *O tragedie americană*, roman, 3 vol.
285—286. F. M. Dostoievski — *Idiotul*, roman, 2 vol.
287. P. B. Shelley — *Prometeu descătușat*, poezii și poeme.
288. G. Bacovia — *Plumb*, versuri și proză.
289—290. E. A. Poe — *Proză*, 2 vol. (I. *Prăbușirea casei Usher*, II *Aventurile lui Gordon Pym*).
291—292. Camil Petrescu — *Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război*, roman, 2 vol; ed. a II-a, 1966.
293. Mihail Sebastian — *Jocul de-a vacanța*, teatru.
294. Erich Maria Remarque — *Pe frontul de vest nimic nou*, roman.
295—296. x x x — *Antologia nuvelei sovietice, 1945—1965*, 2 vol. (I. *Coliba din pădure*, II. *Ruguri pe zăpadă*).
297—299. Liviu Rebreanu — *Nuvele*, 3 vol. (I. *Golanii*, II. *Calvarul*, III. *Ciuleandra*).
300. Guy de Maupassant — *Bel-Ami*, roman: ed. a II-a, 1969.
301. Giuseppe Tomasi di Lampedusa — *Ghepardul* și nuvele.
302—303. Jókai Mór — *Omul de aur*, roman, 2 vol.
304. Heinrich Böll — *Casa văduvelor*, roman.
305. A. Vlahuță — *Iubire*, poezii.
306—307. Sofocle — *Teatru*, 2 vol. (I. *Electra*, II. *Oedip rege*).
308. Fr. Dürrenmatt — *Romulus cel Mare*, teatru.
309. Matei Caragiale — *Craii de Curtea-Veche*, roman.
310. H. Ch. Andersen — *Crăiasa zăpezii*, basme.
311—313. Ch. Dickens — *Viața lui David Copperfield*, roman, 3 vol.; ed. a II-a, 1971.
314—315. x x x — *Proză umoristică engleză*, 2 vol. (I. *Povestea butoiului*, II. *Stafia familiei Canterville*).

316. A. Malraux — *Condiția umană*, roman.
317. D. Bolintineanu — *Legende istorice*, poezii.
318—319. Ch. Brontë — *Jane Eyre*, roman, 2 vol.; ed. a II-a, 1970.
320. M. Eminescu — *Geniu pustiu*, proză.
321. Björnstjerne Björnson — *Fata pescarului*, povestiri.
322—324. Lion Feuchtwanger — *Vulpile în vie*, roman, 3 vol.
325—326. Rudyard Kipling — *Cartea junglei* * *A doua carte a junglei*, 2 vol.; ed. a II-a, 1969.
327. Victor Eftimiu — *Cocoșul negru*, teatru.
328. Ion Marin Sadoveanu — *Sfîrșit de veac în București*, roman.
329. Alexandre Dumas-fiul — *Dama cu camelii*, roman; ed. a II-a, 1969.
330. Ovidiu — *Epistole din exil.*
331—332. Jean de la Bruyère — *Caracterele sau moravurile acestui veac*, 2 vol.; ed. a II-a, 1968.
333. Terențiu * Seneca — *Eunucul* * *Medeea*, teatru.
334. I. Peltz — *Calea Văcărești*, roman.
335. H. G. Wells — *Omul invizibil* * *Primii oameni în Lună*, romane.
336. Eugen Barbu — *Groapa*, roman.
337. Marin Preda — *Întîlnirea din Pămînturi* * *Desfășurarea*, nuvele.
338—340. Georges Duhamel — *Viața și aventurile lui Salavin*, roman, 3 vol.
341. Zaharia Stancu — *Pădurea nebună*, roman.
342. x x x — *Apa trece, pietrele rămîn*, proverbe românești.
343. Jean Giraudoux — *Război cu Troia nu se face*, teatru.
344. William Faulkner — *Ursul*, nuvele.
345—346. G. Boccaccio — *Decameronul*, 2 vol.
347. I. S. Turgheniev — *Povestirile unui vînător.*
348. George Sand — *Tinerețea lui Étienne Depardieu*, roman.

349—350. Hortensia Papadat-Bengescu — *Fecioarele despletite* * *Concert din muzică de Bach* * *Drumul ascuns*, romane, 2 vol.

351—352. Thomas Mann — *Casa Buddenbrook. Destinul unei familii*, roman, 2 vol.

353. George Călinescu — *Ion Creangă*, viaţa şi opera („cultură generală").

354. Pedro Calderon de la Barca — *Doamna Spiriduş*, comedii.

355. Mihail Sadoveanu — *Dureri înăbuşite*, povestiri.

356. x x x — *Povestea hamalului cu fecioarele. Cartea celor O mie şi una de nopţi*, vol. 1, Nopţile 1—24.

357. A. Maurois — *Climate*, roman.

358—359. A. Huxley — *Punct contrapunct*, roman, 2 vol.

360. Cesare Pavese — *Luna şi focurile* * *Femei singure*, romane.

361. x x x — *De la Dragoş la Cuza-Vodă*, legende populare.

362. St. Crane — *Semnul roşu al curajului*, roman.

1967

363—364. Tudor Vianu — *Arta prozatorilor români*, 2 vol. („cultură generală").

365. O. Wilde — *Portretul lui Dorian Gray*, roman ; ed. a II-a, 1969.

366—367. x x x — *Balade populare româneşti*, 2 vol. (I. *Toma Alimoş*, II. *Meşterul Manole*).

368—369. N. Iorga — *Oameni cari au fost*, 2 vol. („cultură generală").

370. Gala Galaction — *Roxana* * *Papucii lui Mahmud* * *Doctorul Taifun*, romane.

371—372. x x x — *Basme africane*, 2 vol. (I. *Ntiy, învingătorul şarpelui boa*, II. *Furt de cămile noaptea*).

373. H. Melville — *Benito Cereno*, nuvele.

374—375. H. Beecher-Stowe — *Coliba unchiului Tom*, roman, 2 vol. ; ed. a II-a, 1969 ; ed. a III-a, 1971.

376. Bertolt Brecht — *Opera de trei parale*, teatru.

377—380. Ionel Teodoreanu — *La Medeleni*, roman, 4 vol.; ed. a II-a, 1971.

381. Persius, Iuvenal, Marțial — *Satire și epigrame.*

382—383. Gib. Mihăescu — *Nuvele*, 2 vol. (I. *La „Grandiflora"*, II. *Noaptea focurilor).*

384. Beaumarchais — *Bărbierul din Sevilla* * *Nunta lui Figaro*, comedii.

385—386. V. Alecsandri — *Poezii*, 2 vol. (I. *Doine și Lăcrimioare*, II. *Ostașii noștri).*

387—389. Goethe — *Poezie și adevăr (Din viața mea)*, 3 vol.

390. Bernardin de Saint-Pierre — *Paul și Virginia* * *Coliba indiană.*

391. A. P. Cehov — *Pescărușul*, teatru.

392. x x x — *Moartea paticarului (Antologia nuvelei neogreceșți).*

393—394. x x x — *Poezia germană modernă. De la Stefan George la Enzensberger*, 2 vol.

395. Henry Wadsworth Longfellow — *Cîntarea lui Haiavata.*

396. François Mauriac — *Thérèse Desqueyroux* * *Cuibul de vipere*, romane.

397. A. S. Puşkin — *Evgheni Oneghin*, roman în versuri.

398. Lucia Demetrius — *Album de familie*, nuvele.

399. Seneca — *Apokolokyntosis*; Petroniu — *Satyricon.*

400. Jonathan Swift — *Călătoriile lui Gulliver*; ed. a II-a, 1969.

401—402. Hans Jakob Christoffel von Grimmelshausen — *Aventurosul Simplicius Simplicissimus*, roman, 2 vol.

403—404. Ion Pillat — *Poezii*, 2 vol.

405. Wladislaw Reymont — *Fiu de nobili*, nuvele.

406. Isaak Babel — *Armata de cavalerie* * *Povestiri din Odesa.*

407—408. G. M. Zamfirescu — *Maidanul cu dragoste*, roman, 2 vol.

409—410. x x x — *În jurul lumii. Călătoriile căpitanului Cook*, 2 vol. („cultură generală").

411—412. Anton Pann — *Povestea vorbii*, 2 vol.; ed. a II-a, 1971.

413. Multatuli — *Max Havelaar în Indiile Olandeze*, roman.
414—417. H. Fielding — *Tom Jones*, roman, 4 vol.; ed. a II-a, 1969.

1968

418. I. Minulescu — *Romanțe pentru mai tîrziu și alte poezii*; ed. a II-a, 1970.
419. Rómulo Gallegos — *Doña Bárbara*, roman.
420. Emily Brontë — *La răscruce de vînturi*, roman (apărut în 1967); ed. a II-a, 1969.
421. Elio Vittorini — *Călătorie în Sicilia* ★ *Oameni și neoameni*, romane.
422. Mikszáth Kálmán — *Umbrela Sfîntului Petru*, roman; ed. a II-a, 1969.
423. Richard Wagner — *Olandezul zburător*, teatru.
424—425. M. Sebastian — *Accidentul* ★ *Orașul cu salcîmi*, romane, 2 vol.; ed. a II-a, 1969.
426—427. Samuel Butler — *Erewhon* ★ *Întoarcerea în Erewhon*, romane, 2 vol.
428. x x x — *Antologie de poezie belgiană* (de limbă franceză).
429—430. x x x — *Nuvela romantică germană*, 2 vol. (I. *Undine*, II. *Urciorul de aur*).
431—432. G. Ibrăileanu — *Scriitori români și străini*, 2 vol. („cultură generală").
433. Henry James — *Daisy Miller*, nuvele.
434. Tudor Arghezi — *Cimitirul Buna-Vestire*, poem.
435. Ch. Perrault — *Frumoasa din pădurea adormită*, basme și amintiri; ed. a II-a, 1969.
436. H. Daicoviciu — *Dacii*, sinteză istorică („cultură generală").
437. Maxim Gorki — *Doi vagabonzi*, nuvele și povestiri.
438—439. Lucian Blaga — *Poezii*, 2 vol. (I. *Poemele luminii*, II. *Mirabila sămînță*).
440. Lucius Apuleius — *Măgarul de aur*, roman.

443—444. x x x — *Proza austriacă modernă*, 2 vol. (I. *Amurgul imperiului*, II. *Imperiul demonilor*).
445. Dimitrie Anghel — *Poezii*.
446. N. V. Gogol — *Taras Bulba* (*Mirgorod*), povestiri.
447. A. Strindberg — *Întîmplări din arhipelag*, roman.
448. x x x — *Viața lui Bertoldo* (Cărți populare).
449. Truman Capote — *Cu sînge rece*, roman.
450. Julien Green — *Leviathan*, roman.
451—452. N. Kazantzakis — *Hristos răstignit a doua oară*, roman, 2 vol.
453. x x x — *Povestea Dulcei Prietene. Cartea celor O mie și una de nopți*, vol. II, Nopțile 25—44.
454. E. Fromentin — *Dominique*, roman.
455—456. Emile Zola — *„La Paradisul femeilor"*, roman, 2 vol. ; ed. a II-a, 1969.
457—458. x x x — *Poezia nordică modernă*, 2 vol. (I. Danemarca, Finlanda, Islanda, II. Norvegia, Suedia).
459. Hermann Hesse — *Narziss și Goldmund*, roman.
460. Gr. Greene — *Un caz de mutilare*, roman.
461. Zaharia Stancu — *Jocul cu moartea*, roman.
462. A. Camus — *Exilul și împărăția*, eseuri și nuvele.
463. A. Camus — *Străinul* * *Ciuma*, romane.
464—465. Valmiky — *Ramayana*, epopee indiană, traducere în proză, 2 vol.
466. Al. Macedonski — *Excelsior*, poezii.
467. A. Gide — *Fructele pămîntului* * *Noile fructe*.
468. Geo Bogza — *O sută șaptezeci și cinci de minute la Mizil*, fișe literare, povestiri, pamflete.
469—472. M. Proust — *În căutarea timpului pierdut*, roman, 4 vol. (I—II, *Swann*, III—IV. *La umbra fetelor în floare*).
473. Mihnea Gheorghiu — *Scene din viața lui Shakespeare* („cultură generală").
474. Plaut — *Casa cu stafii*, comedii.
475—476. E. Lönnrot — *Kalevala*, epopee populară finlandeză, 2 vol.
477. Fr. Kafka — *Castelul*, roman.

478. H. Ibsen — *Pretendenții la coroană* * *Brand*, drame.
479—480. D. Bolintineanu — *Călătorii*, 2 vol.
481—484. E. Sue — *Misterele Parisului*, roman, 4 vol. (ediție prescurtată).
485. R. Radiguet — *Neastîmpăr* * *Bal la contele d'Orgel*, romane.

1969

486. I. Agârbiceanu — *Două iubiri*, povestiri.
487. Louis Hémon — *Maria Chapdelaine*, roman (apărut în 1968).
488—492. H. Sienkiewicz — *Potopul*, roman, 5 vol.
493—494. T. Tasso — *Ierusalimul liberat*, 2 vol.
495. V. Blasco Ibàñez — *Casa blestemată*, roman.
496. E. Hemingway — *Adio, arme*, roman.
497—498. Schiller — *Wallenstein*, trilogie dramatică, 2 vol.
499—500. Al. Philippide — *Visuri în vuietul vremii* (poezii) * *Floarea din prăpastie* (proză), 2 vol.
501. F. M. Dostoievski — *Oameni sărmani* * *Omul dedublat* * *Nopți albe*, nuvele.
502. Ioan Slavici — *Spaima zmeilor*, povești.
503. Victor Hugo — *Legenda secolelor*, versuri alese.
504—505. J. Burckhardt — *Cultura Renașterii în Italia*, 2 vol. („cultură generală").
506. x x x — *Panciatantra (Cele cinci cărți ale înțelepciunii)*, fabule indiene.
507—508. M. Proust — *În căutarea timpului pierdut*, roman, 2 vol. (V—VI. *Guermantes*).
509. Th. Wilder — *Idele lui mantie*, roman.
510. Johan Bojer — *Fascinația minciunii* * *Foamea cea mare*, romane.
511. K. Čapek — *Fabrica de absolut*, roman.
512. Al. Balaci — *Dante Alighieri*, monografie („cultură generală").
513—514. Ch. Diehl — *Marile probleme ale istoriei bizantine* * *Figuri bizantine*, 2 vol. („cultură generală").

515. Sh. Anderson — *Winesburg în Ohio*, povestiri.
516—517. x x x — *Pagini alese din oratorii greci*, 2 vol. (I. Antifon, Andocide, Lisias, Isaios, Isocrate, II. Demostene, Eschine, Hiperide, Licurg).
518—519. Panait Istrati — *Povestirile lui Adrian Zograffi*, 2 vol. (I. *Chira Chiralina* * *Moș Anghel*, II. *Prezentarea haiducilor* * *Domnița din Snagov*).
520. A. I. Kuprin — *Vrăjitoarea*, nuvele și povestiri.
521—523. J.-J. Rousseau — *Confesiuni* * *Visările unui hoinar singuratic*, 3 vol.
524—527. Cervantes — *Iscusitul hidalgo Don Quijote de la Mancha*, roman, 4 vol.
528. Gala Galaction — *Chipuri și popasuri*, confesiuni literare.
529—530. Stendhal — *Lucien Leuwen*, roman, 2 vol.
531. Upton Sinclair — *Regele Cărbune*, roman.
532. Fr. Mauriac — *Génitrix* * *Misterul Frontenac*, romane.
533—535. Th. Mann — *Muntele vrăjit*, roman, 3 vol.
536. E. Caldwell — *Pământ american*, povestiri.
537—538. M. Bontempelli — *Proză*, 2 vol. (I. *Eva ultima*, II. *O sirenă la Paraggi*).
539—540. Choderlos de Laclos — *Legăturile primejdioase*, roman, 2 vol.
541—542. Th. Hardy — *Jude neștiutul*, roman, 2 vol.

1970

543—544. M. Sadoveanu — *Amintiri* (I. *Anii de ucenicie*, II. *Amintiri literare*).
545—546. M. Proust — *În căutarea timpului pierdut*, roman, 2 vol. (VII—VIII. *Sodoma și Gomora*).
547. N. Hawthorne — *Casa cu șapte frontoane*, roman (apărut în 1969).
548. E. Waugh — *Un pumn de țărînă* * *Preaiubita*, romane.
549. G. Călinescu — *Cartea nunții*, roman.
550. I. Teodoreanu — *Turnul Milenei*, roman.

551. Montesquieu — *Scrisori persane* * *Caiete.*
552. Erich Kästner — *Fabian,* roman * *Şcoala dictatorilor,* comedie * *Versuri.*
553. Mary Webh — *Nepreţuita otravă (Sarn),* roman.
554—555. B. P. Hasdeu — *Etymologicum Magnum Romaniae* (pagini alese), 2 vol. („cultură generală").
556—558. x x x — *Poezia română clasică (De la Dosoftei la Octavian Goga),* antologie, 3 vol.
559. Plaut — *Comedia măgarilor,* Teatru, vol. II.
560. Longos — *Dafnis şi Cloe*
Heliodor — *Teagene şi Haricleea* } romane
561. V. Maiakovski — *Vladimir Ilici Lenin,* poeme.
562. x x x — *Povestiri din Balcani (Antologia nuvelei bulgare clasice : 1860—1944).*
563—565. Gottfried Keller — *Heinrich cel verde,* roman, 3 vol.
566 Dashiell Hammett — *Şoimul maltez,* roman.
567. James Cain — *Poştaşul sună întotdeauna de două ori* * *Delapidatorul,* romane.
568. Margaret Millar — *In fiecare zi e iarnă,* roman.
569. Jack London — *Lupul de mare,* roman.
570. Karinthy Frigyes — *Cele două suflete ale Oliviei,* schiţe şi scenete umoristice.
571. Alexander von Humboldt — *Cosmos* * *Privelişti din natură* * *Privelişti din Cordilieri* şi alte scrieri (pagini alese) („cultură generală").
572. x x x — *Povestea regelui Omar-al-Neman... Cartea celor O mie şi una de nopţi,* vol. III, Nopţile 45—145.
573. Ion Barbu — *Versuri şi proză.*
574. Juan Valera — *Pepita Jiménez,* roman.
575. x x x — *Poezia austriacă modernă (De la Rainer Maria Rilke pînă în zilele noastre).*
576. Dumitru Stăncescu — *Sora Soarelui,* basme culese din popor.
577. Al. Rosetti — *Note din Grecia* * *India* * *Israel* * *Diverse* * *Cartea albă.*
578—580. William Somerset Maugham — *Robie,* roman, 3 vol.

581. Șalom Alehem — *Romanul unui om de afaceri* * *Halal de mine, sînt orfan!*, romane.
582. Tudor Arghezi — *Ce-ai cu mine, vîntule?** *Pe o palmă de tărînă*, proze.
583—584. Quintus Curtius Rufus — *Viața și faptele lui Alexandru cel Mare, regele Macedoniei*, 2 vol.
585. x x x — *Memoriile lui Garibaldi* (revăzute și completate de Al. Dumas-tatăl).
586—587. Jókai Mór — *Fiii omului cu inima de piatră*, roman, 2 vol.
588—589. A. J. Cronin — *Citadela*, roman, 2 vol.
590—592. A. N. Tolstoi — *Petru I*, roman, 3 vol.
593. Joseph Conrad — *Negrul de pe „Narcis"* și alte povestiri.
594—595. Victor Hugo — *Notre-Dame de Paris*, roman, 2 vol.
596—597. x x x — *Sonetul italian în Evul Mediu și Renaștere*, antologie, 2 vol.
598. x x x — *Minunatele povești ale animalelor și ale păsărilor, Cartea celor O mie și una de nopți*, vol. IV, Nopțile 146—248.
599—602. Jules Romains — *Oameni de bună-voință*, roman, 4 vol. (I. *6 octombrie*, II. *Crima lui Quinette*, III. *Iubirile din copilărie*, IV. *Erosul Parisului*).
603. E. Th. A. Hoffmann — *Elixirele diavolului*, roman.
604. Alberto Moravia — *Ciociara*, roman.
605—606. Eugen Ionescu — *Teatru*, 2 vol. (I. *Cîntăreața cheală*, II. *Setea și foamea*).
607—608. Iacob Negruzzi — *Scrieri alese* (I. *Copii de pe natură*, II. *Amintiri din „Junimea"*).

1971

609. Henrik Ibsen — *Peer Gynt* * *Stîlpii societății*, teatru.
610. J. F. Cooper — *Ultimul mohican*, roman (apărut în 1970).
611—612. Marin Preda — *Moromeții*, roman, vol. II (în 2 vol. B.P.T.).

613—615. Tudor Vianu — *Scriitori români*, 3 vol. („cultură generală").
616. Alphonse Allais — *Să fim sobri!*, schițe umoristice.
617—618. Ion Vinea — *Lunatecii*, roman, 2 vol.
619. x x x — *Padișahul și vizirul*, basme persane.
620—621. Robert Graves — *Comitele Belizarie*, roman, 2 vol.
622. Anton Holban — *Bunica se pregătește să moară*, schițe, nuvele, note de călătorie.
623. Aurel Baranga — *Opinia publică*, cinci comedii.
624—626. Al. Dumas — *După douăzeci de ani*, roman, 3 vol.
627. Nicolae Gane — *Comoara de pe Rarău*, nuvele.
628—629. Richard Llewellyn — *Ce verde era valea mea*, roman, 2 vol.
630—631. Ion Barna — *Lumea filmului*, 2 vol. („cultură generală").
632—633. Marcel Proust — *În căutarea timpului pierdut*, 2 vol. (IX—X. *Captiva*).
634. L. N. Tolstoi — *Sonata Kreutzer* * *Părintele Serghi* * *Hagi-Murad*, povestiri.
635—637. Jules Vallès — *Jacques Vingtras*, roman, 3 vol. (I. *Copilul*, II. *Bacalaureatul*, III. *Răzvrătitul*).
638. Zaharia Stancu — *Șatra*, roman.
639. x x x — *Vitejii din Sasun*, epopee populară armeană.
640. Étienne de Sénancour — *Obermann*, roman epistolar.
641. Perpessicius — *Eminesciana*, studii de istorie literară („cultură generală").
642. Camil Petrescu — *Teze și antiteze*, eseuri alese („cultură generală").
643. Anton Donțev — *Vremuri de răscruce*, roman.
644. Fănuș Neagu — *În văpaia lunii*, povestiri.
645. x x x — *Povestea lui Sindbad-marinarul. Cartea celor O mie și una de nopți*, vol. V, Nopțile 249—331.
646—647. Ben. Corlaciu — *Cazul doctor Udrea*, roman, 2 vol.
648—649. Th. Dreiser — *Jennie Gerhardt*, roman, 2 vol.
650—652. Friedrich Gundolf — *Goethe*, monografie, 3 vol. („cultură generală").
653. x x x — *Cele mai ieftine nopți*, nuvele arabe.

654—655. Alfred de Vigny — *Cinq-Mars*, roman, 2 vol.
656—657. Alessandro Manzoni — *Logodnicii*, roman, 2 vol.
658—659. Josef Toman — *După noi, potopul!*, roman, 2 vol.
660—661. George Panu — *Amintiri de la „Junimea" din Iași*, 2 vol.
662. x x x — *Privighetorile Persiei* (Antologie de poezie persană : secolele X—XX).
663. Al. Piru — *G. Ibrăileanu* (viața și opera).
664. Honoré de Balzac — *Femeia de treizeci de ani*, roman.
665. Homer — *Imnuri* * *Războiul șoarecilor cu broaștele*, poeme apocrife.
666—667. Ernest Hemingway — *Pentru cine bat clopotele*, roman, 2 vol.
668. U Ceng-en — *Călătorie spre soare-apune*, roman.
669—670. Federico de Roberto — *Viceregii*, roman, 2 vol.

INDICE DE AUTORI *

A

Abrahams, Peter : 204
Agârbiceanu, Ion : 141, 142, 486
Alecsandri, Vasile : 4, 5, 104, 105, 385, 386
Alexandrescu, Grigore : 97
Allais, Alphonse : 616
Andersen, H. Ch. : 310
Anderson, Sh. : 515
Andocide : 516
Anghel, Dimitrie : 445
Antifon : 516
Apuleius, Lucius : 440
Arghezi, Tudor : 20, 434, 582
Asturias, M. A. : 230
Asztalos István : 131

B

Babel, Isaak : 406
Bacovia, G. : 288
Balaci, Al. : 512 *
Balzac : 99, 214, 664
Banuș, Maria : 98

* În cadrul indicilor, cifrele trimit la numărul volumului respectiv din colecția „Biblioteca pentru toți", corespunzător catalogului ; asteriscul pus în dreptul cifrelor indică volumele de „cultură generală".

Baranga, Aurel : 623
Barbu, Eugen : 66, 336
Barbu, Ion : 573
Barbusse, H. : 7
Barna, Ion : 630 *, 631 *
Bart, Jean : 118
Bassarabescu, I. A. : 170
Bălcescu, Nicolae : 18
Beaumarchais : 384
Beecher-Stowe, H. : 374, 375
Beniuc, Mihai : 13
Bernardin de Saint-Pierre, Jacques-Henri : 390
Björnson, Björnstjerne : 321
Blaga, Lucian : 438, 439
Blasco Ibàñez, V. : 495
Boccaccio, G. : 345, 346
Bogza, Geo : 154, 468
Bojer, Johan : 510
Bolintineanu, D. : 317, 479, 480
Böll, Heinrich : 304
Bontempelli, Massimo : 537, 538
Bourcanu, Radu : 152
Brăescu, Gheorghe : 274, 275
Brătescu-Voineşti, I. Al. : 201
Brecht, Bertolt : 376
Breslaşu, Marcel : 146
Brontë, Charlotte : 318, 319
Brontë, Emily : 420
Burckhardt, Jakob : 504 *, 505 *
Butler, Samuel : 426, 427

C

Cain, James : 567
Calderon de la Barca, Pedro : 354

Caldwell, E. : 536
Camilar, Eusebiu : 57
Camus, A. : 462, 463
Čapek, Karel : 215, 511
Capote, Truman : 449
Caragiale, I. L. : 2, 39, 216, 217
Caragiale, Matei : 309
Călinescu, G. : 53, 54, 353 *, 549
Călugăru, Ion : 132
Cehov, A. P. : 62, 188, 391
Cellini, Benvenuto : 265, 266
Cerna, Panait : 186
Cervantes : 524, 525, 526, 527
Cocea, N. D. : 47
Conrad, Joseph : 593
Cook, James : 409 *, 410 *
Cooper, J. F. : 610
Corlaciu, Ben. : 646, 647
Coster, Charles de : 223, 224
Costin, Miron : 86
Coşbuc, George : 15
Crane, St. : 362
Creangă, Ion : 6
Cronin, A. J. : 588, 589
Curtius Rufus, Quintus : 583, 584

D

Daicoviciu, H. : 436 *
Daudet, Alphonse : 256
Davila, Al. : 19
Defoe, Daniel : 240
Delavrancea, B. : 83, 195
Demetrius, Lucia : 398

Demostene : 517
Dickens, Charles : 115, 116, 311, 312, 313
Diehl, Ch. : 513 *, 514 *
Doncev, Anton : 643
Dostoievski, F. M. : 3, 123, 124, 285, 286, 501
Drda, Jan : 64
Dreiser, Th. : 282, 283, 284, 648, 649
Duhamel, Georges : 338, 339, 340
Dumas, Al. (tatăl) : 251, 252, 585, 624, 625, 626
Dumas, Al. (fiul) : 329
Dürrenmatt, Fr. : 308

E

Eftimiu, Victor : 327
Eminescu, Mihai : 1, 320
Eschil : 35
Eschine : 517
Euripide : 279

F

Fadeev, A. : 43
Faulkner, William : 344
Fedin, K. : 87, 113, 114, 220
Feuchtwanger, Lion : 133, 134, 322, 823, 824
Fielding, H. : 414, 415, 416, 417
Filimon, Nicolae : 52
Flaubert, Gustave : 153
France, Anatole : 17
Fromentin, E. : 454
Fučik, Julius : 48
Furmanov, D. : 96

Galaction, Gala : 71, 370, 528
Galan, V. Em. : 80, 81
Gallegos, Rómulo : 419
Galsworthy, John : 76
Gane, Nicolae : 627
Gardonyi Géza : 178, 179
Garibaldi, G. : 585
Gheorghiu, Mihnea : 473 *
Ghica, Ion : 34
Gide, A. : 467
Giraudoux, Jean : 343
Gîrleanu, Emil : 267
Gladkov, Feodor : 10
Goethe, J. W. : 25, 144, 145, 387, 388, 389
Goga, Octavian : 280, 281
Gogol, N. V. : 79, 149, 446
Golescu, Dinicu : 263
Goncearov, I. A. : 253, 254
Gorbatov, Boris : 40
Gorki, Maxim : 21, 22, 23, 171, 218, 437
Graves, Robert : 620, 621
Greene, Gr. : 460
Green, Julien : 450
Grimmelshausen, Hans Jakob Christoffel von : 401, 402
Gundolf, Friedrich : 650 *, 651 *, 652 *

H

Hammett, Dashiell : 566
Hardy, Thomas : 212, 213, 541, 542
Hasdeu, B. P. : 41, 42, 554 *, 555 *
Hašek, J. : 257, 258, 259

Hawthorne, N.: 547
Heliodor: 560
Hemingway, Ernest: 221, 496, 666, 667
Hémon, L.: 487
Hesse, Hermann: 459
Hiperide: 517
Hoffmann, E. Th. A.: 603
Hogaș, Calistrat: 24
Holban, Anton: 622
Homer: 164, 665
Hugo, Victor: 136, 137, 138, 139, 140, 503, 594, 595
Humboldt, Al. von: 571 *
Huxley, A.: 358, 359

I

Ibrăileanu, G.: 165, 431 *, 432 *
Ibsen, H.: 478, 609
Ionescu, Eugen: 605, 606
Iorga, N.: 368 *, 369 *
Iosif, St. O.: 11
Isaios: 516
Isocrate: 516
Ispirescu, Petre: 9
Istrati, Panait: 518, 519
Iuvenal: 381

J

James, Henry: 433
Jebeleanu, Eugen: 72
Jókai Mór: 302, 303, 586, 587

K

Kafka, Fr. : 477
Karaslavov, G. : 58
Karinthy Frigyes : 570
Kästner, Erich : 552
Kazantzakis, N. : 451, 452
Keller, Gottfried : 563, 564, 565
Kipling, Rudyard : 325, 326
Kivi, Aleksis : 166
Kogălniceanu, Mihail : 241
Kojevnikov, Vadim : 92
Konstantinov, Aleko : 237
Korolenko, G. : 36
Kovács György : 33
Kuprin, A. I. : 520

L

Labiş, Nicolae : 260
La Bruyère, Jean de : 331, 332
Laclos, Choderlos de : 539, 540
La Fontaine : 160
Lampedusa : vezi Tomasi di Lampedusa
Laxness, Halldór : 120
Leonov, Leonid : 84
Lermontov, M. I. : 73
Lesage : 206, 207, 208
Levi, Carlo : 176
Lewis, Sinclair : 101, 102, 278
Licurg : 517
Lisias : 516
Llewellyn, Richard : 628, 629
London, Jack : 46, 569

Longfellow, H. W.: 395
Longos: 560
Lönnrot, E.: 475, 476

M

Macedonski, Al.: 466
Maiakovski, V.: 561
Majerová, Marie: 122
Malraux, André: 316
Mann, Heinrich: 74
Mann, Thomas: 272, 351, 352, 533, 534, 535
Manzoni, Alessandro: 656, 657
Martin du Gard, Roger: 231, 232, 233, 234, 235
Martial: 381
Maugham, W. S.: 578, 579, 580
Maupassant, Guy de: 30, 69, 300
Mauriac, Fr.: 396, 532
Maurois, A.: 357
Melville, H.: 373
Mérimée, P.: 270
Mihale, Aurel: 121
Miliăescu, Gib.: 382, 383
Mikszáth Kálmán: 61, 422
Milescu-Spătaru, Nicolae: 156
Millar, Margaret: 568
Minulescu, I.: 418
Molière: 268
Montesquieu: 551
Moravia, Alberto: 150, 604
Móricz Zsigmond: 227
Multatuli: 413
Munteanu, Francisc: 88

N

Nagy István : 95
Neagu, Fănuș : 644
Neculce, Ion : 205
Negruzzi, C. : 180
Negruzzi, Iacob : 607, 608
Nemčová, Božena : 155
Nușici, Branislav : 244

O

Odobescu, Al. : 91
Ostrovski, N. : 14, 143
Ovidiu : 330

P

Pann, Anton : 77, 411, 412
Panu, George : 660, 661
Papadat-Bengescu, Hortensia : 349, 350
Paraschivescu, Miron Radu : 190
Pavese, Cesare : 360
Peltz, I. : 334
Perpessicius : 641 *
Perrault, Ch. : 435
Persius : 881
Petrescu, Camil : 125, 126, 127, 128, 129, 225, 226, 291, 292, 642 *
Petrescu, Cezar : 106, 107
Petroniu : 899
Philippide, Al. : 499, 500
Pillat, Ion : 403, 404

Piru, Al. : 663 *
Plaut : 474, 559
Poe, E. A. : 289, 290
Polevoi, Boris : 110
Popa, Victor Ion : 192
Popovici, Titus : 67, 68
Preda, Marin : 45, 337, 611, 612
Prévost (Abatele) : 147
Proust, Marcel : 469, 470, 471, 472, 507, 508, 545, 546, 632, 633
Prus, Boleslaw : 183, 184, 185
Puşkin, A. S. : 109, 177, 397

R

Radiguet, R. : 485
Rebreanu, Liviu : 37, 38, 161, 162, 297, 298, 299
Remarque, E. M. : 294
Reymont, Wladislaw : 405
Roberto, Federico de : 669, 670
Rolland, Romain : 187
Romain, Jules : 599, 600, 601, 602
Rosetti, Al. : 577
Rostand, Edmond : 117
Rousseau, J.-J. : 521, 522, 523
Rousseau, Pierre : 671 *
Russo, Alecu : 172
Rustaveli, Şota : 163

S

Saadi : 264
Sadoveanu, Ion Marin : 328

Sadoveanu, Mihail : 8, 29, 44, 60, 78, 103, 148, 157, 158, 159, 211, 273, 355, 543, 544
Sahia, Alexandru : 135
Sand, George : 348
Schiller : 269, 497, 498
Scott, Walter : 181, 182
Sebastian, Mihail : 293, 424, 425
Seghers, Anna : 242, 243
Sénancour, Etienne de : 640
Seneca : 333, 399
Shakespeare : 130, 229
Shaw, G. Bernard : 195
Shelley, P. B. : 287
Sienkiewicz, Henryk : 12, 488, 489, 490, 491, 492
Sinclair, Upton : 531
Slavici, Ioan : 31, 32, 75, 502
Sofocle : 306, 307
Sorbul, Mihail : 271
Stancu, Zaharia : 26, 27, 108, 341, 461, 638
Stăncescu, Dumitru : 576
Stănoiu, Damian : 236
Steinbeck, John : 193, 194
Stendhal : 93, 94, 276, 277, 529, 530
Storm, Th. : 85
Strindberg, A. : 447
Sue, E. : 481, 482, 483, 484
Sütő András : 189
Swift, J. : 400

Şalom Alehem : 59, 581
Şolohov, Mihail : 89, 90, 202

T

Tagore, Rabindranath : 70
Tasso, T. : 493, 494
Teodoreanu, Ionel : 377, 378, 379, 880, 550
Terenţiu : 833
Thackeray, William : 167, 168, 169
Theodorescu, Cicerone : 222
Tolstoi, A. N. : 56, 173, 174, 175, 590, 591, 592
Tolstoi, L. N. : 65, 197, 198, 199, 200, 238, 239, 634
Toman, Josef : 658, 659
Tomasi di Lampedusa, Giuseppe : 801
Topârceanu, G. : 63
Turgheniev, I. S. : 28, 119, 347
Twain, Mark : 55, 262

U

U Ceng-en : 668

V

Valera, Juan : 574
Vallès, Jules : 635, 636, 637
Valmiky : 464, 465
Vergiliu : 255
Verne, Jules : 203
Vianu, Tudor : 363*, 364*, 613*, 614*, 615*
Vigny, Alfred de : 654, 655
Vinea, Ion : 617, 618
Vittorini, Elio : 421
Vlahuţă, A. : 805
Voltaire : 151

Wagner, Richard : 423
Waugh, E. : 548
Webb, Mary : 553
Wells, H. : 335
Wilde, O : 865
Wilder, Th. : 509

Z

Zamfirescu, Duiliu : 111, 112
Zamfirescu, G. M. : 407, 408
Żeromski, Stefan : 261
Zola, Émile : 50, 51, 455, 456

CULEGERI, ANTOLOGII, FOLCLOR

Alexandria * Esopia : 16
Antologia nuvelei bulgare clasice (Povestiri din Balcani) :
Antologia nuvelei neogreceşti (Moartea palicarului) : 392
Antologia nuvelei sovietice : 1945—1965 (I. Coliba din dure, II. Ruguri pe zăpadă) : 295, 296
Antologia poeziei chineze clasice (secolul al XI-lea î.e.n. 1911) : 191
Antologie de poezie belgiană (de limbă franceză) : 428
Antologie de poezie persană (Privighetorile Persiei) : 662
Balade populare româneşti (I. Toma Alimoş, II. Meşterul nole) : 366, 367

Basme africane (I. Ntiy, învingătorul șarpelui boa, II. Furt de cămile noaptea) : 371, 372
Basme persane (Padișahul și vizirul) : 619
Basme populare românești (I. Tinerețe fără bătrînețe, II. Făt-frumos cu părul de aur) : 100, 100 bis
Cartea celor O mie și una de nopți, vol. I (Povestea hamalului cu fecioarele) : 356 ; vol. II (Povestea Dulcei Prietene) : 453 ; vol. III (Povestea regelui Omar-al-Neman...) : 572 ; vol. IV (Minunatele povești ale animalelor și ale păsărilor) : 598 ; vol. V (Povestea lui Sindbad-marinarul) : 645
Cărți populare (Viața lui Bertoldo) : 448
Dramaturgia română contemporană : 245, 246
Flori alese din poezia populară (I. Poezia lirică, II. Poezia obiceiurilor tradiționale) : 49, 49 bis.
Ghicitori (Cinel-cinel) : 219
Legende populare românești (De la Dragoș la Cuza-Vodă) : 361
Nuvela americană contemporană : 209, 210
Nuvela romantică germană (I. Undine, II. Urciorul de aur) : 429, 430
Nuvela română contemporană : 247, 248, 249
Nuvele arabe (Cele mai ieftine nopți) : 653
Panciatantra (Cele cinci cărți ale înțelepciunii) : 506
Poezia austriacă modernă (De la Rainer Maria Rilke pînă în zilele noastre) : 575
Poezia germană modernă (De la Stefan George la Enzensberger) : 393, 394
Poezia nordică modernă (I. Danemarca, Finlanda, Islanda ; II. Norvegia, Suedia) : 457, 458
Poezia română clasică (De la Dosoftei la Octavian Goga) : 556, 557, 558
Poezia română contemporană : 250
Proverbe românești (Apa trece, pietrele rămîn) : 342

Proza austriacă modernă (I. Amurgul imperiului; II. Imperiul demonilor): 443, 444
Proză picarescă spaniolă (Isprăvile unor vîntură-lume): 82
Proză umoristică engleză (I. Povestea butoiului; II. Stafia familiei Canterville): 314, 315
Snoave populare (De-ale lui Păcală): 228
Sonetul italian în Evul Mediu și Renaștere: 596, 597
Vitejii din Sasun (Epopee populară armeană): 639

DIN APARIȚIILE ANULUI 1972

I. Neculce — *Letopisețul Țării Moldovei* (reeditare).
I. Eliade-Rădulescu — *Pagini alese.*
V. Alecsandri — *Cele mai frumoase scrisori.*
M. Sadoveanu — *Istorisiri din Ardeal.*
Damian Stănoiu — *Romane și povestiri,* 2 vol.
V. Voiculescu — *Nuvele.*
Marin Preda — *Risipitorii,* roman, 2 vol.
Tzao Siue-țiu — *Vis în pavilionul roșu,* roman, 2 vol.
E. M. Forster — *Nuvele.*
W. Thackeray — *Bîlciul deșertăciunilor,* roman, 8 vol. (reeditare).
J. Milton — *Paradisul pierdut,* poem.
Th. Hardy — *Tess d'Urberville,* roman, 2 vol. (reeditare).
V. Woolf — *Spre far,* roman.
Balzac — *Moș Goriot,* roman (reeditare).
Diderot — *Nepotul lui Rameau* * *Jacques fatalistul* * *Călugărița,* romane, 2 vol.
G. Sand — *Povestea vieții mele,* amintiri, 3 vol.
E. Zola — *Gervaise,* roman, 2 vol.
Fr. Mauriac — *Sărutul dat leprosului* * *Sfîrșitul nopții,* romane.
A. de Musset — *Confesiunile unui copil al secolului.*
A. Malraux — *Speranța,* roman, 2 vol.
Goethe — *Afinitățile elective,* roman.
Plaut — *Cartaginezul* (Comedii, vol. III).

Jókai Mór — *Omul de aur*, roman, 2 vol. (reeditare).
Molnar Ferenc — *Liliom*, comedii.
I. Andrici — *E un pod pe Drina*, roman.
J. Steinbeck — *La răsărit de Eden*, roman, 2 vol.
S. Lagerlöf — *Charlotte Löwensköld*, roman.
N. V. Gogol — *Suflete moarte*, roman.
L. N. Wolstoi — *Anna Karenina*, roman, 4 vol.
x x x — *Pagini alese din memorialistica universală*, 2 vol.
Goethe — *Scrieri filozofice și științifice*, 2 vol. („cultură generală").
Șerban Cioculescu — *Viața lui Caragiale* („cultură generală").
Pierre Grimal — *Civilizația romană*, 2 vol. („cultură generală").
N. Iorga — *Sinteză bizantină*, 2 vol. („cultură generală").
G. Mongrédien — *Viața de fiecare zi în vremea lui Ludovic al XIV-lea* („cultură generală").

În „Biblioteca pentru toți" apar cele mai de seamă scrieri din literatura română și universală.

Lector : NICOLAE TEICA
Tehnoredactor : POMPILIU STATNAI

Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 14,90. Coli tipar 10,25. A. nr. 21 304/1971. C.Z. pentru bibliotecile mari și mici 83—31—59

Tiparul executat sub comanda nr. 10 860 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1 București
Republica Socialistă România

karl may

«Karl May își plasează de obicei acțiunea într-un cadru geografic, istoric și social determinat, ceea ce îi dă prilejul să zugrăvească un destul de veridic și multilateral tablou al condiției umane. Scrierile sale cele mai izbutite, printre care la loc de frunte se numără *Winnetou*, conțin o sumedenie de referiri interesante, chiar dacă nu scutite de erori, privind civilizația unor popoare, tradițiile, credințele, felul de a gîndi, limba, portul, năzuințele, ca și specificul naturii în care trăiesc. Astfel lectura cărților lui Karl May devine și o plăcută ocazie de instruire pentru marele public.

Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, autorul se situează net pe poziții umanitariste, înfierînd nedreptatea, opresiunea, teroarea rasială și religioasă, deposedarea, exterminarea semenilor, a națiunilor mai mici, de către altele mari, în numele unui drept barbar al forței, pe care imperialismul și-l arogă, drapîndu-l de ochii lumii în așa-zise principii morale.»

EUGEN FRUNZĂ

editura minerva